
JURIIDILIST NÕUANNET
PÕLLUMAJANDUSLIKELE
ARTELLIDELE

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS

RMK - 9 - 23

ART

JURIDILIST NOLANNET
POLLUMAJANDUSLIKELLE
ARTELIIDELE

PAIKKILIN KIRJASTO
TAMPERE

1139

JURIIDILIST NÕUANNET PÕLLUMAJANDUSLIKELE ARTELLIDELE

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS

TALLINN 1951

Taru Riiklik Kirjastus
TALLINN

ARTIILID
KOLLEKTIVILE
KIRJUTAJATE

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

Eesti NSV maaelus toimunud revolutsioonilise murangu — põllumajanduse kollektiviseerimise, sotsialistlikule põllumajandusele ülemineku — järel toimub nüüd kollektiivse põllumajanduse plaaniline ülesehitus, tema organisatsiooniline ja majanduslik tugevdamine.

See ülesehitustöö ja kolhooside kogu tegevus peab kulgema rangelt kooskõlas kolhoosielu põhiseadusega — kolhoosi põhikirjaga — ja Nõukogude riigi sellealaste seaduste ja eeskirjadega. See kindlustab, et rajatud kollektiivmajandid on tõelisteks sotsialistlikeks majandeks.

Käesoleva väljaande, mis on teine trükk 1949. a. ilmunud samanimelisest väljaandest, eesmärgiks on osutada kolhooside ja kohalike nõukogude organite töötajatele abi selle ülesehitustöö ja kolhooside tegevuse alal kerkivate juriidiliste küsimuste lahendamisel.

Teise trüki väljaandmiseks on esimese trüki tekst kohandatud ja täiendatud vastavaks 31. detsembril 1950. a. põllumajanduslike artellide tegevuse ja korraldamise alal kehtivatele normatiivaktidele. Uutena on juurde võetud väikeste kolhooside liitumise ja liitumise vormistamise, põllumajanduse eesrindlaste autasustamise, kolhooside tõufarmide organiseerimise, kolhooside elektrienergiaga varustamise, põllumajanduse spetsialistide ja suurte erialaste kogemustega praktikute siirdumisel kolhooside esimeeste kohtadele, nendele töötasu maksmise ja soodustuste andmise, taime- ja loomakasvatuses töötavate kolhoosi liikmete lisatöötasu, kolhoosnikute varalise vastutuse, kolhoosiperede varaliste vahekordade jt. küsimused.

Väljaande käsitamisel on soovitatav kasutada selle lõpus antud tähestikulist sisujuhti. Küsimuse kerkimisel näitab see lehekülje, kust leiab küsimusele vastuse.

I. Põllumajandusliku artelli organiseerimise ja vormistamise kord

Kuidas algatada põllumajandusliku artelli asutamist?

Kehv-, kesk- ja maata taluinimestel, kes soovivad ühineda kolhoosi, tuleb esitada selle kohta sooviavaldus kohalikule külanõukogule ja taotleda põllumajandusliku artelli asutamiseks koosoleku kokkukutsumist.

Põllumajandusliku artelli asutamiskoosoleku kutsuvad kokku kohalikud nõukogude organid. Asutamiskoosolekust võtavad osa need kehv-, kesk- ja maata taluinimesed, kes esitasid sooviavalduse antud asutatavasse artelli ühinemiseks.

Missugused küsimused tulevad arutada ja otsustada põllumajandusliku artelli asutamiskoosolekul?

Et otsustada põllumajandusliku artelli asutamist ja seejärel vormistada ta juriidiliseks isikuks, tuleb artelli asutamiskoosoleku päevakorda võtta, koosolekul läbi arutada ja otsustada järgmised küsimused:

1. artelli ühinejate sooviavalduste läbivaatamine (vaadatakse läbi enne asutajate liikmete fikseerimist ja nende hulgast koosoleku juhatuse valimist);
2. põllumajandusliku artelli põhikirja kavaga tutvumine, selle läbiarutamine ning vastuvõtmine;
3. artellile nime andmine;
4. artelli esimehe ja juhatuse liikmete valimine;
5. artelli revisjonikomisjoni valimine.

Asutamiskoosolekul artelli asutajateks liikmeteks tunnistatud liikmed registreeritakse koosolekust osavõtjate nimekirjas.

Päevakorrapunktide arutamisel ja otsustamisel võetakse

arvesse ja aluseks põllumajanduslike artellide elu ja töö kohta kehtivad seaduslikud eeskirjad, nendest esijoones kolhoosnikute-lööktöölise teisel üleliidulisel kongressil vastuvõetud ning NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee poolt 17. veebruaril 1935. a. kinnitatud põllumajandusliku artelli tüüp-põhikiri.

Küsimused otsustatakse koosolekust osavõtjate lahtisel hääletamisel. Põllumajandusliku artelli põhikirja vastuvõtmiseks, samuti artelli juhatuse ja esimehe valimiseks on nõutav, et koosolekust võtaks osa vähemalt $\frac{2}{3}$ artelli asutajate liikmete üldarvust.

Asutamiskoosoleku kohta koostatakse protokoll kahes eksemplaris. Protokollis tuleb tingimata näidata ka artelli asutajate liikmete üldarv ja koosolekust osavõtnute arv.

Asutamiskoosolekul vastuvõetud artelli põhikirjale (kahes eksemplaris) kirjutavad alla kolhoosi esimees ja juhatuse liikmed.

Allkirjad põhikirjal ja protokollil kinnitatakse artelli pitsati puudumise tõttu külanõukogu pitseriga.

Kuidas toimub põllumajandusliku artelli põhikirja registreerimiseks esitamine ja registreerimine?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee 16. juuni 1949. a. määrusega nr. 16 kinnitatud juhendile tuleb põllumajanduslikul artellil oma põhikirja registreerimiseks esitada kohalikule rajooni täitevkomiteele: a) asutamiskoosolekul vastuvõetud artelli põhikiri kahes eksemplaris, mis on varustatud artelli esimehe ja juhatuse liikmete allkirjadega ja pitseriga, ja b) asutamiskoosoleku protokoll (originaal), mis on samuti varustatud allkirjade ja pitseriga.

Põllumajandusliku artelli põhikirja registreerimise otsustab vastava rajooni täitevkomitee oma istungil. Sellele istungile kutsutakse ja viibib ka vastava kolhoosi esimees ja kohaliku külanõukogu esimees.

Artellil tuleb oma põhikiri esitada rajooni täitevkomiteele kinnitamiseks hiljemalt kolme päeva jooksul pärast selle vastuvõtmist üldkoosoleku poolt; rajooni täitevkomitee on kohustatud registreerimiseks esitatud põhikirja läbi vaatama ja registreerimise otsustama hiljemalt 10 päeva jooksul, arvates selle saamisest.

Rajoonide täitevkomiteedes peetakse põllumajanduslike artellide registreerimise raamatut. Sellesse tehakse registreerimise kanne kõigi registreerida otsustatud artellide põhikirjade kohta. Samal ajal tehakse põhikirja mõlema teile eksemplaridele märge nende registreerimise kohta. Nii registreerimise kandle kui ka märkele põhikirjal selle registreerimise kohta kirjutavad alla rajooni täitevkomitee esimees ja põllumajandusosakonna juhataja.

Registreerimise momendist alates omab põllumajanduslik artell juriidilise isiku õigused.

Üks eksemplar registreeritud põhikirjast antakse allkirja vastu välja kolhoosile, teine eksemplar säilitatakse rajooni täitevkomitees.

Kas ja mis juhtudel on rajooni täitevkomitee õigustatud tagasi lükkama põllumajandusliku artelli põhikirja registreerimise?

Rajooni täitevkomitee lükkab tagasi põllumajandusliku artelli põhikirja registreerimise juhtudel: kui põhikirjas esineb sätteid, mis on vastuolus põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirjaga või teiste kehtivate seaduste või määrustega, kui põhikirja arutamise ja vastuvõtmise üldkoosolekul oli vähem kui $\frac{2}{3}$ liikmete üldarvust, kui registreerimiseks esitatud põhikirjale ei ole lisandatud üldkoosoleku protokoll põhikirja vastuvõtmise kohta või kui esinevad teised põhikirja registreerimiseks esitamise korra rikkumised.

Rajooni täitevkomitee poolt registreerimata jäetud põhikiri antakse artellile tagasi liikmete üldkoosolekul uueks arutamiseks ja vajalike paranduste vastuvõtmiseks.

Artelli üldkoosoleku poolt teistkordselt vastuvõetud põhikiri esitatakse registreerimiseks ja registreeritakse üldises põhikirjade registreerimiseks ettenähtud korras (Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee 16. juuni 1949. a. määrus nr. 16).

Kas võib teha muudatusi põllumajandusliku artelli põhikirjas, mis on juba registreeritud rajooni täitevkomitees?

Muudatuste tegemine põllumajandusliku artelli põhikirjas on lubatav, kui selles on punkte, mis on vastuolus põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirjaga või kehtivate seaduste või määrustega, kui tuleb teha põhikirjas muuda-

tusi kooskõlas kolhoosi majandussuuna muutumisega jt. Muudatused peab vastu võetama artelli liikmete üldkoosolekul analoogiliselt põhikirja vastuvõtmisele, s. o. üldkoosolekust peab osa võtma vähemalt $\frac{2}{3}$ artelli liikmete üldarvust.

Tehtud muudatuste jõustumiseks on nõutav, et need oleksid registreeritud rajooni täitevkomitees. Muudetud põhikirjade eksemplarid (2 eks.) ja üldkoosoleku protokoll (kõik originaalis) tuleb esitada registreerimiseks rajooni täitevkomiteele, kus need registreeritakse põllumajanduslike artellide põhikirjade registreerimiseks ettenähtud üldkorras.

Missugused nõuded ja kord kehtivad väikeste kolhooside liitumisel?

Väikeste kolhooside liitumiseks ja nende baasil uue, suure ja võimsa kolhoosi organiseerimiseks kehtivad järgmised nõuded:

väikeste kolhooside liitumine peab toimuma sääraselt, et liitumise teel loodud uues kolhoosis oleksid kõik vajalikud eeldused traktorijaama traktorite, kombainide ja teiste põllumajandusmasinate tootlikuks kasutamiseks, kõigi majapidamisharude edukaks arendamiseks, kolhoosi enda jõududega ja vahenditega hästi korrastatud kolhoosi-asula väljaehitamiseks, elektrienergia kasutamiseks esijoonel kolhoosi vajadusteks;

liituvate kolhooside maakasutused peavad muutuma ühtseks maa-massiiviks, seepärast peab liitumine toimuma piirnevate kolhooside vahel;

liitumine peab toimuma vabatahtlikkuse alusel;

liitumist peab otsustama eraldi ja iseseisvalt iga liituv kolhoos oma üldkoosolekul. Kolhooside liitumise otsustamiseks on üldkoosolek otsusevõimeline, kui sellest võtab osa vähemalt $\frac{2}{3}$ kolhoosi liikmete üldarvust;

kolhooside üldkoosolekute otsused kolhooside liitumise kohta jõustuvad pärast nende läbivaatamist rajooni täitevkomitee poolt;

liitunud kolhoosidelt vara, rahaliste vahendite ja muude väärtuste ülevõtmist teostavad uue, liitunud kolhooside baasil organiseeritud kolhoosi juhatus ja revisjonikomisjon.

Järelikult võib väikeste põllumajanduslike artellide lii-

tumine aset leida ainult juhul, kui liituvate artellide liikmed, veendudes liitumise majanduslikus ja organisatsioonilises otstarbekohasuses ja kasulikkuses, otsustavad ise selle liitumise üldkoosolekul. Selle üldkoosoleku protokollis tuleb tingimata näidata: artelli liikmete üldarv ja üldkoosolekust osavõtnute arv; millise artelliga otsustatakse liituda või, kui liitutakse mitme artelliga, siis missugune osa artellist millise artelliga liitub (märgitakse ära kolhoosipered).

Üldkoosoleku protokoll liitumise kohta (algund), varustatult allkirjadega ja artelli pitseriga esitatakse kohaliku rajooni täitevkomiteele.

Pärast kolhooside liitumise otsuste läbivaatamist rajooni täitevkomitee istungil ja liitumise leidmist kooskõlas ülesseatud nõuetele, kutsuvad kohalikud nõukogude organid kokku liituvate artellide liikmete üldise üldkoosoleku. Sellest üldkoosolekust võtavad osa kõigi liituvate artellide (või kui liitub osa — siis artelli vastava osa) liikmed.

Selle üldkoosoleku päevakorda tuleb võtta ja otsustada tingimata järgmised küsimused, et vormistada selle alusel uus põllumajanduslik artell iseseisvaks juriidiliseks isikuks:

1. põllumajandusliku artelli põhikirja vastuvõtmine kooskõlas tüüp-põhikirjaga ja kehtivate seaduslike eeskirjadega;

2. uuele artellile nime andmine;

3. artelli esimehe ja juhatuse liikmete valimine;

4. artelli revisjonikomisjoni valimine.

Üldkoosolek on otsusevõimeline, kui sellest võtab osa vähemalt $\frac{2}{3}$ liituvate artellide või nende liituvate osade liikmete arvust.

Üldkoosolekul vastuvõetud põhikirjale kirjutavad alla uue, asutatava kolhoosi esimees ja juhatuse liikmed ning see esitatakse sama juhatuse poolt rajooni täitevkomiteele registreerimiseks. Esitamiseks kehtib sama kord ja nõuded, mis on ette nähtud põllumajandusliku artelli asutamise juhiks (vt. lk. 6).

Kui ei esine põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirjast kõrvalekaldumisi, seaduste, määruste ega põhikirja registreerimiseks esitamise korra rikkumisi, otsustab rajooni täitevkomitee kustutada senised artellid registrist ja registreerida uus artell.

Uus artell omab kõik juriidilise isiku õigused tema registreerimise momendist.

Uue kolhoosi juhatus ja revisjonikomisjon teostavad kohe kõigi uue kolhoosi varade üle- ja arvelevõtmist. See toimub aktide koostamisega liitunud kolhooside bilansside alusel, mis on koostatud liitumisele eelnenud kuu 1. päevaks ja varade tegeliku kontrollimisega. Arvepidamised lõpetavad ja viivad välja bilansid endiste liitunud kolhooside kohta nende kolhooside endised juhatused.

Kuidas tuleb säilitada põllumajandusliku artelli põhikirja?

Põllumajandusliku artelli põhikirja üks eksemplar antakse pärast põhikirja registreerimist kolhoosile ja see säilitatakse kolhoosis koos riikliku aktiga kolhoosi maa põlise kasutamise kohta kas tulekindlas või eraldi lukustatud kapis. Kolhoosi jooksva asjaajamisel käsitamiseks valmistatakse põhikirja originaalist ärakiri.

Põhikirja originaali kaotamisel (tuleõnnetuse või muul põhjusel) taastatakse see eksemplari alusel, mis säilitatakse rajooni täitevkomitees.

II. Maa

1. KOLHOOSIDE ÜHISMAA

Missugused on kolhoosile kinnistatud maa kasutamise tingimused?

Vastavalt Stalinliku Konstitutsiooni § 9 kinnistatakse kolhooside käes olev maa neile tasuta ning tähtajata kasutamiseks, s. o. jäädavalt.

Artelli käes olev maa (nagu kõik muugi maa NSV Liidus) on riigi omand, s. o. kogu rahva vara. Seda ei saa osta ega müüa, samuti ei või artell seda anda rendile.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee 27. mai 1939. a. määruses «Kaitseabinõudest kolhooside ühismaade jagamise vastu» rõhutatakse, et kolhooside ühise majapidamise aluseks on kolhooside ühismaa.

Andes maa kolhoosidele põliseks kasutamiseks nõuab riik kolhoosidelt selle maa õiget kasutamist — vastavalt põllumajandusliku tootmise riiklikule plaanile, selle harimist nõukogude eesrindliku agronoomia-teaduse alusel, mullaviljakuse süstemaatilist tõstmist, agrotehniliste juhiste täitmist, kultuurmaade pidevat laiendamist kändude juurimise, soode ja liigvee all kannatavate maade kuivendamise, niitude puhastamise, karjamaade parandamise, uudismaade üleskündmise, aedade rajamise jne. teel. Artelli maad peavad olema täielikult kasutatud.

Missugused põhimõtted kehtivad kolhooside maakorralduse läbiviimisel?

Vastavalt Eesti NSV kolhooside maakorraldamiseks kehtestatud eeskirjadele on NSV Liidu Põllumajanduse Ministerium ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu

kohustatud selleks, et likvideerida puudused Eesti NSV kolhooside maakasutuses (lapimaasus, tungimine kiiluna või lahusesadena teiste maakasutusse) ja tagada kolhooside ühiskondlike majandite edukaks arendamiseks ning kaas-aegse masinatehnika rakendamiseks soodsad tingimused, läbi viima enne riiklike aktide väljaandmist kolhooside maa põlise kasutamise kohta — 1950.—1952. a. kolhooside maakasutuste maakorraldus ning teostama seejuures tarviliku maade vahetuse kolhooside, sovhooside, abimajandite, metsamajandite ja teiste maakasutajate vahel.

Kui maade vahetusega ei lähe korda kõrvaldada puudusi kolhooside maakasutuses, siis lubatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu otsusel anda kolhoosidele üle sovhooside, abimajandite ja teiste maakasutajate maatükid; sovhoosidele, metsamajanditele anda aga samasuured maatükid vastu teiste kolhooside ja kasutajate maakasutusest.

Maade vahetus ja maatükkide üleandmine teostatakse kolhooside, asjaosaliste ministriumide ja keskasutuste nõusolekul. Sovhooside, abimajandite ja metsamajandite (riigimetsafondi) maatükkide üleandmine kolhoosidele juhul, kui ei ole selleks asjaosaliste ministriumide ja keskasutuste nõusolekut, võib toimuda ainult NSV Liidu Ministrite Nõukogu loal.

Kolhoosidele eraldatavatele maadele seniste maakasutajate poolt tehtud kulutused (kesa harimine, sügiskünd) tasutakse kolhooside poolt natuuras maa-ala üleandmisele järgneva aasta lõikusest normides, millede kohaselt maksavad kolhoosid tasu traktoriijaama tööde eest.

Eraldatavad maa-alad, millel on teravilja ja teiste kultuuride külvid, antakse üle kolhoosidele, sovhoosidele ja teistele maakasutajatele pärast saagi koristamist seniste maakasutajate poolt.

Kuidas toimub riikliku akti kolhooside maa põlise kasutamise kohta koostamine ja kolhoosidele väljaandmine?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 2. punktile, NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 7. juuli 1935. a. määrusele ja selle määrusega kinnitatud juhendile — maade kasutamise riiklike aktide koostamise ja nende põllumajanduslikele artellidele väljaandmise korra kohta — antakse igale kolhoosile riiklik akt kolhooside

maa põlise kasutamise kohta vormis, mis on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt ja on ühine kogu NSV Liidu kohta.

Akti koostamisele eelneb kolhoosi maakorraldus, määratakse looduses kindlaks põllumajandusliku artelli kasutuses oleva maa täpne suurus ja piirid.

Kolhooside maade välised piirid tähistatakse kindlakujuliste piirimärkidega (tulpadega).

Riikliku akti kolhooside maa põlise kasutamise kohta koostab rajooni põllumajandusosakond kahes eksemplaris rajooni täitevkomitee poolt kinnitatud maa täpse suuruse ja piiride andmete alusel. Need andmed tuleb kohustuslikult näidata riiklikus aktis. Samuti tuuakse aktis põllumajanduslikule artellile põliseks kasutamiseks antud maade plaan.

Aktil kirjutavad alla rajooni täitevkomitee esimees, rajooni põllumajandusosakonna juhataja ja vanem maakorraldaja ning see kinnitatakse lakipitseriga.

Akt registreeritakse rajooni täitevkomitees peetavas selkohases nõorraamatus.

Uks eksemplar aktist antakse põllumajanduslikule artellile, teine eksemplar säilitatakse rajooni täitevkomitee toimikus.

Kas võib vähendada kolhoosile kinnistatud maa või kolhoosi ühismaa suurust?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 2. punktile ei või põllumajanduslikule artellile põliseks kasutamiseks kinnistatud maa suurust vähendada, seda võib ainult suurendada.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 27. mai 1939. a. määrus «Kaitseabinõudest kolhoosi ühismaade jagamise vastu» määrab, et kolhoosi ühismaad on puutumatud ja NSV Liidu valitsuse erilise loata ei tohi neid mingil tingimusel vähendada.

Iga katset kärpida kolhoosi ühismaad kolhoosiperede isiklike majapidamiste kasuks, samuti ka iga kolhoosiperede õue-aiamaade suurendamist üle põllumajandusliku artelli põhikirjaga määratud suuruse käsitatakse kriminaalkuriteona ja süüdlased võetakse kohtulikule vastutusele.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee

19. septembri 1946. a. määruses «Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks kolhoosides» tähendatakse, et nõukogude, partei- ja maaorganite töötajad ning kolhooside esimehed, kes on süüdi kolhoosi ühismaa jagamises või seadusevastases käsutamises, tagandatakse oma kohalt ja antakse kui seaduserikkujad ja kolhoosikorra vaenlased kohtu alla.

Kolhoosidele kinnistatud maade ja ühismaade vähendamine on lubatud vaid erandjuhtudel NSV Liidu Ministrite Nõukogu loal.

Missugustel juhtudel võidakse eraldada maid kolhoosile põliseks kasutamiseks antud maadest?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 14. veebruari 1949. a. määrusele nr. 86 «Maade eraldamise küsimuste läbi vaatamise korrast» võib kolhooside ühismaadest eraldada maid ainult erilise vajaduse korral: riiklike ja ühiskondlike ehituste ehitamiseks ja muudeks vajadusteks, kui selleks ei ole võimalik eraldada maid riigi maafondi, riigi metsafondi ja linnade ning asulate maadest; samuti ka ehituste jaoks, mis on seotud kolhooside teenindamisega (traktorijaamad, ravi- ja kultuur-olustikulised asutused jt.).

Kolhooside maadest maade eraldamise küsimuse otsustab ja annab loa NSV Liidu Ministrite Nõukogu Eesti NSV Ministrite Nõukogu taotlusel.

On keelatud asuda kolhoosidelt eraldamiseks ettenähtud maade tegelikule eraldamisele ja kasutamisele enne vastava loa saamist NSV Liidu Ministrite Nõukogult.

Milline on kolhoosi maamassiivi koostis?

Kolhoosi maamassiiv jaguneb kahte ossa: kolhoosi ühismaad ja kolhoosiperede õue-aiamaad.

Kolhoosiperede õue-aiamaa tuleb igas kolhoosis täpselt ja selgelt piiritulpadega eraldada kolhoosi ühismaast. Igas kolhoosis tuleb kohustuslikult pidada nii kolhoosi ühismaa kui ka kolhoosiperede õue-aiamaade arvestust vastavas maa-nõorraamatus.

Kolhoosi ühismaad jagunevad kõlvikuteks: põllumaa, heinamaa, karjamaa, mets jne. Kolhoosi põllumaa jaotatakse kõlvikorra-väljadeks vastavalt kinnitatud kõlvikorrale.

**Kui suur maa-ala tuleb eraldada kolhoosides viljapuu-
aia alla?**

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee 1. oktoobri 1949. a. määrusele nr. 28 «Aian-
duse arendamise kohta Eesti NSV-s aastail 1950—1955»
kohustatakse Eesti NSV Põllumajanduse Ministeriumi ja
rajoonide täitevkomiteesid: organiseerima kõigi kolhooside
viljapuu- ja marjaaedade perspektiivplaanide koostamist,
ette nähes aia alla vähemalt 5 hektaari maad; kindlustama,
et viljapuu- ja marjaaedade alla valitaks kolhoosides pa-
rima pinnasega ja soodsa põhjavee tasemega maa-alad;
organiseerima noortes viljapuu- ja marjaaedades reavahede
kündmist ja kultiveerimist, võraaluste sõõride ja ribade
kobendamist, orgaaniliste ja mineraalväetistega väetamist,
viljapuude ja marjapõõsaste lõikamist ning kahjurite ja
haiguste tõrjet.

Sama määrusega tunnustatakse ebasoovitavaks tera-
viljakultuuride külvamist viljapuude ja marjapõõsaste ri-
dade vahele, vaid seal soovitatakse kolhoosidel kasvatada
rühvel- ja köögivilju ning meetaimi.

**Kas kolhoos võib kolhoosiperel lubada üles harida
endale õue-aiamaaks kolhoosi kasutamata ühismaad?**

Kui kolhoosiperede õue-aiamaafondi suurus on juba
kindlaks määratud, siis ei või seda enam suurendada kol-
hoosi ühismaade arvel NSV Liidu valitsuse vastava eri
loata (NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P
Keskkomitee 27. mai 1939. a. määrus «Kaitseabinõudest
kolhooside ühismaade jagamise vastu»). Seetõttu ei või
kolhoosi juhatus sellisel juhul anda kolhoosiperеле luba ka
seni kolhoosi poolt ülesharimata ühismaade võtmiseks kol-
hoosipere õue-aiamaa alla, sest see oleks kolhoosi ühismaa
seadusevastane vähendamise ja võiks takistada ümbruses
asuva maa ülesharimisel selle kasutamist.

**Kas kolhoosil on õigus sõlmida lepingut viljapuu-
saagi müümiseks puudelt ja anda koos sellega kasutada
puudealune ja -vaheline maa-ala köögiviljade jt. kultuuride
kasvatamiseks?**

Viljapuu-
saagi müümist puudelt koos õigusega ka-
sutada viljapuude ridadevahelist maa-ala köögivilja-
aiana või teiste kultuuride kasvatamiseks tuleb vaadelda kui maa

kasutamisele andmist ning kui osa kolhoosi tööde väljaandmist tegemiseks teistele. Seega oleks selline leping seadusevastane (Kriminaalkoodeksi § 87a) ja vastuolus põllumajandusliku artelli põhikirja sätetega (punkt 13) ning kuuluks tühistamisele.

Kelle korralduses on veekogud (järved, tiigid, ojad), mis asuvad kolhoosile põliseks kasutamiseks kinnistatud maa-ala piires?

Riikliku aktiga kolhoosile põliseks kasutamiseks kinnistatud maa-ala piires asuvad vähemad veekogud (järved, tiigid, ojad) on kolhooside korralduses ja majandada.

Kohalikel nõukogude ja põllumajandusorganeil ning teistel asutustel ja ettevõtetel on keelatud nende veekogude andmine teiste kasutusse, samuti haaramine oma kasutusse. NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt on tunnistatud mitteõigeks kohalike nõukogude organite tegevus, kes võimaldasid mitmesugustel asutustel ja organisatsioonidel kolhooside maamassiivil asuvate veekogude (järved, ojad) kasutamist. Kolhoosidele tuleb anda tagasi veekogud, mis on nendelt NSV Liidu Ministrite Nõukogu loata ära võetud.

Kolhooside veekogude üleandmine teistele organisatsioonidele ja asutustele võib Eesti NSV-s toimuda vaid NSV Liidu Ministrite Nõukogu loal Eesti NSV Ministrite Nõukogu põhjendatud ettepanekul.

Isikud, kes on süüdi kolhooside veekogude omavolilises üleandmises teistele organisatsioonidele, kannavad selle eest vastutust seaduste alusel, mis on kehtestatud kolhooside ühismaade ärajagamise kaitseks.

Missugune vastutus on ette nähtud kolhoosi maa omavolilise kasutamise eest isiklikes huvides?

NSV Liidu Ülemkohus oma 3. aprilli 1940. a. otsusega nr. 7/6U tõlgendas, et kolhoosile kuuluva maa omavolilist kasutamist isiklikes huvides tuleb kvalifitseerida kui omavoli tarvitamist ning rakendada nendel juhtudel süüdlaste suhtes Kriminaalkoodeksi § 90.

Kolhoosile kuuluvalt maa-alalt saagi omavolilist kasutamist enda isiklikeks vajadusteks tuleb kvalifitseerida kui sotsialistliku omandi riisumist ning sel juhul võetakse süüdlased kriminaalvastutusele kas NSV Liidu Ülemnõu-

kogu Presiidiumi 4. juuni 1947. a. seadluse või Kriminaalkoodeksi vastavate paragrahvide alusel.

Kui kolhoosi maa-ala kasutamine toimus organisatsioonide või isikute poolt nõukogude organite esindajate või kolhoosi juhtivate töötajate seadusevastasel loal, siis võetakse säärase loa andmises süüdlased isikud kriminaalvastutusele Kriminaalkoodeksi § 87-a järgi, isikud aga, kes teadlikult kasutasid ebaseaduslikku luba — võetakse vastutusele sama paragrahvi alusel kui nende osalised, kaasaaitajad, välja arvatud juhud kui maakasutaja ei olnud teadlik kasutamise loa seadusevastasuses. Kui aga nõukogude organite esindajate või kolhoosi juhtivate töötajate poolt toimus tähendatud seadusevastase loa andmine isikliku kasu saamise või muudel isiklike huvide ajel, siis rakendatakse nende suhtes kriminaalvastutust Kriminaalkoodeksi § 87-a ja ametialaste kuritegude vastavate paragrahvide alusel koos.

Vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu Pleenumi 5. mai 1950. a. määrusele nr. 9/8/U kannavad isikud ja organisatsioonid, kes kasutasid omavoliliselt kolhoosile kuuluvat maad, koristasid omavoliliselt kolhoosi maalt endale saaki või tegid sealt heina, peale kriminaalvastutuse veel ainelist vastutust kolhoosi ees temale tekitatud kahju eest.

Kolhoos koristab tema maale omavoliliselt tehtud külvide saagid, veab ära tema maalt omavoliliselt tehtud heinad. Kui aga need on koristatud ja ära viidud omavolilise kasutaja poolt, siis esitab kolhoos omavolilise kasutaja vastu hagi rahvakohtule kahjutasu sundkorras sissenõudmiseks.

Rahvakohtud mõistavad süüdlastelt välja kolhooside kasuks kolhoosimaadelt koristatud saagi või heina natuuras, kui aga sissenõudmine natuuras on võimata, siis nende väärtuse rahas turuhindade järgi.

Isikuil ja organisatsioonidel, kes omavoliliselt kasutasid kolhoosimaid, ei ole õigust saada saagi äravõtmisel kolhoosile kolhoosilt tasu maatükil tehtud tööde ega kulutatud seemnete eest.

Kas kolhoosid ja teised vesiveskite omanikud maal on kohustatud alandama veepaisutust heinakoristamise ajaks?

Rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedel on lubatud kohustada alandama heinakoristustööde paremaks ja takistamatuks läbiviimiseks vesiveskite veepaisutust igal aastal 15. juunist kuni 1. augustini, mis ei takista normaalset heinakoristamist.

Kas kolhoosidel on õigus lubada karjatada kolhoosi karjamaal tööliste, teenistujate ja pensionäride loomi, kui need isikud ei ole kolhoosi liikmed?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 23. mai 1949. a. määrusega nr. 371 lubatakse riiklikel organisatsioonidel ja ettevõtetel anda täitevkomiteede otsuse kohaselt vajalikus ulatuses karjamaad tööliste ja teenistujate, maaõpetajate, agronoomide ja teiste kolhoosi liikmeks mitteolevate isikute individuaalloomade karjatamiseks vabadel riiklikel maal, nagu riikliku ja kohaliku tähtsusega metsades, raudteedele ja maanteedele eraldatud piirkondades ja mujal.

Juhul aga, kui ei ole vastavat riiklikku vaba maad, siis soovitatakse kolhoosidel lubada maal elunevatel töölistel, teenistujatel, agronoomidel, zootehnikutel, veterinaararstidel, maakorraldajatel, traktorijaamade mehaanikutel ja teistel maal elavatel töötajatel kasutada oma loomade karjatamiseks kolhooside karjamaid kokkuleppel kolhoosidega vastava tasu eest, mis katab kolhoosi kulud karjamaade, nende kuivendussüsteemi ja joogikohtade korrashoiu alal.

Sama määrusega ning Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1. märtsi 1948. a. määrusega nr. 171 soovitatakse kolhoosidel anda maaõpetajatele, õpetajatele-pensionäridele, direktoritele (juhatajatele) ja õppeala juhatajatele maad loomade karjatamiseks tasuta.

Samuti võib kolhoosi liikmete üldkoosolek oma otsusega vabastada Isamaasõja invaliide ja langenud sõjaväelaste perekondade puudustkannatavaid liikmeid tasu maksimisest kolhoosi karjamaa kasutamise eest.

Kehtivate eeskirjadega kohustatakse rajoonide täitevkomiteesid ja külanõukogusid kontrollima kolhooside poolt töölistelt, teenistujatelt jt. karjamaade kasutamise eest võetava tasu õigsust.

Kas kolhoos on õigustatud nõudma karjamaa kasutada andmisel kolhoosi liikmeks mitteolevatele isikutele neilt riiklike liha-, piima-, villa- jt. müügikohustuste vastavas osas täitmist kolhoosi eest või kohustada neid maksma kolhoosile nende saaduste hinna?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 23. mai 1949. aasta määrusele nr. 371 võivad kolhoosid võtta karjatamise eest tasu ainult selles ulatuses, mis katab kolhoosi kulud karjamaade, kuivendussüsteemi ja joogikohtade korralduse alal. Kolhoosile ei ole antud õigust nõuda selle eest muud tasu ükskõik mis kujul, sealhulgas ka panna töölistele, teenistujatele ja teistele kolhoosi liikmeks mitteolevatele isikutele riiklike müügikohustuste täitmist osas, mis langeb nendele loomade karjatamiseks antud karjamaale.

Missugune kord kehtib kolhoosi loomade riigimetsas karjatamise kohta?

Kolhoos võib karjatada oma loomi riigimetsas tasuta metskonna poolt väljaantava metsa kõrvalkasutuse pileti (orderi) alusel. Loomade karjatamine ilma kõrvalkasutuse piletitähtaegselt loetakse omavoliliseks.

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1947. aasta määrusega nr. 812 kinnitatud «Eeskirjadele heinategemise ja karjatamise kohta Eesti NSV metsades» jaotavad rajoonide täitevkomiteed koos metskondadega metsa heina- ja karjamaade fondi tarbijate vahel, võttes esmajoones arvesse metsa põhivarujate, kolhooside jt. vajadused, arvestades majandite hobuste ja muude kariloomade arvu. Rajoonide poolt metsaülemale antavate lõplike jaotamisnimekirjade alusel kirjutavad metskonnad välja kõrvalkasutuse piletid (orderid).

Metsas karjatamine on lubatud selleks ettenähtud kohtades 20. maist kuni 1. novembrini.

Karjatamisala suurus ühe karilooma kohta on normeeritud järgmiselt: hobusele või varsale — 6 ha, lehmale või mullikale — 4 ha, lambale või tallele — 1 ha.

Kolhoose, kes on süüdi omavolilises (ilma kõrvalkasutuse piletitähtaegselt) karjatamises riigimetsades, trahvitakse kohtu korras igal eeskirjade rikkumise juhul järgmisel määral: karjatamiseks ettenähtud aladel karjatamisel — hobuse või

üle 2 a. vanuse veise pealt — 20 rubla, alla 2 a. vanuse noorveise, noorhobuse või väikelooma pealt — 10 rubla, kitse pealt — 25 rubla; erilise kaitse alla eraldatud metsades aga vastavalt 30, 15 ja 30 rubla; omavolilisel karjatamisel heinamaadel ja karjatamiseks keelatud kohtadel — trahvi kahekordsel määral, metsakultuuridel ja -istandustes — kolmekordsel ja karjatamisel puukoolide maa-alal — viiekordsel määral.

Samuti on karistatav omavoliline heinategemine riigimetsa maa-alal.

Kas teedeorganid on õigustatud kasutama maanteede jaoks eraldatud maariba, kui see läbib kolhoosi maa?

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 7. juuli 1935. aasta määrusega nr. 1385 kinnitatud juhendile maa põlise kasutamise riiklike aktide koostamise ja põllumajanduslikele artellidele väljaandmise korra kohta näidatakse kolhooside maade plaanis ära need maaribad, mis on eraldatud kolhooside maadest liidulise, vabariikliku ja kohaliku tähtsusega teede alla. Nende maanteede maa-alade laius on määratud: liidulise tähtsusega maanteedel — 38 kuni 65 m, vabariikliku tähtsusega ja juurdesõiduteedel — 20 kuni 48 m ning kohaliku tähtsusega maanteedel — 6 kuni 12 m. Neid maid ei arvestata kolhoosidele põliseks kasutamiseks kinnistatavate maade hulka. Need jäävad teedeorganite otsesesse käsutusse.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 3. oktoobri 1940. aasta määruse nr. 1961 jt. alusel varustatakse maanteede töötajad (remonditöölised, teemeistrid jt.) maatükkidega ja need antakse teedeorganite korralduses olevatest teede jaoks eraldatud maaribadest, kui tähendatud töötajate perekondadel ei ole juba maad kasutada mujalt (ka mitte kolhoosidest).

Rajoonide täitevkomiteed teostavad kontrolli nende maatükkide andmise ja kasutamise õigsuse üle.

Maanteede maa-alad, mida Maanteede Valitsus ei kasuta, tuleb üle anda vastavate lepingute alusel külanõukogudele nende organisatsioonide ja asutuste kasutamiseks, kes neid maid kasutasid enne.

Missugune kord kehtib telefoni- ja telegraafiliinide ehitamisel läbi kolhooside maa?

NSV Liidu Sideministeeriumil on õigus ehitada ja pidada telefoni-telegraafiliine kõigil maa-aladel. Telefoni- ja telegraafi-sideliinide ehitamiseks eraldatakse ühe meetri laiused maatükid ümber õhuliini postide, lisaks postide all olevale pinnale. Nende liinide alla muid maaribasid ei eraldata, kuid maa-ala, mis kulgeb rööbiti õhu- ja maakaabliga ja mis on vajalik sideehituste kaitseks ja korrashoiuks, loetakse kaitsetsooniks. Selle tsooni laiuks on: õhuliinidel kõige kaugemal asuvatest juhtmetest väljaspool asulaid — 2 meetrit kummalegi poole, maakaablil — 1 meeter kummalegi poole kaabli trassi. Selle maariba kasutamine toimub tavalises kolhoosi maa kasutamise korras (põllukultuuride külvid, heinakoristamine, karjatamine), välja arvatud alljärgnevad, õhuliini ja maakaabli kaitseks ning nende ülesande häireteta täitmiseks vajalikud kitsendused. Kaitsetsoonis on keelatud:

püstitada ehitusi ning teostada Sideministeeriumi organite vastava kirjaliku loata ehitus-, mulla- ja montaažitöid; istutada puid ilma Sideministeeriumi organite nõusolekuta;

teistel asutustel ehitada side- või elektriliine, või panna kaableid või torustikku ilma Sideministeeriumi loata;

püstitada viljahakke, õle- ja heinakuhje ning aunu, turba- ja puuriitu, asutada loomade söötmise ja koondamise kohti, karjaaedu, lasipuid jne., teha lõkketuld, asutada prügiväljavedamiskohti.

Maakaabli trassile on keelatud maha panna suure raskusega esemeid (üle 5 tonni) ja kallata hapet, soola või leelist sisaldavat vedelikku.

Veealuste kaablite tsoonist 100 meetri ulatuses kummalgi pool keelatakse ankrute heitmine, maandumissildade ja loomade joogikohtade ehitamine, kalapüügikohtade eraldamine, igasugused süvendustööd ilma Sideministeeriumi organite vastava loata.

Sideministeeriumi sideliini tehnilistel töötajatel on liinide perioodiliseks ülevaatuseks ja remondiks õigus takistamatult liikuda sideliinide kaitsetsooni maa-alal.

Missugune kord kehtib elektri kõrgepingeliinide ehitamisel läbi kolhooside maa?

Vastavalt elektri kõrgepingeliinide ehitamise ja kaitse eeskirjadele, loetakse elektri kõrgepingeliinideks ja nende ehitusteks nii elektri kõrgepinge õhuliinid ja maakaablid, kui ka transformaator-alajaamad, kontroll- ja monteerimis-punktid ning teised elektri üleandmise seadeldised ja ehitused. Elektri 20—220 kilovoldilise kõrgepinge õhuliini ehitamiseks eraldatakse 3—5 meetri laiused maaribad ümber õhuliini postide lisaks postide all olevale pinnale; madalama pinge õhuliinide postide ümber eraldatakse 1 meetri laiused maaribad. Maakaabli trassiks eraldatakse, peale maa-ala kaablite peal, veel ühe meetri laiused maaribad mõlemal pool äärmistest kaablitest. Maa-ala elektri-võrgu hoonete ja teede alla eraldatakse vastavalt projekti-dele.

Elektri kõrgepinge õhuliinide alla maa-ala ei eraldata, vaid rööbiti liiniga kummalgi pool liini kulgev maa-ala loetakse liini kaitsetsooniks sõltuvalt liini mööda edasi-antava elektrienergia pinge tugevusest järgmises laiuses:

	Pinge liinis			
	10 kV	35 kV	110 kV	220 kV
Kaugus äärmistest juhtmetest:				
asustamata kohtades	10 m	15 m	20 m	25 m
asustatud kohtades	7 m	10 m	15 m	20 m

Kaitsetsooni maa-ala on lubatud kasutada põllumajanduslikuks otstarbeks üldkorras, kuid ehituste püstitamise, puude istutamise jt. kohta sellele maa-alale kehtivad üldiselt samad kitsendused, mis on ette nähtud telefoni- ja telegraafiliini kaitsetsoonide maa-ala kohta (vt. lk. 21). Ühtlasi on keelatud läbi sõita kõrgepingeliinide alt ja lähemalt kui 3 meetrit, arvates äärmisest liinist, kõrge gabariidiga — üle 3 meetri kõrguste masinatega (nagu kombainid, kraanad, ekskavaatorid jt.), samuti peatada seal iga liiki transpordil ja põllutöomasinatel. Läbisõiduks kõrgepingeliinide alt kõrge gabariidiga masinatega tuleb kasutada üldkasutatavaid teid.

Missugune kord kehtib kolhooside maadele püstitatud alatiste geodeetiliste märkide kaitse kohta?

Eesti NSV territooriumil varem püstitatud alatised geodeetilised märgid (signaalid, püramiidid, triangulatsiooni- ja polügoonimeetriliste punktide keskused, nivelleerimis- märgid ja reeperid), samuti igasuguste geodeetiliste (triangulatsiooni, nivelleerimise, polügoonimeetriliste) tööde puhul püstitatavad ja rajatavad geodeetilised märgid loetakse erilise riikliku kaitse all olevateks riikliku tähtsusega ehitusteks ja esemeteks, ning platsid, kus asuvad geodeetilised märgid, loetakse eraldatuks üldisest maakasutusest.

Nende ehituste ja esemete sihilik rikkumine, hävitamine ja kõrvaldamine, samuti nende ümberehitamine ja ümberasetamine ilma nende organite nõusolekuta, kelle majandamisel need asuvad, kutsub esile kriminaalvastutuse.

Kolhooside juhatused on kohustatud maal ühiskondliku tähtsusega uute ehituste püstitamisel ehitama vähemalt ühele ehitusele teravatipulise osa, mis võimaldaks teostada geodeetilisi vaatlusi sellele ehitusele.

Kas kolhooside maadest läbivate jõgede kallastel jääb vabaks kasutamiseks kaldariba?

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 24. oktoobri 1930. aasta määrusega kinnitatud siseveeteede transpordi määrustiku (NSVL SK 1930. a., nr. 55, art. 582) järgi jäetakse kõigi siseveeteede s. o. laevatatavate ja parvetatavate jõgede ja järvede kallastel väljaspool linnalisi asulaid 20 m laiune kaldariba, arvestades vee seisust, vabaks kasutamiseks. Seda kaldariba ei eraldata maakasutiste koostisest ja seda kasutavad kolhoosid ja teised majandid üldkorras, kuid samal ajal võivad kaldaribal jõe transporti ja parvetamist teostavad organid takistamatult ja tasuta: randuda laevadega ja parvedega, teostada peale- ja mahalaadimist, ehitamata selleks erilisi seadeldisi, hoida ajutiselt, mitte üle 2 ööpäeva, lasti;

hoida laevade, samuti veetranspordi kaldal asuvate ehituste jaoks tahket kütust, hoida kalapüügiiristu ja igasugust laevavarustust;

ehitada ajutisi ellinguid laevade tõstmiseks ja vette laskmiseks, ehitada, takutada ja tõrvata mitteiseliikuvaid laevu, korraldada parvi;

ehitada ajutisi talvitamisruume ja teostada teisi töid, mis on esile kutsutud laeva või parve juhusliku talvitamisega või avariiga, hoida talvitamiseks vajalikku varustust; teostada laevade ja parvede kaldavedu, laevade ja parvede tööliste toidu valmistamist ja ööbimist, karjatada laevade veo hobuseid ja parkida laevade veo traktoreid; teostada läbikäimist ja -sõitmist sadamatesse ja ülesõidukohtadesse.

Kaldariba kasutamise õigus ei laiene nendele maa-aladele kallastel, mida kasutatakse õue-aiamaana, viljapuuaiana ja teiste väärtuslike istanduste või kultuuride alla, hüdrotehniliste ja maaparandusehituste tarvis, samuti kui kaldad on kaunistatud eriliste ehitustega ja istandustega.

Laevandust ja parvetust reguleerivatel organitel on õigus:

kasutada tasuta kaldariba ehitustööde teostamiseks ja ehituste ning seadeldiste püstitamiseks, mis on tarvilikud laevanduse ja parvetuse paremustamiseks;

kasutada nendeks töödeks tasuta kaldaribalt kive, kruusa, mulda.

Alalised maakasutajad võivad vabale kaldaribale püstitada püsivaid ehitusi ja seadeldisi ainult kohalike nõukogude organite loal, kooskõlastades eelnevalt küsimust Jõelaevastiku Ministeeriumi organitega.

Kaldariba eeltähendatud kasutamise korra peavad maaorganid tegema maa alalistele kasutajatele teatavaks.

2. KOLHOOSIDE METSAD

Missugused metsad loetakse kolhooside metsadeks?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. juuni 1948. a. määrusele nr. 562 loetakse kolhooside metsadeks kõik metsaalad, mis asuvad riiklike aktidega kolhoosidele põliseks kasutamiseks kinnistatud maal.

Kolhoosid on kohustatud organiseerima oma metsades õiget metsamajandust.

Kolhooside metsade valitsemist teostavad kolhooside juhatused vahetult.

Järelevalve kolhooside metsade korraliku majandamise üle, samuti tehnilise abi andmine kolhoosidele metsamajan-

damise õigeks organiseerimiseks ja kolhooside metsade korraldustööde teostamiseks on pandud Metsamajanduse Ministeeriumile. Kolhooside metsade üldist arvestamist ja nende metsade majandamise üldjuhtimist teostab Põllumajanduse Ministeerium ja tema kohalikud organid.

Kuidas toimub kolhooside metsade majandamine?

Vastavalt kolhooside metsade põhimäärusele, mis on kinnitatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. juuni 1948. a. määrusega nr. 562 toimub kolhooside metsade majandamine Eesti NSV-s vastavalt Eesti NSV Metsamajanduse Ministeeriumi ja Põllumajanduse Ministeeriumi poolt kinnitatud eeskirjadele.

Metsakorraldus ja kõik teised metsamajanduslikud tööd teostatakse kolhooside metsades kolhooside enda kulul.

Kolhooside metsade vahetul valitsemisel on kolhooside juhatuste kohuseks:

metsakorralduse läbiviimine majanduskava koostamisega;

metsauuendamine raiesmikel ja põlendikel;

metsakaitse tulekahju ja omavoliliste raiumiste vastu;

hooldus- ja sanitaarraiate teostamine, metsa puhastamine surnud ja roiskpuudest ning kaitse kahjulike putukate vastu;

metsamaa õige kasutamine karjatamiseks ja heinaniitmiseks, kahjustamata metsauuendust;

kasvava metsa väljaandmine;

metsamajandamise arvepidamine ja aruandlus;

plaanide ja aruannete esitamine rajooni täitevkomitee põllumajandusosakonnale kolhoosi metsade üle.

Vastutus valve ja metsa majandamise eest kolhooside metsades on kolhooside juhatustel.

Kas kolhoosid on õigustatud teostama metsaraiumisi nendele kinnistatud maal asuvates metsades?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. juuni 1948. a. määrusele nr. 562 on kolhoosid oma metsade täieõiguslikeks kasutajaiks. Metsa raiumine kolhooside metsades teiste kasutajate poolt ilma kolhoosi loata on keelatud.

Kolhooside metsades puidu tagavara kahanemise vältimiseks on lubatud iga-aastane metsakasutus mitte üle aasta keskmise juurdekasvu.

Kolhooside metsades, mis asuvad raudtee- ja maanteeäärsetes kaitseribades, linnade ja kuurortide roheline vööndi piirkondades või täidavad pinnakaitse ülesandeid, on lubatud teostada vaid hooldus- ja sanitaarraieid ning üleiganud puude valikraiet. Nendes metsades on keelatud igasugused lageraied.

Mis tingimustel antakse puitu kolhooside metsadest?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. juuni 1948. a. määruse nr. 562 alusel võivad kolhoosid kasutada puitu oma metsadest kolhoosi ühiskondlikeks tarveteks tasuta.

Metsa väljaandmine kolhoosnikutele isiklikeks vajadusteks ja teistele tarbijatele toimub tasu eest, vastavalt Eesti NSV-s kehtivatele riigimetsa taksidele 50%-lise hinnakõrgendusega.

Missugused sissetulekud kolhooside metsadest arvatakse kolhooside tuludeks?

Kolhooside metsade majandamisest saadud summad, nimelt: kännuraha puidu eest, mis on müüdnud kolhoosnikutele isiklikeks vajadusteks ja teistele tarbijatele; tasu metsa kõrvalkasutuste eest; kõik kahjutasusummad, mis saadakse metsamajanduse eeskirjade rikkumisega metsa ülestöötamise, metsades loomade karjatamise ja heinategemise eest, samuti ka teised summad, välja arvatud trahvisummad omavolilisest metsaraiumisest — arvatakse kolhoosi tuludesse. Trahvisummad omavolilisest metsaraiumisest kuuluvad NSV Liidu rahandusministri 1. juuli 1948. a. käskkirja nr. 438 alusel ülekandmisele Liidu eelarve tuludesse.

Kolhoosi tuludesse laekunud summad kasutatakse esijoones metsamajanduslike tööde läbiviimiseks (metsakultuuride töödeks, metsakorralduse läbiviimiseks, võitluseks metsa-tulekahjude ja -kahjurite vastu jne.).

Kui tulud kolhooside metsadest ületavad metsamajapidamise kulud, siis kantakse ülejäänud summa kolhoosi jagamatusse fondi.

**Missugune vastutus on kolhooside metsades metsa-
majanduse eeskirjade rikkumiste pärast?**

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 10. juuni 1948. a. määrusega nr. 562 kinnitatud kolhooside metsade põhimääruse järgi kannab kolhooside metsade valve korraldamise eest vastutust kolhoosi juhatus.

Metsa rikkumiste eest kolhooside metsades kannavad süüdlased, sealhulgas ka kolhoosid, kolhoosnikud ja teised isikud vastutust riiklike tähtsusega metsade kohta kehtivate seaduste kohaselt.

Metsade laastamise ja hävitamise vältimiseks antud eeskirjade rikkumise eest on ette nähtud kriminaalvastutus Kriminaalkoodeksi § 85 järgi.

3. KOLHOOSIPEREDE ÕUE-AIAMAAD

Kelle üldises korralduses on kolhoosis kolhoosiperede õue-aiamaa fond? Missugune on Eesti NSV kolhoosides kolhoosiperede õue-aiamaa suurus?

Kolhoosiperede õue-aiamaad on kolhoosi ühtse maamas-
siivi lahutamatud osad ja kolhoosi juhtimisorganite üldises korralduses. Kolhoosnikuid varustatakse õue-aiamaaga kolhoosi üldkoosoleku otsusel. Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 2. punktile: «Põllumajanduslikuks kasutamiseks kõlvulisest ühistatud maast antakse iga kolhoosipere isiklikuks kasutamiseks hoonete juurest väike maatükk aiamaaks (köögivilja- ja viljapuuaed)».

Kolhoosipere isiklikuks kasutamiseks antava õue-aiamaa suurus määratakse antud kolhoosi põhikirja sätetega kooskõlas vabariigi ministrite nõukogu määrusega, oblasti, krai täitevkomitee otsusega.

Eesti NSV-s on Ministrite Nõukogu 24. veebruaril 1948. a. määrusega nr. 159 soovitatud kolhoosidele määrata iga kolhoosipere isiklikus kasutuses oleva õue-aiamaa (köögivilja-puuviljaaed) suurus (arvestamata eluhoonete all olevat maad) 0,25—0,60 ha.

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja OK(b)P Keskkomitee 27. mai 1939. a. määrusele «Kaitseabinõudest kolhoosi ühismaade jagamise vastu» kolhoosnikud, kes annavad õue-aiamaa rendile või annavad selle üle

teistele isikutele, kuuluvad kolhoosist väljaheitmisele ja nendelt võetakse ära õue-aiamaa.

Kuidas tuleb artelli põhikirjas märkida kolhoosiperede õue-aiamaa suurus?

Vabariigi paljud kolhoosid määrasid põhikirjas kolhoosiperede õue-aiamaa suuruseks ühe normi, näiteks kas 0,5, 0,6 ha või mõne muu arvu. Selline suuruse määramine võib hiljem raskendada artelli majanduslikku tegevust.

Arvestades seda, et põhikiri võetakse vastu mitte üheks aastaks, vaid pikema aja peale, on soovitatav põhikirja võtta õue-aiamaade suurus vastavalt määrusele, s. o. 0,25 kuni 0,60 ha.

Ühele või teisele kolhoosiperale kasutada antava õue-aiamaa täpse suuruse määrab, eeltähendatud suuruse piire arvesse võttes, põllumajandusliku artelli liikmete üldkoosolek.

Kolhoosipere õue-aiamaa suurus ei tohi sõltuda kolhoosipere liikmete arvust. Vastasel korral tuleks selle suurus pidevalt muuta, see aga segab maa otstarbekat kasutamist (viljapuu-, köögiviljaaed jne.).

Kas arvatakse kolhoosipere õue-aiamaa hulka ka hoonete all olev maa?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 2. punktile ei arvata kolhoosipere isiklikus kasutuses oleva õue-aiamaa pindalasse ainult elamu all olevat maad. Majanduslike hoonete all olev maa-ala arvatakse õue-aiamaa pindalasse.

Missugused hooned loetakse eluhooneteks kolhoosiperede õue-aiamaa suuruse määramisel?

Eluhooneteks arvatakse ainult elumaja. Kõik teised hooned aga — laut, ait, tall, karjakööök, kelder jt. loetakse majapidamishooneteks ja nende alune pindala loetakse õue-aiamaa suuruse sisse.

Kas kolhoosi liikmete üldkoosolek võib vähendada kolhoosipere õue-aiamaa suurust juhul, kui pere liikmetest töötab kolhoosis ainult üks töövõimeline isik, teised töötavad aga ettevõtetes?

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee 27. mai 1939. aasta määrusele säilitatakse kolhoosis elunevate tööliste ja teenistujate perekondadele õue-aiamaa kolhoosiperede kohta ettenähtud normides ainult juhul, kui nende perede töövõimelised liikmed töötavad kolhoosis ja täidavad ettenähtud miinimumarvu normipäevi.

Kui kohalolevad töövõimelised pere liikmed töötavad kolhoosis kohustusliku arvu normipäevi, siis ei ole alust nende jätmiseks õue-aiamaata või õue-aiamaa suuruse vähendamiseks.

Juhul aga, kui peresse kuuluvad kohalolevad töövõimelised kolhoosiliikmed ei tööta kohustuslikku arvu normipäevi, siis vastavalt eeltähendatud määruse sätetele tuleb nad lugeda kolhoosist lahkunuiks ja nad kaotavad kolhoosi liikmetele ettenähtud õigused.

Normipäevade miinimumarvu mõjuva põhjusega mitte-täitmise fakti määrab kindlaks kolhoosnikute üldkoosolek, kes ühtlasi otsustab kolhoosniku kolhoosist lahkunuks tunnistamise küsimuse.

Kas kolhoosiperel, kelle õue-aiamaa on teistest väiksem, on õigus nõuda maa juurdeandmist?

Kui kolhoosipere õue-aiamaa on põllumajandusliku artelli põhikirjas ettenähtud normist väiksem, siis võib seda suurendada põhikirjas ettenähtud normini juhul, kui on vaba maad kolhoosi õue-aiamaafondis. Vaba maa puudumisel õue-aiamaafondis seda teha ei saa, sest kolhoosiperede õue-aiamaade suurendamine kolhoosi ühismaade arvel on keelatud.

Kolhooside asutamise ajajärgul, kuni nende lõpliku väljakujunemiseni ja õue-aiamaafondi suuruse kindlaksmääramiseni ei ole õue-aiamaafondi täpset suuruse piiri ja siis toimub kolhoosi juurdetulevate talundite perede ja maata töötajate perede varustamine õue-aiamaaga artelli liikmete üldkoosoleku otsusel vastavalt perede tegelikule

arvule, silmas pidades artelli põhikirjaga kehtestatud õue-aiamaa suuruse normi.

Kas kahe kolhoosipere ühinemisel (abiellumise jt. juhtudel) säilitab ühine pere kahe õue-aiamaa kasutamise õiguse?

Kolhoosiperel, kes moodustus kahe pere liitumise tulemusena ja on registreeritud ühe perena külanõukogus, on õigus ainult ühe õue-aiamaa kasutamisele.

Kas kolhoosipere õue-aiamaa jaotatakse kolhoosipere jagunemisel?

Kolhoosipere jagunemisel tekkinud uut kolhoosiperet, kui ta on registreeritud iseseisvaks pereks, võib varustada iseseisva õue-aiamaaga juhul, kui on vaba maad õue-aiamaafondis.

Kui õue-aiamaafondis vaba maad ei ole, võivad uue kolhoosipere liikmed esineda kolhoosi juhatusele ja üldkoosolekule ettepanekuga endise ühise kolhoosipere õue-aiamaa jaotamiseks.

Kas on õigus õue-aiamaale kolhoosnikute alaealistel lastel, kes on vanemateta ja on eestkoste või hoolduse all?

Juhtudel, kui kolhoosiperes jäävad alles ainult alaealised liikmed, peab nendele määratama vastavalt eestkostja või hooldaja. Selline kolhoosipere säilitab õue-aiamaa kasutamise õiguse võrdselt teiste kolhoosiperedega ja teostab seda õigust eestkoste ja hoolekandeorganite (külanõukogud) järelevalvel.

Kas kolhoosnikud on õigustatud külvama aiamaale teravilja?

Vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja 2. punktile antakse iga kolhoosipere isiklikuks kasutamiseks väike maatükk aiamaaks (köögivilja- ja viljapuuaiaks). Seepärast ei ole teravilja külvamine aiamaale soovitatav. Kolhoosi ülesanne on — saavutada viljakuse kõrge tase kolhoosi ühispõldudel ja rahuldada kolhoosnikute teravilja vajadused normipäevade alusel töö eest täies ulatuses selleks, et kolhoosipered kasutaksid oma aiamaad vastavalt selle otsele ülesandele.

Juhtudel, kui kolhoosnikud külvavad aiamaale teravilja, rakendatakse nende suhtes Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määruse nr. 366 alusel kohustuslik teraviljamüük riigile tegelikult külvipinnalt normide järgi, mis kehtivad kuni 10 ha maad omavate talundite kohta.

Sõltumata sellest tuleb kolhoosiperel täita riiklik kartulimüügikohustus.

Missugusest maafondist varustatakse õue-aiamaaga kolhoosi uued pered?

Kolhoosi uute perede varustamine peab samuti toimuma kolhoosi õue-aiamaafondi vabade maade arvel artelli liikmete üldkoosoleku otsusel. Õue-aiamaafondi suurendamist kolhoosi ühismaade arvel lubatakse vaid erandjuhtudel — NSV Liidu Ministrite Nõukogu igakordsel loal.

Kas kolhooside liitumisel uue kolhoosi organiseerimisega saab ja mis juhul muuta kolhoosiperede õue-aiamaa suurust?

Väikeste kolhooside liitumise puhul tuleb üldreeglina säilitada kolhoosiperede isiklikus kasutuses oleva õue-aiamaa suurus neis piires, nagu see oli nende kasutuses vastavalt põhikirjale enne kolhooside liitumist. Kolhoosiperede isiklikus kasutuses oleva õue-aiamaa suurust võib muuta põllumajandusliku artelli põhikirjas ettenähtud normide ja kolhooside õue-aiamaa fondi piires uue kolhoosi põhikirja vastuvõtmisel kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel vähemalt $\frac{2}{3}$ liikmete osavõtul.

Kas kolhoosist lahkunud endisel liikmel on õigus kasutada edasi viljapuuaeda, mis asub temalt äravõetud aiamaal?

Kolhoosiperelt aiamaa äravõtmisel seoses kolhoosipere liikmete väljaastumisega või väljaheitmisega kolhoosist ei või see pere enam kasutada ka viljapuuaeda. Viljapuuaed läheb üle selle kolhoosipere kasutusse, kellele artelli liikmete üldkoosolek annab kasutamiseks vabanenud aiamaa.

Seejuures tuleb kolhoosiperel, kes sai oma kasutusse aiamaa koos viljapuudega, maksta endisele aiaomanikule kompensatsiooni kasutamata kulutuste eest, mis tema kandidis puude istutamise ja hooldamisega. Kompensatsiooni

suurus määratakse kindlaks kokkuleppel, kokkuleppe mitte-saavutamisel aga — rahvakohtu poolt.

Kas töölised ja teenistujad — mitte kolhoosi liikmed — on õigustatud kasutama õue-aiamaad kolhooside territooriumil?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 23. mai 1949. a. määrusele nr. 371 on töölised ja teenistujad, kes ei ole kolhoosi liikmed, kuid töötavad riiklikes ettevõtetes, raudteel, maanteel ja asutustes ning elunevad maal kolhooside territooriumil, samuti maal elunevad meditsiinilised töötajad õigustatud kasutama õue-aiamaad.

Nende õue-aiamaa suurus ei või ületada 0,15 ha, kaasa arvatud hoonetealune maa-ala.

Kolhoosid võimaldavad nendele aiamaad ainult sel juhul, kui õue-aiamaafondis on vaba maad.

Mis määral varustatakse õue-aiamaaga kolhoosi õue-aiamaafondist agronoomid, zootehnikud, maakorraldajad, veterinaararstid, traktorijaamade mehaanikud ja õpetajad, kes elunevad ja töötavad maal?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 23. mai 1949. a. määrusega nr. 371 «Maal elunevate tööliste, teenistujate, maaõpetajate, agronoomide ja teiste kolhoosi liikmeks mitteolevate isikute õue-aiamaast» määratakse põllumajanduses töötavate ja maal elunevate agronoomide, zootehnikute, veterinaararstide, maakorraldajate, traktorijaamade mehaanikute ja õpetajate õue-aiamaa suuruseks kuni 0,25 ha, kaasa arvatud hoonete all olev pindala.

Kolhoos varustab tähendatud töötajaid õue-aiamaaga ainult sel juhul, kui kolhoosi õue-aiamaafondis on vaba maad.

Kas tuleb suurendada kolhoosipere õue-aiamaad, mis ei ole väiksem kolhoosiperele ettenähtud normist, kui kolhoosipere koosseisu kuulub õpetaja?

Kui maaõpetaja on kolhoosipere liige, kelle kasutuses on juba õue-aiamaad mitte alla kehtestatud normi (0,25 kuni 0,6 ha), siis sellisel kolhoosiperel ei ole õigust õue-aiamaa suurendamisele selle arvel ja põhjendusega, et pere koosseisu kuulub õpetaja, kellel on õigus õue-aiamaale.

Kas kolhoosi vanadel ja töövõimetusil liikmetel on õigus õue-aiamaa kasutamisele ja missugusel määral?

Kolhoosi liikmed, kes on vanad või töövõimetus, säilitavad õiguse õue-aiamaa kasutamisele nendes normides, mis on ette nähtud põllumajandusliku artelli põhikirjas kolhoosiperedele ka sel juhul, kui nad ei suuda enam töötada kolhoosis.

Kui suures ulatuses kasutavad õue-aiamaad kolhooside territooriumil asuvad invaliidid ja pensionärid?

Kolhooside liikmeks mitteolevate, kuid kolhooside territooriumil elunevate invaliidide, pensionäride ja vanade õue-aiamaa suuruseks on ette nähtud kuni 0,15 hektaari, kaasa arvatud hoonete all olev pindala.

Invaliididel, pensionäridel ja vanadel on eelisõigus õue-aiamaa kasutamisele, võrreldes kolhoosiliikmeks mitteolevate tööliste, teenistujate, põllumajanduse spetsialistide ja õpetajatega.

III. Tootmisvahendid

Missugune erinevus on kolhoosiomandi ja riikliku omandi vahel?

Nii riiklik kui ka kolhoosi omand moodustavad ühiskondliku sotsialistliku omandi. Erinevalt riiklikust omandist, mis on kogu rahva vara, kuulub kolhoosi ühiskondlik omand üksikutele kolhoosidele.

Missugusest varast võib kolhoosiomand koosneda?

Kolhooside ühiskondliku sotsialistliku omandi moodustavad kolhooside ühissettevõtted koos elusa ja eluta inventariga, kolhooside poolt toodetavad saadused, samuti ka nende ühised ehitused (Stalinliku Konstitutsiooni paragrahv 7).

Kolhoosidel ei või olla ettevõtteid, mis ei ole seotud põllumajandusliku tootmisega, sest kolhooside ülesandeks on põllumajanduslik tootmine.

Missugune vara kuulub põllumajanduslikku artelli astumisel ühistamisele ja missugune vara jääb kolhoosipere omandisse?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 4. punkti sätetele ühistatakse põllumajanduslikus artellis kõik tööloomad (hobused), põllumajanduslik inventar — adrad, külvimasinad, äkked, viljapeksu- ja niidumasinad, samuti seemnetagavarad kolhoosi liitunud talu põldude seemendamiseks vajalikus ulatuses, loomasööt, kuivõrd viimane on vajalik kolhoosi ühiskarja ülalpidamiseks, artelli majapidamiseks vajalikud majapidamishooned ja kõik põllumajandussaaduste ümbertöötamise ettevõtted.

Põllumajandusliku artelli liikmed otsustavad üldkoos-

olekul nende produktiivloomade ühistamise küsimuse, kes ületavad kolhoosiperede isiklikuks kasutamiseks jätta otsustatud loomade määra. Senise praktika järgi on kolhooside liikmed, võttes üldkoosolekul vastu vastava otsuse need ühistanud kolhoosi ühiskarja rajamiseks.

Üksiktalunikud, kes kahe aasta jooksul enne artelli astumist müüsid oma hobused või kel ei ole anda seemet, tasuvad kuue aasta jooksul artellile oma tuludest hobuse hinna rahas ning annavad natuuras seemne.

Ühistamata ja kolhoosipere isiklikuks kasutamiseks jäävad: eluhooned, individuaalloomade pidamiseks vajalikud kõrvalhooned, kolhoosipere aiamaa harimiseks vajalik põllumajanduslik väikeinventar ning produktiivloomad ja linnud ulatuses, mille määrab artelli üldkoosolek põhikirja vastuvõtmisel kooskõlas vabariigi kohta kehtestatud normatiividega.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24. veebruari 1948. a. määrusega nr. 159 nähakse ette, et kolhoosipere võib pidada isiklikus kasutuses 2 lehma, kuni 2 noorveist, 1 emise ühes põrsastega, kui aga kolhoosi juhatuse leiab vajaliku olevat, siis 2 emist ühes põrsastega, kokku kuni 10 lammast ja kitse, piiramatul arvul kodulinde ja küülikuid ja kuni 20 mesipuud.

Enamik Eesti NSV kolhoose on otsustanud pidada kolhoosipere isiklikus kasutuses veistest 1 lehma ja 1 noorveise, et tugevdada kolhoosi ühiskarja ning vabastada rohkem töökäsi kolhoosi ühise majapidamise töödeks.

Kas kolhooside liitumisel uue kolhoosi organiseerimisega saab muuta kolhoosiperedel pidada lubatud loomade arvu?

Väikeste kolhooside liitumisel säilitatakse uues kolhoosis üldreeglina kolhoosiperede isiklikus kasutuses olevate loomade arv nendes normides, nagu see oli enne kolhooside liitumist. Loomade arvu võib muuta põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja ja ENSV MN määrusega nr. 159, 24. II — 1948. a. ettenähtud normide piires uue kolhoosi põhikirja vastuvõtmisel kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel vähemalt $\frac{2}{3}$ liikmete osavõtul.

Kuidas ühistada era-karusloomakasvatajate astumisel kolhoosi nende kasvandused?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 25. juuni 1949. a. määrusega nr. 468 soovitatakse kolhoosidel era-karusloomakasvatajate astumisel kolhoosi ühistada nende kasvandused kolhoosifarmide organiseerimiseks koos vajalike hoonete ja puuridega, välja arvatud need loomad ja puurid, mis jäävad kolhoosnikutele isiklikuks pidamiseks.

Kolhoosnikutele isiklikuks pidamiseks lubatakse jätta 3 täiskasvanud hõbe-, sini- või plaatinarebast koos noorrebaste ja vajalike puuridega.

Kui palju peab kolhoosil olema loomakasvatusfarme?

Kolhooside ja sovhooside produktiivse ühisloomakasvatuse kolme aasta plaan (1949—1951) näeb ette, et 1949. aastal asutatakse igas kolhoosis neli farmi: veise-, lamba-, sea- (peale rajoonide, kus olustikulised tingimused ei võimalda seakasvatuse arendamist) ja linnufarm (peale kolhooside, kus ei kasvatata teravilja). Seejuures võimaldatakse arendada kolhoosidel rohkem neid loomaliike, millele jaoks on kohalikud tingimused soodsamad, silmas pidades, et loomakasvatuse niisugune arendamine võimaldaks kindlustada kõrgemat turutoodangut ja tulukust.

Kas kolhoosile antud kolme aasta plaan loomade arvu suurendamise kohta on piiriks, mille saavutamiseга võib piirduda ja loobuda loomade arvu edasisest suurendamisest, kuigi selleks on kolhoosil reaalsed võimalused?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee määrusega («Rahva Hääl» 25. aprillist 1950. a.) soovitatakse kõigil kolhoosidel, kes on täitnud kolme aasta plaanis neile ette nähtud ülesande loomade arvu suurendamise alal ning on saavutanud loomade ja lindude arvu uue suurendatud miinimumi farmides ning kellel on samal ajal vajalikud tingimused ühisloomakasvatuse edasiarendamiseks, taotleda loomakasvatuse arendamise kolme aasta plaani ületamist ning loomade ja lindude arvu edasist suurendamist farmides, pidades silmas, et kolhoosidele teatavaks tehtud kolme aasta plaan ühisloomakasvatuse arendamise alal ning ette nähtud loomade arvu miinimum farmides ei ole kolhooside ühisloomakasvatuse arendamise piiriks.

Missugused suunad on määratud Eesti NSV loomakasvatuses ja mis tõugu loomi on soovitatud kolhoosidel kasvatada?

Piima, või, munade, liha, villa, nahkade ja teiste loomakasvatussaaduste tootmise suurendamiseks kogusteni, mis rahuldaksid rahvamajanduse vajadused, ning Eesti NSV looduslike ja majanduslike tingimuste paremaks ärakasutamiseks on Eestimaa K(b)P Keskkomitee III pleenumi otsusega 2. juunist 1949. a. ja Eesti NSV Ministrite Nõukõgu 13. juuni 1949. a. määrusega nr. 423 määratud Eesti NSV loomakasvatuses järgmised suunad:

veiste alal — arendada piimakarja pidamist või tootmise suunas, arendada veisekasvatust piimaanni suurendamise, piimas rasvasisalduse tõstmise, loomade eluskaalu suurendamise ja varavalmivuse suunas, soovitada kolhoosidel ja sovhoosidel kasvatada eesti punast tõugu, eesti hollandi-friisi, eesti kohalikku maatõugu suure produktiivsusega kariloomi ja parandada nende abil väheproduktiivset karja, samuti soovitada kasvatada nende tõugude abil parandatud suure produktiivsusega kariloomi.

Kolhoosidel, kus on mitut tõugu kariloomi, lubatakse ajutiselt kasvatada kaht tõugu veiseid, tingimusel, et suguloomi peetaks eraldi. Põhiliselt tuleb pidada otstarbekohaseks kolhoosides üht tõugu veiste kasvatamist;

sigade alal — liha-pekki saamine, sigade eluskaalu tõstmine, liha kvaliteedi, sigade varavalmivuse ja sigivuse parandamine; soovitada kolhoosidele kasvatada suure produktiivsusega suurt valget tõugu ja kohalikke lontkõrvalisi maatõugu sigu; pidada otstarbekohaseks kasvatada liha-peekonisigu tapamajade ja peekonivabrikute tegevuse rajoonis.

Kus on olemas söödaressursse ja kui see on majanduslikult otstarbekohane, soovitatakse kolhoosidel kasvatada kaht tüüpi sigu, et oleks võimalik laialdaselt kasutada tõugudevahelist ristlust;

lambakasvatuse alal — poolkarevillaliste, kohalike oludega kohandatud, suure sigivusega, suure liha- ja villaproduktiivsusega lammaste kasvatamine; soovitada kolhoosidele kasvatada suure produktiivsusega poolkarevillalisi šropširi tõugu lambaid ja parandada nende abil kohalikke väheproduktiivseid lambaid; pidada tarvilikuks uue,

Eesti NSV oludega kohandatud villa-lihalamba tõu aretamist.

Uhe kolhoosi piirides lubatakse sigade ja lammaste kahe tõu kasvatamist tingimusel, et mõlema tõu isas- ja emasloomad hoitaks lahus;

linnukasvatuse alal — kodulindude kasvamine suurema munevuse ja lihaomaduste tõstmise suunas; soovitada kasvatada leghorni ja rood-ailendi tõugu kanu, tuluusi ja emdeni tõugu hanesid, pekingi tõugu parte ja pronkskalkuneid.

Kolhoosidele on antud loomatõugude valiku õigus soovitatud tõugude hulgast vastavalt rajoonidele kindlaksmääratud loomakasvatuse suunale.

Kuidas toimub kolhooside veiste ja sigade tõufarmide organiseerimine?

Tõuaretustöö süsteemikindlaks läbiviimiseks organiseeritakse iga loomaliigi alal tõufarmide võrk nendest kolhoosifarmidest, kuhu on koondunud väärtuslikke, kõrgetoodangulisi tõuloomi.

Tõufarmide ülesandeks on täiustada ja tõuaretusvõtetega parandada olemasolevate loomade kasulikke omadusi, suurendada tõuloomade arvu farmides ja anda võimalikult suuremal hulgal tõuloomi kolhooside tootmisfarmidele nende karja koosseisu parandamiseks.

Tõufarmid organiseeritakse kolhoosides, kus kari on suuremas enamuses komplekteeritud tõuloomadest, kus on vajalik söödabaas (või on tingimused lühima aja jooksul tõuloomadele nõutava söödabaasi loomiseks), vajalikud loomakasvatusruumid ja loomakasvatuskaader.

Kolhooside majapidamiste valikut veiste ja sigade tõufarmide moodustamiseks teostab riiklike tõulavade tegevuspiirkonnas vastava tõulava direktori poolt määratud komisjon koosseisus: tõulava zootehnik (esimehena), jaoskonna veterinaararst või -velsker ja vastava kolhoosi loomakasvatusfarmi juhataja.

Rajoonides, mis ei allu riiklike tõulavade teenindamisele, teostab tõufarmide valikut vastava rajooni põllumajandusosakonna juhataja poolt määratud komisjon koosseisus: rajooni põllumajandusosakonna peazootehnik (esi-

mehena), jaoskonna veterinaararst või -velsker ja vastava kolhoosi loomakasvatusefarmi juhataja.

Komisjon teostab tõufarmi veiste ja sigade zootehnilist ülevaatust ning kontrollib individuaalselt iga üksiku looma põlvnemist, tõulisust ja jõudlusnäitajaid (veiste juures piimatoodangut ja piima rasva %; emiste juures sigivust ja piimajõudlust), kontrollib farmi veterinaarset seisukorda, noorloomade pidamist, loomade hooldamist ja söötmist, zootehnilist algarvestust, tõudokumentatsiooni, üldist söödabaasi olukorda ning teeb kindlaks, kui palju on kolhoosist müüdud teistele kolhoosidele tõulisi isasnoorloomi (pulle, kulte).

Ülevaatuse kohta koostatakse vastav akt.

Veiste tõufarmide nimekirja kantakse:

riiklike tõulavade tegevuspiirkonnas farmid, kes omavad loomade üldkoosseisust vähemalt 90% plaanitõugu veiseid; rajoonides, mis ei allu tõulavade teenindamisele, kantakse nimekirja farmid, kes omavad lehmade ja tiinetel mullikate koosseisust vähemalt 75% plaanitõugu loomi.

Seejuures ei tohi kolhoosi tõufarmis olla vähem kui 10 plaanitõugu lehma ja tiinet mullikat.

Tõufarmi keskmine piimatoodang ühe aastalehma kohta ei tohi olla madalam kui selle tõu kohta ettenähtud rajooni tõuraamatu standard 2 laktatsioonil.

Majandid, kus esineb brutselloos või tuberkuloos, ei kuulu enne täielikku taudist vabanemist registreerimisele tõufarmidena.

Kolhooside seakasvatuse tõufarmides peab olema vähemalt 5 puhtatõulist emist, kellel on põlvnemise andmed vähemalt kolme eelastme põlvkonna kohta.

Puhtatõuliste sigadega komplekteeritud tõufarmides peavad põhisugumiste keskmised jõudluse ja arenemise näitajad vastama selle tõu kohta kehtivatele rajooni tõuraamatusse võtmise tingimustele.

Emised, kes on hinnatud II klassi ja madalamalt, tuleb 2 aasta jooksul seakarjast välja praakida ja asendada läbiuuritud põlvnemisega puhtatõuliste remontemistega. Väljapraakimisele määratud emistelt saadud järglasi ei ole lubatud kasutada tõufarmi seakarja komplekteerimiseks.

Kui kolhoos vastab veiste või sigade tõufarmide nõuetele, kantakse ta Eesti NSV põllumajanduse ministri käsk-

kirja alusel vastavalt tõufarmide vabariiklikku registrisse ja antakse välja tõufarmi pass. (Eesti NSV põllumajanduse ministri käskkirjaga nr. 20—289 23. septembrist 1949. a. kinnitatud «Juhend veiste, sigade tõufarmide organiseerimise kohta»).

Kuidas toimub kolhooside lammaste tõufarmide organiseerimine?

Vastavalt Eesti NSV põllumajanduse ministri poolt käskkirjaga nr. 20—54 9. veebruarist 1950. a. kinnitatud «Juhendile lammaste tõufarmide organiseerimise kohta» toimub lammaste tõufarmide kandidaatide valik ja farmide kinnitamine järgmiselt:

Lammaste tõufarmide võrk organiseeritakse nendest kolhoosidest, kuhu on koondunud väärtuslikumad ja parematoodangulised tõulambad.

Lammaste tõufarmide ülesandeks on kõigi tõuaretusvõtetega parandada olemasolevate lammaste kasulikke omadusi parema toodangu suunas, suurendada tõulammaste arvu farmis ja anda võimalikult rohkem tõulambaid kolhooside tootmisfarmidele lammaste koosseisu parandamiseks.

Lammaste tõufarmid organiseeritakse neis kolhoosides, kus peetakse vähemalt 50 plaanitõugu utte, teostatakse zootehnilist algarvestust ja on loodud lammastele nõuetekohased söötmise ja pidamise tingimused.

Pooljämevillaliste ja jämevillaliste lammaste tõufarmides peab villatoodang ühe ute kohta vastama vähemalt tõuraamatusse võtmise nõuetele.

Lammaste tõufarmide kandidaatide valikut kolhoosidest teostab rajooni täitevkomitee põllumajanduse osakonna poolt määratud komisjon koosseisus: rajooni põllumajanduse osakonna peazootehnik (esimehena), jaoskonna veterinaararst või -velsker ja vastava kolhoosi lambafarmi juhataja komisjoni liikmetena.

Komisjon teostab kolhoosi — tõufarmikandidaadi lambakasvatuse zootehnilist ülevaatust, kontrollib iga üksiku lamba põlvnemist, tõulisust, tõudokumentatsiooni, sigivust, villatoodangut ja kasvu.

Ülevaatuse tulemuste kohta koostab komisjon vastava akti.

Akti ja lisamaterjalide alusel, — kui kolhoos rahuldab tõufarmi kohta ülesseatud nõuded, tunnustab Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium kolhoosi tõufarmi, Eesti NSV põllumajanduse ministri käskkirja alusel kantakse kolhoosi lamba tõufarm vabariiklikku registrisse ja antakse kolhoosile välja lamba tõufarmi pass.

Mis korras toimub kolhooside tõulinnufarmide organiseerimine?

Vastavalt Eesti NSV põllumajanduse ministri käskkirjaga nr. 20—55 9. veebruarist 1950. a. kinnitatud «Juhendile tõulinnufarmide asutamise kohta» organiseeritakse tõuaretustöö süsteemikindlaks läbiviimiseks tõulinnufarmide võrk nendest kolhoosi linnufarmidest, kuhu on koondunud väärtuslikke, kõrgetoodangulisi tõuline.

Tõulinnufarmide ülesandeks on haude-linnukasvatuse jaamade varustamine niisugusel määral väärtuslike tõuhaudemunadega, et oleks kindlustatud kolhooside tootmisfarmide komplekteerimine väärtuslike tõulindudega, mis võimaldab omakorda tõsta pidevalt tootmisfarmide kaudu rahvamajandusele toodetavate linnukasvatussaaduste hulka. Tõufarmides toimub pidev tõuaretuslik töö lindude jõudlusvõime tõstmise suunas.

Tõulinnufarmid organiseeritakse neis kolhoosides, kus farmid on suuremas ulatuses komplekteeritud tõulindudega, kus on vajalik söödabaas, korralikud ruumid lindude pidamiseks ja vastava linnukasvatuse alal vilumust omav kaader.

Tõulinnufarmide valikut teostab rajooni täitevkomitee põllumajanduse osakonna poolt määratud komisjon koosseisus: põllumajanduse osakonna zootehnik (esimehena), jaoskonna veterinaararst või -velsker ja vastava kolhoosi linnukasvatusefarmi juhataja.

Komisjon teostab tõulinnufarmi zootehnilist ülevaatus, kontrollib lindude tõulisust, tõutüübile vastavust, munatoodangut, lindude kehakaalu, kontrollib tõulinnufarmi veterinaarset seisukorda, lindude hooldamist, söötmist ja noorlindude üleskasvatamist.

Tõulinnufarmid peavad vastama järgmistele nõuetele: farmis peab olema vähemalt 250 plaanitõugu (kanade alal valge leghorn või rood-ailend) lindu;

peavad pidama lindude individuaalset toodanguarvestust (sisseseadud kontrollpesad ja toodanguarvestuse lehed) ja täitma vajalikke zootehnilisi eeskirju;

peavad olema taudivabad;

Kolhooside tõulinnufarmides tuleb pidada tõuaretuslikku algarvestust.

Ulevaatuse kohta koostab komisjon akti kolmes eksemplaris.

Akti ja materjalide alusel tunnustab Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium, juhul kui kolhoos rahuldab farmi kohta ülesseatud nõuded — kolhoosi tõulinnufarmi.

Eesti NSV põllumajanduse ministri käskkirja alusel kantakse kolhoos tõulinnufarmide vabariiklikku registrisse ja temale antakse välja tõulinnufarmi pass.

Missugused söötade varumise normid on kehtestatud kolhooside kohta?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. juuni 1949. a. määrusega nr. 423 on kehtestatud kolhoosidele arvates 1949. aastast koresööda ning mahlaka sööda varumise keskmised normid aasta ja kolhoosi ühisloomakasvatuse ühe looma kohta, ning soovitatakse kolhoosidel rakendada alljärgnevad söödavilja, söödakartuli ning karjamaa- ja haljas-sööda normid ühe looma kohta tsentnerites aastas:

	Karjamaa- ja haljas-sööda	Heina	Suvi- vilja- põhku	Silo	Juur- vilju	Sööda- kartu- lit	Tera- ja kaun- vilja
Hobustele	40	30	8	—	—	10	5
Lehmadele ja sugu- pullidele	60	18	8	20	20	10	3
Üle 1 a. noorveistele	40	12	8	10	10	—	1
Alla 1 a. noorveistele	20	10	2	5	5	—	3
Lammastele	10	3	2	2	2	—	0,15
Emistele põrsastega .	15	1	—	5	5	15	6
Nuumsigadele	5	0,5	—	—	—	12	2,5
Lindudele	0,2	—	—	0,1	0,1	0,15	0,3

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile on rajoonide kohta söödavarumnormide kehtestamisel lubatud kalduda normide suurendamisele või vähendamisele koresööda osas kuni 20% ja mahlakate söötade osas kuni 25%, kuid

selliselt, et kehtestatud kore- ja mahlakate söötade normid looma kohta aastas oleksid vabariigi ulatuses keskmiselt täielikult säilitatud.

Mis korras ja tingimustel soovitatakse kolhoosidel osta noorloomi kolhoosnikutelt, üksiktalunikelt, töolistelt ja teenistujatelt?

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee poolt 18. aprillil 1949. a. kehtestatud «Kolhooside ja sovhooside produktiivse ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaan (1949—1951)» näeb ette kolhooside ühisomandiks olevate veiste arvu suurendamise ühe abinõuna vajaliku hulga noorveiste ostmist, sõlmides selleks eelnevalt kolhoosnikutega, tööliste ja teenistujatega lepingud.

Kolhoosi ja kolhoosniku, töölise, teenistuja vahel noorloomi kontraheerimise kohta sõlmitava lepinguga võtab kolhoosnik, tööline, teenistuja endale kohustuse kasvatada korralikult üles noorloom ja anda see lepingus ettenähtud vanuses, tervena ja nõutavas toitumuses üle kolhoosile ühiskarja komplekteerimiseks. Kolhoos kohustub noorloomi vastu võtma ja õiendama lepingus ettenähtud tasu.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 13. aprilli 1943. a. määrusega soovitatakse kolhoosidel maksta kolhoosnikutele, töölistele ja teenistujatele nende poolt müüdud noorloomi hind vastavalt riiklikele kokkuostuhindadele ning täiendavalt sellele anda kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel (pärast seda, kui kolhoosi poolt on täidetud teravilja riiklikud müügikohustused) müüdud vasika iga eluskaalu kilo kohta 1 kg vilja või 10 kg koresööta, ümberarvestatuna heintele, või siis võtta iga üle 6 kuu vanuse mullika kohta kolhoosi kanda riiklik lihamüügikohustus kuni kolhoosipere aasta müügikohustuse ulatuses.

Noorloomi kasvatamise, kaalu, üleandmise, samuti ka tasu üksikasjalised tingimused nähakse ette kontraheerimislepingus.

Ostutingimused vaadatakse läbi ja kinnitatakse artelli liikmete üldkoosoleku poolt.

Kontraheerimise leping sõlmitakse kirjalikus vormis ja selles näidatakse lepingu sõlmimise aeg, lepingu pooled ja

kõik kokkulepitud tingimused. Lepingust ühe eksemplari saab kolhoos ja teise isik, kellega leping on sõlmitud. Lepingu sõlmimise momendist tekib kolhoosil omandiõigus kontraheeritud noorloomale (Tsiiviilkoodeksi § 66). Kontraheeritud noorloomade vastuvõtmiseks müüjail moodustatakse kolhoosis komisjon koosseisus: kolhoosi esimees, vastava farmi juhataja ja zooveterinaarjaoskonna töötaja. Komisjon määrab kindlaks looma eluskaalu, toitumuse ning vastavalt kontraheerimise lepingu tingimustele tasu rahas ja natuuras.

Looma üleandmise-vastuvõtmise kohta koostatakse akt kahes eksemplaris, millele kirjutavad alla komisjoni liikmed ja looma müüja. Praaklooma (alla keskmise tootumusega, defektidega, vähearenenud) kolhoos vastu ei võta.

Juhul, kui looma müüja keeldub looma vabatahtlikult üleandmast — on kolhoosil õigus nõuda kohtu kaudu mitte ainult kahjutasu lepingu mittetäitmise pärast, vaid ka noorlooma enda sundkorras üleandmist.

Kas kolhoos saab vahetamise korras endale soetada linnufarmide organiseerimiseks vajalikke linde?

Liha- ja Piimatööstuse Ministeriumil lubatakse vahetada kolhoosidele nende soovil lihamüügikohustuse katteks toodud kodulinde, eriti hanesid, parte ja kalkuneid, kui need on kõlblikud linnufarmide komplekteerimiseks — veise, lamba ja sealihaga vastu kehtivas asendusvahetuskorras.

Missugused nõuded kehtivad väljastpoolt loomade sissetoomisel kolhoosi?

Vastavalt kehtestatud zootehnilis-veterinaarsetele eeskirjadele võib kolhoosifarmi täiendada ainult tervete loomadega. Neid lubatakse sisse tuua majandisse veterinaartunnistuse järgi, mis ei või olla vanem kui üks kuu; sigade sissetoomisel ei tohi veterinaartunnistus olla vanem kui 3 päeva. Veterinaartunnistus peab tõendama loomaervislikku seisukorda ning et loom on nakkustevabast majapidamisest.

Majapidamisse sissetoodavaid loomi peab pidama enne nende paigutamist loomade üldruumi või üldkarja eraldi ruumis või eraldi karjamaal karanteenis vähemalt 30 päeva. Neid loomi peab talitama eraldi talitaja, kes ei puutu

kokku üldkarja loomadega. Karanteeni ajal tuleb ette võtta looma juures veterinaar-menetlused vastavalt veterinaar-
arsti eeskirjadele.

Kuidas talitada loomade haigusnähtede esinemisel?

Kui kolhoosi loomade või lindude juures ilmnevad kas nakkushaiguste või muude haiguste nähted või tunnused, tuleb sellest viivitamata teatada kolhoosi teenindavale veterinaararstile (-velskrile). Haigestunud loom tuleb kohe eraldada teistest loomadest; ruum, kus loom asus, desinfitseerida; söödakünad, ämbrid ja muu inventar, millega puutus kokku haige loom, pesta kuuma leelise-ga. Haiguste ilmnemisel karjamaal tuleb haigestunud loom eraldada üldkarjast.

Juhul, kui selgub, et majandis on loomade või lindude nakkushaigus, tuleb vastavalt veterinaartöötajate juhiste-le teostada kõik vajalikud abinõud nende haiguste likvi-deerimiseks.

Kolhoosides tuleb sisustada haigestunud loomade ja lindude pidamiseks eriruumid või erilatrid, mis on täieli-kult eraldatud ruumi teisest osast.

Kas kolhoos on õigustatud müüma või ostma hobuseid vahetult teistelt kolhoosidelt?

Müügihobuste kasvatamise edendamise ja arendamise huvides on kolhoosidel lubatud pärast hobusekasvatuse riikliku plaani ja hobuste müügi plaani täitmist müüa kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsusel hobuseid üleplaaniisest arvust teistele kolhoosidele omavahelise kokkuleppe hin-naga ja tingimustel.

Hobuste müügist saadud summad soovitatakse 50% ulatuses jaotada kolhoosnikutele normipäevade alusel.

Missugune kord kehtib sugutäkkude valikul?

Kolhoosides organiseeritakse iga aasta täkkude veteri-naar-zootehnilist järelevaatust ning kolhoosidele antakse välja iga paarituskõlbliku sugutäku kohta paaritusluba.

Kõik veterinaar-zootehnilise komisjoni poolt paaritamis-kõlbmatuks tunnustatud täkud kuuluvad sundkastreeri-misele.

Kes tasub tõuhobuste boniteerimise tasu?

Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumil ja rajoonide täitevkomiteedel on lubatud maksta alates 1949. a. zootehnikutele-bonitööridele hobuste boniteerimise eest kolhoosides jt. nõukogude majandites 2 rbl. 50 kop. iga hobuse pealt. Kulud kolhooside hobuste boniteerimise osas kaetakse riigi eelarve summade arvelt.

Kas kolhoosi liikmed võivad kasutada kolhoosi hobuseid isiklikeks vajadusteks, millistel juhtudel ja mis tingimustel?

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 4. punkt määrab, et ühistatud tööloomade hulgast eraldab artelli juhatuse vajaduse korral mõned hobused, keda artelli liikmed võivad tasu eest kasutada isiklikeks vajadusteks.

Kolhoosi hobuste kasutamise kord kolhoosi liikmete isiklikeks vajadusteks nähakse ette kolhoosi sisekorra eeskirjades, mis kinnitatakse kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt. Hobune antakse tavaliselt kasutamiseks tasuta, kui kolhoosnik vajab hobust riigile müügikohustuste katteks saaduste viimiseks, endale puude vedamiseks, veskil käimiseks või kolhoosi haigete liikmete transportimiseks haiglasse või arsti juurde.

Kõigil teistel juhtudel antakse hobuseid kasutada kolhoosnikuile tasu eest, mille suuruse määrab artelli liikmete üldkoosolek.

Kas ja missugused eeskirjad kehtivad tõu- ja produktiivloomade tapmise keelu kohta?

Tõuloomade kaitsmiseks tapmise vastu kehtestas Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. juuni 1949. a. määrusega nr. 423 korra, et tõuloomi võib välja praakida ja tappa ainult pärast seda, kui rajooni põllumajanduse osakond on kinnitanud praakimiskomisjoni akti loomade praakimise kohta.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee 15. detsembri 1948. a. määrusega «Abinõudest võitluses loomade kuritahtliku tapmise vastu» («RahvaHää!» nr. 153 23. dets. 1948. a.) ja hilisemate korduvate määrustega keelatakse tõu- ja tiinete loomade, noorloomade ja isassuguloomade säilitamiseks tappa järgmisi loomi:

kõiki tõuloomi — enne nende väljapraakimise kohta akti kinnitamist;

noori veiseid: vasikaid ja mullikaid ühe aasta vanuseni, noori sigu (noori kulte, emiseid ja orikaid) 6 kuu vanuseni, välja arvatud ilmne praak;

pulle, jääri ja kulte, kui need on kõlblikud isassuguloomadeks, samuti poegimiseks kõlblikke lehmi 8. poegimiseni; kõiki tiineid emasloomi.

Rajoonide ja linnade täitevkomiteedele on tehtud ülesandeks trahvida isikuid, kes on süüdi tähendatud määrusega kehtestatud tapmise korra rikkumises, kuni tapetud looma väärtuse kümnekordses suuruses, kusjuures väärtus arvestatakse kokkuostuhindade alusel. Ühtlasi on tehtud prokuratuuri- ja kohtuorganeile ülesandeks võtta kohtulikule vastutusele isikud, kes on süüdi loomade kuritahtlikus tapmises või nende sihilikus vigastamises (Kriminaalkodeksi § 79).

Loomade väljapraakimist teostab looma kohustusliku ülevaatusega veterinaar-zootehniline komisjon, kelle koosseisu kuuluvad: kolhoosi esimees, veterinaararst (-velsker) ja rajooni põllumajanduse osakonna või zoo-veterinaarjaoskonna zootehnik.

Kas kolhoosidel on lubatud müüa või tappa loomi, kui ei ole täidetud loomakasvatuse arendamise arvuline plaan?

Vastavalt loomade arvu säilitamiseks ja suurendamiseks antud eeskirjadele ei ole kolhoosidel lubatud kolhoosifarmidest loomade müümine ega tapmine, kuni pole vastavas farmis täidetud loomakasvatuse arendamise plaan; kolhoosides tuleb parandada loomade söötmist, pidamist ja hooldamist, et vältida loomade lõpmist.

Kolhoosides tuleb kohe likvideerida seni lubamatult praktiseeritud põrsaste müümine seafarmist ajal, kui kolhoosi poolt on täitmata sigade kasvatuse arvuline plaan.

Kas on lubatud ja mis juhtudel teostada hobuste tapmist kolhoosis?

Hobuste tapmine on lubatud ainult erandjuhtudel täiesti kõlbmatute loomade suhtes, kes on säärastena praakimis komisjoni poolt välja praagitud, kuid igal juhul ainult pärast seda, kui praakimise akt on kinnitatud rajooni

täitevkomitee poolt. Isikud, kes on süüdi veel kõlblike hobuste väljapraakimises või hobuste tapmises enne praakimisakti seatud korras kinnitamist — võetakse vastutusele.

Missugused on tasud loomade tapmise eest tapamajades ja tapapunktides?

Loomade tapmise suuremaks kontsentreerimiseks loomatappispunktidesse, tapamajadesse, lihakombinaatidesse ja rändloomatappjate kaudu on alandatud kehtivat tasu loomade tapmise eest ja määratud see järgmises suuruses:

Loomade tapmise eest tappispunktides, tapamajades, lihakombinaatides:

ühe veise eest	15 rubla
„ lamba, vasika, kitse eest	5 „
„ sea eest	10 „

Loomade tapmise eest rändloomatappja poolt:

ühe veise eest	20 rubla
„ lamba, vasika, kitse eest	7 „
„ sea eest	15 „

Loomade kodune tapmine neljakilomeetrilises raadiuses loomatappispunktide, tapamajade, lihakombinaatide asukohast on keelatud.

Kuidas talitada kolhoosidel loomade lõpmise juhtumitel?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. septembri 1947. a. määrusele nr. 659 ja zootehnilis-veterinaarsetele eeskirjadele põllumajandusloomade ja -lindude hooldamise, söötmise, pidamise ning kasvatamise kohta tuleb kolhoosi juhatusel teatada iga looma (hobune, veis, siga, lammas) lõpmise juhtumi esinemisest kolhoosis viivitamata:

zoo-veterinaarjaoskonnale ja

kui loom oli kindlustatud — siis tingimata ka külanõukogu esimehele.

Zoo-veterinaarjaoskonna spetsialistidel tuleb iga üksiku looma lõpmise juhtumil kindlaks teha konkreetset haigestumise ja lõpmise põhjused ning rajoonide täitevkomiteede põllumajandusosakondadele esitatavates aktides loomade lõpmise kohta ära märkida süüdlased, kes rikkusid zoo-veterinaareeskirju.

Veterinaartöötajad, kes annavad ebaõigeid otsuseid loomade hävimise põhjuste kohta ja seega soodustavad ebaõige majandamise faktide varjamist, võetakse rangele vastutusele.

Kindlustatud loomade hukkumisel koostatakse aktid ka külanõukogu esimehe või tema poolt volitatud külanõukogu saadiku poolt kolhoosi juhatuse esimehe või selleks volitatud juhatuse liikme kohustuslikul osavõtul ja kahe tunnista juuresolekul.

Loomade iga lõpmise ja ka vigastuse juhtum tuleb kohustuslikult läbi arutada kolhoosi juhatuse koosolekul, konstateerida isikud, kes on süüdi looma lõpmises või vigastuses, määrata kindlaks kahju suurus ja võtta süüdi olevad isikud materiaalsele, vastavatel juhtudel aga ka distsiplinaarsele vastutusele või esitada materjalid prokuratuurile nende kriminaalvastutusele võtmiseks.

Lõpnud loomade ja lindude korjused tulevad vastavalt veterinaararsti (-velskri) juhenditele kas viia utiliivabrikusse utiliseerimiseks, põletada või matta loomade matmispaika.

Kas zoo-veterinaartöötajad on õigustatud trahvima kolhoose ja kolhooside üksikuid liikmeid zoo-veterinaareeskirjade või korralduste rikkumise puhul?

NSV Liidu KTK ja RKN poolt 27. oktoobril 1936. a. kinnitatud NSV Liidu Veterinaarmäärustikuga (p. p. 32 ja 33) on rajoonide peaveterinaararstidele pandud rajooni kõigi kolhooside veterinaartenindamise ja veterinaar-sanitaarse järelevalve, veterinaarprofülaktika ja taudivastaste abinõude rakendamise korraldamine ja organiseerimine zoo-veterinaarjaoskondade ja veterinaar-sanitaarse asutuste võrgu kaudu rajoonis.

Jaoskondade veterinaartöötajatele on pandud otsene järelevalve kolhooside veterinaar-sanitaarse seisukorra üle, kolhooside veterinaartenindamise vahetu korraldamine ja teostamine, kui kolhoosil endal veterinaartöötajat ei ole.

Seejuures on määrustikuga antud rajooni peaveterinaararstile õigus võtta vastutusele isikuid, kes on süüdi veterinaar-sanitaarse eeskirjade või korralduste rikkumises, ja trahvida neid kuni 200 rbl. suuruse rahatrahviga. Jaoskonna veterinaararstil on samadel juhtudel õigus trahvida

kuni 100 rubla suuruse rahatrahviga. Trahvimise otsused kuuluvad enne täideviimist läbivaatamisele ja kinnitamisele rajooni põllumajanduse osakonna juhataja poolt.

Vastavalt NSV Liidu RKN ja ÜK(b)P Keskkomitee 11. märtsi 1942. a. määrusele nr. 327 «Abinõudest noorloomade säilitamiseks ja loomade arvu suurendamiseks kolhoosides ja sovhoosides» p. 52 on pandud rajoonide peazootehnikutele riikliku kontrolõri ülesanded kolhooside poolt riikliku loomakasvatuse arendamise plaani, samuti loomade pidamise ja hooldamise reeglite täitmise järelevalve alal rajoonis.

Rajoonide täitevkomiteedele on antud seejuures õigus trahvida rajooni peazootehniku ettepanekul kolhoose, kolhooside juhtivaid töötajaid ja loomakasvatustfarmide juhatajaid: kolhoose — kuni 1000-rublase rahatrahviga, kolhooside üksikuid juhtivaid töötajaid ja farmide juhatajaid — kuni 100-rublase rahatrahviga.

Kuidas toimub tasu maksmine traktorijaamade poolt kolhoosidelt ostetavate traktorite eest?

Kolhooside traktorite ja haake-põllutöömasinate õigemaks ja ratsionaalsemaks kasutamiseks ostavad traktorijaamad nende tegevusrajoonis asuvailt kolhoosidelt traktoreid ja haake-põllutöömasinaid (Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 251, 22. märtsist 1948. a.).

Kolhoosidele kuuluvate traktorite ja haakemasinate ostmine toimub nende bilansimaksumuse järgi, kuid mitte üle tehase väljalaskehinna, arvestades ka nende masinate kulumist.

Kas kolhoosid võivad pidada kinoseadeldisi või on kohustatud need üle andma Kinofikatsiooni Valitsusele?

Kolhoosidel on lubatud säilitada 1. novembril 1948. a. nendel olnud kinoseadeldised, samuti ka nende poolt uueltspluuteerimisele võetavad seadeldised.

Kolhooside ja traktorijaamade kinoseadeldised ei kuulu üleandmisele Kinematograafia Ministeeriumile.

Kinematograafia Ministeeriumile on tehtud ülesandeks plaanida kolhoosidele kuuluvate kinoseadeldiste tööd, samuti ka varustada neid regulaarselt kinofilmidega, tagavaraosadega, optikaga jt. võrdselt riikliku kinovõrguga.

Kas kolhoosil on õigus vaibevaraks tunnistatud majale, mis asub kolhoosi territooriumil?

Vastavalt Tsiviilkoodeksi 433. paragrahvile juhul, kui ükski pärija ei ilmu kuue kuu jooksul, arvates pärandi avanemise päevast, pärandit vastu võtma, samuti ka pärijate loobumise korral pärandist — tunnistatakse vara vaibevaraks.

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt 17. aprillil 1943. a. kinnitatud määrustikule natsionaliseeritud, konfiskeeritud, vaibevara ja peremeheta vara arvestuse ja kasutuse korra kohta antakse vaibevara koosseisu kuuluvad hooned ja ehitused, mis asuvad maal, välja arvatud põllumajanduslikud hooned — tasuta kolhooside vastastikuse abistamise kassade omandiks.

Kohtades, kus sellised kassad puuduvad, antakse tähendatud vara tasuta kolhoosidele või külanõukogudele töövõimetute abistamiseks, samuti ka lasteaedade ja -sõimede vajadusteks.

Vaibevara selgitamine, hindamine, arvestamine ja realiseerimine toimub maal rahandusorganite poolt rajoonide töörahva saadikute nõukogu täitevkomiteede määramisel.

Kas artelli juhatusel on õigus võtta kolhoosi kasutusse kolhoosi territooriumil asuvad elu- ja majapidamishooned isikutelt, kes katkestasid oma sidemed põllumajandusega?

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 28. juuli 1939. a. määrusega soovitatakse kolhoosidel osta kolhoosi ja kolhoosnikute vajaduseks elumajad ja kõrvalhooned nendelt isikutelt, kes tegelikult katkestasid oma sidemed põllumajandusega ning ei ela enam alatiselt maal, kasutades neid hooneid ainult 2—3 kuud aastas või andes need rendile kasusaamise sihiga.

Kas kolhoosi hoonet võib külanõukogu või mõni teine organisatsioon võtta oma korraldusse ning keelduda tasumast üüri?

Kolhoosi hooneid ei või keegi võtta oma kasutusse ilma kolhoosi loata. See oleks omavoliline kasutamine ja kolhoosil on õigus pöörduda prokuröri või kohtu poole omavolilise kasutaja väljatõstmiseks.

Kolhoosi enda poolt hoone kasutada andmisel tuleb sõlmida vastav kasutamisleping. Lepingus tuleb ette näha

üürimaksu tähtjad, kasutamistingimused ja üüri suurus, arvelduste kord, kohustused ja vastutus ruumide korrashoiu kohta, remontimise ajad jne.

Selline leping tuleb koostada enne kasutamise algust.

Kui hoonete majandajad keelduvad hoonete eest üüri tasumast, siis tuleb kolhoosil pöörduda vastava hagiga kohtu poole.

Kui kolhoosipered annavad kolhoosi ühismaade väetamiseks sõnnikut, kuidas siis tasustatakse see kolhoosi poolt?

Tasu küsimuse otsustab kolhoosi liikmete üldkoosolek, määrates selle äraantud sõnniku koguse (koormate) järgi.

Teistes NSV Liidu vabariikides on välja kujunenud praktika, et kolhoosiperedelt saadud sõnniku eest arvestatakse kolhoosi üldkoosoleku poolt iga koorma kohta määratud ulatuses normipäevi. Tavaliselt toimub sõnniku andmine kolhoosile kolhoosiperede poolt plaani kohaselt.

Tasustamisele normipäevadega ei kuulu aga mingil juhul sõnnik, mis kolhoosi astumisel oli talundis ja veeti kolhoosi ühispõllule.

Kuidas saab kolhoos osta ühismajapidamise tarvis metsamaterjali, kui kolhoosil endal metsa ei ole?

Aasta metsakasutusfondid kohalike vajaduste rahuldamiseks jaotatakse kohalike nõukogude täitevkomiteede käsutusse, kes annavad lube fondi arvel materjali saamiseks. Loa saamisel täitevkomiteelt, külanõukogult tuleb sellega pöörduda vastava metsamajandi või metskonna poole. Viimane annab pärast metsamaterjalide hinna tasumist välja raiepileti metsamaterjali ülestöötamiseks.

Ule eeltähendatud metsakasutusfondide on lubatud Eesti NSV Metsamajanduse Ministriumil kooskõlastatult rajoonide töörahvasaadikute nõukogude täitevkomiteedega eraldada lamapuid kohalike, esijoones aga kolhooside vajaduste rahuldamiseks.

Missugust varalist vastutust kannab kolhoosnik, kui tema süü tõttu esineb hobuste kurnatus või haigestumine? Kas hobuste hea toitumuse puhul on hobuste eest hoolitsemiseks varalisi soodustusi?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 «Abinõudest töö organiseeri-

mise, tööjõudluse tõstmise ja töötasu maksmise korra parandamiseks Eesti NSV kolhoosides» soovitatakse kolhoosidel arvata maha hobuste seisupäevade eest, mis tekisid ajutise töövõime langusest hobuse ebaõige söötmise, hooldamise ja pidamise tõttu — iga hobuse seisupäeva eest kuni hobuse tervenemiseni 2 normipäeva, märade abordi puhul aga — 20 normipäeva.

Sõltumata sellest võib süüdlast võtta hobuse kuritahtlikhooletu kohtlemise pärast kriminaalvastutusele.

Sama määrus näeb ette normipäevade juurdearvestamist hobuseid teenindavaile töötajatele ja neilt normipäevade mahaarvestamist sõltuvalt hobuste toitumisest. Hobuste hea toitumuse puhul arvestatakse täiendavalt normipäevi: tallimeestele, kes talitavad täiskasvanud ja noorhobuseid, loomade talliviisilise pidamise korral iga hobuse eest, kes on hea toitumisega — 1 normipäev kuus; põllutööbrigaadi brigadiirile — brigaadile kinnistatud iga hobuse eest, kui ta on keskmise toitumisega — 0,2 normipäeva ja iga hea toitumisega hobuse eest — 0,4 normipäeva kuus; hobusemehele arvestatakse iga keskmise toitumisega hobuse eest — 3 normipäeva ja iga hea toitumisega hobuse eest — 6 normipäeva kuus. Iga alla keskmise toitumisega hobuse eest arvestatakse aga tallimehelt maha 1 normipäev kuus.

Normipäevade juurde- ja mahaarvestamist teostatakse iga kuu lõpul hobuste ülevaatuse ja toitumuse kindlaksmääramise akti alusel, mis koostatakse ja kirjutatakse alla kolhoosi esimehe, revisjonikomisjoni esimehe ja zootehniku või veterinaartöötaja poolt.

Kas on kehtestatud norme teravilja ja teiste põllumajandussaaduste loomuliku kao kohta kolhoosides saaduste säilitamisel ja transportimisel?

Põllumajandussaaduste loomuliku kao norme nende säilitamisel ja transportimisel ei ole kolhooside kohta kehtestatud. Kao küsimuse otsustab iga eraldi juhul artelli liikmete üldkoosolek, kes vaatab läbi kolhoosi juhatuse ettepaneku kadude mahakandmise kohta. Seejuures ei peaks mahakandmine ületama neid loomuliku kao norme, mis kehtivad teiste majandite kohta (teravilja, jahu, kartuli, köögi-

vilja, jõusöötade ja heina loomuliku kao normid säilitamisel ja transportimisel on näiteks kehtestatud Eesti NSV sovhooside kohta).

Kas riiklikul seemnete kvaliteedi inspeksioonil on õigus nõuda kolhoosidelt tasu seemnete puhtuse ja idanevuse analüüsides eest?

NSV Liidu rahandusminister ja põllumajanduse minister kinnitasid tasumäärad riikliku seemnete kvaliteedi inspeksiooni laboratooriumi poolt teostatavate seemneanalüüsides tasumäärade kohta.

Seemnete andmisel analüüsimiseks määrab riiklik seemnete kvaliteedi inspeksiooni laboratoorium kindlaks analüüsimise tasu ja kirjutab välja tellijale maksuarve.

Kolhoos, analüüsi tellija, kannab tasusumma üle Riigipanga osakonda ja esitab laboratooriumile kviitungi. Pärast seda antakse temale välja külviste analüüsi dokumendid.

Kas valitsusorganid ja kolhoosi juhatus on kohustatud abistama kolhoosiperesid loomade soetamisel, kui nendel loomad puuduvad?

NSV Liidu Valitsuse poolt on tehtud liiduvabariikide ministrite nõukogudele ülesandeks tõhustada tööd riikliku ja ühiskondliku abi organiseerimise alal kolhoosnikutele, esijoones Nõukogude Armeesõjaväelaste perekondadele ja Isamaasõja invaliididele, kel ei ole loomi, noorveiste, sigade, lammaste soetamisel nende ostu teel kolhoosnikutelt või nende andmise teel kolhoosi farmist normipäevade eest pärast loomakasvatuse arendamise arvulise plaani ja lihamüügikohustuse täitmist.

Ühtlasi on kolhoosidel lubatud kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel osta üles kolhoosnikutelt noorloomi kolhoosi farmide jaoks ettenähtud tingimustel nende müümiseks nendele kolhoosnikutele, kel puuduvad loomad.

Valitsus kohustab kohalike nõukogude organeid ja kolhooside juhatusi osutama igati abi kolhoosnikutele, töölisetele ja teenistujatele nende loomade kindlustamisel koreja mahlakate söötadega.

Kas kolhoosipere võib pidada enda juures teiste isikute loomi, kui loomade arv ületab seega artelli põhikirjas ettenähtud loomade arvu?

Selline loomapidamine tuleb tunnistada põllumajandusliku artelli põhikirja eeskirjadele mittevastavaks. Kolhoosipere isiklikus kasutuses olevate loomade arv ei või ületada artelli põhikirjas ettenähtud normi, sõltumata sellest, kellele loomad kuuluvad.

Mis aja jooksul pärast noorveise poegimist on kolhoosnik kohustatud realiseerima teise lehma, kui kolhoosi põhikirja eeskirjadel võib kolhoosi liikmetel olla üks lehm?

Vastavat tähtaega ei artelli põhikiri ega teised eeskirjad otseselt ei määra ja seepärast tuleb tähtaeg määrata igal kolhoosil üldkoosoleku poolt, lähtudes kolhoosi põhikirja range täitmise vajadusest.

Kui üldkoosolek on põhikirja vastu võttes kinnitanud kolhoosiperede isiklike lehmade arvuks ühe lehma, siis on see kolhoosile seaduseks ja erandeid sellest ei ole õigustatud tegema ei kolhoos ise ega organid väljastpoolt. Noorveise poegimisel ühe lehma likvideerimise tähtaja küsimuses on praegu, loomakasvatuse pingsail arendamise aastail, lähtunud ka loomakasvatuse reaalsest nõuetest ning soovitatud kolhoosidel lubada kolhoosiperel pidada vana lehma kõrval lüpsma tulnud noorlehma kuni vasika täispiimaga jootmise lõpuni, kuid mitte üle 8 nädala.

Põhikirjas ettenähtud arvu ületavad loomad soovitatakse realiseerida esmajoones oma kolhoosile karja arvu suurendamiseks, või kolhoosiperele, kellel puudub lehm.

Missugune osa kolhoosipere valduses olevast varast tuleb lugeda kolhoosipere ühiseks omandiks ja missugune osa kolhoosipere üksikute liikmete isiklikuks omandiks? Kuidas toimub kolhoosipere vara jaotamine?

Vastavalt Eesti NSV Konstitutsiooni § 7-le on igal kolhoosiperel kasutamiseks õue-aiamaa ja omandiks abimajapidamine sellel maatükil, elumaja, tootlikud kariloomad, kodulinnud ja põllumajanduslik väikeinventar.

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 2. ja 4. punkti eeskirjadel antakse igale kolhoosiperele põllumajanduslikuks kasutamiseks kõlvulisest ühistatud maast hoonete

juurest isiklikuks kasutamiseks õue-aiamaa ja jäetakse ühistamata kolhoosipere kasutusse eluhooned, kariloomad ja kodulinnud ning kariloomade pidamiseks vajalikud kõrvalhooned.

Nendel sätetel on õue-aiamaa kasutajaks järelikult kolhoosipere ja ülaltähendatud varad kuuluvad kogu kolhoosipere omandisse, mitte aga üksikute kolhoosnikute omandisse.

Kolhoosipere üksikute liikmete omandiks tuleb lugeda vaid seda vara, mis on nende liikmete isiklikus kasutuses ja on ette nähtud mitte kogu pere, vaid pere vastava liikme isiklike vajaduste rahuldamiseks (näiteks riietusesemed, jalatsid jt.). Kõik vara, mis on pere üldises kasutuses ja üldises majanduslikus käibes, loetakse kolhoosipere varaks, vaatamata sellele, missuguste (pere või üksikute liikmete) tulude arvel need on soetatud.

Kolhoosipere ühisvara käsutab vastavatel juhtudel perekonnapea kolhoosipere huvides, pereliikmete isiklikku vara aga — pere vastavad liikmed.

Kolhoosipere liikme lahkumisel pere koosseisust on temal õigus kaasa võtta oma isiklik vara ning nõuda kolhoosipere ühisvarast temale langeva osa väljaandmist.

Kolhoosipere ühisvarast osa eraldamist või kolhoosipere vara jaotamist võivad nõuda ainult pere täisealised liikmed. Alaealised ei või ise jaotust nõuda, kuid võtavad jaotusest osa, kui see toimub pere täisealiste liikmete nõudel.

Samuti ei või nõuda kolhoosipere vara jaotust või osa eraldamist isikud, kes on katkestanud sidemed perega. Nendeks loetakse isikud, kes 6 aasta vältel ei ole võtnud osa kas isikliku tööga või vahenditega kolhoosipere majapidamisest. Viimaste hulka ei saa aga lugeda isikuid, kes teenivad Nõukogude Armees, on edasiõppimisel või töötavad turbatööstuses, kaevanduses või mujal lepingu alusel, mis on registreeritud kolhoosi juhatuses.

Kolhoosipere vara jaotust või osa eraldamist teostatakse natuuras, kusjuures on lubatud ühtede esemete tasaarvestamine teistega, samuti ka osa väljamaksmist rahas või põllusaadustes. Vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 29. juuli 1943. aasta otsusele määratakse kolhoosiperest lahkuva liikme varaosa suurus kolhoosipere ühisvaras, kui pere liikmed jaotuse kohta omavahelist kokkulepet ei saa-

vuta — kohtu poolt selle järgi, mil määral lahkunu võttis osa isikliku tööga või oma vahenditega pere majapidamisest ning aitas kaasa pere vara suurenemisele, arvestades ka vara, mis ta tõi kaasa perre astumisel. Lahkuvale liikmele natuuras vara eraldamisel tuleb arvestada sellega, et ühe liikme lahkumisega ei puruneks kogu kolhoosipere majapidamine ega võetaks teistelt pereliikmetelt majapidamise edasipidamiseks võimalused, s. o. hooned, loomad ja tootmisvahendid. Kui lahkujat ei ole võimalik rahuldada varaga natuuras, tuleb selle asemele määrata tema vara osale vastav rahaline kompensatsioon.

Kolhoosipere vara jaotamisel tuleb vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi eeltähendatud määrusele kindlustada pereliikmete huvid, kes on Nõukogude Armees, samuti töövõimetute ja alaealiste huvid.

Kui palju on kohustatud kolhoosipere iga töövõimeline liige oma sissetulekutest andma kolhoosipere üldiseks tarviduseks?

Vastavat normi eeskirjadega ei ole määratud. Selle küsimuse lahendamine on jäetud kolhoosipere liikmete vabatahtliku kokkuleppe asjaks. Kuid pereliikmete tulude jaotamisel ja kasutamisel peab igal juhul olema kindlustatud kolhoosipere töövõimetute liikmete — laste ja vanade tarviduste rahuldamine.

IV. Artelli ja tema juhatuse tegevus

1. ÜLDEESKIRJAD

Missugune on põllumajandusliku artelli tegevuse ulatus ja iseloom?

Põllumajandusliku artelli tegevuse ulatuse ja iseloomu määrab tema põhikiri. Tüüp-põhikirja 6. punktis on tähen- datud, et artell kohustub majandama oma kollektiivset majandit plaani järgi, täpselt täites tööliste-talupoegade valitsuse asutuste poolt kindlaksmääratud põllumajandus-liku tootmise plaane ja artelli kohustusi riigi vastu.

Vastavalt põhikirjale kolhoosi juhatus ja kõik kolhoosi liikmed kohustuvad:

tõstma kolhoosipõldude viljakust õige külvikorra sisse- seadmise ja sellest kinnipidamisega, sügavkünni teostami- sega, umbrohu hävitamisega, hea kesa- ja sügiskünniga ning selle laiendamisega, tehniliste kultuuride õigeaegse ja hoolika vaheltharimisega, taimede õigeaegse muldami- sega, maa väetamisega loomakasvatuse farmidest kui ka kolhoosiperedest saadava sõnnikuga ja mineraal- väetistega, põllumajanduslike kahjurite tõrjega, saagi õige- aegse, hoolika ja kadudeta koristamisega, maaparanduse seadmete hoidmise ja puhastamisega, metsakaitsega, põl- dude kaitseks metsaribade istutamise ja range kinnipida- misega kohalike põllumajandusorganite poolt maksmapan- dud agrotehnilistest reeglitest;

valima külviks kõige parema seemne ja selle igasugu- sest prügist puhastama, hoidma seda hoolsalt varguse ja rikkemise eest, säilitama seda puhtais ja tuulutatavais ruu- mides, laiendama sordivilja külvipinda;

laiendama külvipinda kogu artelli käsutuses oleva maa

ärakasutamise, jäätmaade parandamise ja ühisharimisega, uudismaaharimisega ja kolhoosi sisemise maakorralduse läbiviimisega;

ühiskondlikel alustel täielikult ära kasutama kogu olemasolevat veojõudu, kogu inventari, põllutööriistu, seemet ja muid tootmisvahendeid, mis kuuluvad artellile, ja samuti kõiki tööliste-talupoegade riigi poolt masina-traktorijaa- made kaudu kolhooside abistamiseks antavaid traktoreid, mootoreid, rehepeksumasinaid, kombaine ja muid masinaid, hästi hoolitsema ühistatud elusa ja eluta inventari eest, taotlema seda, et ühismajandi loomad ja inventar oleksid heas seisukorras;

organiseerima produktiivloomade farme ja seal, kus selleks võimalusi, ka hobusefarme, suurendama neis farmides loomade arvu, teostama tõuaretustööd ja tõstma karja produktiivsust, andma oma liikmeile, kes artellis ausalt töötavad abi lehma ja väikeloomade soetamisel, kasutama häid isastõuloomi mitte ainult kolhoosi karja, vaid ka artelli liikmete isiklikus kasutuses olevate emasloomade paaritamiseks, täitma kehtivaid zootehnilisi ja veterinaarseid eeskirju;

laiendama loomasööda tootmist, parandama heina- ja karjamaid, abistama neid artelli liikmeid, kes kohusetundlikult ühistööst osa võtavad, võimaldades neil, kus see teostatav on, kasutada kolhoosi karjamaid ja andes neile võimalust mööda normipäevade arvel ka loomasööta nende isiklikus kasutuses olevate loomade jaoks;

arendama kõiki muid põllumajanduse alasid vastavalt kohalikele looduslikele tingimustele ja kodutööndust vastavalt rajooni tingimustele, korras hoidma ja puhastama olemasolevaid tiike, rajama uusi tiike ja organiseerima neis kalakasvatust;

organiseerima majapidamishoonete ja ühiskondlike ehituste püstitamist ühistöö korras;

tõstma artelli liikmete tööoskust ja abistama kolhoosnikuid nende hulgast brigadiiride, traktoristide, kombainerite, autojuhtide, veterinaarvetskrite ja sanitaride, tallimeeste, sea- ja karjatalitajate, lamburite, karjaste ja kolhoosi-laboratooriumide tööjõudude ettevalmistamisel;

tõstma artelli liikmete kultuurilist taset, suurendama ajalehtede, raamatute, raadio ja kino kasutamist kolhoosis;

asutama klubisid, raamatukogusid ja lugemistube; soetama saunu ja juuksetööstusi; püstitama põldudele valgeid ja puhtaid laagrihooneid, korrastama külatänavaid, istutama nende äärde mitmesuguseid puid, eriti aga viljapuid; osutama kolhoosnikutele kaasabi nende elamute korrastamisel ja kaunistamisel;

kaasa tõmbama naised kolhoositöösse ja artelli ühiskondlikku ellu, edutades andekaid ja vilunud naiskolhoosnikuid juhtivale tööle, vabastades neid võimalust mööda kodustest töödest lastesõimede, laste-mängumurude jne. asutamisega.

Kas kolhoosid on õigustatud muutma rajooni täitevkomitee poolt nendele antud plaaniülesandeid?

Rajoonide täitevkomiteed annavad kolhoosidele plaaniülesanded külvipindade, ühisloomakasvatuse arendamise, põllumajanduskultuuride viljakuse, loomade produktiivsuse jt. alal valitsuse poolt kinnitatud riikliku põllumajanduse arendamise plaani alusel. Järelikult on rajooni täitevkomitee poolt kolhoosile antud plaaniülesanne riikliku plaaniülesande arendamine, on osa riiklikust plaanist. See plaaniülesanne kuulub kolhoosi poolt täpsele täitmisele.

Plaanide andmisel kolhoosidele tuleb arvestada kolhooside seisukorda ja iseärasusi. Plaanide viimisel kolhoosidesse on rajoonide täitevkomiteed kohustatud kindlustama põllumajanduskultuuride külvide jaotuse täielikus kooskõlas kolhoosides kehtestatud külvikordadega ja üleminekuplaanidega nendele, arvestades seejuures töö- ja veojõu tegelikku seisukorda, mullastikku ja kliimalisi tingimusi.

Kui kolhoos leiab, et temale antud plaan ei vasta nendele põllumajanduse tingimustele, võib tema täitevkomitee otsuse peale edasi kaevata Eesti NSV põllumajanduse ministriile, mitte peatades saadud plaaniülesande täitmist.

Kas rajooni täitevkomitee on õigustatud külviplaani jaotamisel panema mahajäänud kolhooside teravilja ja teiste kultuuride külviplaanist osa eesrindlikele kolhoosidele?

Seda õigust rajoonide täitevkomiteedel ei ole. NSV Liidu Ministrite Nõukogu kohustas täitevkomiteesid lõpetama sellise mitteõige ja kahjuliku praktika, kus mahajäänud kolhooside abistamise asemel nendele antud külvi- ja viljakuseplaani täitmiseks pannakse ülesandeid teravilja ja

teiste kultuuride külvi alal mahajäänud kolhoosidelt eesrindlikele kolhoosidele.

Selline praktika viiks külvikordade rikkumisele, viljakuse langusele, teravilja ja teiste saaduste tootmise vähenemisele niihästi mahajäänud kui ka eesrindlikes kolhoosides, mis pidurdab kolhooside ühismajapidamiste arendamist.

Missugune on kolhoosi tootmisplaani ja tootmisülesannete koostamise kord?

Kolhoosid koostavad oma aastatootmisplaani nendele rajooni täitevkomitee poolt kooskõlas riikliku põllumajanduse arendamise plaaniga antud plaaniülesannetega. Seejuures ei ole kolhoosid õigustatud ühtki plaaniülesannet vähendama.

Kolhooside aastatootmisplaani koostatakse tüüpvormi järgi, mis on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt 25. veebruaril 1948. aastal määrusega nr. 458. Sama määrusega on kinnitatud ka brigaadide ja nendes organiseeritud lülide ning loomakasvatusfarmide tootmisülesannete vormid. NSV Liidu põllumajanduse ministri käskkirjaga nr. 1617 5. novembrist 1948. a. on kinnitatud mitmeaastaste istanduste ja katmikkultuuride brigaadide tootmisülesannete vormid.

Kolhoosi tootmisplaan ja tootmisülesanded brigaadidele, lülidele ja loomakasvatusfarmidele koostatakse kolhoosi juhatause poolt agronomide, zootehnikute ja teiste põllumajandusala spetsialistide osavõtul, tõmmates sellele tööle laiaulatuslikult kaasa kolhoosi aktiivi. Tootmisplaan ja ülesanded kinnitatakse üheaegselt kolhoosi tulude-kulude eelarvega kolhoosnikute üldkoosoleku poolt.

Kas on tarvis ümber teha kolhoosi tootmisplaan, kui kolhoosi on juurde tulnud palju uusi liikmeid?

Kui kolhoosi on astunud selline hulk uusi peresid, et põhjalikult muutuvad külvipindalad, loomakasvatuse ulatus ja tulude-kulude eelarve, siis on tarvis aastatootmisplaan ja tulude-kulude eelarve ümber teha. Seejuures peavad vastavalt suurenema riiklikud ülesanded külvipindade alal, loomakasvatuse ja põllumajanduse teiste harude alal, rahalised sissetulekud jne.

Kuidas toimub kolhooside liitumisel uue tootmisplaani, tulude-kulude eelarve koostamine?

Liitumise teel organiseeritud uue kolhoosi juhatusel tuleb ranges kooskõlas riiklike plaaniülesannetega, mis aasta algul anti kõigile liitunud kolhoosidele — kiirelt koostada ja esitada kolhoosi liikmete üldkoosolekule kinnitamiseks uus tootmisplaan, tulude-kulude eelarve, sisekorra eeskirjad ja tootmisülesanded brigaadidele ja loomakasvatufarmidele. Tootmisplaani koostamisel tuleb ette näha kõigi liitunud kolhooside materiaalsete ja tööjõu ressurside võimalikult täielikum ärakasutamine selleks, et kindlustada lühima aja vältel kolhoosi ühismajapidamise vajalik tõus, riiklike plaanide ja kohustuste täitmine.

Uus tootmisplaan ja tulude-kulude eelarve oma ülesannetelt ja näitajatelt ei või olla vähemad kõigi liitunud kolhooside tootmisülesannete ja tulude-kulude eelarve tulude poole näitajate summast; eelarve kulude pool aga administratiiv- ja teenindava personaali töötasudeks tehtavate kulutuste osas tuleb läbi kaaluda kulude alandamise suunas.

Enne tootmisplaani koostamist tuleb kolhoosi juhatusel läbi vaadata ja esitada üldkoosolekule kinnitamiseks töönormid ja tööhinded normipäevades, administratiiv- ja teenindava personaali koosseis ja selle koosseisu töötasunormid.

Kolhoosi tootmisplaan, tulude-kulude eelarve, töönormid ja tööhinded normipäevades, administratiiv- ja teenindava personaali koosseis ja töötasunormid tulevad pärast kolhoosi üldkoosolekul vastuvõtmist kontrollida rajooni TK põllumajandusosakonna ja läbi vaadata rajooni täitevkomitee poolt.

Missugune on kolhoosi tulude-kulude eelarve koostamise kord?

Kolhoosi tulude-kulude eelarve koostatakse samuti nagu tootmisplaangi kolhoosi juhatuse poolt, tõmmates tööle kaasa kolhoosi laialdase aktiivi; tulude-kulude eelarve kinnitatakse artelli liikmete üldkoosoleku poolt.

Alates 1949. aastast koostatakse kolhooside tulude-kulude eelarved NSV Liidu põllumajanduse ministri poolt 27. oktoobril 1948. a. käskkirjaga nr. 1588 kinnitatud vormi

kohaselt. Eelarve jaguneb järgmistesse osadesse: I. rahalised tulud ja nende jaotus, II. vahendid kapitaalmahutusteks ja nende kulutamine, III. vahendid kultuurilisteks vajadusteks ja nende kulutamine, IV. vahendid arvelduste järgi, nende laekumine ja kulutamine.

Tulude-kulude eelarvele kirjutab alla kolhoosi esimees, arvepidaja (raamatupidaja) ja revisjonikomisjoni esimees.

Eelarve kontrollitakse rajooni põllumajandusosakonna poolt ja vaadatakse läbi rajooni täitevkomitee istungil kolhoosi esimehe ja kolhoosi revisjonikomisjoni esimehe juuresolekul. Pärast seda kirjutavad eelarvele alla rajooni põllumajandusosakonna juhataja ja instruktor-raamatupidaja.

Mis ülesanded, õigused ja kohustused on põllumajandusliku artelli abistamise kassal ja kuidas toimub selle organiseerimine?

Vastavalt põllumajandusliku artelli vastastikuse abistamise kassa tüüp-põhikirjale organiseeritakse põllumajandusliku artelli liikmete vastastikuse abistamise kassa vabahtlikkuse alusel põllumajandusliku artelli üldkoosoleku otsusel. Kassa asutamise otsustamiseks on nõutav vähemalt $\frac{2}{3}$ üldkoosolekust osavõtivate artelli liikmete otsus. Üldreeglina organiseeritakse abistamise kassa igas põllumajanduslikus artellis. Kui aga ühe külanõukogu piirkonnas asub mitu põllumajanduslikku artelli, siis artellide liikmete üldkoosolekute otsustel võib organiseerida külanõukogu piirkonnas asuvatele põllumajanduslikele artellidele ühine abistamise kassa.

Abistamise kassa on iseseisev juriidiline isik oma kindlate õiguste ja kohustustega, millised määrab kassa põhikiri. Kassa omab pitsati oma nimetusega. Põllumajandusliku artelli võlgade ja kohustuste eest abistamise kassa ei vastuta, samuti ei vastutä põllumajanduslik artell abistamise kassa võlgade ja kohustuste eest.

Vastastikuse abistamise kassa ülesandeks on abistada oma liikmeid neil juhtudel, kui nad mingisugustel põhjustel (tööl saadud vigastused, sünnitamine, haigus, pikemaajaline töövõimetus, perekonna liikme surm jne.) on sattunud materiaalsesse raskustesse või vajavad oma elu korraldamiseks abistamist. Abi antakse kas rahalise või naturaaltoetuse või laenu, samuti tööle suunamise, ümber-

kvalifitseerimise ja vastavatel juhtudel ühiskondlikus korras tööjõuga abistamise näol.

Kassa varad tekivad kassaliikmete ühekordsetest sisseastumismaksudest ja iga-aastastest protsentuaalsetest mahaarvamistest kassa liikmete sissetulekutest, põllumajandusliku artelli põhikirja alusel moodustatud fondidest kassasse tehtud eraldamistest ja muudest sissetulekutest. Toetuste ja laenude andmine kassa vahenditest toimub vastavalt kassa üldkoosoleku poolt kinnitatud aasta eelarvele.

Kassa liikmeteks on kõik põllumajandusliku artelli liikmed, kui $\frac{2}{3}$ artelli üldkoosolekust osavõtnud artelli liiget on kassa asutamise otsustanud. Ka pärast kassa asutamist artelli vastuvõetud liikmed loetakse kassa liikmeiks.

Isikud, kes on artellist lahkunud, kustutatakse ka kassa liikmete nimekirjast.

Kassa juhtimise peaorganiks on kassa liikmete üldkoosolek. Kassa täidesaatvaks organiks on kassa juhatus, kelle valib üldkoosolek 1 aastaks vähemalt kolmeliikmelises koosseisus. Samuti valib üldkoosolek revisjonikomisjoni kolmeliikmelises koosseisus.

Isikuid, kes on nooremad kui 18 aastat, ei või valida kassa juhatusse ega revisjonikomisjoni. Kassa juhatuse koosseisu valitakse üks põllumajandusliku artelli juhatuse liikmeist.

Abistamise kassa valitud töötajad täidavad oma ülesandeid üldreeglina tasuta.

Kassa tegutseb vahetult külanõukogu juhtimisel ja järelevalvel. Kassa tegevuse üldjuhtimist ja kontrolli teostab kohaliku rajooni täitevkomitee sotsiaalkindlustuse osakond.

Kassa põhikiri registreeritakse rajooni täitevkomitee sotsiaalkindlustuse osakonna poolt.

Kas kolhoosi vastastikuse abistamise kassa juhatus on õigustatud nõudma kassale kolhoosi abistamisfondi eraldatud vilja?

Abistamiskassa peab eksisteerima peamiselt oma vahendite arvel, mis moodustuvad põllumajandusliku artelli liikmete — kassa liikmete ühekordsest sisseastumismaksust ja iga-aastastest protsentuaalsetest mahaarvamistest artelli liikmete sissetulekutest ning artelli liikmete üldkoosoleku otsusega artelli üldsaagist eraldatud fondidest.

Kuid kassa juhatus ei ole õigustatud nõudma mingit kindlat osa endale kolhoosi abistamisfondist, vaid eraldatava fondi suuruse määrab artelli üldkoosolek.

Kas põllumajandusliku artelli esimees on õigustatud käsutama põllumajandusliku artelli vastastikuse abistamise kassa vahendeid?

Põllumajandusliku artelli vastastikuse abistamise kassa vahendite käsutamise õigus on kassa üldkoosolekul ja tema poolt valitud kassa juhatusel.

Kolhoosi esimees ei ole õigustatud käsutama vastastikuse abistamise kassa varasid ega vahendeid.

2. TRAKTORIJAAM JA KOLHOOSID

Mis alusel korraldatakse kolhoosi ja traktorijaama vahelised vahekorrad?

Kolhoosi ja traktorijaama vahelised vahekorrad korraldatakse nende vahel sõlmitavate:

traktorijaama ja kolhoosi lepinguga põllumajanduslike tööde kohta, mille tüüpleping on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 19. detsembri 1949. a. määrusega nr. 5676;

täiendava kokkuleppega eeltähendatud lepingule tööde alustamise kalendriliste tähtaegade kohta;

kokkuleppega palju tööd nõudvate tööprotsesside mehhaniseerimiseks kolhoosi loomakasvatusfarmis, mille tüüpkokkulepe on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu sama määrusega, millega traktorijaama ja kolhoosi tüüpleping.

Kolhoosid, keda tuleb traktorijaamal teenindada ja selleks sõlmida lepingud ning kokkulepped, määrab rajooni täitevkomitee.

Lepingud ja kokkulepped sõlmitakse tingimata kohapeal kolhoosides kolhoosi juhatuse liikmete juuresolekul. Nendele kirjutavad alla kolhoosi esimees ja traktorijaama direktor. Need arutatakse pärast sõlmimist läbi ja võetakse vastu kolhoosi üldkoosoleku poolt ning registreeritakse kohalikus rajooni täitevkomitees.

Traktorijaama direktor ja kolhoosi esimees on kohus-

tatud vähemalt kaks korda aastas esinema kolhoosnikute üldkoosolekul aruandega põllumajanduslike tööde lepingu ja mehhaniseerimise kokkuleppe täitmise kohta.

Missugune on traktorijaama ja kolhoosi lepingute loomus?

Traktorijaama ja kolhoosi lepingud ja kokkulepped on kahepoolse töökohustusega lepingud kõigi vastastikuste õiguste ja kohustuste tiheda seosega traktorijaama ja kolhoosi vahel.

Need lepingud moodustavad erilise lepinguliigi Nõukogude lepingute süsteemis; need sõlmitakse plaanipäraste ülesannete alusel ja nende ülesannete täitmiseks ning nendes ühendatakse riiklik juhtimine ja abi kolhoosidele kolhooside enda laiaulatusliku initsiatiiviga ja isetegevusega.

Traktorijaama ja kolhoosi lepingud sõlmitakse tüüp-lepingute alusel, mis on kinnitatud Valitsuse poolt. Sellega omavad nende lepingute kinnitatud tingimused normatiivset loomust — seadusjõudu, ja on kohustuslikud vääramatuks täitmiseks nii traktorijaamale kui ka kolhoosile. Ka kõik asutused ja organisatsioonid (kohtud, täitevkomiteed jt.) on kohustatud nendest lepingutest tulenevate küsimuste lahendamisel ja otsustamisel aluseks võtma lepingu tingimused.

Sellest tuleneb ka, et tüüp-lepingute kinnitatud tingimusi ei saa pooled omavahelise lepingu sõlmimisel muuta, — muudatuste esinemisel ei omaks need juriidilist jõudu, ei oleks kohustuslikud täita, nende täitmist ei saa nõuda, vaid pooltele jäävad ikkagi kehtivaiks tüüp-lepingute kinnitatud tingimused.

Tüüp-lepingute järgi on lepingu pooltele jäetud konkreetsed tingimused ja näitajad, milles nad lepingute sõlmimisel vastavalt riiklikele plaaniülesannetele ja oma tootmisplaanidele kokku lepivad ja mis nad lepingutesse märgivad.

Traktorijaama ja kolhoosi lepingutele nende tüüp-lepingute kinnitamisega Valitsuse poolt seadusjõu omistamine kriipsutab alla nende lepingute kõrvalekaldumatu täitmise kohustuslikkust. Lepingute rikkumist vaadeldakse kui seaduse rikkumist ja see toob kaasa vastavatel juhtudel trak-

torijaama direktori ja kolhoosi juhtimisorganite' distsipli-
naarse või kohtuliku vastutuse.

**Missugused on põhilised tööd ja ülesanded, mis trak-
torijaam ja kolhoos kohustuvad täitma põllumajandus-
likeks töödeks sõlmitava lepingu alusel?**

Vastavalt traktorijaama ja kolhoosi tüüp-lepingule põl-
lumajanduslike tööde kohta seavad kolhoos ja traktorijaam
mõlemad endale põhilisteks ülesanneteks lepingu sõlmimi-
sel: kiiremini sisse viia ja õigesti rakendada põllunduse
heinaväljasüsteem kolhoosis, mehhaniseerida maksimaalselt
tööd põllunduses, söödavarumises ja palju tööd nõudvad
protsessid loomakasvatusfarmides, ning kindlustada põllu-
majanduslike kultuuride saakide ja loomakasvatuse produk-
tiivsuse tõus nõutavale kõrgusele. Selleks märgivad lepingu-
pooled lepingusse esijoones põllumajanduslike kultuuride
saakide taotletava taseme üksikute kultuuride viisi, looma-
kasvatuse produktiivsuse alal piimatoodangu taotletava
kõrguse ühe aastalehma kohta (kg), villapöe ühe lamba
kohta (kg) ja seejärel üksikasjalikult tööd kolhoosi ühis-
majandis, mis kumbki lepingupool on kohustatud nende
eesmärkide saavutamiseks tegema.

Täiendava kokkuleppega tööde täitmise kalendriliste
tähtaegade kohta täpsustatakse iga töö algus, arvestades
seda, et tööd oleksid teostatud parematel agrotehnilistel
tähtaegadel. Erandi moodustavad kesaküünd ja sügisküünd,
millede kohta märgitakse kokkuleppes nende tööde lõpe-
tamise kalendrilised tähtajad.

Lepingule lisandatakse kolhoosi maatükkide loetelu,
milledel traktorijaam teostab töid, ja märgitakse ära külvi-
korra põllud.

Peale lepinguga otseselt määratavate tööde ja üles-
annete on traktorijaam kohustatud teostama kolhoosi agro-
noomilist teenindamist, osutama kolhoosile praktilist abi:

töö organiseerimise parandamiseks, tööjõudluse tõstmi-
seks ja töötasu maksmise korraldamiseks suunatud abi-
nõude rakendamisel (mis on ette nähtud Eesti NSV Minist-
rite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määruses nr. 668 ja teistes
NSV Liidu ja Eesti NSV valitsuse määrustes);

kolhoosi kaadri ettevalmistamisel ja arvestuse korralda-
misel kolhoosis;

riiklike plaanide täitmisel söödavarumise, põllukaitse-
metsa istutamisel, maade parandamise ning tiikide ja bas-
seinide ehitamise alal.

Kolhoos kohustub omalt poolt õigeaegselt õiendama
tasu traktorijaama tööde eest, teostama kolhoosis kõik tööd
ja agrotehnilised nõuded, mis kindlustavad põllumajandus-
like kultuuride saakide tõusu ja kindla söödabaasi loomise
loomakasvatusele; eraldama õigeaegselt ja säilitama kõr-
geväärtuslikku seemne kogustes, mis kindlustavad talivil-
jade ja järgneva aasta suviviljade külviplaanijärgse külvi jt.

Traktorijaam ja kolhoos kohustuvad käitlema traktoreid,
kombaine, elavveojõudu, põllumajanduslikku inventari,
põletusaineid, seemneid ja muud traktorijaama ja kolhoosi
vara hoolikalt ja heaperemehelikult, võttes traktorijaama
töötajaid ja kolhoosi liikmeid, kes on süüdi traktorijaama
või kolhoosi varale kahju tekitamises lohaka hoidmisega ja
käitlemisega, rangele vastutusele kuni traktorijaama töölt
vallandamiseni, kolhoosist väljaheitmiseni kahjude sisse-
nõudmisega. Isikud, kes on süüdi kuritahtlikus suhtumises
traktorijaama ja kolhoosi varasse, võetakse kriminaalvas-
tutusele kui riikliku ja ühiskondliku vara raiskajad.

**Kas kolhooside ühinemisel jäävad kehtima traktori-
jaama lepingud, mis on sõlmitud endiste liitunud kolhoosi-
dega?**

Liitumise teel asutatud uue kolhoosi üldkoosolekul
tuleb läbi arutada ja kinnitada traktorijaama ja maaparandus-
jaama poolt endistes liitunud kolhoosides lepingute ja
kokkulepete alusel tehtud tööd ja sellega võtta kõik kohus-
tused tehtud tööde alal uuele kolhoosile.

Tegemata tööde osas sõlmib uus kolhoos traktorijaa-
maga ja maaparandusjaamaga kas täiendavad kokkulepped
endiste lepingute täitmise kohta või uued lepingud. Seejuu-
res ei või tööde maht uute lepingute järgi olla üldreeglina
väiksem endiste lepingute järgest tööde mahust.

**Mis otstarbel organiseeritakse traktorijaama nõukogu
ja kes kuuluvad nõukogu koosseisu?**

Traktorijaama nõukogu organiseeritakse kindla sideme
loomiseks traktorijaama ja kolhooside vahel järgmises
koosseisus: traktorijaama direktor (nõukogu esimees),

direktori asetäitjad, pearaamatupidaja ja traktorijaama poolt teenindatavate kõigi kolhooside esimehed.

Traktorijaama nõukogus arutatakse läbi kolhooside tööde plaanid, nende tööde käik sõlmitud lepingute täitmiseks, eriti põhiliste tööde tähtaegse täitmise ja kvaliteedi alal, naturaaltasu laekumine, samuti otsustatakse konkreetset abinõud, mis on vajalikud traktorijaama ja kolhooside vahel sõlmitud lepingute tähtajaliseks täitmiseks ja tööde kvaliteedi parandamiseks.

Traktorijaama nõukogu tuleb kokku vajaduse järgi, kuid mitte harvemini kui kolm korda aastas — kohustuslikult enne põllumajanduslike põhiliste tööde algust ja muul ajal vähemalt kahe kolhoosi nõudmisel.

Kas traktorijaam võib keelduda kolhoosiga lepingut sõlmimast?

Traktorijaam ei või keelduda kolhoosiga tööde lepingut sõlmimast, kui rajooni täitevkomitee on kolhoosi võtnud traktorijaama poolt teenindatavate kolhooside nimekirja.

Kuidas toimub traktorijaama poolt kolhoosile tehtud tööde vastuvõtmine?

Traktorijaama poolt kolhoosile tehtud tööde vastuvõtmise kord on ette nähtud traktorijaama ja kolhoosi lepingus.

Iga töö lõpetamisel, kuid vähemalt üks kord viie päeva kestel peab traktorijaam tehtud tööd üle andma ja kolhoos need vastu võtma. Akt koostatakse kahes eksemplaris ja kirjutatakse alla traktorijaama direktori (või tema korraldusel agronoomi) ja kolhoosi esimehe poolt. Aktis tuleb tingimata näidata tehtud tööde hulk, kvaliteet ja tegemise aeg.

Tööde üleandmisest-vastuvõtmisest võtavad osa traktorijaama traktoribrigaadi brigadiir ja kolhoosi põllundusbrigaadi brigadiir.

Traktoristi, kombaineri ja masinisti vahetuse töö lõppemisel võetakse tema poolt tehtud töö vastu kolhoosi põllundusbrigaadi brigadiiri või loomakasvatusefarmi juhataja, traktoribrigaadi brigadiiri ja arvestaja-tankija poolt. Tööde vastuvõtmine toimub arvestuslehe järgi, milles tuleb tingimata näidata tehtud töö hulk, kvaliteet, tegemise aeg ja selle eest arvestatud normipäevade arv (viimane juhul, kui traktoristide tasustamine toimub kolhoosi poolt normipäe-

vade alusel). Arvestuslehele kirjutavad alla kolhoosi põllundusbrigaadi brigadiir või loomakasvatusefarmi juhataja ja traktorijaama traktoribrigaadi brigadiir ning arvestajatankija.

Töid, mis traktorijaam teeb halvakvaliteediliselt, ei võeta vastu, ja traktorijaam on kohustatud need tasuta ümber tegema.

Mis tähtjaks on traktorijaam kohustatud esitama kolhoosidele naturaaltasude arved?

Traktorijaamade direktorid on kohustatud vastavalt NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, NSV Liidu Varumise Ministeeriumi ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi 17. juuni 1948. a. juhendi «Arvelduste korra kohta kolhoosidele traktorijaamade poolt tehtud tööde eest» p. 50 tagama, et kolhoosid saaksid kätte traktorijaamade tööarved hiljemalt 5 päeva pärast seda, kui Varumise Ministeeriumi volinikult on saadud teatis kolhooside liigitamise kohta viljakuse kategooriatesse; niitmise, kombainidega koristamise, viljapeksmise ja puhastamise ning vilja välja-veo alal aga hiljemalt 10 päeva pärast nende tööde tegemist.

Enne kolhooside viljakuse kategooriate kindlaksmääramist tuleb aga traktorijaamade direktoritel anda viljakoristamise eel kõigile nende poolt teenindavatele kolhoosidele arve traktorijaama tööde eest avansina naturaaltasu maksmiseks.

Traktorijaamade direktorid kannavad täit vastutust naturaaltasu arvete õigesti ja õigeaegselt väljakirjutamise ja esitamise eest.

Kas traktorijaam võib nõuda kolhoosilt või vastupidi kolhoos traktorijaamalt kahjude tasumist?

Traktorijaama ja kolhoosi tüüpleping näeb ette, et juhul, kui mõni lepingus ettenähtud töödest jääb traktorijaama või kolhoosi süü tõttu tegemata, tasub süüdlane pool teisele asjaosalisele tekkinud kahju poolteisekordselt. Kahjude suurus määratakse kindlaks komisjoni poolt koosseisus: riiklik inspektor traktoritööde kontrolli alal (komisjoni esimees), traktorijaama esindaja ja kolhoosi esimees. Komisjoni otsus kuulub kinnitamisele rajooni täitevkomitee poolt.

Kes on kohustatud ja kelle arvel toimetama traktori- jaamast kolhoosi töökohale traktorid ja muud masinad ning kütte- ja määrdeõlid?

Vastavalt traktori jaama ja kolhoosi tüüplepingu 5. punktile on traktori jaam kohustatud toimetama traktorid, kombainid, viljapeksumasinaid ja muud komplitseeritud masinaid traktori jaama majandist kolhoosi töökohale ja tagasi oma vahenditega ja oma kulul.

Vastavalt sama lepingu 16. punktile on kolhoos kohustatud toimetama oma transpordivahenditega ja oma kulul traktori jaama ladudest kolhoosi töökohale pidevalt vajaduse järgi kütte- ja määrdeaineid traktoritele, kombainidele ja jõumasinatele, samuti toimetama vee traktorite töökohale, määrates selleks kogu põllutööde ajaks kolhoosnikud, transpordivahendid ja veoloomad.

Missugused on traktori jaama ja kolhoosi kohustused loomakasvatuse farmi tööprotsesside mehhaniseerimiseks sõlmitava kokkuleppe järgi?

Vastavalt traktori jaama ja kolhoosi tüüplepingule on traktori jaam kohustatud andma kolhoosile tehnilist abi loomakasvatuses palju tööd nõudvate tööprotsesside mehhaniseerimise masinate ja energeetikaseadmete monteerimisel ning teostama tehnilist järelevalvet masinate ja energeetiliste seadmete ekspluateerimise üle; ühtlasi teostama täiendava kokkuleppe alusel monteerimistööde täielikku tehnilist juhtimist kolhoosis, tegema vahetult tööd palju tööd nõudvate tööprotsesside mehhaniseerimise masinate ja energeetikaseadmete monteerimise alal loomakasvatuse farmides, lammaste mehaanilise pügamise agregaatide, söötade töötlemise masinate (juurviljalõikajate, õlikookide purustajate, haamerpurustajate, heinajahvatajate, söödaaurutajate, juur- ja mugulviljapesijate, kartulipurustajate, heklimasinate), lüpsimasinate, automaatjootjate, pumpade ja tuulemootorite, piima töötlemise masinate ning teiste masinate ja seadmete monteerimise alal.

Traktori jaama ja kolhoosi vahel kolhoosi loomakasvatuse farmide tööprotsesside mehhaniseerimiseks sõlmitavas kokkuleppes fikseeritakse üksikasjaliselt ära tööd, mis farmide mehhaniseerimise alal kolhoosis tuleb teostada. Seejuures näidatakse ära ühelt poolt tööde maht (hulk ja mõõt-

ühik), mis on kohustatud tegema traktorijaam vahetult oma jõududega ja nende tööde maksumus ning teiselt poolt — kolhoosi poolt tehtavate tööde maht ning iga töö alguse ja lõpu kalendriline tähtajad.

Kokkuleppe täitmiseks kohustub kolhoos andma traktorijaamale monteerimisele ja kohaleseadmisele kuuluvad masinad ja sisseseaded komplekselt ja täiesti korrasolevate, andma projekti ja eelarve dokumentatsiooni masinate ja sisseseadete monteerimise tööde kohta, eraldama tööde tegemiseks ehitus- ja monteerimismaterjali, transpordivahendeid ja vastaval juhul tööjõudu.

Traktorijaam omalt poolt kohustub teostama oma jõududega nii traktorijaama kui ka kolhoosi poolt tehtavate kokkuleppes loetletud kõikide tööde tehnilist juhtimist.

Tööde lõpetamisel üksikute objektide juures traktorijaam annab üle ja kolhoos võtab vastu tehtud tööd akti järgi, millele kirjutab alla traktorijaama direktor või tema ülesandel vanem mehaanik palju tööd nõudvate protsesside mehhaniseerimise alal loomakasvatuses ja kolhoosi esimees.

Tööde üleandmine-vastuvõtmine toimub traktorijaama monteerimis- (remont-) brigaadi brigadiiri ja kolhoosi loomakasvatusfarmi juhataja osavõtul.

Aktis peab tingimata näitama: tehtud tööde hulk, kvaliteet, tähtajad, samuti traktorijaama poolt oma jõududega faktiliselt täidetud tööde maksumus.

Juhul, kui tööde vastuvõtmisel ilmneb, et töö on tehtud puudulikult või halvakvaliteediliselt, tuleb puudused kõrvaldada kümne päeva jooksul süüdlaspoole arvel.

Akt koostatakse kahes eksemplaris: üks jääb traktorijaamale ja teine kolhoosile.

Kolhoos tasub traktorijaama poolt tehtud tööde eest rahas üksikute masinate (agregaatide) ja seadmete monteerimise järele tööde maksumuse ulatuses hiljemalt 10 päeva jooksul pärast tööde vastuvõtmise akti alusel koostatud arvete esitamist traktorijaama poolt.

Traktorijaam teostab tehnilist järelevalvet masinate ja energeetikaseadmete ekspluateerimise üle loomakasvatusfarmides, kontrollides mitte harvemini kui kord kuus nende masinate ja seadmete tehnilist seisukorda. Seejuures masinate ekspluateerimise reeglite ja ohutustehnika rikkumise puhul koostatakse igal üksikjuhul akt ja antakse see kolhoosi juhatusele abinõude tarvituselevõtmiseks. Ühtlasi

instrueerib traktorijaam loomakasvatusfarmides masinaid ja energeetikaseadmeid teenindavaid kolhoosnikuid masinate ja energeetikaseadmete ekspluateerimise ja ohutustehnika alal.

Kolhoos on kohustatud täitma kõik traktorijaama poolt antavad juhendid masinate ja energeetikaseadmete ekspluateerimise tehniliste reeglite kohta loomakasvatusfarmides.

Kus on võimalik õppida traktoristik?

Traktoristide ettevalmistamine toimub peamiselt põllumajanduse mehhaniseerimise koolide juures (Helmes, Järva-Jaanis). Traktoristide kursuste õppeaja kestvus on tavaliselt viis kuud. Õppus toimub kursustel kindla õppekava järgi.

Kursused komplekteeritakse üldreeglina traktorijaamade poolt teenindatavate kolhooside liikmetest selliselt, et oleksid hõlmatud võimalikult kõik kolhoosid.

3. MAAPARANDUSED. MAAPARANDUSJAAM JA KOLHOOSID.

Missugused alused on Nõukogude valitsus loonud Eesti NSV kolhooside põllumajanduslike maade parandamiseks?

Eesti NSV põllumajanduse kiireks arendamiseks — liigniiskuse all kannatavate põllumajanduslike maade ning madalsoode muutmiseks suure saagiga ja kultuurseiks kõlvikuiks, kindla söödabaasi loomiseks arenevale loomakasvatusele ja seega vabariigi töötava rahva materiaalse heaolu tõstmiseks otsustas Eesti NSV Ülemnõukogu 2. augusti 1949. a. seadusega «Soostunud maa-alade kuivendamise ja kasutuselevõtmise ning põldheina-külvikordade rakendamise plaani kohta Eesti NSV-s suurte ja püsivate saakide kindlustamiseks ning loomakasvatusele kindla söödabaasi rajamiseks»:

määrata Eesti NSV-s maaparandustööde läbiviimine 1 miljoni ha suurusel pindalal nende tööde plaanilise algamisega 1950. aastast;

organiseerida 1950. aastal vabariigis 5 maaparandusjaama töömahukate maaparandus- ja kultuurtehniliste tööde mehhaniseerimise igakülgseks arendamiseks;

panna maaparandusjaamadele tööde teostamine uute

kuivendussüsteemide ehitamise ja olemasolevate taastamise ning remondi alal, samuti tööde teostamine kuivendatud maade kasutuselevõtmisel (kändude juurimine, võsa ja mätaste lõikamine, kivide koristamine, uudismaa üleskündmine ja esialgne randaalimine);

komplekteerida maaparandusjaamad järgmiste põhiliste masinate ja seadmetega: ekskavaatoritega, maaimejatega, kraaviatradega, ketas-freesmasinatega, traktoribulldoseridega, raskete graderitega, õösdreanaažatradega, uudismaa-atradega, raskete randaalidega, mullafreesidega võimsatele traktoritele, võsalõikajatega, traktori-juurimisvintsidega, võimsate traktoritega, kivikoristusmasinatega, autodega, diiselrammidega, võimsate veoplatvormidega jt.;

panna traktorijaamadele lisaks nende põhiülesannetele tööd uudismaade kasutuselevõtmisel külvikordade alla ning kolhooside abistamine detailkuivendusvõrgu ehitamisel ja puhastamisel, kuivendatud maadelt kändude juurimisel, võsast puhastamisel ja kivide koristamisel, millega seoses varustada traktorijaamad täiendavalt võimsate traktoritega, kraaviatradega, graderitega, mullafreesidega, võsalõikajatega, traktor-juurimismasinatega, uudismaa-atradega, raskete randaalidega, raskete soorullidega, õösdreanaažatradega ja kivikoristusmasinatega;

võtta riigieelarve kanda kulud seoses projekteerimise ja uurimise töödega, mis tehakse kuivendussüsteemide ehitamiseks vabariigis;

määrata, et tööd peaveejuhtmete reguleerimise ja magistraalkraavide ehitamise alal, samuti maaparandustööd riikliku fondi maadel teostavad maaparandusjaamad riigi poolt veemajanduslike ürituste alal kapitaal mahutusteks assigneeritavate summade arvel, kuna maaparandustööde eest detailkuivendusvõrgu alal ning tööde eest kuivendatud maade kasutuselevõtmisel, mida teostavad maaparandusjaamad kolhoosidele kinnistatud maadel, tasuvad kolhoosid rahas nende tööde plaanilise omahinna ulatuses;

määrata, et kolhoosidele, kes teostavad maakuivendamistööd, antakse krediiti kümneks aastaks dreanaažikraavide kaevamise ja kinniajamisega seoses olevate mehhaniseeritud tööde ning dreanaažimaterjalide eest tasumiseks, samuti kraavide lahtise võrgu ehitamise ja ümberkorraldamisega seoses olevate mehhaniseeritud tööde eest tasumiseks.

Krediiti antakse 80% suuruses rahalistest kulutustest, kusjuures krediit kaetakse võrdsetes osades, alates neljandast aastast;

vabastada vabariigi kolhoosid kõigist põllumajandus- ja riiklikest müügikohustustest savitoru-drenaažiga kuivendatud uudismaadelt kaheks aastaks, arvates kuivendusvõrgu ehitamise lõpuleviimise momendist.

Kohustada kohalikke tööraha saadikute nõukogusid ja Põllumajanduse Ministeeriumi:

kindlustama, et kuivendatud maad võetakse õigeaegselt kasutamisele, vältides vaheaegu kuivendusvõrgu ehitamise ja kuivendatud maade külvipinnana ja istandustena, samuti heina- ja karjamaadena kasutuselevõtmise vahel;

organiseerima kuivendussüsteemide ekspluateerimist ja kuivendatud maade õiget kasutamist kolhooside poolt, kindlustades kraavide ja ehituste jooksva ning kapitaalremondi õigeaegset teostamist;

kuivendussüsteemide ehitamise tehniliste projektide kinnitamisel ühtlasi kinnitama kuivendatud maade põllumajanduslikule kasutamisele võtmise plaanid;

organiseerima vabariigis plaanikindlat laiaulatuslikku hapude muldade lupjamist, selleks: välja selgitama ja kaardistama kõik hapude muldade rajoonid ning määrama kindlaks maade happesuse aste, välja selgitama kohaliku lubjatufi saamise võimalused ning põlevkivituha kasutamine hapude muldade lupjamiseks, lubama kolhoosidele laenu lubja soetamiseks hinna 100%-lises ulatuses;

organiseerima orgaaniliste väetiste hulga ning selle kaudu põllumajanduskultuuride viljakuse tõstmiseks turba massilist tootmist ja kasutamist alusturbana ning komposti valmistamiseks, samuti lugeda fosforväetiste tootmise kindlustamise üheks tähtsamaks ülesandeks vabariigis vastava tehase kiire käikulaskmine;

maaparandusprojektide koostamisel ette nägema:

põllukaitse-metsaribade jätmise suurtel maaparandusmassiividel;

põllumajandusele vähekõlblike maade metsastamise, andes suuremad massiivid riiklikku metsafondi;

kasutamata maade: võsastikkude, raiesmikkude ja madalsoomaade, mis on kõlblikud külvide alla võtmiseks ja karjamaadeks, samuti riiklikus metsafondis olevate ning

põllumajanduslike maadega külgnevate metsaheinamaade seatud korras üleandmise kolhoosidele nende avalduste kohaselt.

Mis alusel luuakse maaparandustööde teostamiseks vahekord kolhoosi ja maaparandusjaama vahel?

Vahekord kolhoosi ja maaparandusjaama vahel maaparandustööde läbiviimiseks kolhoosis luuakse kolhoosi ja maaparandusjaama vahel sõlmitava lepinguga. Leping sõlmitakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt 10. juunil 1949. a. määrusega nr. 2288 kinnitatud tüüplepingu alusel, mis omab seadusjõudu ja mida on kohustatud täpselt ning tingimusteta täitma nii kolhoos kui ka maaparandusjaam. Lepingule kirjutavad alla kolhoosi esimees ja maaparandusjaama direktor, see arutatakse läbi kolhoosis kolhoosi liikmete üldkoosolekul ning seejärel vaadatakse läbi ja registreeritakse rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitees.

Missugused kohustused tulenevad nii maaparandusjaama kui kolhoosi suhtes sõlmitavast maaparandustööde lepingust?

Vastavalt maaparandusjaama ja kolhoosi tüüplepingu tingimustele kohustuvad maaparandusjaam ja kolhoos ühiselt teostama kinnitatud projekti alusel kolhoosi kasutada olevatel maadel töid uute veemajandussüsteemide ja ehituste ehitamise ja ekspluateerimise ning olemasolevate remondi alal, kusjuures maaparandusjaam rakendab selleks oma mullakaevamis- ja teised masinad ja mehhanismid, kolhoos aga annab inimtööjõu ning teeb ettevalmistamis- ja abitööd. Nii maaparandusjaama kui ka kolhoosi tööd maaparanduse alal määratakse täpselt kindlaks sõlmitava lepinguga.

Seejuures on maaparandusjaam vastavalt maaparandusjaama ja kolhoosi tüüplepingu 3. punktile kohustatud toimetama oma vahenditega ja omal kulul maaparandusjaamast kolhoosi töökohta ja tagasi ekskavaatorid, traktorid ja muud maakaevamis- ja ehitusmasinad ning teostama kogu masinate ja riistade remondi oma kulul. Samuti on maaparandusjaam kohustatud kindlustama ekskavaatorid, traktorid, autod ja muud ehitusmehhanismid oma arvel

kütte- ja määrdeainetega, ning vedama kütte- ja määrdeained maaparandusjaama baasisesse.

Lepingu alusel on maaparandusjaam kohustatud ka pidevalt abistama kolhoosi niisutus- ja kuivendussüsteemide ehitamisel ja ekspluateerimisel, teostama oma jõududega kolhoosnikute ettevalmistamist ja nende kvalifikatsiooni tõstmist töötamiseks maaparandusjaama mullakaevamise ja ehitusmasinatel, abistama kolhoosi oma transpordiga ehitusmaterjalide vedamisel, kusjuures kolhoos tasub veokulud; tasuma oma arvel ekskavaatori masinistidele, nende abidele, traktoristidele, graderistidele, motoriseeritud rullide mehaanikutele, brigadiiridele, töölistele (kolhoosnikutele), traktorite haakemasinatel töötajatele, samuti ka maaparandusjaama eriteadlastele ja teenindavale personaalile töötasu.

Kolhoos on kohustatud pidevalt toimetama oma veovahenditega ja omal kulul kütte- ja määrdeained ekskavaatoritele, traktoritele ja mootoritele maaparandusjaama baasidest töökohale kolhoosis, toimetama vett ekskavaatorite ja traktorite töökohale, kinnitades selleks vajalikud veokid ja hobused; teostama kolhoosnikute tööjõuga kõik inimitööd niisutus- ja kuivendussüsteemide, tiikide ja veekogude ehitamise ja ekspluateerimise alal, samuti teede ehitamise alal, varuma ja õigeaegselt töökohale vedama maaparanduse ehitus- ja monteerimismaterjalid ning -seadmed; organiseerima ehitus-montaažitööde hooajaks ekskavaatorite masinistidele, traktoristidele, haakemasinail töötajaile, maaparandustööde brigadiiridele ja töölistele toitlustamise hindadega, mis ei ületa ühtseid riiklikke jaehindu jt.

Maaparandusjaam ja kolhoos kohustuvad käsitama maa-kaevamise ja ehitusmasinaid, traktoreid, mootoreid, pumpe, põllutöömasinaid, hobuseid, ehitusmaterjale, kütet ja maaparandusjaama ning kolhoosi muud vara hoolikalt ja heaperemehelikult, rakendades riigi- ja kolhoosivara hooletus hoidmises ja käsitamises süüdi olevate maaparandusjaama töötajate ja kolhoosi liikmete suhtes rangeid karistusi kuni nende tagandamiseni töölt maaparandusjaamas ja väljaheitmiseni kolhoosist.

Maaparandusjaama või kolhoosi varasse kuritahtlikus suhtumises süüdi olevad isikud võetakse kriminaalvastutusele kui riigi- ja ühiskondliku vara riisujad.

Mis korras toimub maaparandusjaama poolt tehtud tööde vastuvõtmine?

Vastavalt maaparandusjaama ja kolhoosi tüüplepingule peab iga töö lõpetamisel, kuid mitte harvemini kui üks kord 10 päeva jooksul maaparandusjaam tehtud tööd üle andma ja kolhoos need vastu võtma akti järgi, millele kirjutavad alla maaparandusjaama direktor või tema ülesandel jaoskonna juhataja ja kolhoosi esimees.

Kuivendussüsteemide ehitamise ja remonditööde ning nendel süsteemidel olevate ehituste üleandmine-vastuvõtmine toimub rajooni põllumajandusosakonna ja veemajandusosakonna (selle osakonna organiseerimisel) esindajate juuresolekul. Aktis peab tingimata olema tähendatud ehitus-montaažitööde hulk, kvaliteet ja nende teostamise tähtajad.

Maaparandusjaama poolt halvasti täidetud töid ei võeta vastu ja need tuleb tal ümber teha enda arvel.

Maaparandusjaama direktor või esindaja ja kolhoosi esimees esinevad pärast tööde täitmist kuivendamise alal, tiigi või veekogu ehitustööde lõpuleviimisel aruandega kolhoosi liikmete üldkoosolekul lepingu täitmisest.

4. ABIETTEVÕTTED JA -TÖÖNDUSED

Missugused abiettevõtted ja kodutööndused võivad olla kolhoosil?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 6. punktile on artelli juhatus ja kõik artelli liikmed kohustatud arendama peale põllunduse ja loomakasvatuse kõiki muid põllumajanduse alasid vastavalt kohalikele looduslikele tingimustele ja kodutööndust vastavalt rajooni tingimustele, korras hoidma ja puhastama olemasolevaid tiike, rajama uusi tiike ja organiseerima neis kalakasvatust.

Järelikult on kolhoosid kohustatud organiseerima vaid selliseid abiettevõtteid ja kodutööndusi, mis on seotud põllumajandusliku tootmisega.

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 22. okt. 1938. a. määrusele nr. 1135 «Kolhoosides põllumajandusliku tootmisega mitte seoses olevate töönduslike ettevõtete ebaseaduslikust organiseerimisest» ning NSV Liidu Põllu-

töö Rahvakomissariaadi ja NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi juhendile «Põllumajandusliku tootmisega mitte seoses olevate töenduslike ettevõtete üleandmise korraldust kolhooside poolt kohalikele riiklikele ja kooperatiivsetele organisatsioonidele», mis on kinnitatud NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt 29. aprillil 1939. a. (LMKK 1939, nr. 30, art. 203) on kolhoosidel keelatud omada:

töenduslikke ettevõtteid, kus kasutatakse palgalist tööjõudu;

põllumajandusega mitte seoses olevaid töenduslikke ettevõtteid, mille toodang läheb müügiks väljapoole.

Erand sellest eeskirjast on lubatud ainult kolhoosi elektrijaamade, kolhoosi sepikodade ja põllumajandusele kohaste väikeste käsitöenduslike töenduste suhtes (pottsepatöendus, tellis-katusekivide, vankrite jms. tootmine), mis on hädavajalikud kolhoosi tarvidusteks.

Kuidas korraldatakse ja toimub Eesti NSV põllumajanduse elektrifitseerimine?

Vastavalt kinnitatud ajutisele põhimäärusele maaelektrijaamade ja -seadmete ehituse organiseerimise ja eksploateerimise kohta peab Eesti NSV põllumajanduse elektrifitseerimine toimuma maa hüdroelektrijaamade ehitamise baasil, rajoonides aga, kus puudub veejõu kasutamise võimalus — maa soojus-elektrijaamade baasil, millised töötavad kohaliku küttega — põlevkiviga, turbaga, puidujäätmega, ning samuti ka tuulejõu kasutamise baasil; viimane eriti saartel ja rannaäärsetes rajoonides.

Maa hüdroelektrijaamade ehitamisel tuleb esijoones kasutada olemasolevaid paisude ja muid hüdrotehnilisi ehitisi.

Otstarbekohaseks on peetud arendada esmajoones suurema võimsusega maaelektrijaamade (kolhoosidevahelised, rajoonidevahelised), kui tasuvamate ja töökindlamate ehitamist ning kohalike energiasüsteemide loomist, mis ühendaksid antud maakoha kõiki maaelektrijaamu.

Eesti NSV põllumajanduses tulevad kindlustada elektritega esijoones töömahukad tootmisprotsessid: traktori- jaamade ja sovhooside töökodade töö, vilja peksmine, puhastamine, sorteerimine, kuivatamine, jahvatamine, sööda-

valmistamine, lüpsmine, veega varustamine, põllumajandussaaduste ümbertöötamine jt.

Uldkasutatavate maaelektrijaamade ja -seadmete ehitamine võimsusega 200 kW ja enam toimub vabariigi rahvamajandusplaanis kindlaksmääratud ulatuses riigieelarve arvel.

Vähema võimsusega, samuti vabariigi rahvamajandusplaanis mitte ettenähtud maaelektrijaamade ja -seadmete ehitamine toimub kolhooside vahendite ja kolhoosidele antava krediidi, samuti teiste elektrienergia tarbijate kulul. Need elektrijaamad ja -seadmed kuuluvad ehitajate kolhooside ja tarbijate omandisse.

Kuidas toimub kolhoosidevahelise elektrijaama või -seadme ehitamise ja ekspuaterimise juhtimine?

Kolhoosidevahelise elektrijaama või -seadme ehitamise ja hiljem selle ekspuaterimise administratiiv-majanduslikuks juhtimiseks luuakse kolhoosidevahelise elektrijaama nõukogu ühe volinikuga iga ehitusest osavõtja poolt, kes kolhoosides valitakse kolhoosnikute üldkoosoleku, ettevõtetes ja organisatsioonides aga nimetatakse juhataja poolt.

Kolhoosidevahelise elektrijaama või -seadme nõukogu valib oma liikmete hulgast esimehe, palkab arvepidaja või raamatupidaja, kinnitab tulude-kulude eelarved, vormistab tellimused elektrijaama projekti ja ehituse eelarve koostamiseks, sõlmib trustiga «Maaelekter» lepingud elektrijaama ehitamiseks, võtab ametisse elektrijaama direktori, annab temale volituse majanduslikuks ja tootmistegevuseks, kinnitab koosseisude nimestiku, tootmis-finantsplaani, kontrollib elektrijaama või -seadme tööd jne.

Kolhoosidevahelise nõukogu poolt ekspuateritav elektrijaam või -seade on isemajandav, iseseisva bilansiga ettevõtte, omab nurgastambi, pitsati ja pangas oma jooksva arve.

Kolhoosidevaheliste elektrijaamade ja -seadmete ekspuaterimist teostavad kas kolhoosidevahelised nõukogud vahetult ise või siis annavad ekspuaterimise sõlmitava lepingu alusel trustile «Maaelekter». Viimasel juhul kannab trust «Maaelekter» täielikku majanduslikku ja tehnilist vastutust elektrijaama ekspuaterimise eest. Ka ekspuateritavate ehitiste remondi teostab sel juhul trust «Maaelekter» amortisatsioonifondi summade arvel, mis kantakse pankka eri-

arvele ja kulutatakse vastavalt eksploatatsiooni eelarvele. Selles eelarves tähendatud hinnaga on kolhoosid kohustatud andma remonttöödeks vajalikku tööjõudu, transporti ja kolhoosidel olevaid kohalikke ehitusmaterjale.

Elektrijaama või -seadme ekspuaterimisel trusti «Maaelekter» poolt esitab trust iga aasta lõpul, hiljemalt aga järgneva aasta 20. jaanuariks kolhoosidevahelisele nõukogule aruande elektrijaama või -seadme ekspuaterimise kohta möödunud aastal, ning eelarve, tootmisplaani eelolevaks aastaks. Lepingute ümbersõlmimine trustiga «Maaelekter» eelolevaks aastaks peab toimuma iga aasta hiljemalt 25. jaanuariks.

Kuidas toimub kolhooside ja kolhoosidevaheliste elektrijaamade ehitamine ja nendest elektrienergiaga varustamine?

Kolhoosi osavõtmise küsimuse kolhoosidevahelise elektrijaama või elektriseadme ehitamisest otsustab iga ehitusest osavõtva kolhoosi üldkoosolek.

Riiklike ettevõtete ja organisatsioonide, nagu traktorijaamade, rajoonidevaheliste kapitaalremondi töökodade, mootoriremonditehaste, sovhooside ja teiste organisatsioonide osavõtmise küsimuse kolhoosidevahelise elektrijaama või -seadme ehitamisest otsustab nende ettevõtete ja organisatsioonide kõrgemalseisev organisatsioon (ministeerium, peavalitsus jt.).

Kõigi kolhoosidevahelise elektrijaama ehitamisest osavõtjate vahel sõlmitakse leping, milles määratakse kindlaks iga osavõtja poolt elektrijaama või -seadme ehitusse paigutatavate rahaliste ja materiaalsete vahendite ning tööjõu hulk, samuti rahaliste sissemaksude, materjalide ning tööjõu andmise tähtajad. See leping kinnitatakse iga osavõtva kolhoosi üldkoosolekul.

Elektrijaamade, -seadmete, kõrge- ja madalpingevõrkude ning transformator-alajaamade ehitamiseks, samuti elektrijõu- ja valgustusseadmete monteerimiseks antakse kolhoosidele Põllumajanduspanga kaudu laenu kuni 75% ulatuses rahalistest kulutustest ehituseelarve järgi, laenu kustutamise tähtajaga kuni 10 aasta jooksul, alates kolmandast aastast pärast laenu saamist.

Eesti Vabariiklikule Trustile «Maaelekter» on pandud maaelektrijaamade projekteerimise, uurimise, jaamade ja seadmete ehitamise ja montaažitööde teostamine hanke-

tööde tingimustel vastava lepingu sõlmimisega. Elektri- ja -seadmete ehitamisel trusti «Maaelekter» poolt on lepingu tingimustel kolhoosid kohustatud temale andma ehituseks tööjõudu ja transporti.

Kolhoosidevaheline elektri jaam või -seade arvatakse kolhooside ja teiste ehitusest osavõtjate bilanssi vastavalt iga ehitusest osavõtja poolt elektri jaama või -seadme ehitusse mahutatud rahaliste ja materiaalsete vahendite kulutuste summale ja mahutatud tööjõule. Samuti omavad osavõtjad vastavalt sellele õiguse elektri saamisele jaamast või seadmest.

Kuidas on organiseeritud järelevalve kolhooside elektri- jaamade ja -seadmete üle?

Maa elektri jaamade ja -seadmete kontrolli teostab NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Riiklik Põllumajanduslik Energiajärelevalve Inspeksioon Eesti NSV inspektorite kaudu.

Tähendatud inspektoritel on õigus:

takistamatuks pääsuks igal ajal maa elektri jaama, ala- jaama, üksikute energiatarbijate elektriseadmete juurde töötoendi ettenäitamisel;

teostada maaelektri jaamades ja -seadmetes esinenud avariide põhjuste uurimist;

katkestada elektri jaamade ja -seadmete tööd täielikult või üksikute agregaatide osas, kui ilmnevad vead, mis ähvardavad esile kutsuda avariisid, tuleõnnetusi või on ohtlikud teenindava personaali või elektritarbijate elule;

määrata elektrienergia tarbijaile ja elektri jaamade ning -seadmete valdajaile organisatsioonidele ja ettevõtetele trahvi 50 kuni 3000 rublani ja üksikuile kodanikele ning maaelektri jaamade, -seadmete personaalile 50 kuni 200 rublani tehnilise eksploatatsiooni ja ehitustehnika eeskirjade rikkumise, elektrienergia pillava kasutamise, samuti energiajärelevalve inspektori ettekirjutuse mittetäitmise juhul;

anda korraldusi üksikute energiatarbijate väljalülimiseks elektrivõrkudest järelevalve inspektori ettekirjutuste korduvate rikkumiste juhtudel.

Riikliku põllumajandusliku energiajärelevalve inspektori otsuste peale trahvide määramise, elektri jaamade seismapaneku kohta täielikult või üksikute agregaatide viisi, sa-

muti transformator-alajaamade, elektrivõrkude ja tarbijate väljalülitamise kohta võib edasi kaevata NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Põllumajandusliku Energiajärelevalve Peavalitsuse ülemale. Kaebuse esitamine ei peata inspektori otsuste täideviimist.

Kõigist avariidest maa elektrijaamades, transformator-alajaamades ja elektrivõrkudes, millega kaasnevad purustused või õnnetusjuhtumid, on nende objektide valdajad kohustatud viivitamata teatama riikliku põllumajandusliku energiajärelevalve inspektorile (Tallinn, Lai t. 41).

Missugused on kolhooside elektrijaamade energia kasutamise tariifid?

Kolhoosidele kuuluvate elektrijaamade elektrienergia kasutamise tariifid kinnitatakse vastava kolhoosi üldkoosoleku poolt (kui elektrijaam kuulub ühele kolhoosile) või kolhoosidevahelise elektrijaama nõukogu poolt (jaama kuulumisel mitmele kolhoosile), lähtudes energia tootmise ja ülekandmise täielikust omahinnast ning plaanilisest akumulatsioonist. Seejuures määratakse tariifid diferentseeritult üksikutele tarbijate kategooriatele, olenevalt tarbimise iseärasustest, ajast ja tarvitatava energia kogusest.

Tariifid vaadatakse läbi koos tootmisplaani ja tuludekulude eelarvega rajooni täitevkomitee poolt.

Missugune on tasu jahvatamise eest kolhoosi veskis?

Jahvatamise eest kolhooside ja samuti ka kõigis teistes veskites võetakse üldiselt matimaksu natuuras, milline täielikult antakse üle riigile.

Matimaksu määrad jahvatamise ja vilja muu töötlemise eest on järgmised:

Kultuuride nimetus ja ümbertöötamise liik	Matimaks kilogrammides tsentnerilt
Nisu	
Liht- ja kroovitud jahvatus	10
Jahvatus 80—85%-liseks sordijahuks	12
„ 75%-liseks ühe- ja kahesordiliseks sordijahuks	14
Rukis	
Lihtjahvatus	9
Kroovitud jahvatus	11
Jahvatus 87%-liseks sõelajahuks	14

Oder	
Lihtjahuks	9
Tangudeks	12,5
Jahuks, koorimisega	14
Kaer	
Lihtjahuks	9
Tangudeks	12,5
Jahuks, koorimisega	15
Vikk, oder, kaer — segajahuks	8
Herned, läätsed, vikk — jahuks	11
Tatar	
Tangudeks	12
65%-liseks jahuks	14
Tatratangud — jahuks	9

Jahvatamise eest üksiktalunikele suurenevad eeltoodud matimaksu määrad 10% võrra.

Need matimaksu määrad on kohustuslikud kõigile veskipidajatele.

Kolhoosid, kes jahvatavad oma vilja oma veskites, on kohustatud tasuma sellelt jahvatuselt matimaksu analoogiliselt kõigi teiste jahvatajatega.

Samuti on kohustatud kolhoosnikud, kes jahvatavad vilja oma kolhoosi veskis, tasuma matimaksu vastavalt tariifile.

Kehtestatud matimaksu ja tasu määrad jahvatuse ja vilja muu töötlemise eest, kinnitatult NSV Liidu Varumisministeeriumi rajoonivoliniku allkirja ja pitsoriga, tulevad veskipidajatel üles panna veskis või veski kontoris nähtavale kohale üldiseks teadmiseks.

Matimaks nõutakse sisse veskipidaja või -juhataja poolt jahvatajatelt tingimata nendes kultuurides, mis on antud töötlemiseks. Matimaksu võtmine teise vähemväärtusliku kultuuriga on keelatud. Matimaksuks tuleb võtta kohustuslikult ainult heakvaliteedilist vilja, mis ei ole madalam riigile äraantava vilja kohta määratud konditsioonist ja seda sõltumata sellest, missuguse kvaliteediga on töötlemiseks antud vili.

Juhul, kui töötlemiseks tuuakse mitme kultuuri segu, võetakse matimaks segus olevas ühes hinnalisemas kultuuris.

Rahas tasutakse vilja surrogaatide ja jäätmete töötle-

mise eest juhul, kui terade osa nendes ei ületa 10%. Selle protsendi ületamisel tuleb ka surrogaatide ja jäätmete töötlemise eest tasuda matimaksu söödakultuuridega 8 kg ulatuses tsentnerilt.

Matimaksuks saadud vili loetakse riigile kuuluvaks ja see tuleb veskipidajatel üle anda täielikult Kesksäililjasalvele. Üleandmist tuleb teostada vastavalt mativilja kogunemisele, kusjuures üle 3 ts vilja säilitamine veskis on keelatud. Kesksäililjasalv tasub mativilja eest veskitele vastavalt valitsuse poolt kehtestatud hinnannormidele.

Vastavalt NSV Liidu varumise ministri poolt 30. juulil 1949. a. kinnitatud matimaksu juhendile vabastatakse naturaals matimaksimisest:

need organisatsioonid, kes saavad vilja tsentraliseeritud korras riiklikest ressurssidest Kesksäililjasalve korraldusel;

riiklikud ja kooperatiivsed kaubanduslikud ettevõtted, kes saavad teravilja jahuga, tangudega, küpsetatud leivaga ja loomasöödaga kauplemiseks;

piiritus- ja käärimitööstused, kes saavad teravilja tööstuse varustamiseks toorainega;

raviasutuste, lastekodude ja -sõimede, invaliidide- ja vanadekodude, ühiselamute, õppeasutuste internaatide abimajandid;

sovhoosid, kes töötlevad söödateravilja oma kariloomade söödaks.

Kõik jahvatamiseks või töötlemiseks toodud vili ja võetav mativili peab tingimata veskis kaalutama. Jahvatamiseks võetud vilja kohta tuleb kirjutada välja standardvormi kohane jahvatuskviitung, mis peab olema nummerdatud. Igasuguste jahvatuslehtede, nimekirjade jt. tarvitamine on rangelt keelatud ja karistatav.

Kõigil mativilja võtmise reeglite rikkumise juhtudel, nagu: raiskamised, vargused, salajane jahvatamine (rajooni varumisvoliniku juures registreerimata ettevõtetes teravilja töötlemine), teravilja töötlemine jahvatuskviitungit välja kirjutamata, jahvatuskviitungite asemel kõiksuguste surrogaatide tarvitamine (jahvatuslehed, nimekirjad jne.), matimäärade vale rakendamine, vastuvõetud mativilja asendamine vähemväärtuslike kultuuridega, mativilja varjamine, rikkimine, hooletu äraandmine vastuvõtupunktidesse ja tei-

sed väärnähted, — koostavad varumisagendid protokollis ja see antakse üle kohtu- või administratiivorganeile süüdlaste vastutuselevõtmiseks üheaegselt hagi esitamisega ettevõtte valdaja vastu riigile kogu saamata jäänud vilja hüvitamise kohta.

Mativilja raiskamise, riisumise ja seadusevastase kulutamise eest võetakse süüdlased kriminaalvastutusele NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 4. juuni 1947. a. seadluse alusel.

Mis korras ja tingimustel toimub kolhoosi liikmete osavõtt metsatöödest?

Metsamaterjalide plaaniliseks varumiseks rakendatakse tasulise töö- ja veokohustuse korras tööle kolhoosnikud ja üksiktalupidajad — mehed 16 kuni 55 aasta ja naised 18 kuni 45 aasta vanuses. Iga töölerakendatu on kohustatud hooaja vältel täitma kehtestatud normi ulatuses metsa üles-
töötamise-, kokkuveo-, väljaveo-, laadimise-, ehitus- või abitöid.

Tasu tehtud tööde eest on metsavarumisorganisatsioon kohustatud maksma kaks korda kuus tükitööhinnete alusel vastavalt kehtivatele tariifimääradele erialade järgi.

Metsavarumisorganisatsioon on kohustatud tasuma kolhoosnikutele raudteesõidukulud elukohast kuni töökohani.

Metsavarumisorganisatsioon on kohustatud varustama tööle ilmunud kolhoosnikuid tasuta vajalike metsatööriistadega ning organiseerima tööriistade parandamist ja teritamist. Ühtlasi peab kolhoosnikud kindlustatama eluruumidega, võimalusega kuivatada riideid ja jalatseid, kindlustatama nendele ühistoetlustamine ja kultuur-olustikuline teenindamine.

Pärast ettenähtud töönormi täitmist on kolhoosnikul õigus töölt oma soovil lahkuda või jääda edasi tööle.

Kolhoosil ei ole õigust ilma metsavarumisorganisatsiooni nõusolekuta kutsuda töölt ära oma liikmeid, samuti ei või kolhoos neid asendada teiste kolhoosnikutega.

Juhul, kui kolhoosnik pärast töönormi täitmist soovib jääda metsatöödele, ei ole kolhoos õigustatud teda töölt ära kutsuma enne hooaja lõppu.

Kolhoosidel soovitatakse müüa kolhoosnikutele, kes töötasid metsavarumisel hooaja vältel ja täitsid vähemalt antud hooaja töönormi, teravilja ja loomasööta kolhoosni-

kute üldkoosoleku poolt määratud hinnaga, kuid mitte kalimalt riiklikest jaehindadest, koguses, mis arvestatakse kohusetruult kolhoosis töötanud kolhoosnikule sama aja jooksul väljatöötatud normipäevade eest.

Mis tingimustel kasutatakse kolhooside hobuseid metsatöödel?

Kolhoos annab hobused metsavedudeks koos veomees- tega, rakmetega ja veovahenditega ulatuses, mis kindlustab veonormi täitmise, ning kindlustab hobused heintega kogu töö ajaks, arvestades vähemalt 10 kg heinu päeva kohta.

Metsavarumisorganisatsioon on kohustatud:

tagama hobustele vähemalt 3 kg kaarte ostmise iga hobuse kohta päevas, soojad peatuskohad, kaugemalasuvate kolhooside hobuste majutamiseks aga ehitama metsavarumispunktides latritega tallid;

ehitama ja sisustama metsavarumispunktides sepikojad hobuste rautamiseks;

asutama metsavarumispunktides hobuste ravimiseks esmaabipunktid;

hoidma täies korras kõik puidu väljaveo teed kogu veo hooaja jooksul.

Veomeestele, kes töötavad kolhoosi hobustega, makstakse tasu tegelikult tehtud töö järgi tükitöö hinnete alusel. Veomeeste tasu hulka ei arvata tasu kolhoosi hobuste töö eest. Veomeeste tasu makstakse vahetult veomeestele.

Kolhoosi hobuste töö eest metsaveol maksavad metsavarumisorganisatsioonid tasu vahetult kolhoosidele vastavalt kehtestatud tasunormidele.

Kuidas võtavad kolhoosid ja kolhoosi liikmed osa maanteed ja kivitamata teede ehitamisest ja remondist?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 12. mai 1950. a. määrusele võtavad kolhoosid ja kolhoosnikud osa maanteed ja kivitamata teede ehitamisest ja remondist töökohustuse korras. See töökohustuslik osavõtt seisneb kolhoosnikute suhtes isiklikus, otseses tasuta töös 6 päeva jooksul aastas ning nendele kuuluvate tööriistade tasuta andmises teedeorganite korraldusse samaks ajaks.

Teetöödele töökohustuse korras rakendatakse kolhoosni-

kuid — mehi 18 kuni 45. aasta ja naised 18 kuni 40 aasta vanuses.

Kolhooside töökohustuslik osavõtt teetöödest seisneb neile kuuluva elav-veojõu, hobustranspordivahendite, veoautode, tööriistade ja inventari tasuta andmises teorganite korraldusse 6 päevaks aastas ühes neid teenindavate kolhoosnikutega, kelle töö arvestatakse seejuures nende osavõtuna teede ehitamisest töökohustuse korras.

Kolhoosnikud rakendatakse teetöödele töökohustuse korras kuni 15 kilomeetrilises, elav-veojõud — 30 kilomeetrilises ja veoautod — 60 kilomeetrilises vööndis vastava tee mõlemas suunas.

Valitsuse poolt on tunnistatud kasulikumaks ja otstarbekohasemaks nii kolhoosidele kui ka riigile, et mitte kõik kolhooside liikmed ei täidaks teetöid, vaid kolhoosid eraldaksid selleks alalise brigaadi, kes töötab kolhoosi eest ja kelle töö arvestatakse antud kolhoosi liikmete teedeehitusest töökohustuse korras osavõtu üldplaani.

Teetööde töökohustusest kõrvalehoidmise eest võetakse üksikutelt kolhoosnikutelt vastavate teedeorganite korraldusel rahalist maksu nende poolt täitmata jäänud tööde maksumuse kahekordses suuruses.

Kolhoosidelt rahalise tasu nõudmine teedeehitustöödest kõrvalehoidmise eest toimub iga üksiku juhu kohta Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt antava määrusega.

Kui kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsusega on moodustatud teetööde brigaad, kes töötab kolhoosi nimel ja peab täitma ka kolhoosi liikmete teetööde kohustuse, siis vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 12. juuni 1941. aasta määrusele kannab kolhoos vastutust nii kolhoosi enda kui ka kolhoosi liikmete teetööde kohustuse mitte-täitmise eest. Kui otsust teetööde brigaadi moodustamise kohta ei olnud — kannab kolhoos vastutust ainult kolhoosile eeltähendatud määrusega pandud kohustuste mitte-täitmise eest (elava veojõu, transpordivahendite, veoautode ja tööriistade tasuta andmine teorganite korraldusse koos teenindavate kolhoosnikutega 6 päevaks aastas).

Sissenõudmised teetööde mittetäitmise pärast ei kuulu pööramisele kolhoosi juhatuse või esimehe vastu, vaid kolhoosi vastu.

Missugused hobused on vabastatud veokohustustest ja teetöödest?

Kolhooside hobuseid võib nõuda töödeks veokohustuse korras ja teetöödele ainult Eesti NSV Ministrite Nõukogu loal või korraldusel. Rajoonide täitevkomiteedel, külanõukogudel ja teistel asutustel ja organisatsioonidel on tähen-datud loata või korralduseta keelatud nõuda või määrata kolhooside hobuseid ükskõik millistele töödele, vedudele või küüti.

Veokohustusteks võib nõuda ainult veovõimelisi ja terveid hobuseid.

Veokohustustest ja teetöödest on vabastatud:

- a) tõuraamatusse märgitud hobused,
- b) fondi «Nõukogude Armee hobune» eraldatud hobused,
- c) kõik tiined märad, kelle kohta on välja antud kaitsetunnistused.

Missugused soodustused on ette nähtud turbatööstuses lepingu alusel töötavatele kolhoosnikutele?

Vastavalt kinnitatud tüüp-töölepingule tööde kohta turbatööstuses säilitatakse kolhoosnikutele, kes töötavad turbatööstustes, järgmised soodustused:

- a) turbatööstuses töötavate kolhoosnikute majandid vabastatakse piimamüügikohustusest riigile 50% ulatuses,
- b) viljasaagi jaotamisel kolhoosis kindlustatakse turbatööstustes töötavad kolhoosnikud leivaga ja loomasöödaga riiklike kokkuostuhindade järgi selles koguses, millega varustatakse kolhoosides kohusetruult töötavaid kolhoosnikuid.

Neid soodustusi võivad kasutada ainult need kolhoosnikud, kes töötavad turbatööstuses lepingu alusel, mis on registreeritud kolhoosi juhatuses ning seejuures lepingu tähtaja lõpuni.

Kas võib kohustada kolhoosi vedama kolhoosi autodel reisijaid auto sõidu suunas?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 12. septembri 1946. a. määrusele nr. 738 on seatud sisse Tallinn-Tartu, Tallinn-Viljandi, Tallinn-Pärnu, Tallinn-Rakvere ja Tallinn-Haapsalu maanteedel veotraktidel dispetšer-kontrollpunktid, kellele on antud õigus tühjalt sõitvate veoautode koormamiseks laadungiga. See õigus on dispetšer-kontrollpunktidel

kõigi tühjalt sõitvate autode suhtes, sõltumata veoautode alluvusest.

50% sissenõutud tariif-tasust pärisuunaliste vedude eest läheb nende organisatsioonide käsutusse, kelle autoga toimub vedu, ning 50% autotranspordibaasidele, kes korraldavad seda vedu.

Sama määrusega kohustatakse Eesti NSV Julgeoleku Ministeeriumi Miilitsa Valitsust võtma ära autojuhtimise õigus kuni kolmeks kuuks nendelt autojuhtidelt, kes keelduvad tühjalt pärisuunas sõitvat veoautot koormamast, ning võtma administratiivsele vastutusele veoautode kasutamist juhtivad isikud.

Kas piimatööstus on õigustatud ja mis määral võtma tasu tootjate piima tegemisel võiks?

Meiereidel lubatakse kinni pidada tootjate piima rahvatöö korras ümbertöötamisel tootmiskulude katteks 1 kg või või juustu kohta 2 l baasilise rasvasusega piima ja võtta 3 rubla raha.

5. KOLHOOSIDE EESRINDLASTE AUTASUSTAMINE

Missuguste põllusaakide puhul autasustatakse kolhooside liikmeid sotsialistliku töö kangelase nimetuse ja NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 27. aprilli 1950. a. seadlusele «Kolhoosnikutele, traktorijaamade ja sovhooside töötajatele sotsialistliku töö kangelase nimetuse andmise kohta ning nende autasustamise kohta NSV Liidu ordenite ja medalitega teraviljakultuuride osas üldse ning nisu, rukki, tatra, suhkrupeedi, kiulina, mitmeaastaste ja üheaastaste põldheinte seemnete ja kartuli suurte saakide saamise eest aastail 1950—1951» antakse — arvestades, et teravilja, tehniliste kultuuride ja õlikultuuride ning heinaseemnete saagi tõstmine on tähtsaks ülesandeks põllumajanduse edasiarendamise ürituses, ning kolhoosnikute ja teiste põllumajanduse alal töötajate ergutamise eesmärgil — sotsialistliku töö kangelase nimetus ning autasustatakse NSV Liidu ordenite ja medalitega kolhooside liikmeid, kes on saanud Eesti NSV-s aastail 1950—1951 põllumajanduskultuuridelt järgmisi suuri saake (tsentnerites ha-lt):

A u t a s u s t a m i n e

	Sotsialistliku töö kangelse nimetus	Lenini orden	Tööpunalipu orden	Medal "Töövapruse eest" või "Esknujulkiku töö eest"	Kogu külvi-pinnalt, kuid vähemalt ha-lit
1. Nisu, rukist, nisu ja rukist koos või teraviljakultuure üldse					
Kolhooside esimehi ja agronome	22	19	18	16	Nisu ja rukist 120 Tera- vilja- kultuure üldse 200
Kolhooside põllundusbrigaadide brigadiire	25	22	20	18	40 60
2. Tatart.					
Kolhooside esimehi ja agronome	20	17	16	14	60
Kolhooside põllundusbrigaadide brigadiire	22	19	18	16	30
Kolhooside lüülvanemaid (kui külv on teostatud laiarealisel külvimeetodil)	24	21	20	18	10
3. Suhkrupeet.					
Kolhooside esimehi ja agronome	400	330	280	220	30
Kolhooside põllundusbrigaadide brigadiire	500	390	320	230	12
Kolhooside lüülvanemaid	550	440	350	250	3

A u t a s u s t a m i n e		Sotsialistiliku töökangelase nimetus	Lenini orden	Tööpunalipu orden	Medal "Töövapruse eest" või "Eskujaliku töö eest"	Kind numbriga vähemalt	Kogu külivipinnalt, kuid, vähemalt ha-ilt
4. Linakiudu ja -seemet.							
Kolhooside esimehi ja agromoome	Kiudu	7	5,5	4,5	3,8	10	30
	ja seemet	4,5	4	3,5	3	—	—
	Külv kiu saamiseks	12	9	7,5	6	16	30
	Kiudu	6	4,5	4	3,5	—	30
	Külv seemne saamiseks	7,5	6	5	4	10	12
Kolhooside põllundusbrigaadide brigadiire	Kiudu	5	4,5	4	3	—	—
	ja seemet	13	10	8,5	7	16	12
	Külv kiu saamiseks	7	5,5	5	4	—	12
	Kiudu	8,5	7	6	4,5	10	4
	Külv seemne saamiseks	5	4,5	4	3,5	—	—
Kolhooside lüüvanemaid	Kiudu	14	11	9,5	8	16	4
	ja seemet	8,5	7	6	4,5	—	—
	Külv kiu saamiseks	14	11	9,5	8	16	4
	Kiudu	8,5	7	6	4,5	—	—
	Külv seemne saamiseks	8,5	7	6	4,5	—	4

	Sotsialistliku töö kangelaseni meetus	Lenini orden	Tööpunalipu orden	Medal "Töövap- ruse eest" või "Esknujuuliku töö eest"	Kogu külvi- pinnalt, kuid vähemalt ha-It	
5. Heinaseemneid.						
Kolhooside esimehi ja agronoomide	Ristik	5	3,5	3	2,5	Ristikut 20 ha, teisi heinu 30 ha
	Lutsern	4	3	2,5	2	
	Timut, rebasesaba	6,5	4,5	4	3	
	Raihein, pärisaruhein, kerahein, ohtetu luste	6	5	4,5	4	
	Aasnurmik, punane aruhein ja teised alusheinad	2,5	2	1,6	1,2	
	Esparsett, seradella	12	9	7	6	
Kolhooside brigadiire	Ristik	5,5	4	3,5	2,5	Ristikut 10 ha, teisi heinu 15 ha
	Lutsern	4,5	3,5	3	2	
	Timut, rebasesaba	6	5	4	3	
	Raihein, pärisaruhein, kerahein, ohtetu luste	6,5	5,5	4,5	4	
	Aasnurmik, punane aruhein ja teised alusheinad	3	2,5	2	1,5	
	Ristik	6,5	5	4,5	3,5	
Lutsern	5,5	4,5	4	3		

Kolhooside lüülvanamad (laia- realise külvi puhul)

Kogu kül-
vipinnalt,
kuid vä-
hemalt
ha-It

Sotsialistliku töö
kangelase ni-
metus

Lenini orden

Tööpunalippu

Medal "Töövap-
ruse eest" või
"Eskujuliku
töö eest"

Kolhoosides, kus on liblikõieliste mitmeaastaste heintaimede seemnepõlde üle 100 ha, vähendatakse saaginäitajaid kolhooside esi-
meestele ja agronoomidele 10% võrra.

6. Kartulit.

Kolhooside esimehi ja agronome	450	360	290	210	30
Kolhooside põllundusbrigaadide brigadiire	500	400	320	230	18
Kolhooside lülivanemaid	550	440	360	260	6

Kui kolhoosis on põllumajanduslikkude kultuuride külvipinda vähem, kui eelpool kultuuride kohta kindlaks määratud, siis antakse sotsialistliku töö kangelase nimetus ning autasustatakse NSV Liidu ordenite ja medalitega kolhooside esimehi nende saaginäitajate ja külvipindade suuruse järgi, mis on ette nähtud põllundusbrigaadide brigadiiridele.

Kui kolhoosi põllundusbrigaadi brigadiirile või lülivanemale kinnistatud kultuuri külvipind suuruselt ületab eelpool temale määratud minimaalse külvipinna suuruse kaks korda või enam, siis vähendatakse vastava kultuuri saaginäitajaid 10% võrra, kuid need ei tohi olla madalamad kolhoosile määratud plaanilise saagi näitajaist.

Kui kolhoosis on teraviljakultuuride külvipinda üle 2000 ha või nisu ja rukki külvipinda üle 1300 ha, vähendatakse teraviljakultuuride osas üldse ja nisu ning rukki osas saaginäitajaid kolhooside esimeestele ja agronomidele 15% võrra, kuid need saaginäitajad ei tohi olla madalamad kolhoosile määratud plaanilise saagi näitajaist.

Kolhooside eesrindlaste autasu astet tõstetakse, kui nad on saanud kahelt või mitmelt põllumajanduslikult kultuurilt suuri saake, mis annavad õiguse autasustamiseks Tööpunalipu ordeniga või NSV Liidu medaliga.

Kolhooside eesrindlastele antakse sotsialistliku töö kangelase nimetus, kui nad on saanud kõigi nendele kinnistatud kultuuride alal suuri saake, mis annavad õiguse autasustamiseks Lenini ordeniga tingimusel, et brigaadil või kolhoosis on vähemalt viis põllumajanduslikku kultuuri, arvestades teraviljakultuure üheks.

Kolhooside esimehi, põllundusbrigaadide brigadiire ja lülivanemaid autasustatakse eeltähendatud saaginäitajate saavutamisel sotsialistliku töö kangelase nimetuse omistamisega ning NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega ainult järgmistel tingimustel:

1) kui kolhoos on täielikult täitnud riiklike müügikohustuste, põllumajandussaaduste kontraheerimise ja traktori- jaama tööde naturaaltasu plaanid;

2) NSV Liidu ordenite ja medalitega autasustamiseks — kui on täidetud külvi- ja saagiplaan eesrindlasele kinnistatud kõigi teraviljakultuuride ning peamise tehnilise kultuuri alal;

Sotsialistliku töö kangelase nimetuse omistamiseks — kui on täidetud külvi- ja saagiplaanid eesrindlasele kinnis-

tatud kõigi kultuuride alal, mis on ette nähtud NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 27. aprilli 1950. a. seadluses;

3) kui eesrindlane on saavutanud suure saagi vähemalt kolhoosile määratud plaanilise saagi ulatuses selle kultuuri alal, mille eest teostatakse autasustamist;

4) kui kolhoos on varustatud nõuetele vastavate seemnetega uue külvi teostamiseks;

5) kolhooside esimeeste autasustamiseks — et kolhoos on täitnud loomade arvu suurendamise plaani ning et kolhoosis on vähemalt neli loomakasvatust: veisefarm, lambafarm, seafarm ja linnufarm.

NSV Liidu ordenite ja medalitega autasustatakse eriti väljapaistnud kolhoosnikuid sõltuvalt nende osavõtust põllumajanduslike kultuuride suurte saakide saamisest. Samuti autasustatakse NSV Liidu ordenite ja medalitega teaduslikke töötajaid, kes aktiivselt aitasid kolhoose suurte saakide saamisel.

Ühe aasta tulemuste põhjal võib kolhoosi eesrindlast autasustada kaks korda, vastavalt kõrgete näitajate saavutamisele taime- ja loomakasvatuse alal üheaegselt, kuid teistkordsel autasustamisel vähendatakse autasuastet ühe järgu võrra.

Saagiplaanide täitmine ja ületamine määratakse kindlaks lähtudes riiklikust külvi- ja saagiplaanist; nendel juhtudel aga, kui faktiline pindala ületab plaanilise — arvestatakse plaaniline saak lähtudes faktilisest külvipinnast ja plaanilisest viljakusest.

Tegelikult saadud saagi suurus määratakse kindlaks tingimata kaalumise ja kaaluandmete sissekandmisega vastavatesse dokumentidesse. Teravilja ja heinaseemnete tegeliku saagi suurus määratakse kindlaks, arvestades tingimusi, mis kehtivad riiklike varumisorganisatsioonide poolt saaduste vastuvõtmisel. Tegeliku saagi suurus kontraheeritavate põllumajanduslike kultuuride alal määratakse kindlaks (peale kiulina seemnete) nende saagist kontraheerimise korras riigile müümise ja traktorijaama töö eest naturaaltasu maksmise ulatusega.

Sotsialistliku töö kangelase nimetuse omistamist ning NSV Liidu ordenite ja medalitega autasustamist teostab NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium. Eesti NSV kolhooside eesrindlasi esitab autasustamiseks NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium Eesti NSV Ministrite Nõukogu ette-

panekul materjalide alusel, mis on kontrollitud rajoonidevaheliste viljakuse määramise riiklike inspektorite poolt («Rahva Hääl» nr-d 128, 129 31. V, 1. VI — 1950).

Missuguste näitajate saavutamise eest loomakasvatuse produktiivsuse ja söödakultuuride viljakuse alal autasustatakse kolhooside esimehi, kolhooside zootehnikuid, veterinaartöötajaid, farmide juhatajaid, lülivanemaid ja põllundusbrigaadide brigadiire sotsialistliku töö kangelase nimetuse omistamisega või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 20. aprilli 1949. a. seadlusele «Põllumajanduse eesrindlastele sotsialistliku töö kangelase aunimetuse omistamise ning nende NSV Liidu ordenite ja medalitega autasustamise kohta kõrgete näitajate saavutamise eest loomakasvatuses aastail 1949—1951». (NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi Teataja 1949, nr. 19) autasustatakse kolhooside esimehi, kolhooside zootehnikuid, veterinaartöötajaid ja farmide juhatajaid saavutuste eest loomakasvatuse alal (alljärgnevalt p. 1—5) ja kolhooside esimehi, kolhooside agronoome, zootehnikuid, põllundus- ja söödavarumise brigaadide brigadiire, põllundus- ja söödavarumise brigaadi lülide lülivanemaid saavutuste eest söödakultuuride viljakuse alal (alljärgn. p. 6) sotsialistliku töö kangelase aunimetuse omistamisega või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega.

Kui ületatakse kolhoosis põllumajandusloomade arvu suurendamise aastaplaan produktiivloomade kõigi liikide ja kodulindude alal:

antakse sotsialistliku töö kangelase nimetus — kui aastaplaan ületatakse vähemalt 50-protsendiliselt,

Lenini orden — kui aastaplaan ületatakse vähemalt 30-protsendiliselt,

Tööpunalipu orden — kui aastaplaan ületatakse vähemalt 20-protsendiliselt ja

medal «Töövapruse eest» või «Eeskujuliku töö eest» — kui aastaplaan ületatakse vähemalt 10-protsendiliselt

ning kui seejuures koos eeltähendatud aastaplaani ületamisega on saavutatud üks järgmistest näitajatest loomade produktiivsuse, noorloomade kasvatamise, karja nuumamise, linnukasvatuse, söödakultuuride suurte saakide saamise alal:

1. piimatoodangu ja selles piimarasva sisalduse saavutamise alal keskmiselt ühe lehma kohta aastas (kilogrammides):

	Piima- toodangut	piimarasva sisaldusega selles	või piima- rasva sõltu- matult piima- toodangust
Sotsialistliku töö kangelase nimetus	5000	190	190
Lenini orden	4500	170	170
Tööpunalipu orden . . .	3500	133	133
Medal „Töövapruse eest“ või „Eeskujuliku töö eest“	2500	95	95

tingimusel, et vastavalt kolhoosis või farmis on vähemalt 32 lüpsilehma;

2. vasikate ja nuumveiste ööpäeva keskmise kaalu-
juurdekasvu saamise alal (grammides):

	Vasikatel kuni 4 kuu vanuseni	Vasikatel kuni 6 kuu vanuseni	Üle 6 kuu vanustel mullikatel	Veiste nuumamisel laudas	Veiste nuumamisel karjamaal
Sotsialistliku töö kangelase nimetus	1200	1000	800	1500	1000
Lenini orden	1000	850	700	1250	900
Tööpunalipu orden . . .	850	750	600	1000	750
Medal «Töövapruse eest» või «Eeskujuliku töö eest»	750	600	500	850	650

tingimusel, et vastavalt kolhoosis või farmis on nuumami-
sel karjamaal vähemalt 200 nuumveist;

3. põrsaste kasvatamise ja sigade nuumamise alal on saavutatud või kasvatatud:

	Aasta alguseks olnud iga üle 9-kuise emise kohta võõrutamiseni kasvatatud põrsaid eluskaaluga 2-kuiselt vähemalt 15 kg, arvult vähemalt	Aasta vältel saadud nuumamisel kuukeskmist kaalujuurdekasvu sea kohta vähemalt kg	Iga 100 ha normikohusliku põllumaa kohta saadud sealihaeluskaalus vähemalt (tonni)	Saadud põrsaste keskmiseks eluskaaluks 4-kuiselt vähemalt (kg)	Kolhoosi tõuseafarmis kasvatatud ühe emise kohta põrsaid vähemalt 4 kuu vanuseks arvult mitte vähem kui	Nendest 14 tõupõrsast keskmiselt ühe emise kohta, millest:	elliitpõrsaid	I klassi põrsaid
Sotsialistliku töö kangelase nimetus .	25	27	1,0	45	25	11	3	
Lenini orden . .	22	24	0,9	40	22	9	5	
Tööpunalipu orden	19	20	0,75	36	19	7	7	
Medal „Töövap- ruse eest“ või „Eeskujuliku töö eest“	16	17	0,6	32	16	6	8	

tingimusel, et vastavalt kolhoosis või farmis on vähemalt 20 emist või saadakse 10 tonni sealihha (eluskaalus);

4. tallede kasvatamise ja villatoodangu alal, kui on saavutatud:

a) peenvillatõugu lammaste ja nendega parandatud tõugude alal:

	Aasta alguseks olnud iga 100 ude ja noorlamba kohta saadud ja võõrutamiseni kasvatatud talle- sid (arv)	ja saadud keskmiselt ühe peenvilla tõugu või nendega parandatud tõe- gude täiskasvanud ude kohta villa vähemalt (kg)	Ühelt aastaselt peenvil- la tõugu noorlambalt või selle tõuga parandatud noorlambalt saadud villa vähemalt (kg)
Sotsialistliku töö kangelase nimetus	125	6,5	5,5
Lenini orden	120	6,0	5,0
Tööpunalipu orden	112	5,6	4,5
Medal «Töövapruse eest» või «Eeskujuliku töö eest»	105	5,0	4,2

b) pooljämevillatõugu lammaste ja nendega parandatud tõugude alal:

	Aasta alguseks olnud iga 100 ude ja noorlamba kohta saadud ja võõrutamiseni kasvatatud talle- sid (arv)	ja saadud keskmiselt ühelt täiskasvanud utelt villa vähemalt (kg)	ühelt aastaselt noor- lambalt saadud villa vä- hemalt (kg)
Sotsialistliku töö kangelase nime- tus	125	5,5	4,5
Lenini orden	120	5,3	4,0
Tööpunalipu orden	112	4,8	3,5
Medal «Töövapruse eest» või «Ees- kujuliku töö eest»	105	4,2	3,2

tingimusel, et ülaltähendatud lambakasvatuse produktiiv-
suse näitajad on saavutatud ning kasvatatud noorlambaid
vastavalt kolhoosis või farmis vähemalt järgmise arvu
kohta — uttesid — 1200, noorlambaid — 1500;

5. kanade munatoodangu ja partide, hanede, kalkunite
kasvatamise alal, kui on saavutatud:

	Munatõugude iga kana kohta mune (arv)	Teiste tõugude iga kana kohta mune (arv)	Tibusid ja noorlinde vähemalt (eluskaalu kg) aasta alguseks olnud iga täiskasvanud linnu kohta		
			pardid	hane	kalkuni
Sotsialistliku töö kangelase nimetus	225	190	100	75	125
Lenini orden	200	170	85	65	110
Tööpunalipu orden	175	160	75	60	90
Medal «Töövapruse eest» või «Eeskujuliku töö eest»	130	105	55	50	60

tingimusel, et vastavalt kolhoosis või linnufarmis on täiskasvanud linde vähemalt: kanu — 1500, parte — 750, haneid — 300, kalkuneid — 300;

6. sööda- ja silokultuuride, mitme- ja üheaastaste põldheina kultuuride ning looduslike heinamaade suure viljakuse saavutamise alal, kui on saavutatud (tsentnerites hektaarilt):

	Söödapeet	Söödakaalikas ja naeris	Söödaporgand	Silokultuurid — mais, päevalill, söödakapsas jt. (silomass)	Mitmeaastased liblikõielised ja kõrspõldheinad (hein)	Üheaastased põldheinad (hein)	Looduslikud heinamaad (heina)	
							asahein	luhahein
Sotsialistliku töö kangelase nimetus . . .	800	650	500	600	80	70	50	100
Lenini orden	700	550	450	500	70	60	40	80
Tööpunalipu orden . . .	600	450	400	400	60	50	35	70
Medal «Töövapruse eest» või «Eeskujuliku töö eest» . . .	400	350	300	300	50	40	25	50

tingimusel, et sööda- ja silokultuuride, mitme- ja üheaastaste põldheinte ülejäänud külvipinnalt ning looduslike heinamaade ülejäänud kasvupinnalt kogutakse vähemalt plaaniline saak, varutakse kolhoosi ühiskarja täieliku tarviduse ulatuses kore- ja mahlakat sööta ning saadakse teraviljakultuuride ja põhilise tehnilise kultuuri alal plaaniline saak, samuti et ühe eeltoodud tabelis näidatud söödakultuuri viljakus saavutatakse vähemalt järgmiselt pindalalt (hektaarides):

	Söödapeet	Söödakaalikas, -naeris, -porgand	Silokultuurid — mais, päevalill, söödakapsas jt.	Mitmeaastased liblikõielised ja kõrspõldheinad	Üheaastased põldheinad	Looduslikud heinad	
						aasahein	luhahein
Põllumajandus- ja söödavarumise brigaadide lülilüüvanemad	3	3	7	15	10	15	20
Põllumajandus- ja söödavarumise brigaadide brigaadid	6	6	12	30	18	25	30
Kolhooside esimehed, agronoomid	15	15	20	100	75	150	120

Kõik autasustamiseks esitatavad peavad saavutama peale põllumajanduse produktiivloomade suurendamise aastaplaani ületamise veel vastavalt eeltähendatud punktides 1—6 tähendatud ulatuses kõrge produktiivsuse või suured saagid; antud loomaliigi või lindude ülejäänud hulgalt tuleb saavutada produktiivsus mitte madalam plaanilisest; kolhoosi poolt peavad olema täidetud riiklikud müügikohustused, kontraheerimislepingud ja tasutud naturaaltasu traktorijaama töö eest.

Autasustamist teostab NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium. Eesti NSV kolhooside liikmed esitab autasustamiseks NSV Liidu Põllumajanduse Ministerium Eesti NSV

Ministrite Nõukogu ettepanekul, mis tehakse aasta kokkuvõtete andmetel pärast nende kontrollimist.

Missuguste näitajate saavutamisel piimatoodangu alal autasustatakse kolhoosi lüpsjat sotsialistliku töö kangelase nimetuse või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 20. aprilli 1949. aasta seadlusele autasustatakse kolhooside lüpsjaid sotsialistliku töö kangelase nimetuse või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega, kui on täidetud kolhoosi ulatuses põllumajandusloomade arvu suurendamise aasta-plaan produktiivloomade kõigi liikide ja lindude osas ning kui lüpsja saavutas piimatoodangut piimarasva sisaldusega selles:

	Piimatoodangut	piimarasva sisaldusega selles	või piimarasva sõltumatu piimatoodangust
Sotsialistliku töö kangelase nimetus	5000	190	190
Lenini orden	4500	170	170
Tööpunalipu orden	3500	133	133
Medal «Töövapruse eest» või «Eeskujuliku töö eest»	2500	95	95

tingimusel, et lüpsja sai iga aasta igalt temale kinnistatult lehmalt vasika, kogu aasta algul temale kinnistatud lehmade rühmalt ülaltähendatud piimatoodangu, säilitas kõik lehmad, kusjuures lüpsjale oli kinnistatud vähemalt 8 lehma. Peale selle on nõutav, et piimatoodang ülejäänud lehmadel kolhoosis ei oleks madalam plaanilisest, et kolhoosi poolt on täidetud riiklikud müügikohustused, kontraheerimislepingud ja tasutud traktori jaama tööde eest naturaaltasu.

Missuguste näitajate saavutamise eest autasustatakse kolhoosi piimakarja karjatalitajat sotsialistliku töö kangelase nimetuse või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 20. aprilli 1949. a. seadlusele (NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja

1949. a. nr. 19) autasustatakse kolhooside piimakarja karjatalitajaid-karjaseid sotsialistliku töö kangelase nimetuse või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega, kui on täidetud kolhoosi ulatuses põllumajandusloomade arvu suurendamise aastaplaan produktiivloomade kõigi liikide ja lindude osas ning kui seejuures saavutati piimatoodangut piimarasva sisaldusega selles:

	Piima- toodangut	piimarasva sisaldusega selles	või piima- rasva, sõltu- matult piima- toodangust
Sotsialistliku töö kangelase nimetus	5000	190	190
Lenini orden	4500	170	170
Tööpunalipu orden	3500	133	133
Medal «Töövapruse eest» või «Eeskujuliku töö eest»	2500	95	95

tingimusel, et karjatalitajad säilitasid kõik lehmad, kusjuures talitada oli vähemalt 24 lehma (lüpsikarja); et ülejäänud lüpsikarja produktiivsus oli vähemalt plaanis ettenähtud ulatuses; et on täidetud kolhoosi riiklikud müügi-kohustused, kontraheerimislepingud ja tasutud traktori-jaama tööde eest naturaaltasu.

Missuguste näitajate saavutamise eest autasustatakse kolhooside vasikatalitajaid sotsialistliku töö kangelase nimetuse või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 20. aprilli 1949. a. seadlusele (NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja 1949. a. nr. 19) autasustatakse kolhooside vasikatalitajaid sotsialistliku töö kangelase nimetuse või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega, kui on täidetud kolhoosi ulatuses põllumajandusloomade arvu suurendamise aastaplaan produktiivloomade kõigi liikide ja lindude osas ning kui seejuures vasikatalitaja on saavutanud vasikate ööpäevast keskmist kaalujuurdekasvu (grammides):

	Vasika- tel kuni 4 kuu vanuseni	Vasika- tel kuni 6 kuu vanuseni	Üle 6 kuu vanustel noor- loomadel
Sotsialistliku töö kangelase nimetus	1200	1000	800
Lenini orden	1000	850	700
Tööpunalipu orden	850	750	600
Medal «Töövapruse eest» või «Eeskujuliku töö eest»	750	600	500

tingimusel, et vasikatalitaja säilitas kõik vasikad, kusjuures talitatavaid vasikaid või noorloomi oli vähemalt 25, et ülejäänud antud loomaliigi osa ulatuses saavutati produktiivsus mitte madalam plaanilisest, et täideti kolhoosi kõik riiklikud müügikohustused, kontraheerimislepingud ja tasuti traktorijaama tööde eest naturaaltasu.

Missuguste näitajate saavutamise eest autasustatakse kolhooside vanemlambureid sotsialistliku töö kangelase nimetuse või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega?

Kolhooside vanemlambureid autasustatakse sotsialistliku töö kangelase nimetuse või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega, kui on täidetud kolhoosi ulatuses põllumajandusloomade arvu suurendamise aastaplaan produktiivloomade kõigi liikide ja lindude osas ning kui seejuures tallede kasvatamise ja villatoodangu alal vanemlambur saavutas ühe järgmistest näitajatest:

a) peenvillatõugu lammaste ja nendega parandatud tõugude alal:

	Aasta alguseks olnud iga 100 ude ja noorlam- ba kohta saadud ja vöö- rutamiseni kasvatatud tallesid (arv)	ja keskmiselt ühe peen- villatõugu või nendega parandatud tõugude täis- kasvanud ude kohta saa- dud villa vähemalt (kg)	Ühelt peenvillatõugu aastaselt noorlambalt või selle tõuga paran- datud noorlambalt saa- dud villa vähemalt (kg)
Sotsialistliku töö kangelase nimetus	125	6,5	5,5
Lenini orden	120	6,0	5,0
Tööpunalipu orden	112	5,6	4,5
Medal «Töövapruse eest» või «Eeskujuliku töö eest»	105	5,0	4,2

b) pooljämevillalammaste ja nendega parandatud tõugude alal:

	Aasta alguseks olnud iga 100 uute ja noorlamba kohta saadud ja võõrutamiseni kasvatatud talleid (arv)	ja keskmiselt ühelt täiskasvanud utelt saadud villa vähemalt (kg)	Ühelt aastaselt noorlambalt saadud villa vähemalt (kg)
Sotsialistliku töö kangelase nimetus	125	5,5	4,5
Lenini orden	120	5,3	4,0
Tööpunalipu orden	112	4,8	3,5
Medal «Töövapruse eest» või «Eeskujuliku töö eest»	105	4,2	3,2

tingimusel, et vanemlamburil on ülaltähendatud lambakasvatuse produktiivsuse näitajad saavutatud ja noorlambaid kasvatatud 400 uute, 600 noorlamba kohta, et lambafarmi ülejäänud ulatuses on saavutatud produktiivsus ja kasvatatud noorlambaid mitte alla plaaniliste näitajate ja et on täidetud kolhoosi kõik riiklikud müügikohustused, kont-raheerimislepingud ja tasutud traktorijaama tööde eest naturaaltasu.

Missuguste näitajate saavutamise eest autasustatakse kolhooside seatalitajaid sotsialistliku töö kangelase nimetuse või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega?

Kolhooside seatalitajaid autasustatakse sotsialistliku töö kangelase nimetuse või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega, kui on täidetud kolhoosi ulatuses põllumajandusloomade arvu suurendamise aastaplaan produktiivloomade kõigi liikide ja lindude osas ning kui seejuures on põrsaste kasvatamise või sigade nuumamise alal seatalitaja saavutanud ühe järgmistest näitajatest:

	Aasta alguseks olnud iga üle 9-kuise emise kohta võrutamiseni kasvatatud põrsaid eluskaaluga 2-kuiselt vähemalt 15 kg, arvult vähemalt aastas	Aasta väitel saadud nuumamisel kuumaimist juurdekasvu sea kohta vähemalt kg	Iga 100 ha normikohusliku põllumaa kohta saadud sealihä eluskaalus vähemalt (tonni)	Saadud põrsaste keskmise eluskaaluna 4-kuiselt järgmist kaalu (kg)	Kasvatatud kolhoosi tõuseafarmis ühe emise kohta põrsaid vähemalt 4-kuiseks, arvult mitte vähem kui	Nendest 14 tõupõrsast ühe emise kohta, milledest	
						eliitpõrsaid	I klassi põrsaid
Sotsialistliku töö kangelase nimetus	25	27	1,0	45	25	11	3
Lenini orden	22	24	0,9	40	22	9	5
Tööpunalipu orden Medal „Töövap- ruse eest“ või „Eeskujuliku töö eest“	19	20	0,75	36	19	7	7
	16	17	0,6	32	16	6	8

tingimusel, et seatalitajal oli talitada vähemalt 7 emist või 75 võordepõrsast, või oli nuumal keskmiselt 50 siga kuus, et seafarmi ülejäänud ulatuses on saavutatud produktiivsus mitte madalam plaanilisest ja et on täidetud kolhoosi kõik riiklikud müügikohustused, kontraheerimis- lepingud ja tasutud traktorijaama tööde eest naturaaltasu.

Missuguste näitajate saavutamise eest autasustatakse kolhooside linnutalitajaid sotsialistliku töö kangelase nimetuse või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega?

Kolhooside linnutalitajaid autasustatakse sotsialistliku töö kangelase nimetuse või NSV Liidu ordenite ja medalite andmisega, kui on täidetud kolhoosi ulatuses põllumajandusloomade arvu suurendamise aastaplaan produktiivloomade kõigi liikide ja lindude osas ning kui seejuures on

kanade munatoodangu, partide, hanede, kalkunite kasvata-
mise alal linnutalitaja saavutanud ühe järgmistest näita-
jatest:

	Munatõugude iga kana kohta mune (arv)	Teiste tõugude iga kana kohta mune (arv)	Tibusid ja noorlinde vähemalt (eluskaalu kg) aasta alguseks olnud iga täiskasvanud linnu kohta		
			parti	hane	kalkuni
Sotsialistliku töö kange- lase nimetus	225	190	100	75	125
Lenini orden	200	170	85	65	110
Tööpunalipu orden	175	160	75	60	90
Medal «Töövapruse eest» või «Eeskujuliku töö eest»	130	105	55	50	60

tingimusel, et linnutalitajal oli täiskasvanud linde talitada vähemalt: kanu — 500, parte — 300, hanesid — 100, kalkuneid — 100; et peale eeltähendatud produktiivsuse saavutamist on linnufarmi ülejäänud ulatuses saavutatud produktiivsus mitte madalam plaanilisest ja on täidetud kolhoosi kõik riiklikud müügikohustused, kontraheerimislepingud ja tasutud traktori jaama tööde eest naturaaltasu.

Kas autasustatakse kolhooside liikmeid uute loomatõugude aretamise puhul?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 20. aprilli 1949. a. seadlusele (NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja 1949. a. nr. 19) autasustatakse kolhoose, kolhoosnikuid, kolhooside juhtivaid töötajaid ja eriteadlasi olemasolevate loomatõugude täiustamise ja uute tõugude aretamise eest NSV Liidu ordenitega ning eriti väljapaistvaid selektsionääre — uute loomatõugude autoreid sotsialistliku töö kangelase aunimetuse omistamisega.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 20. oktoobri 1949. a. seadluse (NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja 1949. a. nr. 56) järgi autasustatakse kolhoose, kolhoosnikuid ja kolhooside juhtivaid töötajaid samadel alustel hobuste tõugude täiustamise ja uute tõugude aretamise eest.

Kas autasustatakse kolhooside zootehnikuid ja veterinaararste teenete eest kolhoosi looma- ja linnukasvatuse arendamise alal?

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 4. novembri 1949. a. seadluse «Eesti NSV teenelise zootehniku ja Eesti NSV teenelise veterinaararsti aunimetuse kohta» järgi, mis on antud kooskõlas NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 20. aprilli 1949. a. seadlusega:

antakse «Eesti NSV teenelise zootehniku» aunimetus kolhooside, zoo-veterinaarjaoskondade, riiklike tõulavade, põllumajandusorganite jt. kõrge kvalifikatsiooniga zootehnikutele, kellel on suuri teeneid kolhooside ühisloomakasvatuse ja linnukasvatuse arendamise ning nende produktiivsuse tõstmise alal,

antakse «Eesti NSV teenelise veterinaararsti» aunimetus kolhooside, zoo-veterinaarjaoskondade, põllumajandusorganite jt. kõrge kvalifikatsiooniga veterinaararstidele, kellel on suuri teeneid kolhooside ühisloomakasvatuse ja linnukasvatuse arendamise ning nende produktiivsuse tõstmise alal (ENSV Teataja 1949, 28, 176).

Kas autasustatakse sotsialistliku töö kangelist — põllumajanduse eesrindlast ja mis korras uute kõrgete saavutuste eest põllumajanduse alal?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 3. märtsi 1949. aasta seadlusele (NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja 1949. a. nr. 12) autasustatakse teise kuldmedaliga «Sirp ja Vasar» sotsialistliku töö kangelasi — põllumajanduse eesrindlasi, kes on saavutanud pärast nendele sotsialistliku töö kangelase nimetuse andmist kolmel aastal järjest kõrgeid näitajaid põllumajanduses, mis annavad õiguse sotsialistliku töö kangelase nimetuse saamisele.

Teise kuldmedaliga «Sirp ja Vasar» autasustatud sotsialistliku töö kangelase töövõitude tähistamiseks püstitatakse

kangelase kodukohas autasustatu pronksist büst alusel ja vastava pealkirjaga.

Sotsialistliku töö kangelase, kes on saavutanud esimesel ja teisel aastal pärast nendele sotsialistliku töö kangelase nimetuse andmist näitajaid, mille eest antakse sotsialistliku töö kangelase nimetus, autasustatakse kummalgi aastal Lenini ordeniga.

Missuguste saavutuste eest kantakse kolhoosid «Loomakasvatuse arendamise sotsialistliku võistluse eesrindlaste vabariiklikule autahvile»?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee 4. novembri 1949. a. määrusega nr. 35 «Kolhooside ja sovhooside ühisloomakasvatuse arendamise kolme aasta plaani täitmise käigu kohta» on asutatud «Loomakasvatuse arendamise sotsialistliku võistluse eesrindlaste vabariiklik autahvel». Sellele autahvile kantakse vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee 2. detsembri 1949. a. määrusega nr. 40 kinnitatud tingimustele ENSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee otsusel, mis tehakse rajooni töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede ja EK(b)P rajoonikomiteede ettepanekul aastaplaani täitmise andmetel, loomakasvatuses eesrindlikke saavutusi saavutanud kolhoosid, sovhoosid ning kolhooside ja sovhooside eesrindlased.

Kolhoosidest kantakse tähendatud autahvile parimad, kes on saavutanud loomakasvatuse arendamise plaani kõigi arvuliste ja kvaliteediliste näitajate ennetähtaegse täitmise, nimelt:

on täitnud ja ületanud iga liiki produktiivsete loomade ja hobuste arvulise juurdekasvu plaani;

on organiseerinud vähemalt neli produktiivse loomakasvatuse farmi;

on täitnud kõigi loomaliikide emasloomade paaritamise plaani ja on säilitanud täielikult kogu saadud juurdekasvu;

on täitnud ja ületanud loomakasvatussaaduste kõigi liikide kohustuslikud müüginormid;

on täitnud kore-, jõu- ja mahlakate söötade varumise plaani, on täitnud söötade sileerimise plaani ja on kindlustanud karja täielikult söötadega kogu laudaperioodiks;

on saavutanud piimatoodangu aastaplaani ületamise iga

aastalehma kohta vähemalt 10% ulatuses ja on saanud aastas igalt üle 9 kuu vanuselt emiselt keskmiselt vähemalt 15 elujõulist põrsast;

on õigesti organiseerinud töö ja töötasu maksmise loomakasvatusfarmides ning on kindlustanud loomade korraliku hooldamise, nende õige ja otstarbekohase söötmise;

on valmistanud hästi ette loomakasvatusruumid ja on kindlustanud loomad täielikult talvitusruumidega;

on täitnud maaparandustööde ja kultuurrohumaade pealharimise plaani, on täitnud heinaseemnepõldude rajamise ja eraldamise plaani ning on kindlustanud oma kolhoosi täies ulatuses oma mitmeaastaste heinte seemnetega järgmise aasta külviks;

rangelt täidavad põllumajandusliku artelli põhikirja ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrust «Abinõudest töö organiseerimise, tööjõudluse tõstmise ja töötasu maksmise korra parandamiseks Eesti NSV kolhoosides».

Missuguste saavutuste eest veisekasvatuse alal kantakse kolhoosi liikmed «Loomakasvatuse arendamise sotsialistliku võistluse eesrindlaste vabariiklikule autahvlile»?

Saavutuste eest veisekasvatuse alal kantakse «Loomakasvatuse arendamise sotsialistliku võistluse eesrindlaste vabariiklikule autahvlile»:

kolhooside veisefarmide juhatajad, kes on saanud keskmiselt igalt aastalehmalt vähemalt 2200 liitrit piima, kusjuures farmis on vähemalt 15 lehma, on saanud vasikaid vähemalt 90% olemasolevate lehmade ja poegimiseks ettenähtud mullikate arvust, on täielikult säilitanud saadud vasikad ja on täitnud veisekasvatuse arendamise plaani;

kolhooside loomakasvatuse brigadiirid ja karjatalitajad, kes hoolitsevad lüpsikarja eest ja on taganud nendele kinnistatud lehmade rühmas piima saamise igalt aastalehmalt vähemalt 2500 liitrit;

kolhooside lüpsjad, kes on saanud nendele kinnistatud lehmade rühma igalt lehmalt keskmiselt vähemalt 3000 liitrit piima aastas, tingimusel, et nad on talitanud vähemalt 8 lehma ja on saanud igalt lehmalt vasika;

kolhooside vasikatalitajad, kes talitades kuni kuuekuiseid vasikaid, on need kõik üles kasvatanud ja saavutanud ühe ööpäeva kaalujuurdekasvu keskmiselt vähemalt: iga

eesti hollandi-friisitõugu vasika kohta — 700 grammi, iga eesti punast tõugu vasika kohta — 650 grammi ja eesti maatõugu vasika kohta — 600 grammi; või talitades üle kuuekuiseid vasikaid on saavutanud ühe ööpäeva kaalujuurdekasvu keskmiselt vähemalt: iga eesti hollandi-friisitõugu vasika kohta 550 grammi, iga eesti punast tõugu vasika kohta 500 grammi ja iga eesti maatõugu vasika kohta 450 grammi (Eesti NSV MN ja EK(b)P Keskkomitee määrus nr. 40, 2. dets. 1949. a. ENSV T 1950, 3, 8).

Missuguste saavutuste eest hobusekasvatuse alal kantakse kolhoosi liikmed «Loomakasvatuse arendamise sotsialistliku võistluse eesrindlaste vabariiklikule autahvlile»?

«Loomakasvatuse arendamise sotsialistliku võistluse eesrindlaste autahvlile» kantakse:

kolhooside hobusefarmide juhatajad, kes on täitnud ja ületanud hobusekasvatuse arendamise plaani, kõigi paaritamiseks kõlblike märade paaritamise plaani, kes on saanud vähemalt 75 protsendilt märadelt varsad ja on need kõik üles kasvatanud;

kolhooside tallimehed, kes on saavutanud vähemalt 80% neile kinnistatud märadelt varsad ning on need varsad kõik üles kasvatanud;

kolhooside tallimehed, kes hooldavad sugutäkke ja on täitnud nende kinnistatud täkkudele kindlaksmääratud paaritusplaani, on saavutanud vähemalt 85% nende täkkudega paaritatud märade tiinestumise ja on hoidnud täkud heas toitumuses (Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee määrus nr. 40 2. detsembrist 1949. a. ENSV T 1950, 3, 8).

Missuguste saavutuste eest väikeloomakasvatuse alal kantakse kolhooside liikmed «Loomakasvatuse arendamise sotsialistliku võistluse eesrindlaste vabariiklikule autahvlile»?

Väikelooma- (sea-, lamba-, linnu-) kasvatuse alal saavutatud saavutuste eest kantakse «Loomakasvatuse arendamise sotsialistliku võistluse eesrindlaste vabariiklikule autahvlile»:

seakasvatuse alal — kolhooside seatalitajad, kes on saanud igalt neile kinnistatud emiselt vähemalt 16 elujõulist põrsast aastas, kui nad talitavad seejuures vähemalt

7 emist; nuumsigade talitajad, kes talitades kõgu nendele kinnistatud nuumikute rühma on saavutanud rühmas kaalujuurdekasvu keskmiselt vähemalt 800 grammi iga sea kohta ööpäevas; kolhooside seafarmide juhatajad, kes on saanud igalt emiselt farmis (kui farmis on vähemalt 7 emist) vähemalt 15 elujõulist põrsast ja on täitnud sigade arvu suurendamise plaani;

lambakasvatuse alal — kolhooside lambafarmide juhatajad, kes on ületanud villatoodangu plaani igalt lambalt vähemalt 15% ulatuses ja tallede saamise plaani 10% ulatuses ning on täitnud lammaste arvu suurendamise plaani;

linnukasvatuse alal — kolhooside linnutalitajad, kes on saanud vähemalt 120 muna igalt munejalt kanalt, on täitnud tibude väljahaudumise ja lindude arvu suurendamise plaani (Eesti NSV MN ja EK(b)P Keskkomitee 2. dets. 1949. a. määrus nr. 40, ENSV T 1950, 3, 8).

Kes võivad kolhooside liinis osa võtta üleliidulisest põllumajandusnäitusest?

Vastavalt Üleliidulise Põllumajandusnäituse Peakomitee määrusele «1951. a. üleliidulisest põllumajandusnäitusest osavõtjate valikuks ettenähtud näitajate ja tingimuste muutmise ja täiendamise», mis kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt 30. detsembril 1950. aastal määrusega nr. 5037 — võivad üleliidulisest põllumajandusnäitusest osa võtta kolhooside liinis:

kolhoosid, kolhooside loomakasvatusfarmid, maa hüdroelektrijaamad, kolhooside piima-juustutööstused;

kolhooside esimehed, loomakasvatusfarmide juhatajad, põllundusbrigaadide brigadiirid, lülivanemad, eesrindlased-linaropsijad, lüpsjad, lüpsikarja talitajad — karjased ja brigadiirid, pullitalitajad, vasikatalitajad, karjatalitajad — loomade nuumajad, vanemlamburid, seatalitajad, linnutalitajad, vanemtallimehed, tallimehed, küülikutekasvatajad, kolhoosnikud — karusloomakasvatajad ja kolhooside põllunduse, loomakasvatuse, juurviljakasvatuse, kaitsemetsa istutamise, maaparanduse ja muude põllumajandusharude eesrindlased, kolhooside arvepidajad (raamatupidajad), sepad, autojuhid jt.;

suuri ja püsivaid saake saavutanud agronoomid; loomade arvu ja produktiivsuse suurenemise nende poolt teennidatavates majandites saavutanud zootehnikud; veteri-

naararstid ja -velskrid, kes on likvideerinud loomataude, tervendanud karja ja saavutanud loomade arvu säilivuse; selektsionäärid, kes on aretanud kõrgeväärtuslike põllukultuuride sorte ja suure produktiivsusega loomatõuge; kunstliku seemendamise alal töötajad, kes on likvideerinud loomade ahtruse ja teised eriteadlased, kes on näidanud töös head eeskuju;

töötajad tootmise alal, eriteadlased, leiutajad ja ratsionaliseerijad uute võtete, viiside ja vahendite väljatöötamise ja rakendamise alal, mis kindlustavad põlluviljakuse või loomakasvatuse produktiivsuse ja tööjõudluse tunduva tõusu, vahendite kokkuhoiu ja põllumajanduse, samuti metsamajanduse alal läbiviidavate ürituste efektsuse suurenemise;

töötajad, kes laialdaselt juurutavad teaduse ning eesrindliku praktika saavutusi kolhooside põllumajanduslikku tootmisse.

Seejuures on õigus üleliidulisest põllumajandusnäitusest osavõtuks neil kolhoosidel, kes täitsid põllumajandus- saaduste riiklikud müügikohustused, täitsid riikliku külvi- plaani tervikuna ja üksikute teravilja- ning tehniliste põhi- kultuuride järgi, täitsid loomakasvatuse arendamise plaani arvuliselt produktiiv- ja tööloomade osas, kindlustasid täielikult 1951. aasta külvid oma seemnetega, täitsid 1950. aasta maaparandustööde plaani, ning kui peale selle kolhoosid või vastavad eesrindlased saavutasid Üleliidulise Põllumajandusnäituse Peakomitee eeltähendatud määru- ses või 16. jaanuari 1951. a. määru- ses nr. 2 iga põllumajan- dusharu ja eesrindlase kohta üksikasjalikult ettenähtud näitajatest kõrgemad näitajad.

Kolhooside brigadiiridele ja lülivanemaile, kellele ei ole määratud näitajaid üksikute kultuuride alal, antakse näitusest osavõtmise õigus — brigadiiridele, kes said vähemalt 15% ja lülivanematele, kes said vähemalt 30% võrra kõrgemad saaginäitajad, kui kolhoosile oli määratud. Eesrindlastele kolhoosnikutele, kes aktiivselt kaasa aitasid kõrgete saakide saamiseks, antakse õigus osavõtuks indi- viduaalvaliku korras.

Eesti NSV kolhoosid, kolhooside loomakasvatusefarmid, põllumajanduse eesrindlased ja eriteadlased, kes saavu- tasid ja ületasid määratud näitajaid — kirjutavad aval- duse Eesti NSV põllumajanduse ministri nimele, tähen-

dades ära, et nad soovivad võtta osa üleliidulisest põllumajandusnäitusest — ning annavad selle ära rajooni põllumajandusosakonnale. Viimane on kohustatud kontrollima näitajaid, koostama iseloomustuse ja agro-zoo-veterinaarpassi.

Põllumajanduse eesrindlased ja eriteadlased, kellele pole määratud näitajaid, võivad samas korras esitada avalduse näitusest osavõtmiseks, samuti võivad neid esitada näituse kandidaatideks kohalike nõukogude ja põllumajandusorganid.

Kandideerijate avaldused ja materjalid vaatab läbi ja võtab nende kohta seisukoha rajooni täitevkomitee. Viimase seisukohaga esitab rajooni põllumajandusosakond materjalid Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile.

Pärast kandidaatide kinnitamist Üleliidulise Põllumajandusnäituse Peakomitee poolt teatatakse otsusest kandidaatidele.

Üleliidulise põllumajandusnäituse avamine on määratud 1951. aastale.

V. Artelli liikmed

Keda võib võtta artelli liikmeks?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 7. punktile võivad astuda artelli liikmeks kõik töötajad — nii naised kui mehed, kes on saanud 16 a. vanaks.

Artelli ei võeta kulakuid, sakslaste käsilasi ega ühtki isikut, kellelt on valimisõigus ära võetud.

Järelikult NSV Liidu iga kodanik, kes ei ole kaotanud valimisõigust, ei ole kulak ega sakslaste käsilane, kes kohustub täitma põllumajandusliku artelli põhikirjas liikmete kohta ettenähtud kohustused — omab õiguse astuda põllumajandusliku artelli liikmeks, vaatamata tema soole, rassile ja rahvusele, kui ta on saanud 16 aastat vanaks.

Kuidas toimub põllumajandusliku artelli liikmeks vormistamine?

Kuna põllumajanduslikku artelli astumine on rangelt vabatahtlik ning kolhoosi liikme õigused on isiklikud õigused, siis võib artelli liikmeks võtmine toimuda ainult vastava isiku enda soovil, tema sellekohase kirjaliku või suulise avalduse alusel, ja taluperede astumisel kolhoosi tuleb nende perede iga liige, kes on saanud 16 aastat vanaks ja soovib astuda kolhoosi, võtta vastu eraldi, nimeliselt.

Artelli liikmeks vastuvõtmise otsustab artelli liikmete üldkoosolek. Teistel kolhoosi juhtimisorganitel — juhatusel ega esimehel — seda õigust ei ole. Samuti ei ole kohalikud nõukogude organid õigustatud andma kolhooside üldkoosolekuile korraldusi ühe või teise isiku võtmiseks kolhoosi liikmeks.

Põllumajandusliku artelli liikme õigused ja kohustused omab isik tema kolhoosi liikmeks vastuvõtmise momendist.

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 9. punktile tuleb tasuda talundipere ühel liikmel kolhoosi liikmeks astumisel sisseastumismaksu 20—40 rubla, olenevalt majapidamise jõukusest. Teistelt sama pere liikmetelt nende astumisel kolhoosi liikmeks sisseastumismaksu enam ei nõuta.

Kuidas vormistatakse artelli liikmeks kolhoosiperede uued liikmed, kes on kolhoosiperesse juurde tulnud abiellumise või muul teel?

Isikud, kes on tulnud kolhoosiperesse juurde abiellumise või mõnel muul teel, võetakse artelli liikmeks vastu üldkorras, s. o. vastava avalduse esitamise järele kolhoosi juhatuse ettepanekul kolhoosnike üldkoosoleku poolt.

Kas on võimalik edasi kaevata ja kellele, kui kolhoosi üldkoosolek keeldub vastu võtmast kolhoosi liikmeks?

Kui kolhoosi liikmeks astumise avalduse otsustab kolhoosi üldkoosolek eitavalt ja motiveerib tagasilükkamist põhjustega, mis on vastuolus kolhoosi põhikirja või kehtivate eeskirjade sätetega — on asjaosalisel õigus esitada kaebus rajooni täitevkomiteele, kes teostab kolhooside otsuste ja teotsemiste seaduslikkuse järelevalvet.

Kui kolhoosi üldkoosoleku otsus liikmeks võtmise keeldumise kohta on vastuolus kolhoosi põhikirja eeskirjadega, annab rajooni täitevkomitee küsimuse kolhoosi üldkoosolekule uueks läbivaatamiseks ja otsustamiseks; rajooni täitevkomitee ise liikmeks vastuvõtmist otsustama ei ole kompetentne.

Kas kolhooside liitumisel tuleb uuel liitumise teel tekkinud kolhoosil otsustada uuesti liikmete vastuvõtmine?

Seda tarvis ei ole. Liitudes lähevad liitunud kolhooside liikmed uue kolhoosi liikmeks kõigi õiguste ja kohustustega üldkoosolekute otsuste alusel, mis võeti vastu kolhooside liikmete poolt liitumiseks ja uue kolhoosi vormistamiseks ja organiseerimiseks. Siin toimub ühe organisatsiooni liikmete üldine, liikmete enda poolt tehtud otsuse alusel üleminek teise samasugusesse organisatsiooni liikmeiks.

Missugused on kolhoosi liikme õigused?

Seoses sellega, et kolhoosi liikme õigused on rangelt isiklikud õigused, on ka liikmevahekorrad kolhoosiga tekivad õigused ja kohustused, nii varalised kui mittevaralised, liikmete isiklikud õigused ja kohustused. Kolhoosi liige ei või kellelegi teisele üle anda oma õigust tööle kolhoosis, oma õigust saada töövõimetuse või vanaduse puhul toetust kolhoosist jt., samuti ei või anda oma kohustuste täitmist kolhoosi vastu üle teisele isikule.

Mittevaralise iseloomuga õigused on kolhoosi kõigil liikmetel võrdsed ja neid õigusi ei saa ei põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja ega kehtivate seaduslike aktide säte tel keegi piirata. Sugu, vanus, ametalane seisund kolhoosis või kolhoosi liikme varaline seisukord ei avalda mõju kolhoosi liikme nendele õigustele. Kolhoosi üldkoosolekul on nii kolhoosi esimehel, ametiisikutel kui ka tavalisel kolhoosnikul võrdne sõna- kui ka hääleõigus. Liikmete jaotamist täieõiguslikeks ja piiratud õigustega liikmeiks, samuti liikmete kandidaatideks põllumajandusliku artelli põhikirja eeskirjad ei tunne.

Mis korras toimub kolhoosi liikme üleminek teise kolhoosi?

Kolhoosi liikme ülemineku ühest kolhoosist teise kolhoosi peab otsustama selle kolhoosi liikmete üldkoosolek, kust liige lahkub, samuti selle, kuhu ta liikmeks astuda soovib.

Kolhoosi liige, kes olulistel asjaoludel tahab üle minna liikmeks teise kolhoosi, annab selle kohta kirjaliku avalduse kolhoosi juhatusele, kus ta on liige, kolhoosi liikmete nimekirjast kustutamiseks, näidates avalduses lahkumise, s. o. ülemineku põhjused. Selle avalduse paneb juhatus üldkoosolekule oma seisukohaga otsustamiseks. Kui üldkoosolek peab ülemineku põhjused olulisteks, siis annab selleks nõusoleku ja kustutab kolhoosniku oma liikmete nimekirjast. Seejärel esitab lahkuja kirjaliku sooviavalduse teise kolhoosi juhatusele liikmeks astumise kohta, lisandades väljavõtte eeltähendatud üldkoosoleku otsusest.

Isik ei saa olla ühel ja samal ajal liikmeks kahes põllumajanduslikus artellis. Seepärast ei või võtta sooviavaldust kolhoosi liikmeks astumise kohta teises kolhoosis senini

arutusele, kuni ei ole esitatud endise kolhoosi üldkoosoleku otsus sealt liikmete nimekirjast kustutamise kohta.

Kas kolhoosi liige võib samaaegselt olla liige teistes kooperatiivsetes ja ühiskondlikes organisatsioonides?

Kehtiva seadlusandluse järgi ei ole takistusi kolhoosi liikmel olla samaaegselt liige tarbijate ja teistes kooperatiivides ning ühiskondlikes organisatsioonides, millede liikmete kohustused põhikirja järgi ei takista kolhoosi liikmele kolhoosi põhikirjaga ettenähtud ülesannete täitmist. Sellest tuleneb ka, et kolhoosi liige ei saa olla samaaegselt teise kolhoosi liige.

Kas jäävad põllumajandusliku artelli liikmeks edasi need kolhoosnikud, kes viibivad ajutiselt kolhoosist eemal?

Need artelli liikmed, kes viibivad ajutiselt artellist eemal mõjuvatel põhjustel (teenistus Nõukogude Armees, viibimine õppeasutuses, teenistus valitud ametites nõukogude ja ühiskondlikes organites, ulgtöö tööjõu organiseeritud värbamise korras), säilitavad artelli liikme õigused ja pöördues tagasi kolhoosi kasutavad kõiki kolhoosnikutele ettenähtud õigusi ning on kohustatud kandma artelli liikmetele põhikirjas ettenähtud kohustusi.

Need kolhoosnikud, kes ei pöördu oma kolhoosi tagasi ulgtöölepingu tähtaja lõppemisel ja selle pikendamine uuele tähtajale ei toimu kolhoosi nõusolekul või kes lähevad üle tööstusse, asutusse, ettevõttesse alatisteks / töölisteks — tunnistatakse kolhoosist lahkunuks ja nemad ei või kasutada neid soodustusi, mis on ette nähtud nende tööliste kohta, kes lähevad väljaspoole tööle organiseeritud korras.

Samasse kolhoosiperesse kuuluvad teised liikmed aga, kes töötavad edasi kolhoosis, säilitavad kõik põllumajandusliku artelli liikme õigused.

Missugustel juhtudel ja mis korras võib kolhoosi liiget heita välja artellist?

Kolhoosi liikmete väljaheitmine artellist võib esineda ainult äärmise abinõuna nende artelli liikmete suhtes, kes on ilmselt parandamatud, kes õhnestavad ja desorganiseerivad artelli ühismajapidamist, ja alles pärast seda, kui on rakendatud nende suhtes kõik kasvatusliku iseloomuga ja

mõjutusabinõud. Seejuures on nõutav, et peetaks kinni artelli põhikirjas väljaheitmiseks ettenähtud korrast.

Artellist väljaheitmisele kuuluvad need artelli liikmed:

kes seadusevastaselt suurendavad nende kasutuses olevat kolhoosipere aiamaad, kes annavad selle rendile või teiste isikute kasutusse;

artelli liikmed, kes omavoliliselt lahkuvad kolhoosist;

need artelli liikmed, kelle muu tegevus õõnestab ja desorganiseerib artelli ühismajapidamist.

On keelatud heita kolhoosist välja kolhoosipere liikmeid põhjusel, et pere üks liige on ajutiselt või alaliseks astunud riigiettevõtte teenistusse, samuti kolhoosi sisekorra eeskirjade rikkumise pärast.

Artellist väljaheitmine võib toimuda ainult artelli liikmete üldkoosoleku otsusel, millest võtab osa vähemalt $\frac{2}{3}$ artelli liikmete üldarvust.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee 19. aprilli 1938. a. määrus «Kolhoosnike väljaheitmise keelu kohta kolhoosist» määrab, et kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsus kolhoosniku väljaheitmise kohta kolhoosist ei jõustu ja kolhoosnik säilitab täielikult kõik artelli liikme õigused seni, kuni üldkoosoleku otsus ei ole lõplikult läbi vaadatud rajooni täitevkomitee poolt.

Kui kolhoosnik ei töötanud ilma kaaluvate põhjusteta miinimumarvu normipäevi aastas, kas tuleb siis püstitada küsimus tema väljaheitmise kohta artellist?

Need töövõimelised mees- ja naiskolhoosnikud, kes ilma kaaluvate põhjusteta ei ole töötanud kehtestatud miinimumarvu normipäevi aastas, tuleb lugeda vastavalt UK(b) Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 27. mai 1939. a. määrusele kolhoosist lahkuks ja kaotanuks kõik kolhoosi liikmete õigused.

Järelikult ei tule nende isikute suhtes enam püstitada küsimust nende väljaheitmise kohta kolhoosist, vaid nende tunnistamise kohta kolhoosist lahkuks ja kaotanuks artelli liikmete õigused.

Kas tuleb lugeda kolhoosist lahkunuks artelli liige, kes töötab traktorijaamas kombainerina ja seetõttu ei saanud isiklikult töötada ettenähtud miinimumarvu normipäevi oma artellis?

Kombainer on traktorijaama koosseisuline töötaja. Ta võib ühtaegu olla põllumajandusliku artelli liige. Töötades traktorijaamas, loetakse kombainer organiseeritud korras kolhoosi nõusolekul väljaspool töötajaks ja ta säilitab artelli liikme õigused sõltumata sellest, et ei ole isiklikult välja töötanud nõutavat arvu normipäevi.

Järelikult kolhoosniku tunnistamine kolhoosist lahkunuks seetõttu, et ta töötab traktorijaamas kombainerina ja seepärast ei võta isiklikult osa artelli tööst — ei ole õige.

Kolhoosniku-kombaineri töövõimelised perekonnaliikmed-kolhoosiliikmed on aga kohustatud kolhoosi ühistööst osa võtma ja töötama nõutava arvu normipäevi.

Kuidas toimub põllumajanduslikust artellist lahkumine?

Liikme vahekorrad kolhoosiga lõpeb tervel real asjaoludel: artellist väljaastumine, üleminek riigi asutuse või ettevõtte teenistusse, ühest kolhoosist teise üleminek, kolhoosist väljaheitmine, kolhoosi liikme surm jt.

Kuna kolhoosi iga liikme õigused on rangelt isiklikud õigused, siis kolhoosipere ühe liikme lahkumine kolhoosist ei avalda mingit mõju teiste sama pere liikmete õigustele ja kohustustele. Ka vastutus artelli põhikirja ja teiste sätete rikkumise juhtudel, nii varaline kui ka mittevaraline, kannab rangelt isiklikku iseloomu. Kolhoosi juhtimisorganitel ei ole õigust pöörata mingit nõudmist või panna karistust kolhoosipere teistele liikmetele ühe liikme ülestumiste pärast.

Kolhoos lahendab artellist lahkunuga kõik varalised vahekorrad. Lahkunu, surma korral aga tema pärijad, on esiteks õigustatud saama rahas ja natuuras tasu töötatud ja seni tasustamata normipäevade eest võrdselt kolhoosi kõigi liikmetega.

Sisseastumismaks ei kuulu tagasimaksmisele. Samuti ei kuulu kolhoosist väljaandmisele ühistatud vara. Viimane läks ühistamisega kolhoosi kui juriidilise isiku piiramatusse omandisse, muutus sotsialistlikuks omandiks. Lah-

kunud liikmel on õigus ainult tema nimel seisvale osamaksule rahas.

Lõpparve tehakse üldreeglina majandusaasta lõpul.

Lahkunu ei või samuti nõuda tema endise maakasutuse taastamist. Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 2. punktile ei või kolhoosi maad mingil juhul vähendada. Tema varustamine maaga võib toimuda ainult väljaspool kolhoosi maa-ala piire riigi maafondi vabade maade arvel.

Varalised vaided, mis tekivad kolhoosist lahkunud endise liikme ja kolhoosi vahel, kuuluvad lahendamisele rahva-kohtus. Seejuures kehtib normipäevadest tekkivate vaiete suhtes üheaastane aegumistähtaeg, arvates lahkumise aasta tulude tegeliku jaotamise ajast, osamaksust tekkivate vaiete suhtes aga kehtib kolmeaastane tähtaeg, mis tuleb arvata selle majandusaasta lõpust, millal kolhoosnik lahkus kolhoosist.

Kolhoosnikute h'agidelt normipäevadest tingitud tasu vaietes ei tule tasuda riigilõivu.

VI. Artelli ainelised vahendid

NATURAALTULUDE KASUTAMINE

Kuidas toimub kolhoosi naturaaltulude tarbimine ja jaotamine?

Kolhoosi naturaaltulude tarbimise ja jaotamise korra määrab artelli tüüp-põhikirja 11. punkt.

Artelli poolt saadavatest põllu- ja aiasaadustest ning loomakasvatussaadustest artell:

kõigepealt täidab oma kohustused riigi vastu kohustuslike müüginormide ja seemnelaenu tagastamise alal, tasub natuuras traktorijaamale traktorijaama tööde eest kolhoosis ja täidab kontraheerimislepingud.

Riiklike naturaalkohustuste täitmisele asub kolhoos kohe viljalõikuse ja -peksmise käigus, ära ootamata viljade koristamise ja peksmise lõppu;

seejärel varub seemne külvideks ja loomasööda loomade söötmiseks kogu aasta vajaduse ulatuses;

moodustab ka ikalduse ja söödapuuduse puhuks puutumatud, iga aasta uuendatavad seemne- ja söödakindlustusfondid 10—15% ulatuses aastasest tarvidusest;

asutab üldkoosoleku otsusel abistamisfondid kokku mitte üle 2% ulatuses kolhoosi üldtoodangust;

eraldab artelli liikmete üldkoosoleku poolt kindlaksmääratud ulatuses osa saadusi müügiks riigile või turul;

kõik ülejäänud põllu-, aia- ja loomakasvatussaadused jaotab artell oma liikmete vahel vastavalt töötatud normipäevade arvule.

1. RIIKLIKUD MÜÜGIKOHUSTUSED

Mis põhimõtetel arvutatakse põllumajandussaaduste müügikohustuse normid?

Alates 1940. a. on kehtestatud kolhooside suhtes põllusaaduste kohustuslikud müüginormid — sõltuvalt põllumaa hektaaride arvust, ja loomakasvatussaaduste müüginormid — sõltuvalt kolhoosile kinnistatud maapinna üldisest (põld ja aiamaa, heinamaa, karjamaa) hektaaride arvust. Kohustuslike müükide arvutamise selline printsiip, kus arvutamise aluseks on kasutatava maa suurus, suurendas kolhooside huvi põlluviljakuse tõstmise, külvipindade edasise laiendamise, loomade arvu suurendamise ja nende produktiivsuse tõstmise vastu.

Vastavalt ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi otsusele (1947. a.) «Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil» on ühtlasi kehtestatud kolhoosidele teraviljamüüginormide diferentseeritud määramise printsiip selliselt, et ühtse normi asemel kõigile ühe administratiiv-rajooni kolhoosidele kehtestatakse mitu normi kolhooside rühmade järgi, mis võimaldab reguleerida kolhooside kohustuslike müüginormide määrasid, arvesse võttes nendele kinnistatud maa headust ja kasutamise määra.

Kuidas arvestatakse kolhoosi teravilja-müügikohustust?

Kolhoosi teravilja kohustuslik müük riigile arvestatakse igalt tema kasutuses oleva põllumaa hektaarilt, sõltumata faktiliselt külvi alla võetud pindalast.

Põllumaaks, mille järgi arvestatakse teravilja kohustuslik müük riigile, arvatakse ka aiamaa, söödismaa ning riikliku plaani järgi kasutuselevõtmisele kuuluv uudismaa (uudismaa teisest kasutamise aastast, võsastiku juurimisel ja soode kuivendamisel — kolmandast kasutuselevõtmise aastast).

Põllumaast, mille järgi arvestatakse teravilja-müüginormid, jääb välja suhkrupeedi, lina, kanepi, koksagõssi ja mahorka külvi alla võetud pinnad.

Teravilja müügikohustused on rajoonide järgi diferentseeritud.

Traktorijaamade poolt mitteteenindatavate kolhooside teravilja-müügikohustused määratakse müüginorme keh-

testava määrusega üldiselt 25% kõrgemad nende kolhooside normidest, keda traktorijaamad teenindavad.

Kolhooside poolt riigile teravilja-müügikohustuste täitmise arvel kuulub äraandmisele vähemalt 60% toiduteraviljas (rukis, nisu, hernes, türgiuba, lääts), ülejäänud osa söödateraviljas.

Kuidas toimub kolhooside liigitamine traktorijaama poolt teenindatavateks ja mitteteenindatavateks kolhoosideks teravilja ja kartuli kohustuslike müüginormide kindlaksmääramisel?

NSV Liidu Varumisministeeriumi rajooni volinik koostab enne teravilja kohustuslike müüginormide väljaarvestamist kõigi kolhooside nimestiku, jaotades need traktorijaamade poolt teenindatavateks ja mitteteenindatavateks kolhoosideks, märkides nimestikus põllumaa suuruse, mis on kinnitatud rajooni täitevkomitee poolt rajooni põllumajandusosakonna ettepanekul iga kolhoosi kohta, mille alusel arvestatakse teravilja-müügikohustus.

Traktorijaamade poolt teenindatavate kolhooside nimestikku kannab Varumisministeeriumi rajooni volinik need kolhoosid, kel on lepingud traktorijaamaga kolhoosi tootmisalaseks teenindamiseks, s. o. jooksva aasta saakide jaoks tööde teostamiseks.

Kolhoosidele, keda hakkavad teenindama traktorijaamad pärast müügikohustuse teadete kätteandmist, asendab Varumisministeeriumi rajooni volinik need uute teadetega, mis on koostatud traktorijaamade poolt teenindatavate kolhooside normide järgi. Selline asendamine toimub aga ainult juhul, kui traktorijaama poolt kolhoosile jooksva aasta lõikuseks tehtud tööde naturaaltasu moodustab vähemalt 20% teravilja- ja kartulimüügikohustusest, mis on arvestatud traktorijaamade poolt teenindatavate kolhooside normide alusel.

Traktorijaamade poolt teenindatavatel kolhoosidel, kellel kuni 1. novembrini traktorijaama poolt tehtud tööde naturaaltasu on alla 20% temale esitatud teravilja ja kartuli riiklikust müügikohustusest — annuleerib Varumisministeeriumi rajooni volinik juba antud müügikohustuste teate ja asendab selle uuega, milles müügikohustus on arvestatud traktorijaama poolt mitteteenindatavate kolhooside normide järgi.

Kuidas arvestatakse teravilja-müügikohustus kolhooside liitumisel, kui ühte neist teenindas traktorijaam, teist aga mitte?

Kahe kolhoosi liitumisel, kui ühte neist teenindas traktorijaam, teist aga mitte — ja kui see liitumine toimus pärast müügikohustuse teate kätteandmist — arvestatakse teravilja-müügikohustus uuele suurenenud kolhoosile nende normide alusel, mis kehtivad traktorijaama poolt teenindatavate kolhooside suhtes.

Seejuures jäävad need teravilja-müügikohustused — s. o. traktorijaamade poolt teenindatavate kolhooside normides — kehtima vaid sel juhul, kui kuni 1. novembrini tehtud traktorijaama tööde eest arvatatud naturaaltasu moodustab mitte alla 20% kolhoosi müügikohustuse teates ettenähtud hulgast.

Mitme kolhoosi liitumisel, kui nendel on erinevad teravilja riiklikud müügikohustused, arvestatakse uue kolhoosi teravilja-müügikohustus normide järgi, mis igal üksikul juhul määratakse Varumisministeeriumi kohaliku voliniku ettepanekul.

Mis korras toimub äraantud vilja arvestamine müügikohustuste, naturaaltasude ja naturaallaenude katteks?

Vastavalt varumise ja naturaaltasu maksmise eeskirjadele on kolhoosid kohustatud alates viljapeksu algusest pidevalt müüma vilja müügikohustuse katteks, andma vilja traktorijaama tööde eest naturaaltasuks ning saadud seemnelaenude tasumiseks kuni nende kohustuste täieliku täitmiseni. Äraantav teravili peab olema heakvaliteediline, korralikult puhastatud ja kuivatatud. Varumispunkti äraantud teraviljapartiidest kaetakse esijoones kolhooside seemnelaenud ning eelmistest aastatest jäänud riiklike müügikohustuste ja traktorijaama tööde naturaaltasude võlgnevus.

Seejärel arvestatakse varumispunkti äraantav vili jooksva aasta kohustuslike müüginormide ja traktorijaama tööde naturaaltasu arvele proportsionaalselt nende laekumise riiklikule plaanile, mis on kehtestatud antud rajooni kohta. Kui kolhoosid on täitnud müügikohustuse plaani, kuid tasumata on alles naturaaltasu traktorijaama töö eest, siis arvestatakse äraantav teravili naturaaltasu arvele traktorijaamadelt saadud arvete järgi.

Missuguses asendusvahekorras võib anda müügikohustuse katteks ühtesid teraviljakultuure teiste asemel?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrusele nr. 366 tuleb kolhoosidel anda müügikohustuse katteks vähemalt 60% toiduteravilja (rukis, nisu, hernes, türgiuba, lääts), seejuures võib toiduteravilja andmine toimuda ükskõik missugusega neist kultuuridest või mitmega kolhoosi äranägemisel. Iga tähendatud kultuur täidab toiduteravilja müügikohustust võrdselt — 1 ts täidab 1 ts ulatuses müügikohustust. Toiduteraviljamüügikohustust ei ole lubatud täita ega selle täitmiseks ei võta varumisorganisatsioonid vastu söödateravilja.

Ülejäänud osa teravilja-müügikohustusest täidetakse söödateraviljaga (oder, kaer, segavili). Söödateravilja osa on lubatud täita teiste teraviljakultuuridega kehtivas asendusvahekorras. NSV Liidu Ministrite Nõukogu 14. aprilli 1947. a. määrusega on kehtestatud järgmised asendusvahekorrad teravilja-müügikohustuse täitmisel: 100 kg söödateraviljakultuure asendavad: 57,1 kg nisu või 66,7 kg rukist, 38,1 kg tatart, 38,1 kg valget, rohelist või kollast hernest või türgiuba, või 57,1 kg väiketeralist läätse, halli hernest või põlduba.

Eelpooltoodud toiduteravilja ja söödateraviljakultuuride protsentuaalses, samuti ka kultuuride asendusvahekorras toimub kolhooside poolt ka traktorijaama tööde eest naturaaltasu maksmine.

Kas kolhoosidel on lubatud ja mis vahekorras täita söödateravilja müügikohustust piimaga?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 22. augusti 1950. a. määrusega lubati kolhoosidel pärast nende poolt aasta piimamüügikohustuse täitmist anda 1950. aastal söödateravilja (oder, kaer, segavili) müügikohustuse täitmiseks piima vahekorras — 1 kg söödateravilja eest 2 kg baasilise rasvasusega täispiima.

Kui kolhoosi poolt on antud varumispunkti teravilja rohkem, kui kohustuste järgi nõutav, kas kuulub siis liigselt antud osa kolhoosile tagastamisele?

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 25. oktoobri 1937. a. määrusega kohustatakse varumisorganeid tagastama kolhoosidele nende nõudmisel teravilja osas, mis

on antud üle teravilja andmise kohustuste määra (müügi- kohustus, naturaaltasu traktorijaama tööde eest, teravilja seemnelaenu ja teiste naturaallaenu tagastamine), või arvestama selle järgmise aasta kohustuste täitmise avantsiks. Seda tehakse, kui vastav nõudmine esitatakse kolhoosi poolt enne järgneva aasta 1. märtsi.

Teravilja tagasiandmise küsimuse igal üksikjuhul otsustab NSV Liidu Varumisministeeriumi vabariiklik volinik pärast vastavate materjalide läbivaatamist.

Kas kolhoos võib anda teravilja temale lähemasse varumispunkti, kui kohustuses on näidatud teine, kaugem punkt?

Teravili, mis antakse kolhoosi poolt riikliku müügi- kohustuse teates näidatud normide katteks, tuleb ära anda üldreeglina sinna punkti, mis on teates näidatud. Kolhoos ei või oma äranägemisel muuta teravilja äraandmise kohta.

Kuidas arvestatakse kolhooside kartulimüügikohustuse suurus?

Kolhooside kartulimüüginorm arvestatakse kolhoosi kasutuses oleva põllumaa hektaaride arvu järgi. Põllumaa alla arvatakse sel juhul ka aiamaa, söödismaa ning riikliku plaani järgi kultuuride alla võtmisele kuulunud uudismaa (uudismaa teisest kasutamise aastast, võsastiku juurimisest ja soode kuivendamisel — kolmandast kasutuselevõtmise aastast). Põllumaa suurusel arvatakse maha lina, suhkrupeedi, kanepi, koksagõssi ja mahorka külvipinnad.

Kartulimüügikohustused on rajoonide järgi diferentseeritud.

Traktorijaamade poolt mitteteenindatavatel kolhoosidel on kartuli kohustuslikud müüginormid kõrgemad.

Mis normides ja arvel tuleb kolhoosidel täita köögivilja-müügikohustus?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusele nr. 371, 5. maist 1950. a. tuleb kolhoosidel (välja arvatud need, kes asuvad piirituse-, tärglise- ja siirupitehaste toorainetsoonides) müüa 1950. aastast alates kohustuslikult

riigile köögivilja kartulimüügikohustuse arvel 15% ulatuses viimasest.

Köögivilja müüki kartulimüügikohustuste arvel teostatakse kehtivas asendusvahekorras.

Missuguses vahekorras tuleb müüa köögivilja kartulimüügikohustuse arvel?

Kartuli asendamiseks riiklike müügikohustuste täitmisel köögiviljadega on asendusvahekorrad ette nähtud Eesti NSV RKN ja EK(b)P Keskkomitee 1. septembri 1944. a. määrusega nr. 143. Vastavalt sellele määrusele tuleb anda:

10 tsentneri kartuli eest — 5 ts kapsaid
või 2,5 ts sibulaid
või 4,0 ts kurke
või 5,0 ts toiduporgandeid
või 6,7 ts toidupeete
või 3,3 ts tomateid.

Kuidas arvestatakse kolhoosi lihamüügikohustus?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusele rakendatakse kolhooside suhtes liha kohustuslikku müüki riigile igalt kolhoosile kinnistatud maapinna hektaarilt (põld, aiamaa, heina- ja karjamaa). Kolhooside poolt kuivendatud ja kasutuselevõetud sood arvatakse normistatava maa hulka teisel aastal pärast kasutuselevõtmist ning savoru trenaažiga kuivendatud uudismaad kolmandal aastal pärast kuivendusvõrgu ehitamise lõpetamist.

Kolhooside lihamüüginormid on diferentseeritud rajoonide rühmade viisi ja kehtestatud järgmistena kinnistatud maa-ala igalt hektaarilt:

Vastseliina, Jõhvi, Keila, Kiviõli, Kuressaare, Lihula, Loksa, Mustvee, Märjamaa, Orissaare, Haapsalu, Hiiumaa rajoonide ja Narva linna kolhoosidel — 2,5 kg liha (eluskaalus);

Antsla, Valga, Võru, Väike-Maarja, Kallaste, Kilingi-Nõmme, Kose, Põlva, Pärnu, Pärnu-Jaagupi, Rakvere, Rapla, Räpina, Tapa, Tõrva ja Harju rajoonide kolhoosidel — 3,0 kg liha (eluskaalus);

Abja, Viljandi, Vändra, Jõgeva, Otepää, Paide, Põltsa-

maa, Suure-Jaani, Tartu, Türi ja Elva rajoonide kolhoosidel — 3,5 kg liha (eluskaalus).

Neid müüginorme rakendatakse üldreeglina kõigile vastava rajooni kolhoosidele. Erandina sellest on rajoonide täitevkomiteedel õigus NSV Liidu Varumise Ministeeriumi Eesti NSV voliniku kinnitusel suurendada või vähendada liha kohustusliku müügi aastanorme üksikutele kolhoosidele kuni 20%, kusjuures tuleb tingimata kinni pidada rajoonile kinnitatud keskmisest aasta lihamüüginormist.

Kolhoosidele määratud liha kohustuslike müüginormide üldkogusest tuleb nendel vähemalt 30% täita sealihaga.

Kuni riiklike liha kvartali müüginormide täitmiseni on kolhoosidel keelatud müüa loomi mujale. Riiklikud lihamüügikohustused korralikult täitnud kolhoosidel on täielikult kindlustatud loomade ülejääkide vaba kasutamine ja realiseerimine oma äranägemisel.

Kolhoosidel, kes on täitnud oma kohustuslikud lihamüüginormid jooksva aasta eest, on õigus ennetähtaegselt anda liha järgmise aasta kohustuste arvel.

Kuidas toimub müüdnud loomade arvestamine lihamüügikohustuse katteks?

Loomade, lindude vastuvõtmist riiklike lihamüügikohustuste arvel teostatakse Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi riiklike vastuvõtupunktide poolt. Loomade riiklikesse vastuvõtupunktidesse toimetamise raadius Eesti NSV-s on kuni 30 km.

Kolhoosid, kolhoosipered võivad täita oma riiklikud lihamüügikohustused mistahes kariloomade ja lindude liigiga, välja arvatud riiklikud sealiha müümise kohustused. Nad on kohustatud andma riiklike lihamüügikohustuste täitmiseks üldreeglina ainult rammusaid loomi. Täites riigile lihamüügikohustust lahjade (alla keskmise rammususega) loomadega, arvestatakse üks kilogramm eluskaalu 750 grammi täitmiseks.

Loomade müümisel riiklike kohustuste täitmiseks kolhooside, kolhoosiperede poolt katavad müügikohustusteaetes märgitud 1 eluskaalu kilogrammi:

Loomade liigid	Kolhooside		Kolhoosi- perede majapida- miste liha- müügi- kohustust
	sealiha müügi- kohustust	teiste loo- maliikide liha müügi kohustust	
	eluskaalu grammidega		
Rasvased ja peekonsead	600	500	600
Poolrasvased sead	650	600	650
Lihasead 75 kg ja raskemad	700	800	700
„ 60—75 „	800	800	800
„ 40—60 „	—	—	900
Veised, lambad, kitsed rasvase ram- mususega	—	900	900
Veised, lambad, kitsed üle keskmise rammususega	—	950	950
Veised, lambad, kitsed keskmise ram- mususega	—	1000	1000
Kanad, haned, pardid, kalkunid	—	700	700
Küülikud	—	800	800

Lihamüügikohustuste täitmiseks ei võeta vastu loomi, linde ja küülikuid kaaluga alla:

Loomade liigid	Kolhoosidelt	Kolhoosiperelt
	eluskaalu kilogrammides	
Veised	130	60
Sead	60	40
Lambad ja kitsed	25	25
Haned	3	3
Kalkunid	2	2
Pardid	1	1
Kanad	0,8	0,8
Küülikud	1,4	1,4

Lihamüügikohustuste täitmiseks vastuvõetavate loomade, lindude ja küülikute kaalu arvestamisel teostatakse eluskaalust 3% mahaarvamine seedeelundite sisalduse

arvel. Peale selle on keelatud vastu võtta lihamüügi-kohustuste täitmiseks lehma tiinuse teisel perioodil ilma väljapraakimise aktita. Väljapraakimise akti olemasolul võetakse tiineid veiseid vastu 10%-lise mahaarvestusega lisaks 3%-lisele mahaarvestusele seedeelundite sisaldavuse arvel.

Loomade ja lindude vastuvõtmine vormistatakse vastu-võtupunktide poolt kehtestatud vormi kohase kviitungi väljakirjutamisega; arveldused normikohuslastega teostatakse kindlaksmääratud varumishindades üheaegselt nendelt saaduste müügi kohustuste arvel vastuvõtmisega.

Kas tõuloomade müümisel arvestatakse ja mil määral tõuloom müüja lihamüügi kohustuse katteks?

Tõuveiste, -lammaste ja -sigade müügi puhul Elusloomade Ostu-müügi Kontorile arvestatakse müüja kolhoosi lihamüügi kohustuse täitmiseks 50% müüdüd looma eluskaalust.

Kuidas arvestatakse kolhoosi piimamüügi kohustus?

Kolhooside kohustusliku piimamüügi norm määratakse kindlaks kolhoosidele kinnistatud maapinna hektaaride arvu järgi (põld, aiamaa, heina- ja karjamaa). Kolhooside poolt kuivendatud ja kasutuselevõetud sood arvestatakse normistatava maa hulka teisel aastal pärast kasutuselevõtmist ning savitoru trenaažiga kuivatatud uudismaad kolmandal aastal pärast kuivendusvõrgu ehitamise lõpetamist.

Kolhooside piimamüüginormid on diferentseeritud rajoonide rühmade viisi ja on kehtestatud järgmistena kinnistatud maa-ala igalt hektaarilt:

Vastseliina, Jõhvi, Keila, Kiviõli, Kuressaare, Lihula, Loksa, Mustvee, Märjamaa, Orissaare, Haapsalu ja Hiiu-
maa rajoonide ning Narva linna kolhoosidel — 30 kg baasilise rasvasusega piima;

Antsla, Valga, Võru, Väike-Maarja, Kallaste, Kilingi-Nõmme, Kose, Põlva, Pärnu, Pärnu-Jaagupi, Rakvere, Rapla, Räpina, Tapa, Tõrva ja Harju rajoonide kolhoosidel — 40 kg baasilise rasvasusega piima;

Abja, Viljandi, Vändra, Jõgeva, Otepää, Paide, Põltsa-

maa, Suure-Jaani, Tartu, Türi ja Elva rajoonide kolhoosidel — 50 kg baasilise rasvasusega piima.

Alates 1951. aastast on Eesti NSV kolhooside poolt riigile antava piima baasiliseks rasvasuseks — 3,8% võirasva sisaldus.

Kolhooside piimanorme rakendatakse üldreeglina kõigi vastava rajooni kolhooside kohta. Ainult erandina on rajoonide täitevkomiteedel Varumisministeeriumi vabariikliku voliniku kinnitusel lubatud suurendada või vähendada üksikute kolhooside suhtes piimamüügi aastanormide suurst kuni 20% ulatuses, kusjuures tuleb tingimata kinni pidada rajoonile määratud kohustusliku müügi keskmisest aastanormist.

Võltsitud piima äraandmise eest, samuti säärase piima vastuvõtmise eest võetakse süüdlased kriminaalvastutusele.

Enne riigile piimakohustuslike normide täitmist jooksva kuu ja möödunud aja eest ei ole kolhoosil õigust müüa piima ega piimasaadusi mujale.

Kolhoosidel, kes on oma kohustused riigile piima müügi alal jooksva aasta eest täitnud, on õigus ennetähtaegselt anda piima järgmise aasta kohustuse arvel.

Kolhoosid on kohustatud tooma müügikohustuste täitmiseks müüdava piima vahetult meiereidesse, juustu-, piima- või konserveeritud piimatööstustesse või nende osakondadesse raadiuses mitte üle 15 km. Piima veo eest üle 2 km kaugusel kolhoosist asuvasse punkti kolhoosid saavad tasu 1 rubla ühe tonn-kilomeetri eest.

Normikohustuse täitmiseks antav piim peab olema loomulik, värske, rasva kõrvaldamata (koorimata, veega lahjendamata) igasuguste lisandideta, puhas ja sisaldama 3,8% võirasva.

Juhul, kui piim sisaldab rasva alla määratud baasilise rasvasisaldavuse, tuleb tasuda andmata jäänud rasvakogus piima lisamüügiga.

Suurendatud rasvaprotsendiga, s. o. üle 3,8%, piima müügil arvestatakse üle normi antud rasv kohustuste täitmiseks.

Piima rasvasisaldavuse kindlaksmääramine peab tingimata toimuma normikohuslase juuresolekul.

Meiereid ja nende vastuvõtupunktid — koorejaamad — on kohustatud peale kolhoosidelt, kolhoosnikutelt ja teis-

telt kodanikelt müügikohustuste täitmiseks vastuvõetud piima separeerimist, tagastama lõssi:

- a) tõuveiste või tõusigade farme omavatele kolhoosidele — piimamüügikohuslasile — täies ulatuses; teistele kolhoosidele — vähemalt 70% ulatuses keskmiselt aastas, kuid vasikate jootmise perioodil — 100%;
- b) kolhoosnikutele — 50%, kuid vasikate jootmise perioodil — 100%.

Tagastatava lõssi eest maksab normikohuslane 5 kop. liitrit.

Mitte alla 40% rasvasisaldusega juustu tootvad juustutehased lõssi normikohuslastele ei tagasta, kuid annavad selle asemel kolhoosidele tasuta 60% vadakut, mis on saadud juustu tootmisest.

Kolhoosidelt, kolhoosiperedelt vastuvõetud piima eest tasutakse vastuvõtupunktide poolt kindlaksmääratud varumishindades.

Arveldused kolhoosidega nende poolt müüdüd piima eest teostatakse tööstuse poolt iga kuu 5., 15. ja 25-ndal kuu-päeval.

Kas piimamüüginormi on lubatud täita võiga ja muude saadustega?

Piimatööstused on kohustatud takistamatult vastu võtma kolhoosidelt ja kolhoosnikute majandelt võid nende piimanormi kohustuste arvel.

Kõrgekvaliteedilise või, juustu ja piimakonservide valmistamise suurendamiseks tuleb piimakonservimise ja juustutööstuste ning mehhaniseeritud võitööstuste tegevuse tsoonis täita riigile piima kohustuslike norme kolhooside, kolhoosiperede majandite poolt üldreeglina täispiimaga.

Piimakonservimise ja juustutööstuste ning mehhaniseeritud võitööstuste tegevuse tsoonides asuvailt kolhoosidelt, kellel on oma võitööstused, tuleb piimatööstustel takistamatult vastu võtta võid piima kohustuslike müüginormide arvel.

NSV Liidu Varumise Ministeeriumi rajoonivolinikud võivad enandina lubada või andmist piimanormide täitmise arvel kolhoosnikute majandite poolt, millised asuvad piimakonserveerimise ja juustutööstuste, või- ja mehhaniseeritud võitööstuste ning linnade piimatööstuste tsoonides, kuid

kelledel pole võimalik täita oma piima kohustuslikke norme täispiimaga.

Juhtudel, kui kolhoosidel või kolhoosnikute majandeil on lubatud piima asemel anda võid, on piimatööstuse ettevõtted kohustatud vastu võtma rööbiti sulatatud- ja koorevõiga ka searasva (pekki), sulatatud sea- ja lambarasva järgmiste asendusekvivalentide järgi:

- a) 1 kg sulatatud taluvõid rasvasisaldusega mitte alla 95% — 26 kilogrammi piima asemel ja 1 kg koorevõid rasvasisaldavusega mitte alla 75% — 20 kg piima asemel;
- b) 1 kg searasva (pekki), ehk sulatatud lamba- või searasva — 800 g sulatatud või asemel rasvasisaldavusega mitte alla 95%;
- c) kolhooside poolt kohustuslike normide täitmisel standardvõiga arvestatakse: 1 kg soolatud koorevõid rasvasisaldavusega mitte alla 81% ja magedat koorevõid rasvasisaldavusega mitte alla 83% — 23 kg baasilise rasvasusega piima asemel; 1 kg sulatatud võid rasvasisaldavusega mitte alla 98% — 27 kg baasilise rasvasusega piima asemel.

Kuidas toimub kolhooside poolt kohustuslike müüginormide täitmiseks ja riikliku kokkuostu korras müüdava piima toimetamine meiereisse või piima vastuvõtu punkti?

Kohaliku piimatööstuse juhataja sõlmib kolhoosiga lepingu kolhoosi müügikohustuse katteks, samuti riikliku kokkuostu korras müüdava piima veoks kolhoosist piimatööstusesse.

Leping sõlmitakse vastavalt kinnitatud veo tüüplepingule.

Piima veo eest maksab piimatööstus kolhoosile, kui see toimub kaugusega üle 2 km: müügikohustuse korras antava piima veo eest — 1 rubla tonn/kilomeetrilt, riikliku kokkuostu korras müüdava piima veo eest — vastavalt rajooni täitevkomitee kinnitusele 3—5 rubla tonn/kilomeetrilt.

Vastavalt tüüplepingule võtab kolhoos endale kohustuse vedada oma veovahenditega piimatööstuse poolt kokkuleppel kolhoosiga kindlaksmääratud graafiku kohaselt piimatööstusesse piima, eraldab selleks kindla vedaja kolhoosi liikmete hulgast ja arvestab temale, kolhoosi liikmete üld-

koosoleku otsuse kohaselt, iga veopäeva eest kuni 0,5 normipäeva, arvestades koormuse suurust, seejuures on kolhoosil õigus kasutada piimavedajat, samuti ka piima vedudeks eraldatud veojõudu ja veoinventari veo vaheaegadel kolhoosi muudel töödel. Piimavedajale arvestatakse selle eest tasu normipäevades vastavalt kolhoosi töönormidele ja tööhinnetele.

Piimatööstus kohustub maksma ülaltähendatud normide kohaselt tasu kolhoosile üks kord kuus, hiljemalt järgmise kuu 10. päevaks, võtma vedajalt piima vastu hiljemalt ühe tunni jooksul, arvates kohaletoomise ajast, toimetama peale piima vastuvõtmist piimanõude pesemist ning tutvustama vedajat piima säilitamise ja kohaleveo määrustega.

Vastavalt ülaltähendatud määruse nõudele peavad kolhooside esimehed ja turutoodanguliste piimafarmide juhatajad vähemalt 2 korda kuus isiklikult viibima piima äraandmise juures piimatööstuses, piima rasvasisalduse määramise juures ja kontrollima andmeid piima äraandmise ja arvestuse kohta.

Kui suur on kolhoosidel munade müügikohustus aastas?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määrusega nr. 333 on kolhoosidele kinnitatud munade kohustusliku müügi plaan — 10 muna suuruses kolhoosidele kinnistatud põllumaa (kaasa arvatud puu- ja köögivilja aiamaa) iga hektaari kohta.

Kuidas toimub kanamunade müügikohustuse täitmine?

Müügikohustuse täitmiseks vastuvõetavad munad peavad olema heakvaliteedilised ilma koorte igasuguste väliste ricketeta.

Kolhoosidel, kolhoosiperedel on lubatud ennetähtaegselt müüa mune riiklike munade müügikohustuste täitmiseks, välja arvatud juuni-juuli kuud, millal mune avansina järgnevate kuude müügikohustuste täitmiseks ei võeta.

Peale munade müügikohustuse täitmise kolhooside poolt lubatakse kolhoosidel müüa mune kolhoosnikute eest viimaste riiklike munade müümise kohustuste täitmiseks, vabastades sel viisil kolhoosnikud osaliselt või täielikult munade müügikohustuse täitmisest.

Otsus kolhoosi poolt kolhoosnikute eest munade müügi kohta võetakse vastu kolhoosnikute üldkoosolekul.

Mis tingimustel ja korras toimub haudemunadeks kõlblike munade vastuvõtmine müügikohustuse katteks?

Igal aastal haudeperioodil (1. aprillist kuni 1. augustini) teostavad haude-linnukasvatusjaamad haudemunadeks kõlblike munade vastuvõtmist kolhoosidelt ja kolhoosiperedelt riikliku munamüügikohustuse arvel, kusjuures arvestatakse kaks kanamuna — kolme, üks pardimuna või üks kalkunimuna — kolme ja üks hanemuna — viie muna eest, mis on näidatud müügikohustuse teates.

Üle müügikohustuse normide müüdnud haudemunad arvatakse järgmise aasta kanamunade müügikohustuse täitmise avansiks.

Kas võib munade müügikohustust täita teiste põllumajandussaadustega ja missuguses asendusvahekorras?

Kolhoosid ja kolhoosipered, kel ei ole võimalik täita munade riiklikku müügikohustust selle saadusega naturas, võivad loa korral müüa selle kohustuse täitmiseks liha ja piima järgmises asendusvahekorras: 10 muna asemel 1 kg liha (eluskaalus) või 5 kg baasilise rasvasusega (3,5%) täispiima. (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määrus nr. 333.)

Kui suur on kolhooside villa kohustuslik müüginorm aastas?

Kolhooside villamüüginormiks on aasta kohta 40 grammi pooljämevilla kolhoosile kinnistatud maa igalt hektaarilt (põllumaa, kaasa arvatud õue- ja aiamaa; heinamaa, karjamaa).

Mis vahekorras võetakse müügikohustuse katteks vastu ühte või teist sorti villa?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. aasta määrusele nr. 331 võetakse kolhoosidelt ja kolhoosiperedelt iga kohustuses tähendatud kilogrammi villa täitmiseks vastu:

800 grammi peenvilla-lammaste — meriino I ja II klassi villa, samuti normaalset tsigaajavilla;

900 grammi inglise lihalammaste ja ristan-d-lammaste pooljämedat I ja II klassi villa, samuti muud meriino ja tsigaajavilla;

1000 grammi ristan-d-lammaste III ja IV klassi villa;

- 1100 grammi jänevillaliste lammaste villa;
- 1500 grammi kitsevilla;
- 250 grammi kammitud kitsevilla esimesest kammimisest;
- 300 grammi kammitud kitsevilla teisest kammimisest.

Kammitud kitsevilla võetakse normikohustuste täitmiseks kolhoosidelt ja kolhoosiperedelt ainult siis vastu, kui neil on tegelikult olemas kitsi.

Mis alusel arvestatakse kolhooside riiklik heinamüügikohustus? Kui suur on heinamüüginorm?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 14. juuni 1949. a. määrusele nr. 440 kehtib alates 1949. a. saagist Eesti NSV kolhoosidel riiklik heinamüügikohustus igalt kolhoosile kinnistatud põllu- ja heinamaa hektaarilt, sõltumata heinakülvi all tegelikult olevast pindalast, kilogrammides rajoonide järgi:

Kuressaare, Orissaare ja Hiiumaa rajoonides	12
Kõigis teistes rajoonides	16

Heinamüügikohustuse arvestamisel jäetakse põllumaast välja suhkrupeedi, lina, kanepi, koksagõssi ja tubaka külvi all olevad pindalad.

Kas on võimalik esitada kaebust müügikohustuse panemise või müüginormi suuruse kohta?

Müügiteate kättesaamisel kontrollib kolhoos kohustuse panemise ja müüginormi suuruse õigsust, ning kui selgub, et kohustuslik müük on rakendatud ebaõigelt, esitab 10 päeva jooksul, arvates kohustusteate kättesaamise päevast, kaebuse Varumisministeeriumi rajoonivolinikule.

Varumisministeeriumi rajoonivoliniku otsuse peale võib edasi kaevata rajooni täitevkomiteele 10 päeva jooksul, arvates otsuse kättesaamise päevast. Kui rajooni täitevkomitee leiab, et kaebus on põhjendatud, teeb ta muutva otsuse ja esitab selle kinnitamiseks Varumisministeeriumi vabariiklikule volinikule, kelle otsus on lõplik.

Mis normides ja kelle poolt tasutakse riiklikud teravilja- ja kartulimüügikohustused talundite ühinemisel kolhoosi?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrusele nr. 366 toimub riigile teravilja ja kar-

tuli kohustusliku müügi täitmine enne teraviljakultuuride koristamise algust kolhoosidesse astunud Eesti NSV üksiktalundite ühistatud külvidelt kolhooside poolt kolhoosi kohta kehtestatud normis.

Pärast teraviljakultuuride koristamise algust kolhoosi astunud üksiktalundid täidavad riigile teravilja- ja kartulimüügikohustused ise kooskõlas neile kätte antud kohustus-teadetega.

Missugused soodustused riiklike müügikohustuste alal on kolhoosi astuvaile talundeile? Kuidas korraldatakse ümber liha-, piima-, munade, villa- ja heinamüügikohustused talude astumisel kolhoosi?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruse nr. 370, 5. maist 1950. a. alusel kustutatakse kolhoosi astunud Eesti NSV üksiktalunditel kõik nende võlgnevus teravilja ja kartuli kohustuslike müüginormide alal, naturaaltasu alal traktori- jaamaade tööde eest, seemnelaenu alal, samuti võlgnevus riigile heinamüügikohustuse alal; määruse nr. 369, 5. maist 1950. a. jt. alusel kustutatakse nende võlgnevus riigile liha, piima, munade ja villa kohustusliku müügi alal.

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määrusele nr. 333 täidavad kolhoosi astunud talundid oma kohustused riigile munade kohustusliku müügi alal kolhoosi astumise momendist kolhoosiperedele ettenähtud normide järgi, s. o. 50 muna aastas iga kolhoosipere kohta, vaatamata kanade arvule.

Samuti toimub Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määruse nr. 331 ja 1. juuli 1949. a. määruse nr. 480 alusel talundite poolt villamüügikohustuse täitmine kolhoosi astumise momendist alates kolhoosiperedele ettenähtud normide järgi, s. o. 500 grammi pooljämevilla igalt majapidamises olevalt lambalt ja 130 grammi kitsvilla igalt majapidamises olevalt kitselt, kusjuures nendes normides tuleb müüa villa maksustamise aastale eelneval 1. detsembril majapidamises tegelikult olnud igas vanuses lammaste ja kitsede kohta.

Vastavalt NSV Liidu Varumisministeeriumi juhenditele riigile liha, piima ja või, munade, villa müügikohustuste rakendamise korrast arvestatakse riigile lihamüügi kohustused üksiktalunditele, kes on astunud kolhoosi pärast müügikohustuste kätteandmist, kättejõudmata müügi-

tähtpäevade osas ümber normide järgi, mis on ette nähtud kolhoosiperedele. Kolhoosiperede majapidamistele aga, kes pärast müügikohustuste kätteandmist on kolhoosist lahkunud või välja heidetud, arvestatakse müügikohustused kolhoosist lahkumise või väljaheitmise ajani kättejõudmata müügitähtpäevade osas ümber üksiktalunditele määratud normide järgi. Piimamüügikohustuse osas arvestatakse kolhoosi astunud üksiktalunditele need ümber kolhoosiperedele ettenähtud normides, arvates kolhoosi liikmeks astumise kvartalist; kolhoosiperede majapidamistele aga, kes pärast müügikohustuste kätteandmist on kolhoosist lahkunud või välja heidetud, arvestatakse piimamüügikohustused üksiktalunditele määratud normide järgi arvates nende kolhoosist lahkumise või väljaheitmise kvartalist.

Heinamüügikohustus täidetakse enne heinakoristamist kolhoosi astunud üksiktalundite osas kolhoosi poolt vastavalt kolhoosidele kehtestatud normidele.

Pärast heinakoristamise alustamist kolhoosi astunud üksiktalundid täidavad oma heinamüügikohustused ise või kolhoosi kaudu üksiktalundite normide alusel, vastavalt nendele kätteantud müügikohustusteadetele (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 14. juuni 1949. a. määrus nr. 440).

Kui kolhoos jätab tähtajaks täitmata müügikohustuse, kuidas toimub siis kohustuse täitmise sundnõudmine?

Vastavalt NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomisсарide Nõukogu 11. aprilli 1937. a. määrusele, NSV Liidu Kohtu Rahvakomissari 1. veebruari 1945. a. juhendile nr. 7 ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrusele nr. 366 annab Varumisministeeriumi rajoonivolinik kolhoosidele, kes ei ole tähtajaks täitnud müügikohustust, kirjaliku hoiatuse, hoiatades, et kui kolhoos ei täida kohustust 10 päeva jooksul, siis võetakse kolhoosi juhatus vastutusele.

Kui kolhoos ei täida võlguolevat müügikohustust antud 10 päeva jooksul, arvates hoiatuse saamisest, kontrollib Varumisministeeriumi rajoonivolinik isiklikult teistkordselt mittetäitmise põhjust ja esitab kolhooside kohta, kes sihilikult ei ole täitnud neile määratud müügikohustust, materjalid prokurõrile kolhoosi juhatuse võtmiseks kohtulikule vastutusele, talle rahatrahvi määramiseks müümata oleva

saaduse hinna ulatuses, arvestades riiklike kõkkuostuhindade järgi, ning saaduste sissenõudmiseks natuuras sundkorras.

Kui kolhoos täidab müügikohustuse enne kohtuotsust, lõpetatakse asi kohtus.

Rahvakohtu otsusele võib edasi kaevata Eesti NSV Ülemkohtusse 10 päeva jooksul, arvates kohtuotsuse kuulutamise päevast. Edasikaebuse esitamine ei peata otsuse täideviimist.

Missuguses korras toimub linakiu- ja linaseemnevarumine Eesti NSV kolhoosidelt?

Linakiu- ja linaseemnevarumine kolhoosidelt toimub kontraheerimise korras. Kontraheerijaks on Eesti Tarbijate Kooperatiivide Vabariiklik Liit.

Kontraheerimislepingud kolhoosidega sõlmivad kohalikud tarbijate kooperatiivid.

Linakiu ja linaseemnete kontraheerimisest vabastatakse need kolhoosid, kellel on riigi lina sordi-katsepõldudele külvatud lina. Lina külvid, mis on tehtud teravilja ja teiste kultuuride sordi-katsepõldudele, kuuluvad kontraheerimisele üldistel alustel 100 ha ületavalt pindalalt.

Linavarumisel kontraheemise korras arvestatakse linakiud, leotatud linavarred ja murtud lina järgmises vahekorras: linakiud ja linavarred — 1:4,5 vastu, s. o. 1 tsentneri linakiu eest 4,5 tsentnerit linavarsi; linakiud ja murtud lina — 1:2,5 vastu, s. o. 1 tsentneri ropsitud linakiu eest 2,5 tsentnerit toorlina. Linavarumise organisatsioonid on kohustatud kindlustama, et varumispunktides ja linavabrikutes oleksid lina riiklikud etaloonid ja standardproovid.

) Lina külvipinnalt ei arvestata teravilja- ja kartuli-müügikohustust.

Missugused on kolhoosi kohustused linasaaduste kontraheerimislepingu alusel?

Kolhoosi ja tarbijate kooperatiivi vahel sõlmitava linasaaduste kontraheerimislepingu alusel (lepingu üldised tingimused on kinnitatud NSV Liidu varumisministri, põllumajanduse ministri ja Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu juhatuse esimehe poolt) kohustub kolhoos täitma lepinguga kindlaksmääratud agrotehnilised nõuded ja müüma

tegelikult lina alla seemendatud pindalalt iga ha kohta linakiudu ja linaseemet Valitsuse poolt vastava aasta kohta kehtestatud normides.

Linakiumüügi normid arvestatakse linakiu keskmise sordinumbri nr. 10 järgi (leotatud linavarte andmisel kiu asemel arvestatakse normid linavarte keskmise sordinumbri nr. 1 järgi).

Äraantavate linaseemnete puhtus peab olema mitte alla 90% ja niiskusesisaldus — mitte üle 13%.

Juhul, kui üleantavad linakiud (või varred) on tähendatud keskmisest sordinumbri madalama kvaliteediga, tuleb kolhoosil anda täiendavalt linakiudu (või varsi) normi ja tegelikult antud kilonumbrite (tsentnerinumbrite) vahe ulatuses.

Kolhoosi poolt traktorijaama tööde eest linasaadustes antud naturaaltasu arvestatakse kontraheerimislepingu täitmiseks, kuid rahalist tasu nende koguste eest ei maksta.

Kolhoosil on alati õigus anda linasaadusi üle kontraheerimislepingus ettenähtud määra, kas linakiudu või leotatud linavarsi, kusjuures see andmine loetakse üleplaaniliseks ja tasustatakse vastavalt kõrgendatult.

Äraantavad linakiud ja leotatud linavarred peavad olema nõuete kohaselt (mis määratakse üksikasjaliselt lepinguga) sorteeritud ja pakitud, linakiud hästi ropsitud. Leotatud linavarte normaalniiskus ei tohi olla üle 16% ja need ei tohi sisaldada üle 5% umbrohtu (erandina on lubatud vastu võtta linavarsi 1950. a. saagist umbrohu sisaldusega kuni 20%, tehes 1,5% kaalu mahaarvestust iga % kohta, mis ületab 5). Iga niiskusprotsendi eest, mis varred on üle või alla selle normi, tehakse maha- või juurdearvestus hinnale ja varte kaalule. Leotatud linavarsi, mis on niiskusega üle 20%, vastu ei võeta.

Lina sordiseemnete andmisel tuleb kolhoosil esitada tarbijate kooperatiivile nende üleandmisel ühtlasi sorditunnistus, mis on alla kirjutatud kolhoosi esimehe poolt ja kinnitatud kolhoosi pitsati jäljendiga. Tunnistus koostatakse lina sordikontrollakti alusel.

Vaidluste puhul, mis tekivad linasaaduste üleandmisel kolhoosi ja tarbijate kooperatiivi vahel linasaaduste sordi, niiskuse, puhtuse jt. küsimustes, otsustab linakiu kvaliteedi küsimuse ETKVL Kokkuostu Valitsuse linapraaker, linavarte kvaliteet otsustatakse toorlinavabriku laboratooriumi-

mis uurimisel ja linavarte niiskuse küsimus otsustatakse nende proovi kuivatamise teel kuivatuskapis. Kui tähendatud otsustega või lahenduste tulemustega ei ole kolhoos nõus — otsustab vaieldava küsimuse riiklik linakvaliteedi inspektor.

Missugust hinda makstakse kolhoosile lina kontraheerimise korras kokkuostmisel?

Lina varumist teostatakse Eesti NSV kolhoosidelt kehtestatud varumishindadega.

Lina varumisel hinnatakse ropsitud ja murtud lina ning leotatud linavarred üleliiduliste sortide standardide alusel.

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 11. novembri 1950. a. määrusele nr. 977 makstakse alates 1. septembrist 1950. a. peale põhihinna hinnalisandeid varumishinnale linasaaduste andmisel riigile järgmiselt:

kui kontraheerimise plaan näeb ette ühelt hektaarilt kuni 70 kg lina (ümberarvestatult kiule) müümist, makstakse üle kontraheerimise plaani antud lina eest varumishinnale lisa 150% ulatuses;

kui kontraheerimise plaan näeb ette ühelt hektaarilt üle 70 kg kuni 100 kg lina (ümberarvestatult kiule), makstakse varumishinnale lisa 100% suuruses, kui hektaarilt on antud üle 70 kg, kuid kontraheerimise plaani ulatuses ja 200% suuruses üle kontraheerimise plaani antud lina eest;

kui kontraheerimise plaan näeb ette ühelt hektaarilt üle 100 kg kuni 140 kg (ümberarvestatult kiule), makstakse varumishinnale lisa 100% suuruses, kui ühelt hektaarilt on antud üle 70 kg, kuid kontraheerimise plaani ulatuses ja 250% suuruses — üle kontraheerimise plaani antud lina eest;

kui kontraheerimise plaan näeb ette ühelt hektaarilt üle 140 kg lina (ümberarvestatult kiule), makstakse varumishinnale lisa 100% suuruses, kui ühelt hektaarilt on antud üle 70 kg kuni 140 kg, ja 300% suuruses — üle 140 kg antud lina eest, olenemata ühelt hektaarilt kontraheeritud lina kogusest kolhoosis.

Linaseemnete kontraheerimise alal:

kui linaseemne kontraheerimise plaan näeb ette ühelt hektaarilt kuni 200 kg, makstakse lisa varumishinnale

150% suuruses üle kontraheerimise plaani antud linaseemne eest;

kui linaseemne kontraheerimise plaan näeb ette ühelt hektaarilt üle 200 kg, makstakse lisa varumishinnale 200% suuruses üle kontraheerimise plaani antud linaseemne eest.

Lisa varumishinnale üle plaani antud linaseemne eest makstakse ainult sel tingimusel, kui kolhoos on tasunud võlgnevuse kontraheerimise alal ja muu võlgnevuse riigile, samuti salvestanud täies ulatuses seemnefondid, välja arvatud seemnekasvatuse kolhoosid, millised annavad riigile kogu seemnesaagi.

Hinnalisandid üle plaani riigile antud linakiu ja linavarte eest makstakse kolhoosidele pärast seda, kui nad on täitnud kohustused kontraheerimise lepingutes ettenähtud linatoodangu koguse ja kvaliteedi osas ning tasunud möödunud aastate võlgnevuse selle kultuuri alal.

Hinnalisandi arvutamist linatoodangu andmise eest teostatakse iga kolhoosi tegeliku linakülvi pindala järgi, kuid mitte vähema, kui kontraheerimise lepingus on ette nähtud.

Traktorijaamade poolt teenindatavaile kolhoosidele makstakse hinnalisandid kogu linakiu, linavarte ja linaseemne eest, mis on tegelikult ära antud kontraheerimise alusel ja traktorijaamadele naturaaltasuna tööde eest.

Hinnalisandit makstakse samuti kõrgekvaliteedilisema linakiu ja linavarte andmise eest, kui kontraheerimise plaanis ette on nähtud, arvestades üle plaani antud tsentnernumbrite järgi.

Rahalist lisatasu äraantud linatoodangu kõrgema kvaliteedi eest makstakse ainult tingimusel, kui plaan koguliselt on täidetud.

Kas ja mis korras antakse lina kasvatavatele kolhoosidele, kes on sõlminud kontraheerimislepingu, rahalist avanssi?

Alates 1949. aastast antakse rahalist avanssi linakasvatuskolhoosidele kontraheerimislepingute sõlmimisel järgmises ulatuses: kontraheeritud linakiu 1 tsentneri kohta — 50 rbl., linavarte iga tsentneri kohta — 5 rbl.

Avansisummalt tuleb kolhoosidel tasuda 3% aastas. Avansid tagastatakse kolhooside poolt toodete äraandmisel, kusjuures avansside tasumiseks arvatakse 50% ära-

antava linakiu, -varte ja -seemnete hinnast. Kolhooside poolt lepingu tähtaegade rikkumisel võib kinni pidada kuni 100% äraantavate toodete hinnast avansi katteks.

Missugune kord kehtib kontraheerimise korras lina müünud kolhoosidele teravilja ja tööstuskaupade vastumüümisel?

Linakiu, -varte ja -seemnete müügi stimuleerimiseks on seatud sisse alates 1. juulist 1949. aastast linakiu, -varte ja -seemnete müügi puhul, kui see toimub kontraheerimise plaani arvel, teravilja ja tööstuskaupade vastukaubastamine. Seejuures võetakse arvesse ka traktorijaama tööde eest naturaaltasuks antud lina kiud, -varred ja -seemned.

Vastukaubana müüakse:

1. teravilja: ühe tsentneri linakiu nr. 10 eest — 150 kg nisu, ühe tsentneri linavarte nr. 1 eest — 20 kg nisu ja ühe tsentneri linaseemnete eest — 60 kg nisu.

Üle plaani müüdud linakiu, -varte ja -seemnete eest müüakse nisu kahekordses koguses.

Nisu müüakse riiklike kinnitatud hindadega.

2. Puuvillase ja linase riide vastumüüki teostatakse kontraheerimisplaani arvel (kaasa arvatud naturaaltasu) müüdud linakiu ja -varte eest 100% ulatuses riigile antud toodangu hinnast.

Üle plaani antud linakiu, -varte ja -seemnete eest teostatakse tööstuskaupade müüki 150% ulatuses üle plaani antud toodangu hinnast, mitte arvestades hinnaliseid. Üle plaani antud linatoodangu eest müüdavate kaupade sortimenti kuuluvad puuvillane ja linane riie vähemalt 75% ulatuses, ülejäänud summa eest aga jalatsid ja muud tööstuskaubad.

3. Taimevõi ja õlikookide vastumüüki teostatakse linaseemnete müüjaile järgmises korras: kolhooside poolt kontraheerimisplaani ja traktorijaamade tööde naturaaltasu arvel antud linaseemnete iga tsentneri eest müüakse 3 kg taimevõid ja 15 kg õlikooke, üle plaani antud iga tsentneri seemnete eest aga — 12 kg taimevõid ja 35 kg õlikooke.

Taimevõi asemel lubatakse müüa suhkrut suhkrupedi andjate jaoks määratud hinnaga, arvestades 1 kg suhkrut 1 kg taimevõi eest.

Keelatud on kiulinaseemnete töötlemine õliks kolhoosidele.

sides enne linaseemnete varumisplaani täitmist ja kiulina-
seemnete seemnefondide täitmist kogu vastava rajooni
ulatuses.

**Kas on õigus vastukaubana osta saadusi ka nendel
kolhoosidel, kes on müünud takku?**

Kolhoosidele, kes müüvad takku, müüakse, kui nad soo-
vivad osta, 20 kilogrammi nisu ühe tsentneri müüdü tak-
kude kohta ja müüdü takkude hinna täies ulatuses töös-
tuskaupu. Nisumüük toimub riiklike kinnitatud hindadega.

Mis korras toimub suhkrupeedi varumine?

Suhkrupeedi varumine Eesti NSV kolhoosidelt toimub
kontraheerimislepingu alusel, mis sõlmitakse vastava kol-
hoosi ja Eesti NSV Suhkrupeedibaasi vahel. Lepingu ül-
dised tingimused on ühesugused kogu NSV Liidu ulatuses
ja need on kinnitatud NSV Liidu põllumajanduse ministri
ja NSV Liidu toiduainetetööstuse ministri poolt.

**Missugused kohustused on kolhoosil suhkrupeedi
kontraheerimislepingust?**

Suhkrupeedi kasvatav kolhoos kohustub vastavalt kont-
raheerimislepingu tingimustele:

külvama kokkulepitud põllupinna ulatuses suhkrupeeti
ja andma Eesti NSV Suhkrupeedibaasile kogu suhkru-
peedisaagi, vähemalt aga kontraheerimise plaani ulatuses
valitsuse poolt määratud tähtajaks. Kontraheerimise
plaani täitmiseks arvatakse ka suhkrupeet, mis kolhoos
annab traktori jaama tööde naturaaltasuks. Kontraheeritud
suhkrupeeti on keelatud kasutada oma majapidamises või
anda teistele ettevõtetele või isikutele;

teostama suhkrupeedipõllul maaharimise, külvi, suhkru-
peedi hooldamise jt. tööd vastavalt agrotehnilistele nõue-
tele, mis kindlustavad suure saagi. Need tööd on üksikas-
jalikult ette nähtud lepingu tingimustes;

koristama suhkrupeedi ja viima selle lepingu tingimus-
tele vastavasse seisukorda: ära lõikama lehed otse varre
aluse juurest, peajuure ära lõikama mitte üle 2—3 sm läbi-
mõõdu kohalt, peenjuured — 1 sm läbimõõduga jäme-
duses, ära lõikama kõik külgujuured, puhastama vigasta-
tud õõned kuni terve koeni. Suhkrupeet peab olema mehaa-
niliste vigastusteta, roiskumis- ja hallitusevaba, mitte

närbunud ega külmavõetud, ilma kõrvaliste lisanditeta (õled, umbrohud, pealsed, muld). Suhkrupeedi koguhulgast arvatakse üleandmisel maha 2% küljesoleva mulla arvel. Kui mulla % on suurem või suhkrupeet osutub tingimustele mittevastavaks mõne muu tunnuse järgi, siis kohustub kolhoos ööpäeva jooksul viima äraantava suhkrupeedi oma tööjõuga seisukorda, mis vastab kehtestatud tingimustele.

Uhtlasi kohustub kolhoos rakendama suhkrupeedi veoks varumispunkti olemasolevad autod, vajaliku arvu hobuseid ja vankreid, et kindlustada suhkrupeedi väljavedu hiljemalt koristamisele järgneval päeval. Kui väljavedu mingil põhjusel hilineb, tuleb suhkrupeet ära koristada, asetada kuhjadesse ja tarvilikult katta, et vältida rikkemist.

Missugused õigused tulenevad kolhoosile suhkrupeedi kontraheerimislepingust?

Vastavalt suhkrupeedi kontraheerimislepingule on kolhoos õigustatud saama Eesti NSV Suhkrupeedibaasilt lepingu täitmisel:

lepingu järgi üleantud suhkrupeedi iga tsentneri eest põhitasu kehtiva varumishinna ulatuses ja lisapreemiat 30% suuruses varumise põhihinnast iga suhkrupeedi tsentneri eest, mis on antud üle kontraheerimisplaani;

lisatasu 25 kop. suhkrupeedi iga tsentneri eest, mis on pandud põllul kuhjadesse vastavalt juhendi nõuetele;

suhkrupeedi veo eest varumispunkti lisatasu iga tonn-kilomeetri eest:

veol kaugusega kuni	6 km —	1 rbl. 02 kop.
„ „	6—12 km —	85 kop.
„ „	12—15 km —	82 kop.
„ „	15—20 km —	79 kop.
„ „	20—30 km —	76 kop.
„ „	üle 30 km —	74 kop.

Sellest lisatasust makstakse vahetult veomeestele 50%; kontraheerimislepingu allakirjutamisel makstakse rahalist avanssi 15% suuruses varumispõhinhinnast, välja arvatud suhkrupeet, mis läheb traktorijaama tööde naturaaltasuks. Avansilt arvestatakse 3%, mis peetakse kinni avansi kustutamisel;

kolhoos saab osta sularaha eest soodustatud hinnaga

(1 kg — 3 rbl. 80 kop.) 1500 g peensuhkrut iga müüdüd suhkrupeedi tsentneri kohta (kaasa arvatud ka traktori- jaama tööde naturaaltasuks antud kogused). Sellest normist antakse avansina 130 g kontraheerimisplaani iga tsentneri kohta väljajagamiseks suhkrupeedi alal töötavaile kolhoosnikutele pärast seda, kui on teostatud peetide lõplik harvendamine, on külvid hinnatud ja koostatud selle kohta vastav akt. Halvakvaliteedilise harvendamise ja hooldamise puhul suhkruavanssi ei anta;

suhkrupeedilüli, kes on saanud kinnistatud suhkrupeedikultuurilt suuremat saaki kui näeb ette kontraheerimisplaani — saab osta täiendavalt otse Suhkrupeedibaasilt soodustatud hindadega 500 grammi suhkrut iga suhkrupeedi tsentneri kohta, mis on antud tema maa-alalt Suhkrupeedibaasile üle kontraheerimisplaani. Selle suhkru saab lüli osta pärast suhkrupeedi lõplikku üleandmist lüli maatükilt.

Autojuhid, kes teostavad suhkrupeedi vedu kolhoosi põldudel autodel suhkrupeedi varumispunktidesse — saavad osta soodustatud hinnaga vahetult Suhkrupeedibaasilt 8 g suhkrut iga tonn/kilomeetri kohta.

Veomehed suhkrupeedi vedamisel hobustega, kes teostavad ka suhkrupeedi peale- ja mahalaadimist, samuti autolaadijad saavad osta soodustatud hinnaga vahetult Suhkrupeedibaasilt iga tsentneri kohta, mis on nende poolt Suhkrupeedibaasi või tema varumispunkti kohale toimetatud — suhkrut järgmises koguses:

veomehed		
veokaugusega kuni	6 km	— 20 g
„	6—15 „	— 50 „
„	üle 15 „	— 80 „
autolaadijad		
veokaugusega kuni	6 km	— 4 g
„	6—15 „	— 6 „
„	üle 15 „	— 8 „

Suhkrut saavad osta alandatud hinnaga vahetult Suhkrupeedibaasilt ka kolhoosnikud, kes asetavad suhkrupeedi kuhjadesse, kui suhkrupeet säilis hästi suhkruvabrikusse toomiseni.

Kolhoosi esimees ja brigadiirid on õigustatud ostma vahetult Suhkrupeedibaasilt soodustatud hinnaga kolhoosis

kasvatatud ja suhkrupeedi varumispunkti kuni 1. detsembrini ära antud tingimustekohase suhkrupeedi iga tsentneri kohta 40 g suhkrut ja 20 g iga tsentneri kohta, mis on müüdud 1. detsembrist kuni 1. veebruarini järgmisel aastal. 40% sellest suhkrust on õigustatud ostma kolhoosi esimees ja 60% — brigadiirid, suhteliselt iga brigaadi poolt äraantud suhkrupeedi kogusele. Pärast 1. veebruari põllult ära veetud suhkrupeedi eest kolhoosi esimehele ja brigadiiridele suhkrut ei müüda.

Ühinenud kolhoosides, kus on ametis ka kolhoosi esimehe asetäitja, tuleb esimehele ette nähtud suhkur jaotada nende vahel järgmiselt: esimehele — 60%, esimehe asetäitjale — 40%.

Peale eeltähendatute on Suhkrupeedibaas kohustatud: andma kolhoosile tasuta suhkrupeedi külviks tarviliku seemne;

andma kolhoosile tasuta iga suhkrupeedi tsentneri eest, mis on ära antud lepingu alusel ja traktorijaama naturaaltasuna 40 kg värskeid või 4 kg kuivi surujäätmeid ja 7 kg filterpressi jäätmeid, kolhoosi soovil aga maksma surujäätmete asemel 20 kop. iga tsentneri eest;

maksma preemiaid, kui kolhoos või tema üksik brigaad ületab rajooni täitevkomitee poolt kinnitatud suhkrupeedi saagiplaani:

1) kolhoosi esimehele, kui saagiplaan on täidetud kogu kolhoosi ulatuses — suhkrupeedi külvipinna puhul kuni 20 ha: ühelt hektaarilt keskmiselt 10—20 ts suhkrupeedi üle plaani äraandmise puhul — 150 rbl., üle plaani üle 20 kuni 30 ts äraandmise puhul — 225 rbl., üle 30 ts üle plaani andmise puhul — 300 rbl.; kui kolhoosi suhkrupeedi külvipind on üle 20 kuni 50 ha — ühelt hektaarilt keskmiselt 10—20 ts suhkrupeedi üle plaani äraandmise puhul — 200 rbl., üle 20 kuni 30 ts üle plaani andmise puhul — 300 rbl., üle 30 ts — 400 rbl.;

2) brigadiiridele, kui saagiplaan on ületatud brigaadis, ühelt ha-lt keskmiselt 10—20 ts üle plaani suhkrupeedi äraandmise puhul — 200 rbl., üle 20 kuni 30 ts puhul — 300 rbl. ja üle 30 ts — 400 rbl.

Kuidas jaotatakse kolhoosis Suhkrupeedibaasilt suhkrupeedi äraandmise puhul soodustatud hinnaga ostetud suhkur?

Sellealaste kehtivate eeskirjadega ja suhkrupeedi kontraheerimislepinguga soovitatakse kolhoosidel sisse seada suhkrupeedisaagi saamise ja üleandmise üle suhkrupeedi varumispunktidesse täpne arvestus lülide viisi ning teostada 1950. a. Suhkrupeedibaasilt kolhoosile soodustatud hinnaga ostetud suhkru (iga äraantud ts kohta 1,5 kg hinnaga 3,80 rbl. kg) jaotamist järgmiselt: anda lülidele 70% suhkrust, mis langeb lülide maatükkidelt saadud ja äraantud suhkrupeedi kogusele; ülejäänud 30% suhkrust kulutada kolhoosi üldvajadusteks, väljajagamiseks kolhoosi agronomile, seppadele, arvepidajale, arvestajale ning kolhoosnikutele nende poolt väljatöötatud normipäevade eest. Seejuures anda sellest 30%-lisest suhkrufondist suhkrupeedipõllul töötanud traktorite traktoristidele ja suhkrupeedi vaheltharimisel töötanud traktorite haakijatele ning hobukultivaatoril töötanuile sama kogus suhkrut iga normipäeva kohta, mis saavad suhkrupeedi harimistöödel töötanud lülide kolhoosnikud keskmiselt iga normipäeva kohta. Kolhoosi agronomile aga anda sellest suhkrufondist suhkrut 50% ulatuses sellest hulgast, mis kolhoosi esimees saab osta vahetult Suhkrupeedibaasilt.

Kas on lubatud teha parandusi ja täiendusi lina ja suhkrupeedi kontraheerimislepingute tingimustes?

Vastavalt NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomisaride Nõukogu 21. septembri 1935. aasta määrusele on põllumajandussaaduste kokkuostu kontraheerimislepingutel, mis sõlmitakse ühelt poolt varumisorganisatsiooni ja teiselt poolt kolhoosi või kolhoosniku vahel, seadusjõud ja need kuuluvad kohustuslikule täitmisele nii varumisorganisatsiooni kui ka kolhoosi ja kolhoosniku poolt. Mõlemal lepingupoolel on keelatud lepingu tingimuste rikkumine. Kontraheerimislepingu mittetäitmist kvalifitseeritakse seaduse rikkumisenä ja see kutsub esile mitte üksi materiaalse vastutuse, vaid juhul, kui on tegemist pahatahtlikkusega — ka kriminaalvastutuse.

Põllumajandussaaduse kontraheerimise lepingud sõlmitakse valitsusorganite poolt kinnitatud tüüplepingute alusel ja nende lepingute tingimusi ole lubatud ära jätta, muuta

ega täiendada. Kontraheerimisleping arutatakse läbi ja kinnitatakse kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt, seejärel kirjutatakse see alla lepingupoolte poolt. Kolhoosi poolt kirjutab lepingule alla kas kolhoosi esimees või tema ase-täitja.

Kuidas toimub köögiviljaseemnete varumine?

Köögiviljaseemnete varumine toimub kontraheerimise korras analoogiliselt lina ja suhkrupeedi varumisele. Tüüp-lepingu alusel, mis on kinnitatud NSV Liidu Põllumajanduse ministri poolt 5. jaanuaril 1950. a. ja mis omab sea-dusjõudu — sõlmib Köögivilja Sordiseemne Kontor vasta-vate seemnekasvatuse kolhoosidega kontraheerimislepingud. Need lepingud määravad üksikasjalikult nii seemnete kas-vataja kolhoosi kui ka seemnete ostja Kontori õigused ja kohustused.

Äraantud köögivilja ja söödajuurvilja kultuuride seem-ned arvestatakse kolhoosi kartuli- ja heinamüüginormide katteks vastavalt kehtestatud asendamisvahekorrale.

Köögivilja Sordiseemne Kontorid maksavad seemnekas-vatuse kolhoosidele peale varumishinna veel:

preemiat 25% ulatuses varumishinnast konditsiooniliste sordiseemnete üleplaaniandmise eest, kui äraandmise plaan kontraheerimislepingus ette nähtud koguses on täidetud ja kui on täidetud põhiliste köögivilja ja söödajuurvilja kultuuride (kurk, tomat, sibul, kapsas, toiduporgand, toidu-peat, söödapeet ja loomanaeris) seemnete andmise plaan.

Pärast 31. detsembrit üle plaani antud seemnete eest preemiat ei arvestata;

10% suuruses preemiat, kui kurgi, toiduporgandi ja si-bula konditsiooniline sordiseeme antakse ära enne kontra-heerimislepingus ettenähtud tähtaega ja seda tingimusel, et vastava kultuuri seemnete äraandmise plaan on täidetud.

Missuguses asendusvahekorras arvestatakse aedvilja- ja söödajuurvilja-seemnekasvatuskolhooside poolt ära antud aedvilja ja söödajuurvilja seemned kartuli- ja heinamüügi-kohustuse katteks?

Aedvilja ja söödajuurvilja kultuuride seemned, mis nende seemnete kasvatajad kolhoosid annavad kontraheerimislepingute alusel kartuli ja heina kohustuslike müüginormide täitmiseks arvestatakse järgmises vahekorras:

1 kg äraantud seemnetega	Arvestatakse kaetuks müügikohustust kg	
	kartulil	heinal
Kapsas	60	—
Toiduporgand	45	—
Toidupeet	25	—
Sibul	100	—
Kurk	50	—
Tomat	300	—
Kaunviljad (aeduba, hernes, põlduba)	10	—
Küüslauk ja tippsibul	4	—
Teised köögivilja kultuurid	25	—
Söödakaal ja söödanaeris	30	45
Söödapeet	20	30
Söödaporgand	40	60

Aedvilja- ja söödajuurvilja seemned arvestatakse kartuli- ja heinamüügikohustuse katteks rajoonide varumisvolinike poolt ainult siis, kui kolhoosid esitavad seemnete vastuvõtukviitungid, mis on välja antud köögivilja-sordi-seemne vastuvõtupunktide poolt.

Kuidas toimub Eesti NSV-s heinaseemnete varumine?

Eesti NSV-s toimub heinaseemnete varumine mitte kohustusliku, vaid tavalise kokkuostu korras, mida teostavad kolhoosidelt ja talunditelt Varumisministeeriumi varumisorganid.

Kas kokkuostupunktidesse müüdüd heinaseeme arvestatakse teiste põllumajandussaaduste müügikohustuse katteks ja mis vahekorras?

Alates 1948. a. arvestatakse müüdüd heinaseeme teraviljamüüginormide ja traktorijaama tööde eest makstava naturaaltasu, samuti ka heina kohustuslike müüginormide arvele järgmises asendusvahekorras, makstes samal ajal kolhoosidele välja heinaseemne hinna rahas:

üks tsentner müüdüd ristiku-, lutserni-, timuti-, keraheina-, raiheina-, rebasesaba-, punase aruheina seemet — 5 tsentneri teraviljakultuuride ja 15 tsentneri heina eest;

üks tsentner müüdnud pärisharuheina-seemet 3 tsentneri teraviljakultuuride ja 9 tsentneri heina eest;

üks tsentner müüdnud aasnurmiku-, valge kasteheina, rootsi ristiku ja valge ristiku seemet — 6 tsentneri teraviljakultuuride ja 15 tsentneri heina eest.

Kolhoosidele, kes on täitnud viljamüügikohustuse ja tasunud naturaaltasu traktorijaama tööde eest ning kes müüvad heinaseemet üle müügikohustuse plaani, arvestatakse äraantavad heinaseemned järgmise aasta heinamüügikohustuse ja teravilja müügikohustuse katteks.

Heinaseemnete arvestamine teravilja ja heina kohustuslike müüginormide katteks toimub enne 1. detsembrit äraantud heinaseemnete vastu, kuid tingimusel, et on tasutud heinaseemnete laen ja kolhoosid esitavad rajoonide põllumajandusosakondadele õiendised heinaseemnete seemnefondidesse eraldamise kohta.

Kui kolhoosiperel on tehtud aiamaale teraviljakülve, kas tekib siis kolhoosiperel teravilja-müügikohustus?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrusele nr. 366 rakendatakse teraviljakultuuride külve omavate kolhoosiperede suhtes riigile teravilja kohustuslik müük tegelikult külvipinnalt normide järgi, mis kehtivad kuni 10 ha suuruste talundite kohta. Peale selle tuleb kolhoosiperel täita kartuli riiklik müügikohustus vastavalt kartuli külviplaanile.

Kui suur on kolhoosipere kartuli riiklik müügikohustus?

Kartuli riiklik müügikohustus Eesti NSV kolhooside kolhoosiperedel on 8 tsentnerit kartulit kartuli külviplaani 1 ha kohta.

Kui suured on kolhoosiperede liha-, piima-, munade ja villamüügikohustused?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusele rakendatakse kolhoosiperede majandite suhtes liha kohustuslik müük igalt kolhoosiperelt ja piima kohustuslik müük — igalt kolhoosipere kasutada olevalt lehmalt diferentseeritult rajoonide viisi.

Need normid aasta kohta on järgmised:

Vastseliina, Jõhvi, Keila, Kiviõli, Kuressaare, Lihula,

Loksa, Mustvee, Märjamaa, Orissaare, Haapsalu ja Hiiumaa rajoonis ning Narva linnas:

liha — 30 kg eluskaalus (keskmise rammususega) igalt kolhoosiperelt;

piima — 250 kg baasilise rasvasusega (3,8%) igalt nende isiklikus kasutuses olevalt lehmalt ja 125 kg igalt esimesel poolaastal esmakordselt poeginud lehmalt;

Antsla, Valga, Võru, Väike-Maarja, Kallaste, Kilingi-Nõmme, Kose, Põlva, Pärnu, Pärnu-Jaagupi, Rakvere, Rapla, Räpina, Tapa, Tõrva ja Harju rajoonis:

liha — 40 kg eluskaalus (keskmise rammususega) igalt kolhoosiperelt;

piima — 300 kg baasilise rasvasusega (3,8%) igalt nende isiklikus kasutuses olevalt lehmalt ja 150 kg igalt esimesel poolaastal esmakordselt poeginud lehmalt;

Abja, Viljandi, Vändra, Jõgeva, Otepää, Paide, Põltsamaa, Suure-Jaani, Tartu, Türi ja Elva rajoonis:

liha — 50 kg eluskaalus (keskmise rammususega) igalt kolhoosiperelt;

piima — 350 kg baasilise rasvasusega (3,8%) igalt nende isiklikus kasutuses olevalt lehmalt ja 175 kg igalt esimesel poolaastal esmakordselt poeginud lehmalt.

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. mai 1949. a. määrusele nr. 333 on kolhoosiperede kanamunade müügikohustus 50 muna pere kohta aastas, ning 1. juuli 1949. a. määrusele nr. 480 on kolhoosipere villamüüginorm aastas 500 grammi pooljämevilla igalt maksustamise aastale eelneva aasta 1. detsembril tegelikult olnud lambalt ja 130 grammi kitsevilla igalt samaks ajaks majapidamises olnud kitselt.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. juuni 1949. a. määruse nr. 423 eeskirjadel vähendatakse alates 1950. a. nende kolhooside kolhoosiperede riiklikke liha-, piima- ja villamüüginorme 10% võrra, kus kolhoosis on neli loomakasvatusefarmi — veisefarm, seafarm, lambafarm ja linnufarm uue kõrgendatud loomade arvulise miinimumiga; kolhoosides aga, kus eelnimetatud farmide arvu ja uut loomade arvulist miinimumi farmides ei ole, suurendatakse alates 1950. aastast kolhoosiperede riiklikke liha-, piima- ja villamüüginorme 10% võrra.

Kuidas toimub kolhoosiperede piima toimetamine varumispunktidesse, -piimatööstustesse või -vastuvõtupunktidesse?

Piima õigeaegseks kogumiseks ja kohaleveoks meiereidesse ja piima vastuvõtupunktidesse soovitatakse kolhoosidel lubada sõlmida kolhoosi piimavedajal leping piimatööstusega piima kokkuveoks kolhoosnikute ja teiste kodanike majandest eritasu eest, mille maksab tähendatud tööstus vedajale tükitöö alusel; samuti lubada selleks kasutada kolhoosi veojõudu ja veovahendeid ning teostada vedu koos kolhoosi piimaveoga. Selle eest maksab piimatööstus kolhoosile tasu 3—5 rubla tonn/km kohta. Tasumäärad tonn/km kinnitatakse rajooni täitevkomitee poolt igale kolhoosile eraldi, arvestades veokaugust ja veetava piima kogust.

Kolhoosnikute majandite piima veo kohta võetakse tingimus kolhoosi ja piimatööstuse vahel kolhoosi piima veo kohta sõlmitavasse lepingusse (vt. lk. 135).

Kokkuleppel kolhoosnikutega määrab piimavedaja kindlaks aja ja kogumispunktid, kuhu toovad kolhoosnikud ja teised majandid omad piimanõud koos arvestusraamatuga. Kogumispunkt ei või üldiselt olla kaugemal majandist kui 2 km. Seal võtab vedaja piima vastu ning tagasi tulles annab sinna ära ka tühjad nõud või lõssi.

Peale tasu premeerib tööstus piimavedajat piima kvaliteedi eest juhul, kui 95% kogu kuu jooksul kokkuveetud piimast oli happesusega mitte üle 18°, makstes kvaliteedi juurdemaksu 40 kop. igalt tööstusele üleantud piimatsentnerilt. Piimavarumise kvartali- ja aastaplaani täitmise ja ületamise eest premeeritakse piimavedajat, olenevalt varumisplaani suuruselt, 120—500-rublalise preemiaga.

Kui kolhoosipere jätab tähtajaks täitmata müügikohustuse, mis korras ja sanktsioonidega toimub siis täitmise nõudmine ja sundtäitmine?

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 24. novembri 1942. a. määrusele nr. 1882, selle määrusega kinnitatud NSVL Kohtu RK, Varumise RK ja Rahanduse RK juhendile ning Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrusele nr. 366 määratakse sellele kolhoosiperele, kes ei ole täitnud temale määratud põllumajandus-

saaduste müügikohustust tähtjaks, kohtu kaudu rahatrahvi kuni tähtjaks ära andmata jäetud saaduste kahekordse hinna ulatuses turuhindade järgi.

Sõltumata sellest nõutakse tähtjaks täitmata jäänud osa teravilja, kartuli ja liha müümise aastakohustusest võlgnikult sisse vastuvaidlemata korras Varumisministri organi kaudu, kuna teiste saaduste (piim, munad, vill) tähtjaks täitmata jäänud osa aastakohustusest nõutakse sisse kohtu kaudu.

Kohtuotsuste alusel teostavad äraandmata saaduste ja rahatrahvi sissenõudmist võlglastelt varumisagendid.

Juhul, kui kolhoosipere liige kutsutakse tegevarmeesse või Sõja-Merelaevastikku, seisatatakse müügikohustuse võla sundsissenõudmise asi, kui peale Armeesse või Laevastikku kutsutu ei jäänud peresse teisi töövõimelisi liikmeid, või kui ainukeseks töövõimeliseks jääb kutsutu naine või ema kuni 7 aasta vanuste lastega.

Kui kuni kohtus asja arutamiseni müügikohuslane esitab kohtule müügikohustuse täitmist tõendava dokumendi, siis tehakse otsus ainult trahvi sissenõudmise kohta.

Kui aga asja arutamisel selgub, et antud kolhoosiperele on müügikohustus rakendatud ebaseaduslikult — keeldub kohus varumisvoliniku hagi rahuldamast, või kui selgub, et müügikohustuse määr on ebaõige, annab kohus küsimuse kontrollimiseks rajooni varumisvolinikule.

Kui saaduste sissenõudmine tunnustatakse kõrgemate varumisorganite poolt ebaõigeaks, või kui tühistatakse kõrgema kohtuistantsi poolt rahvakohtu otsus, mille alusel teostati müügikohustuse katteks saaduste ja trahvi sundsissenõudmine, siis kuuluvad äravõetud saadused ja rahasummad 10 päeva jooksul tagastamisele. Kui varandust ei ole võimalik tagastada selle müügi tõttu, makstakse välja müüdüd varanduse väärtus müügist saadud summa ulatuses.

Kui aga kohtus asja arutamisel selgub, et on tegemist korduva või kuritahtliku müügikohustuse mittetäitmisega, teeb kohus koos trahvi ja saaduste sissenõudmise otsusega määruse materjalide andmiseks prokurörile küsimuse uurimiseks ja süüdlase võtmiseks kriminaalvastutusele.

Hagi esitamise õigus täitmata müügikohustuse sissenõudmises ei aegu.

Kohtu otsused müügikohustuse katteks saaduste ning

müügikohustuse tähtjaks mittetäitmise pärast trahvide sissenõudmise kohta viiakse täide viivitamata.

Kui noorlooma kontraheerimisel kolhoosnikult kolhoos võttis kolhoosniku lihamüügikohustuse täitmise endale ja, jättes selle täitmata, varumisorganid nõuavad kohtu kaudu kolhoosnikult müügikohustuse täitmist, kelle suhtes siis määratakse lihamüügikohustuse sundtäitmine?

Vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu pleenümi 1. detsembri 1944. a. määrusele nr. 17/10/U tuleb juhul, kui kolhoosniku vastu lihamüügikohustuse mittetäitmise pärast esitatud asja arutamisel selgub, et müügikohuslasel oli sõlmitud kolhoosiga noorlooma kontraheerimisleping, millega kolhoos kohustus täitma kolhoosniku eest lihamüügikohustuse, siis tõmmatakse asjasse kaaskostjaks kolhoos ning juhul, kui kolhoosniku poolt on kontraheerimislepingu alusel juba kolhoosile üle antud üle 6 kuu vanune vasikas ja kolhoosi poolt on kolhoosniku eest lihamüügikohustus alles täitmata, pööratakse müügikohustuse sundtäitmine kolhoosi vastu.

Missugustele kolhoosiperede majanditele vähendatakse või ei rakendata põllumajandussaaduste müügikohustust?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. aprilli 1948. a. määrus nr. 366 määrab need majandite liigid, millised on vabad teravilja- ja kartuli-, ning 20. märtsi 1951. a. määrus nr. 211 — need majandite liigid, millised on vabad liha- ja piimamüügikohustuste täitmisest või milliste suhtes rakendatakse müügikohustusi soodustatult.

Kõigi põllumajandussaaduste müüginorme vähendatakse 25% võrra Isamaasõja rinnetel hukkunud ja teadmata kadunud sõjaväelaste ja partisanide perekondade majandele, kui neisse perekondadesse pole jäänud töövõimelisi isikuid peale naise või ema, kellel on 8 kuni 12 aasta vanuseid lapsi.

Teravilja- ja kartulimüügikohustust ei rakendata:

kõrge vanuse tõttu töövõimetute 60 a. vanuste meeste ja 55 a. vanuste naiste majandele, kus ei ole teisi antud majandis töötavaid töövõimelisi perekonnaliikmeid, samuti vanade meeste ja naiste majandele, kelle pojad on tegevas sõjaväeteenistuses ja perekondades on järele jäänud naised alla 7 aasta vanuste lastega;

rea-, seersandi- ja vanematekoosseisu sõjaväelaste majandeile, kui perekonnapea on tegevas sõjaväeteenistuses ja perekonnas on järele jäänud ta naine või ema alla 7 aasta vanuste lastega või ainult töövõimetud perekonnaliikmed;

sõja- ja tööinvaliidide majandeile, kes on sotsiaalhooldusel või sotsiaalkindlustuse organite poolt arvatud esimesse ja teise invaliidsuse gruppi, kui nende perekonna koosseisus ei ole antud majandis töötavaid töövõimelisi perekonnaliikmeid;

majandeile, mille koosseisu kuuluvad Isamaasõja esimese grupi invaliidid, kui majandis on ainult üks töövõimeline;

majandeile, mille koosseisu kuuluvad Isamaasõja teise grupi invaliidid, kui perekonnas ühe töövõimelise puhul on lapsi kuni kaheksa aasta vanuseni;

majandeile, mille koosseisus on Isamaasõja esimese või teise grupi invaliid, kaks töövõimelist perekonnaliiget ja viis või rohkem last kuni kuueteistkümnene aasta vanuseni, sealhulgas kuni kaheksa-aastased lapsed.

Riigile piimamüügi kohustust soodustatud normide järgi, s. o. rajoonile määratud normide pooles koguses, rakendatakse:

kõrge vanuse tõttu töövõimetute kolhoosnikute majandeile: meeste, kes on saanud 60 aastaseks ja enam ning naiste, kes on saanud 55 aastaseks ja enam, kui puuduvad töövõimelised perekonnaliikmed.

Kõrges vanuses olevate isikute majandeile tehakse soodustusi piimamüüginormide alal rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsustega külanõukogude poolt majapidamisraamatute andmete alusel esitatavate nimestike järgi, nõudmata kõrges vanuses olevate isikute majandelt erilisi taotlusi neile müüginormide alal soodustuste andmiseks;

kolhoosnikute majandeile, kellede üks perekonnaliige või perekonnapea ise on Nõukogude Armee, Sõja-Merelaevastiku või Siseministeeriumi vägede teenistuses (rea-, seersandi- või vanemate koosseisus), kui nende perekonnadesse peale ühe töövõimelise isiku — sõjaväelase naise või ema — jäid kaks või enam töövõimetut perekonnaliiget, sealhulgas lapsed alla seitsme aasta;

Isamaasõja rinnetel hukkunud või teadmata kadunud sõjaväelaste ja partisanide majandeile, kui nende perekondades peale töövõimelise sõjaväelase naise või ema on kaks või enam töövõimetut perekonnaliiget, sealhulgas lapsed alla seitsme aasta;

esimese grupi sõjainvaliidide majandeile, samuti majandeile, kellede koosseisu kuuluvad Isamaasõja I grupi invaliidid, kui perekonnas on ainult üks töövõimeline majandis töötav perekonnaliige;

teise grupi sõjainvaliidide majandeile, samuti majandeile, millede koosseisu kuuluvad Isamaasõja II grupi invaliidid, kui majandis peale ühe töövõimelise perekonnaliikme on lapsi alla kaheksa aasta;

Isamaasõja I ja II grupi invaliidide majandeile, samuti majandeile, millede koosseisu kuuluvad Isamaasõja I ja II grupi invaliidid, kui majandis peale kahe töövõimelise perekonnaliikme on 5 või enam last alla 16. a. vanuses, sealhulgas lapsed alla 8 aasta;

majandeile, millede koosseisu kuuluvad lapsed alla 8 aasta, kelledele riik maksab pensioni perekonna toitja kaotuse puhul ja kui perekonnas on ainult üks töövõimeline majandis töötav perekonnaliige;

vaeslaste majandeile, kes pole maksustatava aasta 1. jaanuariks saanud 16 aastaseks ja kus puuduvad töövõimelised perekonnaliikmed;

nende kolhoosnikute majandeile, kellede perekonnaliikmed töötavad turbatööstuses lepingute alusel ettevõttega, kui need lepingud on registreeritud kolhooside juhatustes;

nende kolhoosnikute majandeile, kes töötavad söe-, põlevkivi- või fosforiidikaevandustes ettevõtetega sõlmitud ja kolhoosi juhatustes registreeritud lepingute alusel, tingimusel, et nende töövõimelised perekonnaliikmed võtavad osa kolhoosi tööst ja täidavad määratud normipäevade miinimumi;

kolhooside esimeestena tööle suunatud eriteadlaste (agronoomide, zootehnikute, veterinaararstide jne.) ja põllumajanduse praktikute majandeile, kui need majandid pole maksustatud põllumajandusmaksuga ja nende isiklikus kasutuses on loomad, millede arv ei ületa antud rajooni kolhoosnikutele põllumajandusartelli põhikirjaga ettenähtud loomade arvu.

Riigile kohuslike piimanormide täitmisest vabastatakse täielikult:

Sotsiaalkindlustusorganite poolt invaliidsuse I või II gruppi arvatud sõja- ja tööinvaliidide majandid, kui need pole maksustatud põllumajandusmaksuga ja nende perekondade koosseisus puuduvad töövõimelised majandis töötavad perekonnaliikmed;

nende kolhoosnike majandid, kellede perekonnapea kehaliste defektide (vigasuse) tõttu ei saa osa võtta põllu- ja teistest töödest, kui need majandid pole maksustatud põllumajandusmaksuga ja kui nende perekondade koosseisus puuduvad töövõimelised majandis töötavad perekonnaliikmed.

Riigile liha-, villa- ja kanamunade müügi kohustusest vabastatakse täielikult:

kõrge vanuse tõttu töövõimetute kolhoosnike majandid: meeste, kes on saanud 60 aastat vanaks ja enam ja naiste, kes on saanud 55 aastat vanaks ja enam ning kellel pole töövõimelisi perekonnaliikmeid.

Kõrges vanuses olevate isikute majandid vabastatakse kohustuslikust lihamüügist rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsuste põhjal külanõukogude poolt majapidamisraamatute andmete alusel esitatud nimestike järgi, nõudmata kõrges vanuses olevate isikute majandit erilisi taotlusi nende vabastamiseks kohuslikest müüginormidest;

nende kolhoosnike majandid, kellede perekondades kas üks perekonnaliige või perekonnapea ise on Nõukogude Armees, Sõja-Merelaevastiku või Siseministeeriumi vägede teenistuses (rea-, seersandi- ja vanemkoosseisus), ning kui kutsutu majandisse on jäänud vaid töövõimetud perekonnaliikmed, või naine ehk ema lastega kuni 7 aasta vanuseni ja puuduvad teised töövõimelised majandis töötajad perekonnaliikmed;

Isamaasõja rinnetel hukkunud või teadmata kadunud sõjaväelaste ja partisanide majandid, kellede perekondades on lapsi alla 7 aasta, kui peale võitluses Isamaa eest hukkunud sõjaväelase, partisaani naise või oma perekonna koosseisus pole jäänud teisi töövõimelisi majandis töötavaid perekonnaliikmeid;

majandid, kellede koosseisu kuuluvad Isamaasõja

I grupi invaliidid ja kui perekonnas on ainult üks töövõimeline isik, samuti Isamaasõja II grupi invaliidid, kui perekonnas peale ühe töövõimelise isiku on lapsed alla 8 aasta;

majandid, kellede koosseisus on Isamaasõja I ja II järgu invaliidid, kui peale kahe töövõimelise perekonnaliikme on perekonnas 5 ja enam lapsi alla 16 aasta, sealhulgas lapsed alla 8 aasta;

majandid, kellede koosseisus on lapsed alla 8 aasta, kelledele riik maksab pensioni toitja kaotuse puhul ja kui perekonnas on ainult üks töövõimeline majandis töötav perekonnaliige;

pensionäride majandid, kes saavad riigiorganeilt pensioni, sotsiaalkindlustuse ja sotsiaalhoolduse organite poolt invaliidisuse I ja II grupi arvatud sõja- ja tööinvaliidide majandid, kui neid majandeid ei maksustata põllumajandusmaksuga ja nende perekonna koosseisus puuduvad majandis töötavad töövõimelised perekonnaliikmed;

kolhoosnikute majandid, kellede perekonnapea kehaliste defektide (vigasuse) tõttu ei saa osa võtta põllu- ja teistest tööddest, kui neid majandeid ei maksustata põllumajandusmaksuga ja nende perekonna koosseisus puuduvad töövõimelised majandis töötavad perekonnaliikmed;

nende vaeslaste majandid, kes maksustatava aasta 1. jaanuariks pole saanud 16 aastaseks ja kellel puuduvad töövõimelised perekonnaliikmed;

kolhooside esimeestena tööle suunatud eriteadlaste (agronoomide, zootehnikute, veterinaararstide jms.) ja põllumajanduse praktikute majandid, kui neid majandeid ei maksustata põllumajandusmaksuga ja kui nende isiklikus kasutuses on loomi, arvul, mis ei ületa antud rajooni kolhoosnikutele põllumajandusartelli põhikirjaga ettenähtud arvu.

Riigile müüginormide alal soodustuste andmisel arvatakse töövõimetute ja majandis mittetöötavate hulka:

- a) mehed — 60 aasta vanuses ja vanemad, naised — 55 aasta vanuses ja vanemad;
- b) lapsed kuni 16 aasta vanuseni;
- c) I ja II invaliidisuse grupi kantud sõja- ja tööinvaliidid;

- d) isikud, kes pole võimelised osa võtma põllu- ja teistest tööstest kehaliste defektide (vigasuse) tõttu;
- e) alg-, seitsmeklassiliste, kesk-, tööstus- ja vabrikukoolide, tehnikumide ja kõrgemate õppeasutuste õpilased.

Aluseks I ja II invaliidsuse gruppi kuuluvate sõja- ja tööinvaliididele soodustuste rakendamisel on:

sõja- ja tööinvaliididele riiklikelt organeilt väljastatud pensioniraamat märkusega, et pension makstakse välja kui sõja- või tööinvaliidile, või arstlikult tööekspertiisi komisjonilt väljastatud vormikohane õiend invaliidsuse I või II gruppi määramise kohta;

Isamaasõja I ja II grupi invaliididel — Isamaasõja invaliidi pensioni tõend,

invaliididele, kellele laiendatakse sõjaväeinvaliididele määratud soodustused — sõjainvaliidi pensionitõend temp- luga tõendi esiküljel «omab õigust Isamaasõja invaliidi- dele määratud soodustustele».

Missugustele kvaliteedinõuetele peavad vastama riigile müügikohustuse korras müüdavad põllumajandussaadused?

Põllumajandussaadused, mis müüakse riiklike müügi- kohustuste katteks, peavad üldiselt vastama järgmistele kvaliteedinõuetele:

Teravili, kui see antakse jaamalähedastesse varu- mispunktidesse, ei või olla niiskusega üle 19%, maa sügav- punktidesse antav vili aga — niiskusega üle 16%. Müü- dava rukki ja nisu puhtus peab olema vähemalt 95%, teis- tel teraviljadel — vähemalt 92%. Äraantava teravilja liik ei või sisaldada teisi teravilja liike üle 15%.

Riikliku müügikohustuse katteks ei võeta vastu tera- vilja, mis on kopitanud, kuumaks läinud või millel on tera- viljale mitteomane lõhn.

Kartul, mis müüakse riigile, peab olema mullast puhas, kuiv, mehaaniliste vigastusteta, mädanikuta ja läbimõõduga mitte alla 4 sm.

Müüdav **hein** peab olema kuiv. Vastu ei võeta soo- heina, tarna sisaldavat heina ja kopitanud heina.

Lihamüügikohustuse katteks müüdavad loomad peavad olema vähemalt keskmise toitumusega ja terved.

Müügikohustuse katteks antav piim peab olema värske, happesusega mitte üle 18° Terneri järgi. Vastavalt piima tegelikule rasvasisaldusele arvestatakse normiks toodav piim ümber 3,5% rasvasusega piimaks.

Munad, mis müüakse müügikohustuse katteks, peavad olema värsked ja koor vigastusteta.

Villa võetakse vastu riigi müügikohustuse katteks, samuti ka kokkuostu korras, kui see on kuiv, pügatud elusatelt lammastelt ja kitsedelt ning ei ole sõnnikune ega vanunud.

Kolhoosidel ja kolhoosiperedel on kasulikum anda riigile kõrgekvaliteedilisi põllumajandussaadusi, sest madal kvaliteediliste saaduste puhul tuleb neid anda tunduvalt suuremas koguses.

Mis tähtaegadeks tuleb täita riiklikud müügikohustused?

Müügikohustused tuleb täita kolhoosidel ja kolhoosiperedel:

teraviljal: augustis — 20%, septembris — 50%, oktoobris — 30%;

kartulil ja köögiviljal: septembris — 40%, oktoobris — 60%;

piimal: I kvartalis kolhoosid — 10%, kolhoosipered — 15%, II kvartalis — 40%, III kvartalis kolhoosid — 40%, kolhoosipered — 35%, IV kvartalis — 10% aastanormist;

lihal: I kvartalis — 30%, II kvartalis — 15%, III kvartalis — 25%, IV kvartalis — 30% aastanormist;

munadel: I kvartalis — 10%, II kvartalis — 50%, III kvartalis — 30% ja IV kvartalis — 10% aastanormist;

villal: kuni 15. juulini — 60% ja 15. novembriks — 40% aastanormist;

heinal: täies ulatuses 1. oktoobriks.

Seejuures tuleb kolhoosiperedel täita piima ja liha aastamüügikohustused hiljemalt jooksva aasta 1. detsembriks.

2. TASU TRAKTORIJAAMA JA MAAPARANDUSJAAMA TÖÖDE EEST

Missugune on tasu maksmise kord traktori- ja maaparandusjaamade poolt kolhoosidele uute maade kasutusele võtmisel, tiikide ja veekogude rajamisel, niitude ja karjamaade parandamisel tehtud tööde eest?

Alates 1950. aastast kehtib traktori- ja maaparandusjaamade poolt kolhoosidele uute maade kasutusele võtmisel, tiikide ja veekogude rajamisel, niitude ja karjamaade parandamisel tehtud tööde eest, millede eest ei ole määratud naturaaltasu, tasu maksmine rahas järgmises ulatuses ja korras:

kändude juurimise, võsalõikajaga maa võsast puhastamise, uudismaa-adruga uudismaa künni tööde eest tasutakse rahas 50% ulatuses nende tööde plaanilisest omahinnast;

tööde eest detailkuivendusvõrgu ehitamisel, tiikide, veekogude rajamisel ja kaevude ehitamisel, niitude ja karjamaade parandamisel (kivide koristamine, mätaste lõikamine, randaalimine, freesimine, äestamine, heinaseemne külv), samuti teiste mullatööde eest, mis teostatakse ekskavaatorite, kraavikaevamismasinatega, rullide ja teiste mullakaevamismasinatega, tasutakse rahas nende tööde plaanilise omahinna alusel.

Nende tööde plaaniline omahind määratakse kindlaks traktori- ja maaparandusjaamade poolt ning kinnitatakse nende jaamade tootmis-finantsplaanidega kõrgemalseisvate organisatsioonide poolt.

Tasu maksmine toimub traktori- ja maaparandusjaamade ning kolhooside vahel sõlmitud lepingutes ettenähtud tähtaegadel.

Missuguste traktori- ja maaparandusjaama tööde eest tuleb tasuda natuuras ja missuguste eest rahas?

Natuuras tasutakse nende põllumajanduslike tööde eest, mis traktori- ja maaparandusjaam teeb teraviljakultuuride (nisu, rukis, oder, kaer, tatar, kaunviljad) tarvis, viki tarvis (kui see koristatakse viljaks), suhkrupeedi, kiulina, kanepi ja kartuli külvidel, lutserni seemnepõldude harimisel, heinaniitmise eest jt. (NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi, Varumisindeeriumi ja Rahandusministeeriumi 17. juuni

1948. a. juhend «Kolhooside arvete õiendamise korrast traktorijaama poolt teostatud tööde eest»).

Nende tööde eest, mille kohta ei ole kehtestatud naturaaltasu, tasuvad kolhoosid rahas, väljudes traktorijaama 1 ha traktoritööde plaanilisest omahinnast.

Rahaline tasu makstakse traktorijaama ja kolhoosi vahel sõlmitud lepingus määratud tähtaegadeks. Need tähtajad määratakse 3 kuu piirides, arvates arvete andmise ajast, kuid hiljemalt jooksva aasta 1. detsembriks.

Kuidas arvestatakse naturaaltasu, kui traktorijaam kasutab kokkuleppel kolhoosiga kolhoosile kuuluvaid haakemasinaid, viljapeksumasinat viljapeksuks traktorijaama jõuallikaga, või traktorijaama viljapeksumasina ümberveoks kolhoosi jõuallikat?

Tööde eest, mis traktorijaam täidab oma traktoritega, kasutades kolhoosile kuuluvaid haakemasinaid, kolhoosi viljapeksumasinat või kolhoosi jõuallikat viljapeksuks traktorijaama masinaga — arvestatakse naturaaltasu üldkehtivates normides. Kuid sellistel juhtudel tasub traktorijaam kolhoosile tema masinate amortiseerimise (kulumise) nende normide ulatuses, mis on kehtestatud traktorijaama põllutöomasinate ja -riistade remondiks. Kolhoosi elektrienergia kasutamisel tasub traktorijaam ka elektrienergia kulu.

Mis kultuuridega tuleb maksta naturaaltasu traktorijaama poolt teraviljakultuuride jaoks tehtud tööde eest?

Naturaaltasu traktorijaama poolt kolhoosidele teraviljakultuuride jaoks tehtud tööde eest, välja arvatud koristustööd kombainidega, viljapeks, sorteerimine ja viljavedu varumispunkti — näidatakse traktorijaamade poolt kolhoosidele esitatavates arvetes eraldi üksikute kultuuride viisi, vastavalt nende kultuuride suhetele kolhoosi riiklikus müügikohustuses.

Nisu, rukis, kaunviljad ja tatar tuleb kolhoosidel tasuda kultuurides ja kogustes, mis on näidatud arvetes — neid ei või naturaaltasu maksmisel asendada teiste kultuuridega. Teisi teraviljakultuure (oder, kaer) võib naturaaltasu maksja suva järgi asendada teiste teraviljakultuuridega, kehtestatud asendusvahekorras (vt. lk. 127).

Naturaaltasu kombaini koristustöö, viljapeksu, sorteerimise

mise ja viljaveo eest varumispunkti arvestatakse selles kultuuris, mida koristati kombainiga, peksti, sorteeriti või veeti traktorijaama poolt varumispunkti.

Kuidas tuleb tasuda kolhoosil tööde eest, mis tehakse kolhoosis sovhooside, abimajandite ja teiste organisatsioonide traktorite ja masinatega?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 5. oktoobri 1948. a. korraldusele nr. 817-k arvestavad traktorijaamad sovhooside, abimajandite ja teiste organisatsioonide traktorite ja masinatega kolhoosides tehtud tööde eest naturaaltasu kehtivate määrade järgi. Kolhoosid tasuvad nende tööde eest traktorijaama arvete alusel samas korras, nagu see toimub traktorijaama masinate ja traktoritega tehtud tööde eest.

Traktorijaamad ise tasuvad sovhoosidele, abimajanditele ja teistele organisatsioonidele kolhoosides tehtud traktoritööde eest plaanilise omahinna alusel, mis on kinnitatud traktorijaama tootmis-finantsplaanis.

Need traktoritööd peavad vastama traktorijaama ja kolhooside vahel sõlmitud lepingus ettenähtud agrotehnilistele nõuetele ja kolhoosidel tuleb need tööd vastu võtta traktorijaama jaoskonna agronoomi juuresolekul, aktide alusel.

Kolhoosidelt on keelatud võtta peale riigile antava naturaaltasu mingisugust lisatasu nende tööde eest ühegi organisatsiooni kasuks.

Missugune on naturaaltasu asutuste ja ettevõtete autotranspordiga kolhooside vilja vedamisel varumispunkti?

On kehtestatud naturaaltasu kolhooside vilja vedamise eest viljapeksukohtadelt varumispunkti selleks asutustelt ja ettevõtetelt värvatud autotranspordiga. Selle transpordi eest tuleb maksta riigile naturaaltasu 1,5 kg vilja ühe tonn-kilomeetri veo eest.

Tasu autoomanikele maksavad varumisorganid kehtivate ühtsete tariifide järgi.

Peale ülaltähendatud naturaaltasu mingit muud tasu autotranspordivaldajad ei ole õigustatud kolhoosidelt nõudma.

Kui suur on viivis traktorijaama tööde tasu tähtjaks mittemaksmisel?

Tähtjaks tasumata naturaaltasult arvestab traktorijaam viivist natuuras, sõltumata mittetasumise põhjustest, ja annab igale kolhoosile teate viivise määramise kohta. Viivis arvestatakse ühe protsendi määral iga 10 viivituspäeva kohta selle naturaaltasu osa pealt, mis ei ole tasutud määratud tähtjaks, arvates viivist päevast, mis järgneb äraandmise tähtpäevale. Viivise tasub kolhoos ühel ajal viivitatud tasu maksmisega ja samade kultuuridega.

Kolhoosi rahaliselt võlgnevuselt traktorijaama tööde eest nõutakse samuti 1% viivist iga 10 viivituspäeva kohta.

Kuidas nõutakse kolhoosilt sisse maksmata jäetud traktorijaama tööde tasu?

Kui kolhoos jätab vaatamata traktorijaama poolt esitatud arvetele ja ka antud meeldetuletustele traktorijaama tööde naturaaltasu õiendamata, siis nõutakse see kolhoosilt sisse koos viivistega rahvakohtu kaudu natuuras, sõltumata nõude suurusest. Kui seejuures selgub naturaaltasu maksmise viivitamisel pahatahtlikkus, s. o. kui kolhoos reaalsete võimaluste juures tasuda naturaaltasu jätab selle tegemata, — võetakse süüdlased peale selle veel kohulikule vastutusele ning kolhoosilt nõutakse sisse rahatrahv äraandmata naturaaltasu pooles ulatuses, arvestades riigi varumishindade järgi.

Süüdlaste vastutusele võtmist ja rahatrahvi määramist teostatakse nendes asjades, kus süüdistus on algatatud prokuröri poolt ja esitatud kohtule kolhoosi trahvimiseks.

Kolhoosi rahaline võlgnevus traktorijaama tööde eest nõutakse samuti sisse rahvakohtu kaudu, olenemata nõude summast, koos 1% viivisega võlasummalt iga 10 päeva hilinemise kohta.

Kuidas toimub maaparandusjaama poolt tehtud tööde eest tasu maksmine?

Vastavalt maaparandusjaama ja kolhoosi tüüplepingule tasub kolhoos maaparandusjaamale tema poolt tehtud tööde eest rahas maaparandusjaama tootmis-finantsplaaniga kinnitatud omahinna alusel, teostades tasumist maaparandusjaama arvete alusel kuu aja jooksul, arvates arve saamise päevast.

Maksutähtaja möödalaskmisel nõuab maaparandusjaam kolhoosilt võla sisse rahvakohtu kaudu, sõltumata võla suuruselt ning peale selle arvutatakse kolhoosilt mitteõigeaegselt tasutud summade pealt viivist 0,05% suuruses iga möödalastud päeva eest.

Kas aegub traktorijaama või maaparandusjaama nõue kolhoosi vastu tööde tasu sissenõudmises?

NSV Liidu kohtu rahvakomissari 27. mai 1941. aasta käskkirjaga nr. 82 antud juhistel tuleb võlga traktorijaama töö eest võrrutada selle sissenõudmise korra suhtes mak- sudega ja teiste kohuslike maksetega riigile, mille jaoks kehtiva seadusandlusega ei ole määratud mingisuguseid aegumistähtaegu.

Sama kehtib ka maaparandusjaama tööde tasu võla sissenõudmisel.

3. KOLHOOSI NATURAALFONDID

Missugused naturaalfondid tuleb moodustada kolhoosi- des?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punktile on kolhoosid kohustatud varuma seemne- fondid kõigi külvide jaoks, söödafondid loomade söötmi- seks kogu aasta jooksul, moodustama iga aasta uuenda- tavad puutumatud seemne- ja söödakindlustusfondid 10—15% ulatuses aastasest tarvidusest, samuti abistamis- fondid.

Missugusest viljast moodustatakse kolhoosi seemne- fond? Kuidas toimub seemnefondi kasutamine?

Kolhooside seemnefondid moodustatakse kolhooside seemnepõldude saagist. Seemnepõldude saaki ei või kulu- tada ühekski muuks otstarbeks peale seemendamise. Seemnefondid peavad täielikult kindlustama kevad- ja sügiskülvide plaanikohase teostamise, arvestades ka külvipindade ettenähtud laiendamist.

Neil erakordsetel juhtudel, kus seemnepõldude saagist ei jätku külviplaani täielikuks täitmiseks, lubatakse kol- hoosidel eraldada seemnefondidesse puuduv osa üldkülvide saagist, kuid alles pärast seda, kui teravilja-müügikohus- tused on täidetud.

Juhtudel, kui seemnepõllu saak on ikaldanud või kui

vilja tunnustamise andmetel ei ole seemnepõldude saak kõlblik seemneks, on kolhoosil õigus viljatunnustaja osavõtul eraldada seemne otstarbeks teine põld üldkõlvidest, kus vili on paremate seemneomadustega ja viljakam, esijoones aga rajoonitud sortide parimate, kõige viljakamate põldude arvel. Seemnepõllu asendamine teise põlluga on lubatud ainult erandjuhtudel rajooni täitevkomitee igakordsel kinnitusel ja seda võib teha mitte hiljem kui 10 päeva enne vastava kultuuri koristamise algust.

Vastutus seemnefondide õigeaegse eraldamise eest määratakse, mis kindlustab täielikult kevad- ja sügiskülviplaani täitmise ning külvipindade vajaliku laiendamise — on pandud kolhoosides isiklikult kolhooside esimeestele.

Riiklik viljavarumise ja põllutööde plaan loetakse edukalt täidetuks vaid nende kolhooside poolt, kes kindlustavad end seemnetega kogu kevad- ja sügiskülvi ulatuses (NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 28. juuli 1947. a. määrus nr. 2657 ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 24. veebruari 1945. a. määrus nr. 359).

Kuidas toimub kolhoosi seemnepõldude eraldamine ning saagi koristamine ja arvestamine neilt põldudelt?

Kolhoosi seemnepõllud eraldatakse selleks, et kindlustada kolhoosi paremate omadustega seemnetega oma kolhoosist. Seemnepõldudeks eraldatakse paremad ja umbrohupuhtamad põllutükid, külv nendele tehakse valitud, paremate omadustega seemnetega kas hästiharitud kesale või õigeaegselt ja sügavalt teostatud sügiskünnile.

Seemnepõllud tuleb eraldada, silmas pidades eeltähendatud nõudeid, protsendilises suuruses vahekorras vastava kultuuri üldkasvupinnast:

taliteraviljal (rukis ja nisu)	— 12%	suuruses,
suvinisul	— 15%	„ „
odral ja kaeral	— 13%	„ „
kaunviljal	— 15%	„ ja
kartulil	— 20%	„

Põllundusbrigaad on kohustatud kindlustama külvide hea hoolduse, saagi õigeaegse koristamise ja peksmise ja saadud vilja ladustamise seemneks hiljemalt 1. novembriks. Seemnepõlde tuleb koristada eraldi üldpõldudest ja primaarsetel agrotehnilistel tähtaegadel.

Alates 1948. a. on tehtud kolhoosidele kohustuseks külvata teraviljakultuuride seemnepõllud ainult sordiseemnetega selleks, et alates 1949. a. minna täielikult üle teravilja sordikülvidele, paremate, viljakamate, kohalikele kliima- ja mullastikutingimustele kohandatud sortide arvel.

Seemnepõldude eraldamine vormistatakse kolhoosis vastava aktiga.

Seemnepõldudelt saadud ja seemnefondi eraldatud vili antakse kolhoosi laohoidjale hoiule akti alusel, milles näidatakse hoiule antud vili kultuuride ja sortide järgi nii kaaluliselt kui kvaliteedilt.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 28. juuli 1947. a. määrusega nr. 2657 on keelatud kuldada seemnepõldudelt saadud vilja ühekski muuks otstarbeks peale seemendamise. Isikud, kes on süüdi seemnepõldudelt saadud vilja kasutamises mittevastavalt otstarbele, samuti need isikud, kes kolhoose õhutavad sellele, võetakse kriminaalvastutusele kui kriminaalkuriteo sooritajad.

Mis tingimustel vahetab riik kolhoosidele sordiseemet tarbevilja vastu?

Tarbevilja saab vahetada sordivilja vastu riiklikest ressurssidest vahetamiseks eraldatud fondide ulatuses järgmistel tingimustel: sordivilja antakse kolhoosidele ainult vahetuse korras tarbevilja vastu, kusjuures 100 kg sordivilja kohta tuleb anda 112,5 kg sama kultuuri tarbevilja ja tasuda hinnavahe.

Sordiseeme antakse välja pärast seda, kui vahetamiseks on tarbevili ära antud varumisorganisatsioonide punktidesse.

Kui suur peab olema kolhoosi söödafond?

Söödafond moodustatakse nii koresöödast (heinad, õled, aganad) kui ka mahlakatest söötadest (söödajuurvili, silo, kartul jt.) ja jõusöötadest vastavalt söödandormidele. Sööta peab jätkuma kolhoosi ühiskarja talveperioodiks ja lisasöödaks karjatamisperioodil, arvestades plaanilist karja juurdekasvu. Eraldi tuleb arvestada iga loomade liigi: sigade, hobuste jt. söödafond.

Mis tingimused kehtivad mitmeaastaheina seemnete varumise kohta kolhoosides oma majapidamise tarvidusteks?

Vastavalt 5. oktoobril 1950. a. kehtestatud eeskirjadele kolhooside oma mitmeaastaheina seemnetega kindlustamise ning heinakülvi edasise arendamise abinõude kohta — loetakse nõukogude organite ja kolhooside üheks tähtsaimaks ülesandeks otsustavalt tõsta mitmeaasta-kultuurheina seemnete viljakust ja heinasaake kindla söödabaasi loomiseks loomakasvatusele, eraldada heinaseemne külviks paremad maatükid külvikorra põldudel, jätta seemneks parema heinakamaraga maatükid mitmeaastaheina üldkülvidest, mitmeaastaheina külviks eraldatud maatükkidel rakendada kõrgendatud agrotehnikat jt.

Kolhoosidel on keelatud heinaseemnepõldude niitmine heinaks rajooni põllumajandusosakonna peaaegronoomi vastava igakordse loata.

Mis otstarveteks kulutatakse saak loomakasvatusfarmi lähedastelt, farmi varustamiseks eraldatud maatükkidelt?

Loomadele mahlaka sööda kindlustamiseks soovitatakse kolhoosidel eraldada 3—5 ha suurune farmilähedane maatükk söödajuurvilja, kartuli ja teiste söödakultuuride kasvatamiseks ja selle maatüki harimiseks loomakasvatusfarmi töötajate poolt. Sellelt maatükilt saadud söödajuurvili, kartul jt. söödad kasutatakse eranditult loomade söödaks.

Farmi töötajatele arvestatakse sellel maatükil tehtud tööde eest normipäevi võrdselt põllutööde kohta kolhoosi üldkoosoleku poolt kehtestatud töönormidele ja -hinnetele.

Hobuste jaoks soovitatakse farmilähedastel maatükkidel külvata porgandit, peeti ja panna kartulit kokku 0,1 ha iga hobuse kohta. Neid maatükke harivad tallimehed ja hobusemehed samadel tingimustel kui loomakasvatusfarmi töötajadki.

Kuidas moodustatakse abistamisfond kolhoosis?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punktile asutab kolhoos üldkoosoleku otsusel vastavad fondid invaliidide, raukade, ajutiselt töövõime kaotanute ja punaarmeeaste puudustkannatavate perekondade abistamiseks ning lastesõimede ja vaeslaste ülalpidamiseks — kõik kokku mitte üle 2% ulatuses üldtoodangust.

Vastavalt NSV Liidu põliutöö rahvakomissari 13. augusti 1937. a. selgitusele võib neis kolhoosides, kus on teravilja külvipind suhteliselt väike, moodustada kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel naturaalfondi asemel rahaline abistamise fond nende kolhoosi rahaliste tulude arvel, mis saadakse tehniliste kultuuride jt. müügist riigile. Eraldamised sellesse fondi ei või ületada 2% kolhoosi üldtoodangu maksumusest.

Kas võib kuni riiklike müügikohustuste lõpliku täitmiseni teha eraldamisi kolhoosi abistamisfondi?

Riiklike müügikohustuste täitmise ajal on lubatud eraldada 15% viljast kolhoosnikutele naturaalamandide andmiseks ja kolhoosisisesteks vajadusteks. Selle vilja tegeliku jaotuse määrab artelli liikmete üldkoosolek. Järelikult on artelli liikmete üldkoosolek õigustatud vilja kulutamise küsimuse otsustamisel määrama sellest osa abistamisfondi ja ka teistesse fondidesse, näiteks söödafondi. Seejuures tuleb silmas pidada põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punkti nõuet, s. o. et eraldamine abistamisfondi ei ületaks ettenähtud protsenti.

Missugused eeskirjad kehtivad kolhoosi kauplemise kohta kolhoositurul?

Vastavalt NSV Liidu kaubanduse rahvakomissari poolt 4. märtsil 1939. a. kinnitatud juhendile nr. 110 on lubatud kolhoositurul ainult jaekaubandus. Müüki võivad seal teostada peale kolhooside ka riiklikud ja kooperatiivsed kaubanduslikud organisatsioonid, kolhoosnikud ja töötavad üksiktalunikud. Kolhoosid, kolhoosnikud, töötavad üksiktalunikud müüvad ise omatoodetud saadusi vahetult tarbijatele. Turu töötajad, samuti teised isikud ei või pakkuda ostjatele iseseisvalt kolhooside, kolhoosnikute põllumajandussaadusi, võtta vastu raha, üle anda saadusi. Samuti on keelatud nende saaduste võtmine komisjonimüügile riiklikel või kooperatiivsetel kaubanduslikel organisatsioonidel.

Kolhoosid ja kolhoosnikud võivad müüa oma saadusi turul kujunevate hindadega. Kolhooside müüjad on kohustatud kolhooside saaduste müümisel arvestama ka kolhoosi juhatuse poolt antud hinnajuhistega.

Missugused maksud tulevad kolhoosil tasuda kauplemisel kolhoositurul?

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 10. aprilli 1942. a. ja 15. jaanuari 1948. a. seadluste alusel võetakse kolhoosidelt ja kolhoosnikutelt kolhoositurul oma põllumajandussaadustega kauplemisel ühekordset kauplemismaksu.

Kolhoosidelt, kellel on turul lepingu alusel turu direktoriga müümiseks ruum või eri koht — ühekordset kauplemistasu ei võeta.

Ühekordset kauplemismaksu võetakse ühe kauplemispäeva eest järgmisel määral:

müümisel autolt või koormalt — 15 rbl;

müümisel käest, maast, korvidest, käsivankritelt, laudadelt jne. 1—2—3 rubla;

veiste müümisel igalt loomalt 15 rbl;

väikeloomade müümisel (sead, lambad, kitsed) — 5 rbl.

Kas kolhoosid võivad oma saadusi müüa raudteejaamades ja sadamates?

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 2. augusti 1935. a. määrusega on tehtud ettepanek eraldada kolhoosikaubanduse laiendamiseks ja soodustamiseks raudteejaamades ja sadamates maaplatsid turgude alla ja hoonestada need tarvilikult.

Ühtlasi on lubatud kolhoosnikutel müüa omatoodetud saadusi väikestes raudteejaamades ja sadamates, kus puuduvad turud, vahetult vagunite või laevade juures käest või korvist.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 10. aprilli 1942. a. seadlusega on keelatud võtta ükskõik missugust maksu, sealhulgas ka ühekordset kauplemismaksu kolhoosidelt ja kolhoosnikutelt oma põllumajandussaaduste müümisel jaamade ja sadamalähedastel turgudel laudadelt, lettidelt või käest.

Kas kolhoosi liikmel on õigus osta kolhoosist piima, liha ja teisi saadusi?

Kolhoosi ühismajapidamise saadustest, mis jäävad üle riiklike kohustuste täitmisest ja vastavate fondide moodustamisest, eraldatakse vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja eeskirjadele osa müümiseks riigile või turul ja ülejäänud saadused jaotatakse kolhoosi liikmete vahel.

Müügiks eraldatud osast on kolhoosi juhatusel õigus müüa saadusi ka kolhoosi liikmetele, kuid see peab toimuma turuhinnaga.

Mis hinnaga tuleb anda kolhoosist saadusi traktori- jaama, maaparandusjaama töötajate ja kolhoosnikute ühistoitlustamiseks.

Uhistoitlustamiseks antavate saaduste hinna määrab kolhoosnikute üldkoosolek.

Vastavalt traktori- jaama ja kolhoosi tüüplepingu 26. punktile on kolhoos kohustatud organiseerima põllutööde perioodil traktoristide, traktoribrigaadide brigadiiride, nende abide, kombainerite, nende abide ja traktoribrigaadi teiste töötajate, ning maaparandusjaama ja kolhoosi tüüplepingu 18. punktile — ehitus-montaažitööde hooajaks ekskavaatorite ja mootorrullide masinistide, traktoristide, haakemasinatel töötajate, maaparandusjaama brigadiiride ja tööliste toitlustamist hindade alusel, mis ei ületa riiklikke jaehindu.

Traktoribrigaadi töötajate suhtes moodustab erandi küpsetatud leib, mille eest üldiselt peetakse kinni teravilja traktoribrigaadide töötajatelt nendega normipäevade alusel lõpparve tegemisel ja kombaineritelt teraviljast, mida nad saavad lisatasuna viljapeksu eest.

Praegu, kuni NSV Liidu teistes vabariikides traktoristide tasustamise alal kehtiva korra rakendamiseni meil tasuvad meie traktoribrigaadide kõik töötajad ka leiva eest rahas.

Sellist hindade piiramist ei ole saaduste kohta, mis lähevad teiste kolhoosnikute ühistoitlustamiseks. Saadused ühistoitlustamiseks antakse sellest fondist, mis eraldatakse vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punktile müümiseks turul. Seepärast järelikult tuleb nende saaduste hinna määramisel lähtuda vastavatest turuhindadest.

Kas kolhoosi juhatusel on õigus müüa üksikutele isikutele saadusi alandatud hinnaga?

Seda õigust kolhoosi juhatusel ei ole. Selline talitus on vastuolus põllumajandusliku artelli põhikirja sätetega.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu mõistis 8. novembril 1948. a. antud määrusega uuesti hukka mõnede nõukogude

ja põllumajandusorganite ning kolhooside juhátuste riigi- ja kolhoosidevastase praktika — võimaldada kolhoosi saaduste raiskamist müümise näol ilmselt madalate hindadega.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu nõudis kolhooside põllumajandussaaduste sellise raiskamise praktika kohest likvideerimist, ning kindlustamist, et kolhoosi põllumajandussaadused jaotataks ja realiseeritaks täpses kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirja eeskirjadega ning et teostataks kontrolli selle üle, et vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punktile turul ja riigile müümiseks eraldatud saaduste realiseerimine toimuks õigesti.

4. KOLHOOSI NATURAALTULUDE JAOTAMINE KOLHOOSI LIIKMETE VAHEL

Kuidas toimub naturaaltulude jaotamine kolhoosi liikmete vahel?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punktile jaotab artell kõik taime- ja loomakasvatussaadused, mis jäävad üle riiklike kohustuste täitmisest, fondide moodustamisest ja eraldamisest müümiseks riigile ja turul — oma liikmete vahel normipäevade alusel.

Iga normipäeva kohta väljaandmisele kuuluv saaduste hulk natuuras määratakse kindlaks pärast seda, kui jaotamisele kuuluvate saaduste üldisest kogusest on eraldatud see osa, mis tuleb anda traktoribrigaadi töötajatele garanteeritud alammäära korras, samuti ka kolhoosnikutele-eesrindlastele lisatasuks NSV Liidu Ministrite Nõukogu 19. detsembri 1949. a. määruse, Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. detsembri 1950. a. määruse nr. 1124 jt. alusel. Kolhoosides, kus on riiklik sordi-katsepunkt, tuleb peale selle arvestada maha see osa saadustest, mis antakse sordikatsepunkti teenindanud brigaadi liikmeile garanteeritud alammäärana.

Normipäevade hulka, millele jaotatakse naturaaltulud, võetakse kõik normipäevad, mis kolhoosnikute üldkoosoleku poolt on tunnistatud tasustamisele kuuluvaiks. Nende hulka arvestatakse vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 täiendavalt arvestatud normipäevad ning lahutatakse sama määruse alusel maha-

arvamisele kuuluvad normipäevad. Samuti lahutatakse üldisest normipäevade arvust veel põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 17. punkti alusel määratud trahvi korras ning kohtuotsusel kolhoosnikutelt mahaarvestamisele kuuluvad normipäevad.

Mõned kolhoosid jaotavad normipäevade alusel natuuras vaid teravilja ja koresöödad. Kolhoosnikutele väljaantud köögiviljade, kartulite ja loomakasvatussaaduste maksumus kantakse nende isiklikele arvetele kui rahas väljaantud avanss. Kas selline teguviis on õige?

Ei ole.

Kõik taimekasvatussaadused — tera- ja köögivili, kartul, tehniliste kultuuride tooted, kore- ja mahlakad söödad, puuviljad ja marjad, samuti kõik loomakasvatussaadused — liha, piim, munad, vill, mesi jt. on kolhoosi naturaaltulud ja need kuuluvad jaotamisele vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punktile. Pärast riiklike kohustuste täitmist (saaduste müüki riiklike müügi-kohustuste katteks, naturaaltasu maksmist traktoriijaama tööde eest, naturaallaenude tagastamist ja kontraheerimis-lepingute kohustuste täitmist), pärast kolhoosi naturaalfondide moodustamist põhikirjas ettenähtud suuruses, osa saaduste eraldamist kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel müümiseks riigile ja turul — jaotatakse kogu ülejäänud taime- ja loomakasvatussaadused kolhoosnikute vahel normipäevade alusel.

Saaduste natuuras jagamise asemel nende müümine kolhoosnikutele on põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumine.

Kuidas toimub koresöötade jaotamine kolhoosis?

Tegelikult kogutud koresöötadest tuleb eraldada vastavalt loomade arvule, loomakasvatuse arendamise plaanile ja söödanormidele kolhoosi ühisloomakasvatusele vajalikud kogused ning ülejäänud osa jaotada kolhoosnikute vahel vastavalt töötatud normipäevadele. Koresöötajaotatakse tavaliselt ainult nendele kolhoosnikutele, kellel on loom või kes soetavad endale looma, teistele aga asendatakse normipäevade järgi kuuluvad koresöödad naturaaltoodangu muude liikidega (piim, köögivili, kartul jt.).

Kas kolhoosi esimees, tema asetäitja ja arvepidaja on õigustatud võtma endale normipäevade alusel rohkem vilja avansiks kui saavad teised kolhoosnikud, ning kas nad võivad võtta avansiks selliseid saadusi, mida selles kolhoosis teistele kolhoosnikutele ei anta?

Kolhoosi esimees, tema asetäitja, arvepidaja ja kolhoosi teised ametiisikud võivad saada nende endi ja nende perekonnaliikmete poolt töötatud normipäevade järgi avansiks vilja samal määral kui seda saavad teised artelli liikmed, s. o. suhteliselt väljatöötatud normipäevade arvule. Mingit teist korda nende kohta ei kehti. Samuti võivad kolhoosi ametiisikud avansina saada ainult neidprodukte, missuguseid antakse normipäevade alusel välja teistele kolhoosnikutele.

Mis ulatuses võib viljakoristamise ajal eraldada vilja avansside andmiseks kolhoosnikutele ja kolhoosi sisemisteks vajadusteks? Mis põhimõtetel toimub avansside väljaandmine?

Viljakoristamise ajal enne riiklike müügikohustuste lõplikku täitmist võib vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 3. juuli 1947. a. määrusele nr. 2309 eraldada kolhoosnikutele naturaalamansside andmiseks ja kolhoosi sisemisteks vajadusteks 15% ulatuses teravilja, kartuleid ja köögivilja, arvestades kogusest, mis on tegelikult ära antud müügikohustuse katteks varumispunktidesse.

Müügikohustuse katteks antud koguste all mõistetakse seda hulka, mis on tegelikult arvestatud riikliku kohustuse täitmiseks.

Samuti võib teostada eraldamist traktorijaama tööde eest naturaaltasuks makstud ja naturaallaenu tasumiseks äraantud teravilja- ja kartulikoguste arvel sama protsendi ulatuses.

Piima ja teisi saadusi, mida ei saa kaua säilitada, antakse välja naturas aasta kestel avansside andmise korras kolhoosi juhatuse poolt kindlaksmääratavalt tähtaegadel ja sõltuvalt riiklike müügikohustuste täitmisest.

Kolhoosnikutele naturaalamansside andmine peab toimuma rangelt kooskõlas töötatud normipäevade arvuga.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee nõuavad, et täielikult lõpetataks kolhoosi saaduste omavolilise jagamise praktika isikutele, kel ei ole midagi ühist

kolhoosi tootmisega, samuti avansside väljaandmine sõltumata töötatud normipäevade arvust.

Kas Varumisministeeriumi rajoonivolinik on õigustatud keelama viljakoristamise ja -varumise ajal eraldamiste teostamise ja selle arvel kolhoosi liikmetele avansside andmise?

Nii Varumisministeeriumi kui ka teised nõukogude organid ei ole õigustatud kolhoosidele ära keelama eraldamisi vastavalt valitsuse poolt määratud normidele majapidamiste sisemisteks vajadusteks ja kolhoosnikutele avansi andmiseks, samuti ka avansside väljaandmist.

Kohalike nõukogude ja põllumajandusorganite ülesandeks on — teostada kontrolli selle üle, et kolhooside juhatused teostaksid tähendatud eraldamised kooskõlas kehtivate juhiste ja normidega ning et eraldatud vili õigesti kulutataks.

Kas kolhoosi juhatus on õigustatud naturaalamansside väljaandmisel võtma arvesse varem kolhoosnikutele väljaantud avanssi?

Avansside andmise korra määrab kolhoosis kolhoosnikute üldkoosolek. Enamikes kolhoosides on üldkoosolek määranud, et avansside korduva väljaandmise puhul aastas võetakse igal järgmisel andmisel arvesse varem väljaantud avansid, kusjuures tingimuseks on, et üldiselt kõigile kolhoosi liikmetele normipäevade eest väljaantud avansid oleksid võrdselt suhtelised tehtud normipäevade arvuga.

Ei saa pidada õigeks nähtust, et ühtesid kolhoosnikuid avansseeritakse üle nendel normipäevade alusel avansiks saadaoleva määra, teisi aga avansseeritakse puudulikult; see ajaks segi arvestused kolhoosnikutega. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 19. sept. 1946. a. määrusega on mõistetud hukka selline praktika. Selles määruses on tähendatud, et mitteõigete arvelduste tõttu rikutakse paljudes kolhoosides põllumajandusliku artelli põhikirja, ja ajal, kus osa kolhoosnikuid ei saa nende normipäevadele kuuluvat tasu natuuras ja rahas, saab teine osa rohkem kui nendele normipäevade alusel kuulub.

Kas tuleb müüa vilja ja teisi põllumajandussaadusi avansside andmiseks eraldatud viljast ja saadustest nendele kolhoosnikutele, kes töötavad turbatööstuses, või tuleb seda teostada alles lõpparvelduste tegemisel kolhoosnikutega, s. o. pärast riiklike kohustuste täitmist, fondide moodustamist jt.?

Neile kolhoosnikutele, kes töötavad turbatööstuses kolhoosi juhatuses registreeritud individuaal-töölepingute alusel, ja on töötanud seal hooaja lõpuni, on kolhoos kohustatud müüma toiduvilja ja loomasööta võrdselt kohuse-truult töötanud artelli liikme normipäevadele langevale hulgale. See ei kehti teiste saaduste kohta. Müük teostatakse riiklike kokkuostuhindade alusel.

Kuna teravilja avansi andmise ajal ei saa veel määrata kindlaks turbatööstustes töötavatele kolhoosnikutele müümisele kuuluvat teravilja koguhulka, siis avansside andmise ajal võib nendele vilja müüa ka avansi korras. Ülejäänud vili ja loomasööt müüakse nendele samal ajal, kui kolhoosnikutega tehakse aasta-lõpparveid.

RAHALISTE TULUDE KASUTAMINE

Kuidas toimub rahaliste tulude jaotamine kolhoosis?

Kolhoosi rahaliste tulude jaotamise kord on ette nähtud põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 12. punktis:

artelli rahalistest tuludest tasub artell esmajärjekorras riigile seadusega kindlaksmääratud maksud, õiendab kindlustusmaksed ja tagastab rahalised laenud;

teeb vajalikud kulutused kolhoosi jooksvateks tarveteks (hoonete ja põllutööriistade jooksev remont, traktori-jaama ja maaparandusjaama poolt tehtud tööde tasustamine rahas, kulutused mineraalväetistele, kütte- ja määrdeainetele, loomade raviks jt.);

kasutab artelli administratiiv-majanduslikkudeks kuludeks mitte üle 2% rahalistest tuludest (palgatud administratiiv- ja teenindava personaali tasuks, posti, telegraafi, kantselei ja telefoni kuludeks, kütteks, valgustuseks jt.):

seejärel eraldab kolhoos summad kultuurilisteks vajadusteks, nagu: kolhoosi kaadri ettevalmistamine, lastesõime ja mängumurude organiseerimine, raadio sisseseadmine jt.

Osa rahalistest tuludest on kolhoos kohustatud eraldama jagamatusse fondi kulutuste tegemiseks põllutööriistade ja kariloomade ostmiseks, ehitusmaterjalide eest tasumiseks, tasu maksmiseks töölistele, kes on väljastpoolt palgatud ehitustöödele, ja teisteks kapitaalmahutusteks — hoonete, põllutöömasinate ja -riistade kapitaalremondiks, maaparandusteks, mitmeaastaste istanduste rajamiseks. Jagamatute fondide täiendamiseks eraldatakse Eesti NSV-s kui karjakasvatussuunaga vabariigis mitte alla 15%, kuid mitte üle 20% artelli rahalistest tuludest.

Kogu ülejäänud summa artelli rahalistest tuludest jaotatakse artelli liikmete vahel normipäevade alusel.

Mis korras toimub rahaliste kulutuste tegemine kolhoosis?

Kolhoosi rahaliste vahendite kulutamise ja tarvitamise korra määrab põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 12. punkt.

Selles punktis öeldakse: nii tulude laekumise kui ka summade kulutamise kohta koostab artelli juhatus aasta-eelarve, mis jõustub alles pärast seda, kui ta on artelli liikmete üldkoosolekul kinnitatud.

Artelli juhatus võib summasid kulutada ainult eelarves ettenähtud otstarveteks, ettenähtud artiklite järgi. Summade omavolilist kulutamist, s. o. kuluartiklite suurendamist teiste artiklite arvel, ei ole lubatud. Ühtede kuluartiklite suurendamine teiste vähendamise arvel võib toimuda vaid üldkoosoleku loal.

Põhikirja selles punktis öeldakse samuti, et kolhoosi juhatus võib kolhoosnikute üldkoosoleku poolt kinnitatud aasta-eelarves kolhoositöö vajadusteks määratud summadest kulutada enne lõikuse väljavaadete lõplikku selgumist mitte üle 70%. Ülejäänud 30% jääb varuks ja kulutatakse alles pärast lõikuse väljavaadete lõplikku selgumist ning pärast kolhoosnikute üldkoosoleku otsust.

Kas kolhoosi kulutused tootmisvajadusteks on normeeritud ja missugused on normid?

Kolhoosi vahendite kulutamisel tootmisvajadusteks ei ole põllumajandusliku artelli põhikirjaga norme (teatud protsenti tuludest) ette nähtud.

Kolhoosi tulude-kulude eelarves tuleb ette näha kulu-

tused kõigiks tootmisplaanis ettenähtud ülesanneteks — külvi- ja koristustöödeks, töödeks farmides, abiettevõtete jt., mille juures esineb kulutusi rahas või ostumaterjalides.

Kulutused nendeks ülesanneteks tuleb ette näha summas, mis artelli juhatause ja üldkoosoleku arvestustel on vajalikud plaanis ettenähtud tööde teostamiseks. Nii eelarve koostamisel kui ka kulutuste tegemisel tootmisvajadusteks tuleb taotleda kolhoosi vahendite ranget kokkuhoidu selleks, et pärast kõigi kulutuste ja mahaarvamiste teostamist jääks tarvilikult rahalist tulu jaotamiseks normipäevadele.

1. KOLHOOSIDE TULUMAKS

Mis alusel toimub kolhoosi maksustamine tulumaksuga?

Kolhoosi tulumaks määratakse NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poolt 11. augustil 1948. a. antud «Kolhooside tulumaksu seadluse» alusel.

Maks arvestatakse kolhoosi eelmise aasta tulude alusel, mis tehakse kindlaks kolhoosi aastaaruande andmeil pärast aruande dokumentaalset kontrollimist. Möödunud aasta aruande on kolhoosi juhatus kohustatud esitama rajooni rahandusosakonnale hiljemalt 1. märtsiks, kinnitatult kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt.

Missugune kolhoosi tulu maksustatakse tulumaksuga?

Kolhoosi maksustatava tulu hulka kuuluvad rahalised ja naturaaltulud taimekasvatusest, loomakasvatusest, mesindusest, kolhooside abiettevõtete toodete müügist ja muudest sissetulekutest.

Kolhoosi maksustatava tulu hulka ei arvata:

riigile normikohustuste katteks saaduste müümisest saadud summasid, kolhoosi ühiskarja söötmiseks kulutatud sööta, samuti ka söötasid puutumatus söödakindlustusfondis;

kolhoosifarmides lindude söötmiseks eraldatud saadusi, vasikate ja põrsaste jootmiseks kulutatud piima, haudemune ja mesilaste abisöödaks kulutatud mett;

traktorijaama tööde naturaaltasuks kulutatud saadusi, samuti tema poolt kolhoosile tehtud tööde eest makstud rahasummasid;

summasid, mis on saadud töö ja produktiivloomade müügist (elusalt ja tapasaadustena) ja on arvatud kapitalmahutuste arvele paremate loomade või tõukarja soetamiseks või karja taastamiseks ja suurendamiseks, samuti hobuste andmisest Nõukogude Armeele saadud summasid;

kolhoosi abiettevõtte tootmiseks kulutatud raha, saadusi ja materjali;

hävinenud varanduse ja külvide eest Riikliku Kindlustuse organeilt saadud kindlustushüvituse summasid.

Kuidas hinnatakse kolhoosi naturaaltulusid tulumaksuga maksustamisel?

Kolhoosi naturaaltulude väärtuse kindlakstegemisel tulumaksuga maksustamise otstarbel hinnatakse kolhoosi need saadused, mis kasutatakse majandi sisemisteks vajadusteks, nagu: seemned, seemnelaenude tagastamine, eraldamised puutumatusse seemnekindlustusfondi, invaliidide abistamise fondi, lastesõimede ja orbude ülalpidamiseks ning teistesse naturaalfondidesse — riiklike varumishindade alusel, saadused aga, mis jaotatakse kolhoosi liikmete vahel — riiklike kokkuostuhindade alusel.

Mis määral võetakse tulumaksu kolhoosi tuludelt?

Kolhoosi tulumaks arvutatakse järgnevas suuruses:

tuludelt, mis on arvestatud kolhoosimajandi sisemisteks vajadusteks kasutatud saadustelt — 6% määral maksustatavast tulust;

tuludelt, mis saadakse saaduste müügist kontraheerimislepingute alusel ja riikliku kokkuostu korras — 6% määral maksustatavast tulust;

tuludelt, mis on arvestatud kolhoosnikute vahel jaotatud saadustelt — 12% määral maksustatavast tulust;

tuludelt saaduste, loomade ja lindude müügist kolhoosikaubanduse korras, nagu: müük turul ja müük kolhoosnikutele, kooperatiivsetele ja teistele organisatsioonidele turul kujunevate hindadega ning muud müügid, samuti ka tuludelt kolhooside abiettevõtete mittepõllumajanduslike toodete müügist, kolhooside sissetulekutelt tehtud tööde ja osutatud teenuste eest ning muudelt rahalistelt sissetulekutelt — 13% määral maksustatavast tulust.

Kas on võimalikud tulumaksu tasumise soodustused kolhoosidele ikalduste ja teistel juhtudel?

Vastavalt «Kolhooside tulumaksu seadluse» 10.—12. punktile võidakse rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsusel lubada loodusõnnetuste tagajärjel kannatanud kolhoosidele jooksva aasta piires tulumaksu tasumise pikendusi.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu võib lubada loodusõnnetuste tagajärjel kannatanud üksikutele kolhoosidele maksu tasumiseks pikendusi kuni 1 aastani, arvates viimase tasumistähtaja möödumisest.

NSV Liidu Ministrite Nõukogul on õigus vabastada üksikuid kolhoose täielikult või osaliselt tulumaksu tasumisest, samuti anda vajalikel juhtudel kolhoosidele rahvamajanduse üksikute harude väljaarendamise eesmärgil maksusoodustusi.

Mis tähtaegadeks peab kolhoos tasuma tulumaksu?

Kolhoosid tasuvad tulumaksu järgmisteks tähtaegadeks:
25. märtsiks — tulumaksu avanss 20% suuruses eelmise aasta tulumaksu summast;

1. juuniks — 30% jooksva aasta maksusummast, kusjuures arvatakse maha 25. märtsiks avansina tasutud tulumaksu summa;

1. oktoobriks — 30% jooksva aasta maksusummast ja 1. detsembriks — 40% jooksva aasta maksusummast.

Maksu tähtpäeva möödalaskmisel võetakse viivist 0,05% iga viivitatud päeva eest.

Tulumaksu seatud tähtajaks tasumata jätmisel kantakse tasumata maksusumma kolhooside jooksvailt arveilt maha rahvakohtu otsuse alusel.

Kas tulumaksu või kindlustusmaksu võla sissenõudmist kolhoosi varast võib teostada rahandusorganite administratiivkorralduste alusel?

NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu 11. aprilli 1937. a. määrusega on kehtestatud kord, et kolhooside vara äravõtmine ja müümine riiklike ja kohalike maksude, sundkindlustusmaksude, kohustuslike naturaalandamite ja trahvide võlgnevuse katteks võib toimuda vaid kohtu otsusel.

Maksu- ja kindlustusinspektorid on kohustatud enne

hagi esitamist kolhoosi vastu kohtusse tegema kolhoosile vähemalt 10 päeva enne esitamist kirjaliku hoiatuse.

Juhul, kui kolhoos enne kohtus asja arutamist täidab oma maksukohustuse, lõpetatakse asi kohtus.

Mis maksuga maksustatakse kolhoosiperede majandid? Missugused on maksude tingimused?

Kolhoosiperede majandid maksustatakse põllumajandusmaksuga.

Maksustamise aluseks on tulu põllumaa kasutamisest, viljapuu- ja marjaaiast, lehmade ja mesilasperede pidamisest.

Kolhoosipere õue-aiamaa arvatakse põllumaa hulka, välja arvatud viljapuude ja marjaistanduste, hoovi ja hoonete alune maa-ala.

Tulukuse keskmine määr on vabariigi kohta määratud: põllumaa ühelt hektaarilt 1300 rbl., viljapuu- ja marjaia ühelt hektaarilt 1500 rbl., ühelt lehmalt 1200 rbl., ühelt mesilasperelt 120 rbl. aastas.

Tulukusenormid on vabariigi üksikute rajoonide järgi diferentseeritud ja kõiguvad: põllumaa 1 ha kohta 640 rublalt kuni 1600 rublani aastas, ühe lehma kohta 900 rbl. — 1300 rublani aastas. Tulukusenormid puuvilja- ja marjaistandustest ja mesilasperedelt on üle vabariigi ühtlased, esimesel 1500 rbl. 1 ha kohta aastas ja teisel 120 rbl. mesilasperelt aastas. Seejuures alandatakse kolhoosiperede majapidamistele, kus on kuni 15 taru — tulukusenorme mesindusest 50% võrra, 16 kuni 25 taru juures aga 25% võrra.

Kolhoosiperede majanditel ei maksustata tulusid väikekariloomadelt: lammastelt, kitsedelt ja sigadelt.

Samuti ei maksustata põllumajandusmaksuga kolhoosnikute tulusid, mis nad saavad kolhoosi ühismajapidamisest normipäevade alusel rahas ja naturas.

Põllumajandusmaks tasutakse võrdsetes osades kolmel tähtajal: 15. septembriks, 1. novembriks ja 1. detsembriks.

Kui kolhoosipere koosseisus üksikud töövõimelised liikmed ei ole kolhoosi liikmeiks või lahkusid kolhoosist (heideti välja) ega tööta palgalistena, siis sellisele kolhoosipere majandile kõrgendatakse maksusummat 20% võrra.

Põllumajandusmaksu tasumisest vabastatakse 50% ulatuses need kolhoosiperede majandid, mida peavad kõrge

vanaduse tõttu töövõimetud kolhoosi liikmed (mehed 60 a. ja vanemad, naised 55 a. ja vanemad), kui neis ei ole isikliku tööga majapidamisest osavõtvaid töövõimelisi perekonnaliikmeid.

Põllumajandusmaksust vabastatakse Isamaasõja I ja II grupi invaliidide, I ja II grupi tööinvaliidide ning sõjaväelaste jt. majandid NSV Liidu Rahandusministeeriumi 22. juuli 1949. a. juhendis nr. 1085 näidatud tingimuste esinemisel.

Õnnetuste läbi kannatanud majandid — põllukultuuride või viljakandvas eas olevate istanduste hävinemisel rahe, üleujutuse, raju või vihmavalangu tagajärjel, suurte loomade hukkumisel, majandi põhivara hävinemisel tulekahju, maaväringu, üleujutuse, raju, vihmavalangu ja maalibiseamise või -varisemise tõttu — vabastatakse põllumajandusmaksust täielikult või osaliselt, olenevalt kahju suurusest.

Seda soodustust võib anda ka ainsa töövõimelise perekonnaliikme surma või pikaldase haiguse juhul, samuti vaeslaste majapidamistele.

Põllumajanduse eriteadlastele ja praktikutele, kes on suunatud tööle kolhooside esimeestena võimaldatakse samad soodustused põllumajandusmaksu tasumisel, mis on ette nähtud NSV Liidu Rahandusministri 22. juuli 1949. a. juhendiga nr. 1085 p. 57 agronoomidele, zootehnikutele jt. eriteadlastele maal, s. o. neid ei maksustata põllumajandusmaksuga, kui nende majanditel ei ole külviälaseid ülesandeid põllupinna osas ja kui isiklikus kasutuses olevate loomade arv ei ületa antud rajooni kolhoosnikutele põllumajandusliku artelli põhikirjas ettenähtud normi.

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 8. juuli 1944. a. seadlusele maksustatakse lasteta ning üht ja kaht last omavad kolhoosnikud: mehed 20 kuni 50 aasta vanuseni ja naised 20 kuni 45 aasta vanuseni vallalistele ja vähelapselistele kodanikele ettenähtud maksuga, et suurendada materiaalselt abi rasedatele naistele, lasterikastele ja vallasemadele, ning tugevdada emade ja laste kaitset. Maks on — lastetuul kolhoosnikutel 150 rbl., ühe lapse puhul — 50 rbl. ja kahe lapse puhul — 25 rbl. aastas.

Sellest maksust vabastatakse I ja II grupi invaliidid, kesk- ja kõrgemate koolide õpilased kuni 25. eluaastani, sõjaväelaste naised jt., vastavalt seadluse eeskirjadele.

Tulud, mis kolhoosi liikmed saavad vahetult asutustelt ja organisatsioonidelt tööde eest (näit. riigi metsa üles-töötamise eest, metsaveo eest kolhoosi hobustega jt.) mak-sustatakse tulumaksuga töötasu väljamaksmisel. Neid tulu-sid ei arvata põllumajanduslike tulude hulka ega maksus-tata viimaste alusel.

2. KOLHOOSI VARADE KINDLUSTAMINE

Milline kolhoosivara kuulub määralisele kohustuslikule kindlustamisele?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu 4. aprilli 1940. a seadusele määralise kohustusliku kindlustuse kohta ning Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. septembri 1947. a. mää-rusele nr. 659 kuuluvad määralisele kohustuslikule kind-lustamisele Eesti NSV kolhoosides:

hooned, inventar, sisseade, transpordivahendid, saadu-sed, toorained ja materjalid;

põllumajanduslike kultuuride külvid, sealhulgas ka kat-mikkultuurid, puukoolid ja puuvilja- ning marjaaedade saagid;

veised, lambad, kitsed ja sead alates 6 kuu vanuselt, hobused ühe aasta vanuselt, noored tõuhobused 6 kuu vanuselt;

kalapüügi ujuvvahendid.

Kohustuslikule kindlustusele ei kuulu kolhoosides:

tammid, paisud, maaparandusseadeldised, kaevud, sil-lutised;

erikolhoosidesse koondatud malleiini ja nakkavat kehv-eresust põdevad hobused;

looduslike niitude hein;

katevilja-alused taimed (ristik, lutsern jt.) külviaastal kuni talve alla minekuni;

haljasväetiseks või karjamaana kasutamiseks külitud taimed;

dekoratiiv- ja metsaistandused;

metsa- ja dekoratiivistanduste puukoolid;

viljapuud ja marjapõõsad. (nende istanduste juures kindlustatakse ainult saagid).

Aasta vältel muutub kolhoosivara seis. Kuidas võetakse need muudatused arvesse kohustuslikul määralisel kindlustamisel?

Kohustuslikule kindlustamisele kuuluva vara arvelevõtmist teostatakse üks kord aastas. Kindlustusmaksud arvutatakse selle vara järgi, mis on arvele võetud.

Vara eest, mis kolhoos soetas pärast arvelevõtmist, võetakse kindlustusmaksud alles pärast vara järgmist arvelevõtmist.

Kui selgub, et kohustuslikule määralisele kindlustamisele kuuluvat vara on registreerimisel varjatud, nõutakse kindlustusmaksud sisse kogu aja eest, mille jooksul see vara ei olnud arvele võetud, kuid mitte rohkem kui kahe aasta eest.

Missuguste kahjude puhul hüvitab Riiklik Kindlustus kolhoosile tekkinud kahju?

Hoonete, inventari, sisseseadete, transpordivahendite, saaduste, materjalide, toorainete kindlustuse alal tasub Riiklik Kindlustus tulest, pikselöögist, plahvatuselt (ka siis, kui pikselöögi või plahvatuselt tagajärjel ei tekkinud tulekahju), üleujutusest, maavärisemisest, tormist, vihmavalangust, rahest, maalibisemisest ja sisselangemisest tekkinud kahjud. Kahjud tasutakse ka neil juhtudel, kui tulekahju levimise vältimiseks oli vajalik hoone lammutada.

Põllumajanduslike kultuuride kindlustuse alal tasub Riiklik Kindlustus kahjud, mis tekkisid rahest, vihmavalangust, tormist ja tulest kasvu ajal, samuti liigveest, külumisest, lämbumisest, hallast ja üleujutusest.

Loomade kindlustuse alal tasub Riiklik Kindlustus kahjud, mis tekkisid loomade hukkumisest haiguse, vanaduse või õnnetusjuhtumi tagajärjel.

Kas tasub Riiklik Kindlustus kahjud, mis on tekkinud loomade hädatapmisest?

Riiklik Kindlustus tasub loomade hädatapmise kahjud järgmistel tingimustel:

kui tapmine toimus veterinaararsti või veterinaarvelskri korraldusel seoses abinõude tarvituselevõtmisega võitluseks taudide vastu;

kui tapmine toimus veterinaararsti või veterinaar-

velskri, nende puudumisel aga külanõukogu esimehe või külanõukogu saadiku korraldusel siis, kui loomaga juhtus õnnetus ja teda möödapäasmatult ähvardas hukkumine;

kui tapmine toimus veterinaararsti või veterinaarvelskri korraldusel looma parandamatu haiguse puhul, mis ei võimalda looma edaspidist kasutamist.

Mil määral tasub Riiklik Kindlustus kolhoosidele kahjud õnnetusjuhtumite korral?

Põllumajanduslikele artellidele kuuluvate hoonete, inventari, sisseseadete, transpordivahendite, saaduste, toorainete, materjalide ja kalapüügi ujuvvahendite hukkumise puhul tule ja teiste loodusõnnetuste läbi makstakse kindlustushüvitus välja vara täies väärtuses inventeerimishinde alusel.

Põllumajanduslike kultuuride külvide hukkumisel makstakse põllumajanduslikele artellidele kindlustushüvitust alates 1947. aastast järgmistes normides (rublades 1 ha kohta):

Nisu	100
Rukis, kaer, oder ja teised teraviljakultuurid (peale nisu), kaunviljad, silokultuurid	80
Põldhein (välja arvatud põldheina seemnepõllud)	100
Aedviljakultuurid ja nende kultuuride seemnepõllud	800
Puuviljaaiad, marjaaiad	1000
Tubak	800
Tubaka, kapsa, tomati ja teiste kultuuride taimelavad, viljapuude ja teiste kultuuride puukoolid	10 000
Juurviljad (peale suhkrupeedi)	250
Kartul, suhkrupeet, juurvilja seemneistandused, põldheina seemnepõllud, lina, kanep	400

Loomade hukkumise korral makstakse põllumajanduslikele artellidele: veiste ja hobuste eest — 600 rbl. ühe looma kohta, lamba ja kitse eest — 100 rbl. looma kohta, sea eest — 150 rbl. looma kohta.

Põllumajanduslikele artellidele kuuluvad tõuhobused vanusega üle 2 aasta, samuti ka üle 1 aasta vanad tõuveised, -lambad, -kitsed ja -sead kindlustatakse täies väärtuses kindlustushinde järgi.

Kindlustamisel vähendatakse kindlustuskaitse normi 50% võrra 6 kuu kuni 2 aasta ja üle 18 aasta vanuste hobuste, samuti 6 kuu kuni 1 aasta vanuste veiste suhtes.

Kindlustushüvitus makstakse välja kindlustuskaitse summa täies ulatuses ainult vara täieliku hukkumise korral; osalise hukkumise või vigastamise korral makstakse välja vastav osa kindlustuskaitse summast.

Loomade hukkumise korral makstakse kindlustushüvitus kindlustuskaitse normi ulatuses, kuid mitte üle loomade tegeliku väärtuse enne haigestumist.

Missugused on kindlustusmaksu määrad kolhoosi vara määralisel kohustuslikul kindlustamisel?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. septembri 1947. a. määrusega nr. 659 on kehtestatud järgmised kindlustusmaksu määrad (tariifid) kolhoosi vara tule- ja teiste loodusõnnetuste vastu määralisel kohustuslikul kindlustamisel (rublades kindlustuskaitse 100 rublalt):

Hooned	
a) maal	0,60
b) linnades ja alevites	0,30
Saadused, toorained ja materjalid	
a) maal	0,60
b) linnades ja alevites	0,30
Inventar, sisseseaded ja transpordivahendid	0,30
Kalapüügi ujuvahendid	2,00

Põllumajanduslike loomade kindlustamisel kehtivad järgmised kindlustusmaksude määrad (tariifid) (rublades kindlustuskaitse 100 rublalt ja ühelt loomalt):

	Kindlustuskaitse 100 rublalt	Ühelt loomalt
Hobused vanusega 2 kuni 18 a.	6,00	36,00
Hobused vanusega üle 18 a.	6,00	18,00
Veised vanusega üle 1 a.	2,00	12,00
Lambad ja kitsed	3,00	3,00
Sead	4,00	6,00

Kolhooside põllumajanduslike kultuuride kindlustamisel kehtivad järgmised kindlustusmaksude määrad (tariifid) (rublades kindlustuskaitse 100 rublalt ja ühelt hektaarilt):

	Kindlustus- kaitse 100 rublalt	Ühelt hektaarilt
Suvinisu	2,95	2,95
Kaer, oder ja teised teraviljakul- tuurid (peale nisu ja rukki), kaunviljad, silokultuurid, päevalill	2,95	2,36
Taliniisu	4,75	4,75
Talirukis	4,75	3,80
Mitmeaastased põldheinad	4,75	4,75
Mitmeaastaste põldheinte seemnepõllud	4,75	19,00
Üheaastased põldheinad	2,95	2,95
Üheaastaste põldheinte seemnepõllud	2,95	11,80
Puuviljaaiad, marjaaiad		
nepõllud	2,95	23,60
Puuviljaaiad, marjaaiad	2,95	29,50
Tubak	7,00	56,00
Mahorka	6,00	24,00
Tubaka, kapsa, tomati ja teiste kultuuride taimelavad, viljapuu ja teiste kultuuride puukoolid	2,95	295,00
Juurviljad (peale suhkrupeedi)	2,95	7,38
Kartul, suhkrupeet, juurvilja seem- nepõllud, kiulina, kanep ja muud kultuurid	2,95	11,80

Missugused on kolhoosi kohustused vara kindlustamise puhul?

Kolhoosid on kohustatud hoidma vara ja külve täielikus korras ja ranges kooskõlas tulekahjude vastu võitlemise, agronoomiliste ning veterinaareeskirjadega, võtma tarvitusele kõik neist olenevad abinõud tulekahjude, loomade haigestumise jne. vältimiseks.

Kindlustatud vara hukkumisest või riknemisest tuleb põllumajanduslikel artellidel teatada külanõukogule ja kindlustusinspektorile: hoonete ja muu vara, samuti ka loomade hukkumise korral — hiljemalt 1 ööpäeva jooksul, arvates loodusõnnetuse või õnnetusjuhtumi päevast; põllumajanduslike kultuuride hukkumise või riknemise korral — hiljemalt 5 päeva jooksul, arvates kindlakstegemise päevast, kalapüügi ujuv vahendite hukkumise või vigastumise

korral — hiljemalt 5 ööpäeva jooksul, arvates loodusõnnestuse päevast.

Kindlustusvõtjatel-kolhoosidel tuleb tasuda Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. septembri 1947. a. määrusega nr. 659 kehtestatud tariifide kohaselt kindlustusmaksud, tasudes need määralise kohustusliku kindlustuse puhul järgmistel tähtpäevadel:

40% maksust — 15. septembriks,

30% — 1. novembriks ja

30% — 1. detsembriks iga aasta.

Kolhoosid kannavad kindlustusmaksud Riigipanga osakonda Riikliku Kindlustuse inspektuuri arvele sularahatute arvelduste korras.

Kindlustusmaksud, mis ei ole tasutud tähtpäevaks, muutuvad maksuvõlakaks ja nendelt arvutatakse viivist 0,05% määral iga viivitatud päeva eest.

Missugused soodustused on kolhoosidel hoonete ja loomade määralisel kohustuslikul kindlustamisel?

Põllumajanduslikud artellid, kel on parimad näitajad tulekahjude vastu võitlemise alal ja kes püstitavad ehitusi tulekindlate katustega (katusekivi, plekk, kildkivi jt.), saavad hoonete, inventari, sisseseadete, transpordivahendite, saaduste, toorainete ja materjalide kindlustamisel arvutatud kindlustusmaksude summast kuni 50% alandust.

Loomakasvatuse arendamisele kaasaaitamiseks alandatakse kolhoosidele kindlustusmaksu tõuloomade kindlustamise alal — 20%.

Kui aga kolhoos ületab riikliku loomakasvatuseplaani ja omab parimaid näitajaid loomapidamise alal, — alandatakse kindlustusmaksu kuni 25%.

Noorveised vanusega 6 kuust kuni 1 aastani, noorhobused 1—2 aastani (noored tõuhobused aga 6 kuust kuni 2 aastani) kindlustatakse kindlustusmaksu võtmata.

Missugune on kahjuaktide koostamise kord kolhoosi kindlustatud vara hukkumisel või rikkumisel?

Hoonete, inventari, põllumajanduslike kultuuride, kalapüügi ujuvahendite ja muu kolhoosivara hukkumise või vigastumise korral koostatakse aktid Riikliku Kindlustuse organite poolt kolhoosi esimehe, külanõukogu esimehe ja

kahe tunnistaja kohustuslikul osavõtul; põllumajanduslike kultuuride hukkamise korral on nõutav ka agronoomi juuresolek.

Kindlustatud loomade hukkamisel koostatakse aktid külanõukogu esimehe või tema poolt volitatud külanõukogu saadiku poolt kolhoosi juhatuse esimehe või eriti selleks volitatud juhatuse liikme kohustuslikul osavõtul ja kahe tunnistaja juuresolekul.

Mis juhtudel võib Riiklik Kindlustus keelduda kolhoosile kahjutasu maksmisest?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. septembri 1947. aasta määrusele nr. 659 ei hüvita Riikliku Kindlustuse organid kahjusid neil juhtudel, kui kindlustatud vara hukkamine või vigastumine tekkis põllumajandusliku artelli juhatuse süü läbi.

Samuti on Riiklikul Kindlustusel õigus keelduda kindlustushüvituse väljamaksmisest, kui kolhoos ei teatanud vara hukkamisest või rikkumisest ettenähtud tähtaja jooksul, kuigi tal oli selleks võimalus.

Riiklikul Kindlustusel on õigus rahvakohtu kaudu nõuda väljamakstud kahjuhüvituse tasumist temale isikute poolt, kes on süüdi kindlustatud vara hukkamises või vigastumises.

Kas Riikliku Kindlustuse organitel on õigus pidada kindlustusmaksude tasumiseks kinni kolhoosidele maksmisele kuuluvaid kindlustushüvituse summasid?

Riikliku Kindlustuse organitel on lubatud pidada kolhoosile väljamaksmisele kuuluvast kindlustushüvituse summast kinni ainult määralise kohustusliku kindlustuse maksude võlga ja viiviseid.

NSV Liidu rahandusminister andis 22. mail 1948. aastal käskkirjaga nr. 299 juhiseid kindlustusorganitele — teostada hüvitussummadest kindlustusmaksude viiviste kinnipidamine täiel määral, maksuvõlgade kinnipidamine aga ainult möödunud tähtpäevade eest kuni lähima järjekordse maksutähtpäevani, sellest jooksva tähtaja osas ainult juhul, kui kindlustusvõtjale on kätte antud kindlustustunnistus.

Kas põllumajanduslik artell võib kindlustada põllumajanduslikke kultuure, loomi ja muud vara kõrgemalt riikliku kohustusliku kindlustuse määradest?

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 4. juuli 1942. aasta määrusele nr. 1106 on kolhoosidel lubatud kindlustada vabatahtliku kindlustuse korras põllumajanduskultuure, loomi, transpordivahendeid, põllumajandussaadusi ja muud vara üle riikliku kohustusliku kindlustuse kindlustusnormide. Kindlustada täiendavalt vabatahtlikult võib selliselt, et kindlustuse ulatus koos määralise kindlustusega tõuseb kuni 75—80% vara Riikliku Kindlustuse hindest.

Kuidas vormistatakse kolhoosivara vabatahtlik kindlustamine?

Kolhoosivara vabatahtliku kindlustamise küsimuse otsustab artelli juhatus ja esitab selle kinnitamiseks kolhoosi liikmete üldkoosolekule. Pärast üldkoosoleku poolt küsimuse jaatavat otsustamist esitab kolhoosi juhatus Riikliku Kindlustuse kohalikule organile vastava vormikohase kirjaliku avalduse kolhoosi esimehe ja arvepidaja allkirjaga.

Kindlustamine vormistatakse kolhoosile kindlustustunnistuse väljaandmisega.

Missugused eelised on kolhoosidel, kes kindlustavad peale määralise kohustusliku kindlustuse veel vabatahtliku kindlustuse korras põllumajanduskultuurid ja -saadused ning loomad?

Kui kolhoos kindlustas põllumajanduskultuurid, loomad, saadused ja muud vara peale kohustusliku kindlustuse veel vabatahtliku kindlustuse korras, siis nende hukkumisel tasub Riiklik Kindlustus kolhoosile kahjud riikliku kohustusliku kindlustuse hüvitusnormides ja peale selle veel vabatahtliku kindlustuse hüvitusnormides, kusjuures piirdeks, vastavat protsenti mahaarvates — on:

põllumajanduskultuuride ja -saaduste eest riiklike jaemüügihindade alusel (nende puudumisel aga riiklike varumis- või kokkuostuhindade alusel) arvatatud hinna ja riikliku kohustusliku kindlustuse kindlustusnormide vahe ulatuses;

loomade vabatahtlikul kindlustamisel tasub Riiklik

Kindlustus peale kohustusliku kindlustuse hüvitussummade veel: hobuste kindlustamisel — kohalike turuhindade alusel arvutatud hinna (kuid mitte rohkem kahekordsest varumishinnast) ja riikliku kohustusliku kindlustusnormide vahe ulatuses; veiste ja sigade kindlustamisel — nende liha riikliku jaemüügihinna alusel arvutatud hinna ja riikliku kohustusliku kindlustuse kindlustusnormide vahe ulatuses. Suure piimaanniga mitte üle 10 aasta vanade lehmade vabatahtlik kindlustamine ja vastavalt ka hukkumise puhul hüvitamine võib olla toodud hindest kõrgem, sõltuvalt looma produktiivsusest ja vanusest.

Kas ja missugused soodustused on kolhoosidel loomade vabatahtlikul kindlustamisel?

Riikliku loomakasvatuse plaani ületanud kolhoosidele, kel on parimad näitajad loomapidamise alal, võimaldatakse loomade vabatahtliku kindlustamise eest arvestatud kindlustusmaksu alandamist kuni 25%, kuid mitte suurema protsendi ulatuses kui samale kolhoosile on nende ürituste eest maksualandamist ette nähtud kohustusliku kindlustuse puhul.

Kas Riikliku Kindlustuse organid on õigustatud nõudma kolhoosilt kolhoosnike loomade vabatahtliku kindlustuse eest kindlustusmaksude tasumist ja pidama kinni kolhoosile väljamaksmisele kuuluva kindlustushüvituse kuni nende summade tasumiseni?

Kolhoosnike isiklike loomade vabatahtlik kindlustamine on kolhoosnike isiklik, mitte aga kolhoosi asi. Riiklik Kindlustus ei ole õigustatud nõudma nende maksude tasumist kolhoosi poolt, sest kolhoosid ei või tasuda neid makse. Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 12. punktile tasub kolhoos kindlustusmaksu ainult kolhoosile kuuluva vara kindlustamise eest.

Riikliku Kindlustuse organid ei või kinni pidada kolhoosile väljamaksmisele kuuluvat kindlustushüvitust seoses sama kolhoosi kolhoosnike poolt kindlustusmaksu mitte-tasumisega. Kinnipidamisi kolhoosi kindlustushüvitusest võib teostada ainult kolhoosivara kindlustusmaksu võlgade ja viiviste katteks.

Kuidas toimub kindlustushüvituse summade ülekandmine kolhooside arvetele?

NSV Liidu rahanduse rahvakomissari poolt 13. septembril 1943. a. antud seletuse kohaselt toimub kindlustushüvituse summade ülekandmine Riikliku Kindlustuse poolt kolhooside arvetele järgmises korras:

kolhoosi tootmise põhivahendite (hoonete, ehituste, töö- ja produktiivloomade, põllutööriistade ja -masinate, inventari ja sisseseade, transpordivahendite) hävimisel kantakse kolhoosile kuuluv kindlustushüvituse summa Riikliku Kindlustuse poolt nii määralise kohustusliku kindlustuse kui ka vabatahtliku kindlustuse puhul üle Põllumajanduspanka kolhoosi kapitaalmahutuste arvele selle arvamiseks kolhoosi jagamatusse fondi;

kolhoosi muu vara hävimisel, mis ei kuulu tootmise põhivahendite hulka (põllumajanduskultuuride külvid, põllu- ja heinamaasaadused, küttematerjal jt.) kantakse kindlustushüvituse summa nii määralise kohustusliku kui ka vabatahtliku kindlustamise puhul üle kolhoosi jooksvale arvele Riigipangas.

Riikliku Kindlustuse organid on kohustatud kirjalikult teatama kolhoosidele nende arvetele kindlustushüvituse summade ülekandmisest, ühtlasi ära näidates teates kindlustushüvituse summast kindlustusmaksu võlgade ja viiviste katteks kinni peetud summad.

Kas põllumajanduslik artell on õigustatud võtma hukkunud loomade eest saadud kindlustushüvituse summasid üldtuludesse, jaotama need normipäevadele või kulutama kolhoosi jooksvateks vajadusteks?

Hukkunud loomade eest kolhoosile kuuluv kindlustushüvituse summa (pärast maksuvõlgade ja viiviste kinnipidamist) kantakse Riikliku Kindlustuse poolt üle panka kolhoosi kapitaalmahutuste arvele. See hüvitus on ette nähtud kolhoosi hukkunud karja taastamiseks. Järelikult ei või kolhoos kasutada neid vahendeid jaotamiseks normipäevadele või kolhoosi jooksvate vajaduste katteks. Neid võib kulutada üksnes kolhoosi tootmise põhivahendite suurendamiseks — nimelt loomade ostmiseks ja kontraheerimiseks.

Missugune kolhoosipere vara kuulub kindlustamisele ja missugused on kindlustuse tingimused?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 4. septembri 1947. a. määrusele nr. 659 p. 2 kuuluvad määralisele kohustuslikule kindlustamisele kolhoosipere hooned, veised vanusega 6 kuust, lambad ja kitsed vanusega 1 aastast ning sead vanusega 9 kuust.

Kindlustusmaksu määraks kolhoosipere hoonete kindlustamisel on 0,80 rbl. maal ja 0,50 rbl. linnades ja alevites kindlustuskaitse 100 rublalt. Kolhoosiperede loomade kindlustamisel on järgmised kindlustusmaksude määrad (rublades kindlustuskaitse 100 rublalt ja ühelt loomalt):

	Kindlustuskaitse 100 rublalt	Ühelt loomalt
Veised vanusega üle 1 a.	3,00	15,00
Lambad ja kitsed	5,00	4,00
Sead	6,00	6,60

Kolhoosiperede 6 kuust kuni 1 aasta vanuste veiste kindlustamine on tasuta — kindlustusmaksu nende eest ei tule maksta.

Kindlustatud vara hukkumisel hüvitamise kord ja normid, hukkumisest teadaandmise kord, kindlustusmaksu tasumise tähtajad on samad, mis on ette nähtud põllumajanduslike artellide kohta.

3. KOLHOOSIDE RIIKLIK KREDITEERIMINE

Mis korras toimub kolhooside riiklik krediteerimine?

Riiklikke laene antakse kolhoosidele nende ühise majapidamise plaaniliseks arendamiseks ja tugevdamiseks, kui kolhoosil endal ei jätku vahendeid sellega seotud kulutuste katmiseks ajal, millal see on tarvilik.

Laenu abil teostatavad üritused peavad olema ette nähtud kolhoosi tootmisplaanis ning laenu tegemist peab ette nägema kolhoosi tulude-kulude eelarve.

Pikaajalist laenu annab kolhoosidele Põllumajanduspank oma osakondade kaudu, lühiajalist laenu — Riigipanga osakonnad.

Pangad on õigustatud loobuma kolhoosi krediteerimisest:

kui kolhoos on ise võimeline, mobiliseerides oma sise-

mised vahendid, teostama ürituste läbiviimiseks vajalikud kulutused või kapitaalvahutused;

kui kolhoos ei taga taotletava laenu ning varem saadud laenude õigeaegset tasumist;

kui kolhoosile on varem saadud laenude alal möödunud tähtaegadega võlgnevust;

kui kolhoosi juhatus ei pea kinni kolhoosnike üldkoosoleku poolt kinnitatud tulude-kulude eelarvest ja kulutab raha plaanitul;

kui kolhoosil on korratu arvepidamine;

kui ei peeta kinni põllumajandusliku artelli põhikirjaga vabade rahasummade hoidmiseks ettenähtud korrast, s. o. kui kassasse kogutakse suuri rahasummasid (üle üldkoosoleku poolt ettenähtud määra);

kui kolhoosil ei ole kinnitatud tulude-kulude eelarvet, jt.

Laenude saamiseks on teiste võrdsete tingimuste juures eesõigus nendel kolhoosidel, kes täidavad korralikult jagamatute fondide moodustamiseks, hoidmiseks ja fondi vahendite kasutamiseks kindlaksmääratud korda.

Laenu väljaandmisel on tingimuseks, et kolhoos ise võtaks oma isiklike vahendite, tööga ja materjalidega osa laenu abil teostatavast üritusest.

Laenu saamiseks tuleb vastava vormi kohase avaldusega pöörduda (lisandades vajalikke dokumente) vastavalt kas Põllumajanduspanga või Riigipanga osakonna poole.

Mis otstarveteks antakse kolhoosidele pikaajalist laenu?

Vastavalt seadustele, valitsuse määrustele ja Põllumajanduspanga juhistele antakse põllumajanduslikele artelidelé pikaajalist laenu:

Maaparandusteks:

drenaažikraavide kaevamise ja kinniajamisega seoses olevate mehhaniseeritud tööde ning drenaažimaterjalide, samuti kraavide lahtise võrgu ehitamise ja ümberkorraldamisega seoses olevate mehhaniseeritud tööde eest tasumiseks;

uudismaade ülesharimiseks — kändude juurimiseks, kividest puhastamiseks, üleskündmiseks;

niitude ja karjamaade parandamiseks;

turba ülestöötamiseks;

metsaistutamistöödeks;

lubja soetamiseks hapude muldade lupjamiseks.

Loomakasvatuse arendamiseks:

töö- ja produktiivloomade ostmiseks, väikeloomakasvatuse sisseseadmiseks (karuslooma- ja küülikukasvatus, linnukasvatus, mesilastepidamine), kalahaudemajade korrastamiseks;

igasuguste loomakasvatuseks vajalike ehituste, kunstliku seemenduse punktide ja isoleerimispunktide, lammaste pesemise basseinide, silotornide ja -aukude ehitamiseks, kolhooside loomakasvatusfarmide mehhaniseerimiseks ja vesivarustuse sisseseadmiseks, põllumajanduslikele kolhoosidele kalakasvanduste ja kalapüügi sisseseadmiseks kohalikes veekogudes;

mitmeaastaste heintaimede seemnete ostmiseks heina- ja karjamaade parandamiseks ja külviks põldudele, heina-seemnekasvatuse sisseseadmiseks;

turbarabade ettevalmistamiseks alusturba lõikamiseks.

Taimekasvatuseks:

a) tehniliste kultuuride — lina ja kanepi tootmiseks vajalike ehituste korrastamiseks, humala, ravim- ja eeterõlitaimede ning tubaka kasvatamise korrastamiseks;

b) puuviljaaedade, marjaaedade ja viljapuukoolide rajamiseks, köögiviljakasvatuse, mitmeaastaste köögiviljakultuuride ja söödajuurvilja seemnekasvatuste rajamiseks.

Teisteks tootmisvajadusteks:

niisutusseadiste, põllumajanduslike vesivarustusseadmete, tiikide, kaevude jms. ehitamiseks ja remondiks;

põllumajanduse elektrifitseerimiseks: väikeste hüdro- ja soojuselektrijaamade ehitamiseks, kolhooside elektrifitseerimiseks olemasolevaist elektrienergiaallikaist;

põllutöömasinate ja veokite soetamiseks; veskite, kruu- biveskite ja teiste põllumajandussaaduste töötlemise abiettevõtete ehitamiseks ja kapitaalremondiks; viljakuivatiste ja aitade ehitamiseks; kolhooside üldkasutatavate ja kultuur-olustikuliste ehituste (saunad, klubid jt.) rajamiseks, radiofitseerimiseks, ning muudeks sellisteks otstarveteks.

Mineraalväetiste ostmiseks.

Põllumajanduspannga osakonnale esitatakse laenu saamiseks vastava vormi kohane laenuavaldus. Laenuavaldusele tuleb lisandada väljavõte kolhoosnikute üldkoosoleku protokollist laenu taotlemise kohta.

Pikaajalist laenu antakse tähtajaga 3 kuni 10 aastaks,

kusjuures tasumine ei alga laenu saamise aastal, vaid 2.—4. aastal pärast laenu saamist.

Üldreeglina antakse laenu kapitaalmahutusteks kuni 75% ulatuses krediteeritavate üritustega seotud kuludest, välja arvatud laenud kolhoosidele: kulutusteks, mis on seoses loomakasvatuseks vajalike hoonete ja ruumide ehitamisega; Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kinnitatud nimekirja alusel kolhoosidele loomakasvatusfarmide mehhaniseerimisega ja selleks masinate soetamisega ning loomakasvatuses töömahukate tööde mehhaniseerimisega (masinate soetamisega heina koristamiseks ja sileerimiseks) seoses olevateks kulutusteks; tõukarusloomade ostmiseks, mineraalväetiste ja mitmeaastaste heintaimede seemnete ostmiseks, lubja ostmiseks hapude muldade lupjamiseks jt., milleks antakse laenu kuni kulutuste 100% ulatuses; dre-naažikraavide kaevamise ja kinniajamisega seoses olevate mehhaniseeritud tööde, drenaažimaterjalide, kraavide lah-tise võrgu ehitamise ja ümberkorraldamise mehhaniseeritud tööde, samuti kändude juurimise, kividest puhastamise, uudismaa künni eest uudismaa-adraga, niitude ja karja-maade parandamise eest tasumiseks — 80% ulatuses raha-listest kulutustest.

Pikaajaliselt laenult maksab kolhoos 3% aastas intressi, viivituses olevate tähtmaksude pealt aga 6%. Laenude intressid tasutakse üks kord kvartalis.

Mis otstarveteks saavad kolhoosid lühiajalist laenu?

Vastavalt Riigipanga eeskirjadele antakse kolhoosidele lühiajalist laenu üldiselt järgmisteks tootmisalasteks kulu-tusteks:

a) tagavaraosade ja materjalide ostmiseks põllumajan-dusliku inventari, autode ja jõumasinate jooksva remondi otstarbel, samuti töökodadele ja remonditehastele jooksva remondi kuluarvete tasumiseks;

b) kolhoosi autopargi ja jõumasinate jaoks kütte- ja määrdeainete ostmiseks;

c) üheaastaste heintaimede, köögiviljade, tehniliste kul-tuuride ja söödajuurviljade seemnete, seemnekartulite ja istutusmaterjali ostmiseks;

d) vahe tasumiseks üheaastaste kultuuride hariliku seemne vahetamisel sordiseemne vastu;

e) taimekahjurite vastu võitlemiseks mürkkemikaalide ja käsitsitöötavate aparaatide ostmiseks;

f) kolhoosi karjale riiklikelt ja kooperatiivsetelt organisatsioonidelt jõusöötade ostmiseks;

g) väikeinventari (hangud, rehad, vikatid jne.), taara, sidumisnööri jm. ostmiseks;

h) kunstkärgede ja mesilaste söödaks suhkru ostmiseks;

i) inkubaatorjaamadest kolhooside linnufarmidele tibude, samuti ka kolhooside inkubaatorite jaoks tõmunade ostmiseks;

j) kalandusfarmide jaoks võrkude ja mitmesuguste materjalide, samuti ka veekogudesse laskmise otstarbel kalamaimude ostmiseks;

k) põllumajandusega seotud abiettevõttele toor-, abi- ja küttematerjalide ostmiseks;

l) veterinaarravimite ostmiseks.

Lühiajaline laen antakse välja Riigipanga osakondade kaudu — tähtajaga kuni 12 kuud. Iga laenu tasumise tähtjad määratakse kindlaks Riigipanga osakonna poolt kokkuleppel kolhoosi juhatusega selliselt, et kogu laen tasutakse väljaandmise aastal.

Lühiajalistelt laenudelt maksab kolhoos intressi 4% aastas, viivituses olevate tähtmaksude pealt aga — 6% aastas.

Kui suures ulatuses antakse kolhoosidele laenu elektri- jaamad ja -seadeldiste ehitamiseks?

Kolhoosidele antakse pikaajalist laenu elektri- jaamad ja elektriseadeldiste, kõrge- ja madalpinge elektriliinide ja transformaatori alajaamade ehitamiseks, samuti ka elektri jõu- ning valgustusseadmete monteerimiseks — kuni 75% ulatuses nende tööde eelarvelistest rahalistest kuludest. Laenu tasumine peab toimuma kuni 10 aasta jooksul, alates 3. aastast pärast laenu väljaandmist.

Kuidas korraldatakse laenud, mis talupidajad on võtnud enne kolhoosi astumist ja on kolhoosi astumise momendiks osaliselt tasumata?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 26. oktoobri 1948. aasta määrusele nr. 1005 vormistatakse ümber kol-

hoosi nimele need laenud, mis kolhoosi astunud või kolhoosi astuvad talunikud on saanud loomade ostmiseks, maaparandustöödeks, majapidamishoonete ehitamiseks, põllutööriistade ja masinate ning muu vara ostuks, millised ühistatakse kolhoosi astumisel ja millise võla tasumise tähtaeg saabub pärast kolhoosi astumist. Kolhoosi nimele ümbervormistamisele ei kuulu laenusaaaja-kolhoosniku möödunud tähtajaga laenuvõlgnevus.

Kolhoosniku isiklikuks kasutamiseks jäänud elumajade ja kõrvalhoonete ehitamiseks ning produktiivkarja ja muu vara ostmiseks (mis ei kuulu ühistamisele) saadud laenud tasub kolhoosi astunud või kolhoosi astuv laenusaaaja ise otseselt võlakohustuses ettenähtud tähtaegadel.

Kolhoosi astunud talunikud esitavad avalduse pangasutusele, kus laenu arvestatakse, näidates selles, millise laenuvõlasumma nad soovivad ümber vormistada kolhoosi nimele ning missuguse ühistatud vara eest.

Kolhoosnikute avaldustel peab olema kolhoosi juhatuse õiend selle kohta, et laenusaaaja poolt avalduses näidatud vara on tõepoolest ühistatud ning et kolhoosi juhatusel on üldkoosoleku otsuse kohaselt lubatud laen üle võtta. Umbervormistatud laenu kindlustuseks annab kolhoos NSV Liidu Põllumajanduspanga osakonnale võlakohustuse tähtajaga 10 aastat, kusjuures laenu tagasimaks algab neljandast aastast. Laenult maksab kolhoos intresse 3% aastas.

Kuidas toimub laenude korraldamine väikeste kolhooside liitumisel?

Väikeste kolhooside liitumisel võtab uus kolhoos täies ulatuses üle temasse liitunud väikeste kolhooside kohustused Põllumajanduspanga ja Riigipanga laenude, määratud tulumaksu ja kohustusliku kindlustuse maksu alal, samuti kõik teised kohustused riiklike ja kooperatiivsete ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vastu.

Liitunud kolhooside kohustused Põllumajanduspanga ja Riigipanga laenude alal ja maksuteated vormistatakse ümber uue kolhoosi nimele ühe kuu jooksul, pärast kolhooside liitumise kohta kolhoosnikute üldkoosoleku otsuse läbivaatamist rajooni täitevkomitee poolt.

Mis otstarveteks ja missugustel tingimustel antakse laenu kolhoosnikutele?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24. veebruari 1948. a. määrusele nr. 159

antakse kolhoosnikutele Põllumajanduspangast laenu 3 aastaks kuni 2000 rubla ulatuses produktiivkarja ja mesilasperede soetamiseks, tagasimaksuga alates teisest aastast;

oma hooneid mitteomavaile kolhoosnikutele antakse nende ümberasumisel kolhoosiasulasse individuaalelamu ehitamiseks Põllumajanduspangast laenu 8 aastaks kuni 7000 rubla ulatuses, tagasimaksuga alates teisest aastast;

kolhoosiasulasse ümberasuvaile kolhoosnikutele antakse nende elu- ja majapidamishoonete üleviimiseks Põllumajanduspangast laenu 3 aastaks kuni 2000 rubla ulatuses, tagasimaksuga alates teisest aastast.

4. KOLHOOSIDE RAHALISED FONDID, RAHALISTE TULUDE JAOTAMINE

Missugune kord kehtib kolhoosi kapitaalmahutuste summade hoidmisel?

NSV Liidu Ministrite Nõukogu 7. augusti 1947. a. määrusega nr. 2749 soovitatakse kolhooside juhatustel:

hoida kõik oma vabad rahasummad, mis on ette nähtud kapitaalmahutusteks (eraldamised rahalistest tuludest jagamatusse fondi, kolhoosi liikmete sisseastumismaksud, vara müügist saadud summad, vara kindlustushüvituse summad jt. kapitaalmahutusteks ettenähtud summad), Põllumajanduspanga asutustes oma kapitaalmahutuste arvel, kus Põllumajanduspanga asutusi aga ei ole, seal Riigipanga osakondades, kuid mitte ühisel kolhoosi jooksva arvel, vaid kapitaalmahutuste eriarvel;

üle kanda Põllumajanduspanga osakonda kapitaalmahutuste arvele jagamatusse fondi vabad rahasummad pidevalt kogu aasta vältel: mahaarvamised rahalistest tuludest — vastavalt tulude laekumisele, teised kapitaalmahutusteks ettenähtud summad — vastavalt nende saamisele.

Kapitaalmahutuste summadelt maksab Põllumajanduspank kolhoosidele 3,5% intresse.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu kohustas vabariikide ministrite nõukogusid ja rajoonide täitevkomiteesid kor-

raldama süstemaatilist kontrolli kolhooside poolt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirjaga ettenähtud korra täitmise üle rahaliste jagamatute fondide moodustamise, hoidmise ja kulutamise kohta ja kõigiti kaasa aitama selleks, et rahaliste jagamatute fondide vabad summad hoitakse alal Põllumajanduspanga asutustes vastavatel arvetel.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee kohustasid Põllumajanduspanka ja NSV Liidu Riigipanga juhatust lõpetama nende kolhooside krediteerimise, kes ei täida jagamatu fondi moodustamise, hoidmise ja kulutamise kohta kehtestatud korda.

Kas kolhoos võib jätta tegemata eraldamised rahalistest tuludest artelli jagamatusse fondi, põhjendades sellega, et kolhoosil ei jätkunud selleks rahalisi vahendeid?

Kolhoosi rahalistest tuludest jagamatu fondi täiendamiseks summade eraldamine on põllumajandusliku artelli põhikirjaga nõutav ja kolhoosile kohustuslik.

Kolhoos ei või kulutada teisteks otstarveteks neid summasid, mis kuuluvad eraldamisele või sissemaksmisele jagamatu fondi arvele.

Kas kolhoosil on lubatud kasutada ajutiselt jagamatu fondi summasid kolhoosi majapidamise vajadusteks, mis ei ole seotud kapitaal mahutustega?

NSV Liidu Ministrite Nõukogu 7. augusti 1947. a. määrusega nr. 2749 kohustatakse Põllumajanduspanka ja tema kohalikke organeid välja andma kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsusel kolhoosidele summasid nende kapitaal mahutuste arvetelt ajutise laenutamise korras majapidamise nendeks vajadusteks, mis ei ole seotud kapitaal mahutustega: seemnete, sööda ja väetise ostmise, loomade ravimine, põllumajandustaimede kahjurite tõrje ja teised tootmisvajadused. Jagamatutest fondidest ajutiselt võetud summade tagasimaksu tähtajad määratakse kolhoosi juhatuse poolt kokkuleppel Põllumajanduspanga asutustega.

Eeltähendatud määrus ei piira tagasimaksu tähtaega summade võtmise aastaga. Seepärast võivad tagasimaksu tähtajad ületada antud kalendriaasta.

Kelle poolt toimub liitunud kolhooside võlgnevuse tasumine jagamatu fondi sissemaksude alal?

Väikestel liitunud kolhoosidel liitumise momendiks olev eelmiste aastate võlgnevus sissemaksude alal jagamatutesse fondidesse jääb täielikult uue, liitumise läbi tekkinud kolhoosi kanda.

Missugune on kolhoosi vaba raha hoidmise kord?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 12. punktile hoiab kolhoos oma vabad rahasummad jooksva arvel kas pangas või hoiukassas. Kapitaalmahutuste summad hoitakse Põllumajanduspangas kolhoosi eriarvel.

Summade kolhoosi jooksva arvelt väljaandmine võib toimuda ainult kolhoosi juhatuse korraldusel (tšekk), millele on kirjutatud alla kolhoosi esimees ja arvepidaja; nende allkirjadeta ei ole tšekk kehtiv. Kolhoosi sularahatud arveldused teiste organisatsioonidega toimuvad maksukorralduste alusel, mis vormistatakse samas korras nagu tšekk. On lubatud arvete tasumine, mis esitatakse vahetult pangale, kuid ainult tingimusel, kui kolhoos vastavad arved aktseptib (võtab vastu tasumiseks). Aktsepti pealkiri arvel peab kandma kolhoosi esimehe ja arvepidaja allkirja. Kolhoosi tšekita, maksukorralduseta või aktseptita võib kolhoosi summasid pangaarvetelt maha kanda üksnes kohtuotsuste alusel.

Väiksemad rahasummad, mis on vajalikud kolhoosile jooksvate kulutuste tegemiseks rahas, võib kolhoos hoida oma kassas. Rahasumma suurus, mida juhatuse võib hoida kolhoosi kassas jooksvateks vajadusteks, määratakse kindlaks kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt tulude-kulude eelarve kinnitamisel, lähtudes selle panga osakonna kaugusest kolhoosist, kus kolhoos hoiab oma rahalised vahendid.

Kolhoosi revisjonikomisjoni ülesannete hulka kuulub ka kontrolli teostamine selle üle, et kolhoosi kassas hoitakse raha ainult kolhoosi jooksvateks vajadusteks ettenähtud ulatuses, kooskõlas üldkoosoleku otsusega.

Kas võib võla sissenõudmist pöörata kolhoosi kapitaalmahutuse arvele?

Vastavalt NSV Liidu kohtu rahvakomissari 18. aprilli 1941. a. seletusele võib pöörata nõudmisi kolhoosi kapi-

taalmahutuste arvele ainult nende võlgade sissenõudmiseks, mis tekkisid kolhoosi kulutustest põllutööriistade ja kariloomade ostmiseks, ehitusmaterjalide eest tasumiseks ja tasu maksmiseks töölistele, kes on palgatud väljastpoolt ehitustöödele, s. o. kulutusteks, mis on ette nähtud põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 12. punkti lit. e.

Teised nõudmised, nende hulgas ka kinnipidamised maksude ja rahaliste laenude alal pööratakse kolhoosi jooksvale arvele Riigipangas.

Missugune kord kehtib kolhoosi jooksvalt arvelt summade sundkorras sissenõudmisel?

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 27. märtsi 1935. a. määrusele nr. 521 «Kolhooside finantsmajanduse ja arvestuse korrastamise kohta» on lubatud kolhooside jooksvatelt arvetelt kanda sundsissenõudmiste katteks, kui kohtuotsuses on täpselt tähendatud, missuguselt arvelt ja missugune summa kuulub kandmisele — kuni 70% ulatuses summast, mis on sissenõudmise päeval jooksva arvel; sellest kohustuse täitmiseks mittejätkumisel — mitte üle 70% järgnevatest sissemaksmistest jooksvale arvele kuni võla täieliku tasumiseni.

Kategooriliselt on keelatud pangaasutustel teha ülekandmisi või väljamaksmisi kolhoosi jooksvalt arvelt kolhoosnikute maksuvõlgade või muude kohustuste katteks, nagu näiteks igasugused sissemaksud ja osamaksud ühistegevlikesse ettevõtetesse ja kooperatiividesse, loteriipiletite ja riigilaenupiletite eest tasumine, maksude tasumine kolhoosiperede majanditelt ja kolhoosnikutelt jt. Need peavad toimuma kolhoosnikute endi poolt.

Kolhoosi juhatustel on keelatud neid tasuda või anda avanssi nende tasumiseks kolhoosi vahendite arvel.

Mis korras võib anda rahalist avanssi kolhoosnikutele?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 16. punktile võib anda rahalist avanssi artelli liikmele aasta jooksul mitte üle 50% ulatuses sellest summast, mis tal töö eest saada on.

Põllumajanduslikes artellides, kus viljeldakse tehnilisi kultuure, teostatakse rahaliste tulude väljaandmist artelli liikmetele ka enne lina, suhkrupeedi ja tubaka äraandmise

lõpetamist riigile, vastavalt nende müümisele, vähemalt üks kord nädalas, 60% ulatuses müügist saadud summast.

Rahalised avansid antakse analoogiliselt naturaalamavanssidele artelli esimehe ja arvepidaja poolt allakirjutatud «Naturaal- ja rahaliste väljaandmiste lehe» alusel täpses vastavuses artelli iga liikme poolt töötatud normipäevade arvule.

Avansside väljaandmine kolhoosi esimehe sedelite alusel ja ilma töötatud normipäevi arvestamata on keelatud.

Kuidas toimub rahaliste tulude jaotamine kolhoosi liikmete vahel?

Pärast seda, kui artelli poolt on tasutud riigimaksud ja rahaliste laenude tähtmaksud, tehtud vajalikud kulutused kolhoosi töö jooksvateks tarveteks, kaetud artelli administratiivmajanduslikud kulud, määratud summad kultuurilisteks kulutusteks ja täiendatud artelli jagamatut fondi ettenähtud ulatuses — jaotab artell kogu ülejäänud summa artelli rahalistest tuludest artelli liikmete vahel normipäevade alusel.

Seejuures eraldatakse kõigepealt summad nendele kolhoosi liikmetele rahalise tasu maksmiseks garanteeritud alammäära ulatuses, kellele seda teostab kolhoos (kombaineriite abid, sordivõrdluspõldude lülid ja brigaadide kolhoosnikud jt.), samuti ka lisatasu maksmiseks kolhoosnikutele juhtudel, kus lisatasu maksmine on ette nähtud rahas.

Rahalise tulu ülejäänud summad jaotatakse kõigile kolhoosis jooksva aastal väljatöötatud normipäevadele, pärast seda, kui on lõplikult kontrollitud normipäevade kulutamise plaani täitmine ning tehtud normipäevade ettenähtud juurde- ja mahaarvestamised.

Jooksva aasta rahalistest tuludest summade lõplikul väljamaksmisel tuleb tingimata arvestada maha ja pidada kinni kolhoosi liikmetelt nende võlgnevus kolhoosile jooksva aastal ja varematal aastatel väljaantud rahalistest avanssidest.

Mil määral tuleb teha eraldamisi kolhoosi rahalistest tuludest kultuurilisteks vajadusteks?

Kolhoosi rahalistest tuludest kultuurilisteks vajadusteks summade eraldamise määra põllumajandusliku artelli

tüüp-põhikiri ette ei näe. Vastavalt tüüp-põhikirja 12. ja 20. punktile määrab kolhoosi liikmete üldkoosolek iga aasta kohta summa, mis eraldatakse kultuurilisteks vajadusteks (kolhoosi kaadri ettevalmistamine, lastesõimede ja mängumurude organiseerimine, raadio sisseseadmine jms.).

Kas kolhoosil tuleb organiseerida lasteaed?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kohustatakse kolhooside juhatusi organiseerima naiste töötingimuste parandamiseks ja neile kolhoosi ühismajapidamises töötamise võimaluste loomiseks lasteaiaid, mängumurud ja lastesõimed.

Kas ja kuidas tasutakse Eesti NSV Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmistamise Riikliku Kooli õpilastele praktilise sõidu kulud ja päevarahad?

Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmistamiskooli õpilastele-praktikantidele tasutakse kulud, mis on seotud sõiduga raud- ja veeteedel praktikakohta ja tagasi kooli arvel. Üle 400 km kaugusele sõites lubatakse sõita platskaardivagunites ja veeteedel — kajutites.

Kui tootmispraktika on seotud väljasõiduga kooli asukohast, siis tasutakse ka päevaraha 4 rbl. suuruses ühe päeva kohta.

VII. Töökorraldus, töötasu ja töödistsipliin

1. TÖÖ ORGANISEERIMINE

Missugune õiguslik erinevus on kolhoosi ja kolhoosniku töö vahekorras võrreldes asutuste ja ettevõtete ning nende tööliste ja teenistujate töövahekorraga?

Kolhoosi liikme vahekord kolhoosiga ja kolhoosniku töösuhted erinevad täielikult asutuste ja ettevõtete tööliste ja teenistujate vahekordadest asutuse või ettevõttega ja nende töösuhetest.

Kolhoosi liikmete töö õigussuhted tekivad liikmeks-olekust kolhoosis, mitte töölepingust või administratiiv-aktist, nagu töölistel ja teenistujatel. Kolhoosnikud on selle majandi liikmed ja peremehed, kus nad töötavad.

Kolhoosnikute tööalaseid õigusi ja kohustusi, nende töötingimusi (töökord, tööpäeva kestus, töötasustamise kord jne.) ei määra mitte tööseadusandlus, nagu töölistel ja teenistujatel, vaid põllumajandusliku artelli põhikiri ja artelli töö sisekorra eeskirjad.

Kolhoosnikud saavad tasu oma töö eest majandi, mille liikmeks nad on, tulude jaotamise teel normipäevade järgi, aga mitte tagatud palga kujul, nagu töölistel ja teenistujad. Kolhoosniku töö tasustamine ei olene ainult tema töö hulgast ja omadusest, vaid ka kolhoosi poolt kõigi natuuras ja rahas saadud tulude määrast.

Isiku astumisel kolhoosi liikmeks tekib tema ja kolhoosi vahel õigussuhe, mille paratamatuks elemendiks on isikliku tööga osavõtt kolhoosi tööst, kolhoosi tulude jaotamisest töö hulga ja töö kvaliteedi järgi. Kõik kolhoosi liikmed on üldreeglina töö-õigussuhteis oma kolhoosiga.

Kolhoosielu ja -töö õigussuhete põhiliseks seaduseks

on põllumajandusliku artelli põhikiri. Kuid kolhoosi liikmete suhtes kehtivad täiel määral ka need nõukogude tööõiguse põhimõtted, mis otseselt põhinevad Stalinlikul Konstitutsioonil, ja need on — töö on iga töövõimelise kodaniku kohustus ja auasi, õigus tööle, õigus ja kohustus täita seatud tööd ja pidada töödistsipliini, õigus puhkusele, õigus saada tasu töö järgi ja õigus kindlustatusele töövõimetusel puhul.

Kuidas tuleb organiseerida kolhoosi liikmete tööd?

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 13. punkt määrab, et kõik tööd artelli majapidamises teostatakse artelli liikmete ühise tööga üldkoosoleku poolt vastuvõetud sisekorra-eeskirjade kohaselt.

Põhikiri kohustab artelli liikmeid töötama ausalt, alluma põhikirja nõudmistele ja üldkoosoleku ning juhatuse otsustele, täitma sisekorra-eeskirju, korralikult teostama juhatuse ja brigadiiri poolt neile määratud tööd, täitma neile antud ühiskondlikud kohustused ja rangelt kinni pidama töödistsipliinist.

Kõik põllumajanduslikud tööd artellis teostatakse üldreeglina individuaalse ja väikerühmalise tükitöö alusel. Kolhoosi tööjõureservide paremaks ärakasutamiseks, isikliku vastutamise likvideerimiseks ja võrdsustamise ärahoidmiseks moodustatakse igas artellis artelli liikmetest alatised tootmisbrigaadid (põllunduse, loomakasvatuse jne.). Samal eesmärgil moodustatakse brigaadides lülid tehniliste ja köögiviljakultuuride alal, kui tööd on seal vähe mehhaniseeritud.

Kas kolhoos võib palgata väljastpoolt tööjõudu ja mis tingimustel?

Kõik tööd artelli majapidamises peab teostatama üldreeglina artelli liikmete isikliku tööga.

Palgata on lubatud ainult isikuid, kes omavad eriteadmisi ja eriettevalmistust, kui vastava eriala töötajaid kolhoosil oma liikmete hulgas ei ole (agronoomid, insenerid, tehnikud, arvepidajad jt.).

Ajutiste töötajate palkamine on lubatud üldiselt ehitustöödeks.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee 19. aprilli 1938. a. määrusega määratakse, et töötajate palkamine kolhoosi väljastpoolt võib toimuda vaid kolhoosnikute üldkoosoleku loal. Selle tingimuse täitmata jätmisel tuleb lugeda töövahekord mitteseaduslikuks, mis ei anna kummalegi poolele — ei kolhoosile ega vastavale töötajale — töölepingus ettenähtud õigusi ega päne kohustusi.

Vastavalt Töökoodeksi sätetele peavad kõik väljastpoolt kolhoosi palgatud töötajad saama kindlaksmääratud töötasu kas ajatöö või tükitöö hinnete alusel.

Kolhooside tulude jaotamisest ei saa osa võtta isikud, kes ei ole kolhoosi liikmed, ja seepärast ei saa nendele arvestada normipäevi, välja arvatud need juhtumid, mis on otseselt ette nähtud valitsuse eeskirjades. Näiteks on valitsuse poolt ette nähtud normipäevade arvestamine nendele mitte-kolhoosiliikmetele, kes on värvatud kolhoosidesse põllumajanduslikele koristustöödele organiseeritud korras.

Töötasu suurus ja selle maksmise kord määratakse kindlaks palgatud töötaja ja kolhoosi vahel vastastikuse kokkuleppe alusel, arvesse võttes tööhulka, oskusenõudvust, kehtivaid töötasutariife. Töötingimused, töötasu suurus ja tasumaksmise kord nähakse ette töölepingus, mille kolhoos sõlmib väljastpoolt tööle võetud tööliste või teenistujaga.

Sotsiaalkindlustuse eeskirjade alusel on kolhoos kohustatud tasuma väljastpoolt palgatud töötajate palgafondilt sotsiaalkindlustuse maksud ning andma nendele töötajatele igal aastal puhkuse, nagu see on Töökoodeksis ette nähtud. Ajutise töövõimetuse korral ei saa need töötajad tasu kolhoosilt, vaid nendele makstakse toetust sotsiaalkindlustuse summadest sõltuvalt nende pidevast tööstaažist antud kolhoosis.

Põllumajanduse spetsialistidega, kes töötavad põllumajanduse organeis ja ametlaselt on kohustatud abistama ja juhtima kolhoosi tegevust ja tööd vastaval erialal (agronoomid, veterinaararstid, zootehnikud, raamatupidamise instruktorid jt.) — ei saa kolhoos sõlmida töölepingut ega ole õigustatud maksma nendele mingit eritasu ei natuuras ega rahas.

Missugused mahaarvamised tuleb teostada kolhoosi juhatusel palgatud töötajate töötasust?

Töötaja palgast võib teha ainult neid mahaarvamisi, mis on seaduses täpselt ette nähtud.

Säärastena kuuluvad väljastpoolt kolhoosi palgatud töötajatele väljamakstavast palgast mahaarvamisele tulumaks ja maks vallalistelt, üksikuilt ja vähelapselistelt kodanikelt. Mõlemad need maksud peetakse kinni igal kuul töötaja esimese poole kuu palgast eelneva kuu palga järgi vastavalt maksude tariifidele. Kinnipeetud summad kantakse üle riigitulude arvele.

Samuti toimub väljamakstavast palgast riigilaenu tellimiste ositimaksete mahaarvamine. See on lubatud aga ainult laenutellijate ülesandel, mis on nende poolt antud laenutellimislehel. Laenumaksete mahaarvamine toimub igal palga maksmisel. Kinnipeetud riigilaenu tellimise ositimaksud kuuluvad ülekandmisele või sissemaksmisele selle hoiukassa arvele, kelle kaudu toimus laenu tellimine.

Uheaegselt viimase makse kinnipidamisega tellimise järgi antakse tellijaile kätte laenude obligatsioonid. Tellijaile, kes lahkuvad enne laenuarvete lõpetamist, antakse obligatsioonid välja tasutud maksete suuruses.

Peale nende tuleb kolhoosi juhatusel teostada väljamakstavast palgast kinnipidamisi, kui palgale pööratakse sissenõudmine kas kohtu täitelehe või notariaalorgani pealdisega varustatud dokumendi alusel.

Kuidas moodustatakse kolhoosis tootmisbrigaadid, ja sealhulgas ka põllundusbrigaadid?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 14. punktile ja hilisematele vastavatele juhistele moodustatakse kolhoosi kõik tootmisbrigaadid, sealhulgas ka põllundusbrigaadid, artelli juhatusel. Tootmisbrigaadide koosseisu võetakse kõik töövõimelised kolhoosnikud, kes ei kuulu kolhoosi administratiiv-teenindava personaali koosseisu. Kolhoosidel soovitatakse kinnitada brigaadide isikuline koosseis kolhoosi juhatusel koosolekul.

Põllundusbrigaadid moodustatakse vähemalt ühe külvikorra kestuseks ja selle aja peale määratakse põllundusbrigaadidele ka maatükid külvikorrapõldudel. Kolhoosides, kus külvikordi ei ole veel sisse seatud, kinnistatakse

põllundusbrigaadidele maa-alad olemasolevatel põldudel, arvestades seejuures, et kõigil brigaadidel oleks võrdne töökoormus.

Igale põllundusbrigaadile kinnistab juhatus eri aktiga maa-alad ja kõik teised brigaadi tööks vajalikud tootmisvahendid: vajalik inventar, tööloomad ja majapidamishooned.

Tähtsamaks ülesandeks tööorganiseerimise parandamisel kolhoosides on alaliste tootmisbrigaadide, kui töö organiseerimise põhivormi, tugevdamine, mis võimaldab kõige produktiivsemalt kasutada kolhoosides traktorijaamade võimsat tehnikat ning kolhooside omi tootmisvahendeid.

Kes jaotab tööd brigaadis ja kuidas toimub kolhoosnike poolt tehtud tööde arvestamine?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 14. punktile jaotab tööd brigaadis artelli liikmete vahel otseselt brigadiir, kes on kohustatud kõige otstarbekamalt ära kasutama oma brigaadi iga kolhoosniku tööjõudu, mitte lubades töö jaotamisel mingit onupoja- või perekonnapoliitikat ja rangelt arvestades igaühe tööoskust, tema kogemusi ja füüsilist jõudu.

Kui on aga brigaadis organiseeritud lülid, siis brigadiir jaotab tööd lülide poolt täidetavas osas ainult lülide vahel.

Põhikiri kohustab brigadiiri tegema vähemalt üks kord nädalas kokkuvõtte artelli iga liikme poolt tehtud töö kohta ja vastavalt kolhoosnike üldkoosolekul kinnitatud tööhinnete le kandma iga kolhoosniku tööraamatusse tema normipäevade arvu.

Artelli juhatus peab iga kuu välja panema artelli liikmete nimekirja, kus on ära näidatud nende poolt möödunud kuul töötatud normipäevade arv.

Teadaande artelli iga liikme poolt möödunud aasta jooksul töötatud normipäevade arvu kohta paneb kolhoosi juhatus üldiseks teadmiseks välja vähemalt kaks nädalat enne üldkoosolekut, kus kinnitatakse artelli tulude jaotus. Aasta töö kokkuvõttele kirjutavad alla peale arvepidaja veel tingimata ka brigadiir ja artelli esimees.

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 on kolhooside juhatused kohustatud teostama ranget kontrolli põllutööde kvaliteedi üle, jälgides, et brigadiirid arvestaksid iga päev kolhoosnike

poolt tehtud töid ning et õigeaegselt kantaks kolhoosnikute tööraamatutesse nende poolt töötatud normipäevad.

Kolhoosi esimees on kohustatud tööd vastu võtma brigadilt vähemalt üks kord nädalas.

Kas brigadiirile kinnistatud tootmisvahendeid võib ilma brigadiiri teadmata anda artelli teiste liikmete kasutusse?

16. juuli 1948. a. määruses nr. 668 märgib Eesti NSV Ministrite Nõukogu, et üheks puuduseks töö organiseerimisel kolhoosides on asjaolu, et brigadile kinnistatud tootmisvahendeid kasutatakse sageli brigadiiri teadmata väljaspool brigadii, mis takistab brigadii normaalset tööd.

Sama määrusega ning hiljem kolhooside töö organiseerimise ja parandamise kohta kehtestatud eeskirjadega määratakse, et brigadidele kinnistatud tootmisvahendid peavad olema kõik brigadiiri korralduses ja et neid ei või brigadiiri teadmata või kolhoosi juhatuse otsuseta võtta teistele töödele väljaspool brigadii.

Kas on lubatud kolhoosnikule tööks kinnistatud hobuseid anda üle teistele kolhoosnikutele ja mis korras?

Valitsuse eeskirjadega soovitatakse kinnistada kolhooside brigadides kõik hobused koos rakmetega tööks nendele kolhoosnikutele, kes on vilunud hobustega töötamises ja ümberkäimises, kel on tahtmist selleks ja kes on näidanud, et nad kannavad hoolt hobuste eest. Hobuste kinnistamist kolhoosnikutele töödeks ja hooldamiseks teostatakse kolhoosi juhatuse ja kinnitatakse kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt.

Kõik hobutööd tuleb teostada ainult nendel kolhoosnikutel, kellele on kinnistatud hobused. Hobuseid võib teistele isikutele üle anda ainult mõjuvatel põhjustel (hobusemehe haigus, ajutine eemalviibimine) kolhoosi juhatuse loal.

Kolhoosides peab iga kolme kuu möödumisel toimuma riiklik kontroll hobusekasvatuse seisukorra üle kõigi hobuste ülevaatusega zoo-veterinaartöötajate poolt. Riikliku kontrolli seisukoht tuleb läbi arutada kolhoosnikute üldkoosolekul ja rajooni täitevkomitees, võttes tarvitusele abinõud hobusekasvatuse seisukorra parandamiseks.

Missugune kord kehtib hobuste tööst vabastamise kohta kolhoosides?

Vastavalt zootehnilis-veterinaarsetele nõuetele on keelatud kasutada ükskõik millisteks töödeks hobuseid kuni 3 aasta vanuseni ja tiineid märasid 2 kuud enne ja 15 päeva pärast varssamist.

Hobuseid 3 kuni 4 aasta vanuseni ja tiineid märasid pärast kaitsetunnistuse väljaandmist võib kasutada ainult kergetel töödel hobustega töötamises ja hooldamises hästi vilunud kolhoosnikute käes.

Tiinete ja imetajate märade töökoormuseks võib määrata mitte üle $\frac{2}{3}$ normist, mis on ette nähtud sama liiki töödel teistele hobustele kolhoosis. Vastavalt sellele tuleb vähendada töönormi ka nendel hobustel töötavatele kolhoosnikutele, ning korraldada tööhinne sääraselt, et nad teeniksid ka vähendatud töönormi juures endise arvu normipäevi.

Tiineid ja imetajaid märasid on keelatud kasutada ka töödel, mis on seotud järskude pööramistega ja tõmmetega, masinate ringveol, niidumasinade ees, viljalõikajate ees ja teiste põllumajanduses tarvitataivate lõikemasinate ees, mis on kardetavad varsale, ning samuti töödel, mis on seoses pikema eemalviibimisega majandist.

Kõigi paaritatud märade tiinestumise kontrolli teostatakse ja tiinete märade kohta antakse välja kaitsetunnistused iga aasta augusti—oktoobri kuudel.

Missuguste kultuuride kasvatamise alal moodustatakse kolhoosides tootmisbrigaadide koosseisus lülid?

Kolhooside töö organiseerimise eeskirjadega mõisteti hukka paljudes kolhoosides esinenud teraviljakultuuride alal lülide moodustamise praktika kui ebaõige, mis on tõsiseks pidurdajaks põllutööde edasisel laiaulatuslikul mehhaniseerimisel. Lülidele kinnistati maa-alad, tööloomad, põllutöömasinad ja inventar, millega lülid vastandati tootmisbrigaadidele ning vähendati seega tootmisbrigaadide kui kolhooside töö organiseerimise põhivormi tähtsust.

Kolhooside tootmisbrigaadide koosseisus lülide moodustamist lubatakse ainult tehniliste ja mõnede vaheltharivate kultuuride (suhkrupeet, kõögivilid) alal juhul, kui nende

kultuuride kasvatamisele ei rakendata küllaldaselt mehhanisme ning kui nende kultuuride külvipind on märkimisväärselt suur.

Lülide moodustamisel tehniliste ja muude vahelharitavate kultuuride alal ei tohi esineda juhte, kus lülidele kinnistatakse tootmisvahendid; need tuleb kinnistada brigaadile, brigaadis aga — üksikutele kolhoosnikutele.

Kuidas organiseeritakse lülid, tööd lülis ja lüli juhtimist?

Lülid moodustatakse tootmisbrigaadides nende brigaadide liikmetest. Nad moodustatakse selleks, et vältida isiklikku vastutamatust üksikute kultuuride harimisel ja tööde juhtimise paremustamiseks. Lüli alatise koosseisu kinnitab kolhoosi juhatus.

Kultuuride kinnistamist lülidele teostatakse vähemalt üheks aastaks, arvestades nende töönoudlust, harimise ja saagikoristamise aega selleks, et koormata võrdselt tööga kõik organiseeritud lülid ning et mitte liigselt killustada külve lülide vahel.

Lülidele põldude eraldamine ja kinnistamine peab täieliku harimise võimaldamiseks toimuma enne sügisküнди.

Iga lüli normipäevad ja lülile kinnistatud põlluosalt saadud saak arvestatakse teistest lahus.

Lüli juhtimiseks kinnitab kolhoosi juhatus vilunud ja autoriteetsete kolhoosnikute hulgast lülivanema.

Lülivanem töötab võrdselt kõigi lüli kolhoosnikutega. Uhtlasi paigutab tema kolhoosnikud tööle, valvab selle järele, et lüli liikmed peaksid kinni töökorrast, valvab töönormide täitmise ja töö kvaliteedi üle ning viibib juures, kui brigadiir lüli kolhoosnikute poolt täidetud töid vastu võtab.

Kuidas vormistatakse lülide koosseis ja neile põldude määramine?

Kõik andmed lülide koosseisu, nendele kinnistatud kultuuride, põldude ja põllumajanduskultuuride viljakuse plaaniülesannete kohta fikseeritakse brigaadide ja lülide aasta tootmisülesandeis. Pärast seda, kui kolhoosnikute üldkoosolek on kinnitanud brigadi tootmisülesande ja

juhatas lüli ülesande, antakse brigaadi ülesanne brigadiiri kätte ja lüli ülesanne lülivanema kätte. Teine eksemplar tootmisülesandeist hoitakse alal kolhoosi juhatuses.

Kolhooside praktikas toimub põldude jaotamine lülidele kohapeal põllul, piirimärkide ülesseadmine toimub lülivanemate juuresolekul ja see vormistatakse aktiga. Aktiil märgitakse põldude asukoht ja haritavate pindalade suurus.

Milline on artelli juurdevõetud liikmete brigaadidesse ja lülidesse määramise kord?

Artelli äsja vastuvõetud liikmete paigutamisel brigaadidesse ja lülidesse peetakse kinni samast korrast, mis kehtis artelli vanade liikmete suhtes, s. o. eelkõige peetakse silmas artelli tootmisalaseid huve, artelli liikme elukohta ja võimeid temale antava töö täitmiseks.

Pole õige, et mõned kolhooside juhatused loovad uutest kolhoosnikutest uue brigaadi või uue lüli, arvestamata nende elukohta.

Kas tohib lülivanemale panna töö arvestamise kohustus lüliis?

Ei tohi. Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 15. punktile peab brigaadis töö üle arvet brigadiir. Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 kohustatakse kolhooside juhatusi sisse seadma range kontroll põllutööde kvaliteedi üle, jälgima, et brigadiir iga päev üles märgiks iga kolhoosniku poolt tehtud töö ja õigel ajal kolhoosniku tööraamatusse märgiks tema poolt väljatöötatud normipäevade arvu.

Sama määrus näeb ette ka lülivanema kohustused. Lülivanem, kes töötab võrdselt kõigi lüli kolhoosnikutega, organiseerib kolhoosnikute tööle paigutamist, jälgib, et lüli liikmed kindlaksmääratud töökorrast kinni peaksid, töonorme täidaksid ja kvaliteetset tööd teeksid, ning viib juures, kui brigadiir lüli kolhoosnikuilt nende poolt tehtud tööd vastu võtab.

Kas võib ka lülidele kinnistada hobuseid ja põllumajanduslikku inventari?

Ei või. Hobused ja põllumajanduslik inventar (külvimasinad, adrad, niidumasinad jne.) tuleb vahetult kinnis-

tada brigaadile, brigaadis aga üksikuile kolhoosnikuile, mitte lülile.

Et kolhoosnikud (hobusemehed), kellele tööloomad kinnistatakse, oleksid koos teiste lüli liikmetega põllumajanduslike kultuuride viljakuse tõstmisest huvitatud, tuleb nad arvata lülide koosseisu. Sel juhul tuleb brigaadiril hobusemeestele töökäske andes arvesse võtta, kes kuski lüli töötab, et nad võiksid oma lüli põllul töötada.

Kuidas toimub loomakasvatusbrigaadide organiseerimine ja nende juhtimine?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 14. punktile moodustab artelli juhatus loomakasvatusbrigaadid vähemalt 3 aastaks.

Vähese loomade arvuga kolhoosides eraldatakse üks loomakasvatusbrigaad kõigi loomaliikide talitamiseks, ning võimaluse ja vajaduse korral antakse brigaadile täiendavalt teisi töid, mis on võimalik sooritada loomade talitamise kõrval peaülesannet kahjustamata. Suurema loomade arvuga kolhoosides eraldatakse eri brigaadid kas kahe või iga loomakasvatusfarmi jaoks.

Loomakasvatases soovitatakse kolhoosidel kinnistada igale loomakasvatusbrigaadile produktiivloomad, loomade talitamiseks vajalik inventar, veovahendid ja karjalaudad.

Üldreeglina juhivad loomakasvatusbrigaade loomakasvatusfarmide juhatajad või kolhoosi loomakasvatuse juhatajad.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 on soovitatud kolhoosidel määrata loomakasvatusfarmide juhatajad, kui farmides on emasloomi vähemalt: hobusefarmis — 20 mära, veisefarmis — 35 lehma, seafarmis — 20 emist, lambafarmis 800 utte.

Kolhoosides, kus emasloomade arv on väiksem, määratakse kolhoosi loomakasvatuse juhataja.

Juhtudel, kui loomakasvatuse juhataja ei ole täies ulatuses koormatud loomakasvatuse juhtimise tööga, kinnistatakse temale loomi talitamiseks, loomakasvatuse juhtimise eest arvestatakse aga temale täiendavalt 10—15 normipäeva kuus.

Kuidas organiseerida tööd loomakasvatustbrigadides?

Farmi tööde õigel organiseerimisel on suur tähtsus, sest sellest oleneb kolhoosi loomakasvatuse arendamise edu. Töö organiseerimise ja arvestuse parandamiseks kolhooside loomakasvatustfarmides tuleb tööks kolhoosi loomakasvatustses valida parimad ja sel alal oskust omavad kolhoosnikud. Kui karjatalitamise ja -hooldamise alal ei ole võimalik igale loomakasvatustes töötajale anda täit töökoormust, siis tuleb neile määrata täiendavat tööd muudel loomakasvatustega seotud aladel (söötade ja allapanu kohalevedu, söötade ettevalmistamine, kütuse varumine farmidele jne.).

Loomade talitamisel töötavate kolhoosnikute väljavalmimisel ja fikseerimisel tuleb määrata ka asendajad nendele kõigiks puhkepäevadeks ning määrata töögraafikud iga kuu kohta.

Loomakasvatustbrigaadi tuleb loomade laudaperioodiks täiendada vajalikkude arvu söödavedajate, hobuste ja veovahenditega, andes need alates 1. novembrist loomakasvatustfarmide juhatajate käsutusse.

Loomakasvatustbrigaadi liikmeid võib vahetada ainult erandjuhtumel kolhoosi juhatuse otsusel.

Arvestades individuaalselt kolhoosi iga loomakasvatustala tingimusi tuleb kolhoosi juhatusel jõuda selgusele, kas olemasolevad töönormid ja -hinded normipäevades loomade talitamisalal on kolhoosis õiged.

Kolhoosides korraldatakse iga kuu loomade üldine ülevaatus ning loomakasvatustbrigaadi igale liikmele kinnistatud loomade seisukorra akteerimine. Sellele tööle tõmmatakse kaasa väljastpoolt põllumajanduse eriteadlasi. Ülevaatusaktide alusel teostab kolhoosi juhatust loomakasvatustbrigaadide liikmetele ja teistele kolhoosnikutele, kellele loomad kinnistatud — normipäevade juurde- või mahaarvestamist.

Kui suur arv loomi on soovitatav kinnistada ühele töötajale talitamiseks?

Veisefarmis kinnistatakse talitamiseks: lüpsjale-karjatalitajale — 8—14 lehma, karjatalitajale-karjasele — 30—50 lehma, vasikatalitajale — 20—25 vasikat, noorloomade- või nuumloomade-talitajatele — 30—50 looma, sugupullide talitajale — 3—4 looma.

Seafarmis kinnistatakse: seatalitajale — 7—8 emist koos põrsastega, kui aga 3—4 kuu vanusest alates toimub noorsigade talitamine eri seatalitaja poolt, siis 10—12 emist.

Lambafarmides kinnistatakse lambatalitajale-karjasele — 75 täiskasvanud utte koos talledega. Lammaste poegimise ja pügamise ajaks eraldatakse lambatalitajale abiks kolhoosnikuid.

Linnufarmis kinnistatakse linnutalitajale täiskasvanud linde: 500 kana või 300 parti, või 100 hani, või 100 kalkunit, noorlinde aga: 800 kanatibu või 400 parditibu, või 300 hanetibu, või 300 kalkunitibu.

Hobusefarmis kinnistatakse tallimehele talitamiseks 10 täiskasvanud hobust või 12 kuni kolme aasta vanust noorhobust; tõunoorhobuseid kinnistatakse ühe tallimehe kohta 6.

Kuidas toimub kolhoosides loomade ja loomakasvatuse-inventari kinnistamine?

Loomakasvatuse tööde paremaks organiseerimiseks ja isikliku vastutuse suurendamiseks tuleb kolhoosides kinnistada kõik ühisloomad, loomakasvatushooned ja loomade talitamise inventar loomakasvatusefarmide juhatajatele või loomakasvatusebrigaadide brigadiiridele, farmides ja brigaadides aga kinnistada loomad ja inventar üksikutele kolhoosnikutele.

Hoonete, inventari ja loomade kinnistamise kohta koostatakse aktid kahes eksemplaris, milledest üks eksemplar jääb farmi juhatajale ja teine kolhoosi juhatusele.

Kuidas organiseerida kolhooside tööd viljapuu- ja marjaaias?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu ja EK(b)P Keskkomitee 1. oktoobri 1949. a. määrusega nr. 28 «Aianduse arendamise kohta Eesti NSV-s aastail 1950—1955» (Eesti NSV Teataja 1949, 26, 163) soovitatakse kolhoosidel:

organiseerida töödeks viljapuu- ja marjaaedades alalised puuvilja ja köögivilja kasvatamise brigaadid või lülid, väikestes aedades aga panna aia- ja köögiviljakultuuride hooldamine üksikutele aednikkudele. Viljapuu- ja marjaaiad kinnistada alalistele aianduslülidele vähemalt

5 aastaks, eraldades neile vastava brigaadi kaudu vajalikul hulgal inventari ja tööloomi;

ulatuslikult praktiseerida viljapuu- ja marjaaedade 1—2 ha suuruste osade kinnistamist lülide üksikutele liikmetele, kellele panna nende hooldamine;

mitte lubada aianduslülide kolhoosnikute üleviimist teistele töödele, kui samal ajal ei ole lõpetatud vajalikud tööd viljapuu- ja marjaaias või puukoolis.

Sama määrusega kohustatakse Eesti NSV Haridusministeeriumi organiseerima kooliõpilaste laialdast osavõttu viljapuude ja marjapõõsaste istutamisest ka kolhooside aedadesse ning Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja teisi keskasutusi varustama kolhoose vajalikul hulgal istikutega, taimekaitse-vahenditega ja -aparaatidega.

Kuidas toimub kalapüügibrigaadi ja kalapüügi organiseerimine põllumajanduslikus kolhoosis?

Vastavalt Eesti NSV põllumajanduse ministri ja Eesti NSV kalatööstuse ministri poolt 16.—17. mail 1949. a. kinnitatud põllumajandusliku kolhoosi kalapüügibrigaadi määrustikule ja põllumajandusliku artelli põhikirja säte-tele organiseeritakse kolhoosi üldkoosoleku otsusel põllumajandusliku kolhoosi juures kalapüügibrigaad kolhoosi veekogude õigeks majandamiseks ja töendusliku kalamajanduse teostamiseks.

Oma ülesannete täitmiseks kalapüügibrigaad:

püüab kolhoosi maade piires asuvatest mittetöendusliku tähtsusega veekogusest kalu, vähke, organiseerib kalakasvatuse ja sellealase melioratsiooni töid, kindlustab töenduslike vääriskalaliikide looduslikku ja kunstlikku paljundamist, vesilindude kasvatamist jne.

Kõik kolhoosi veekogudest saadud toodang realiseeritakse kolhoosi juhatuse poolt omal äranägemisel.

Töendusliku tähtsusega veekogudes, kus kalapüüki teostatakse Eesti NSV Kalakaitse ja -kasvatuse valitsuse loaga, teostab kalapüügibrigaad kalapüüki ja kala äraandmist riigile, kalakasvatuse ja vastavaid melioratsiooni töid vastavalt lepingutele, mis sõlmitakse kinnitatud tüüplepingute alusel kolhoosi poolt Eesti NSV Kalakaitse ja -kasvatuse valitsusega.

Ühtlasi teostab kalapüügibrigaad uute tiikide, püütud

kalade ümbertöötamiseks vajalike abiettevõtete, kala-laevade jne. ehitamist, püüniste, võrgumaterjali valmistamist.

Kalapüügibrigaadile vajalikud tootmisvahendid: püüni-
sed, laevad, kalakasvatuseinventar ja seadeldised ning muu
töenduslik varustus antakse üle brigaadi korraldusse.
Samuti kindlustab kolhoos brigaadile vajaliku töö- ja
veojõu.

Kalapüügibrigaadi vahetu juhtimine pannakse kala-
püügibrigaadi brigadiirile, kelle nimetab kolhoosi juhatus,
ja kinnitab kolhoosi üldkoosolek tähtajaga vähemalt
kaheks aastaks.

Kalapüügibrigaadides, kus kalurid on jaotatud lüli-
desse, nimetatakse kolhoosi juhatuse poolt vilunud, ees-
rindlike kalurite hulgast lülivanemad vähemalt kaheks
aastaks. Lülivanemad võtavad vahetult osa kalapüügi jt.
töödest koos lüliga.

Kõik kalapüügibrigaadi kalamajanduslikud tööd tehakse
brigaadi liikmete tööjõuga. Tegevuse juhtnööriks brigaadil
on kolhoosi üldkoosoleku poolt kinnitatud tootmisplaan.

Kalapüügibrigaad või tema üksikud liikmed, kes on
vabad oma otsestest ülesannetest, on kohustatud osa
võtma kolhoosi juhatuse määramisel kolhoosi üldistest
töödest. Kuid kalapüügibrigaadi plaaniliste tööde ajal ei
tohi brigaad ega tema üksikud liikmed asuda teistele töö-
dele.

Kalapüügibrigaadi liikmete poolt teostatud kalamajan-
duslikud tööd hinnatakse ja tasustatakse normipäevades
tükitöö alusel. Töönormid ja töö hinded normipäevades
töötatakse välja kolhoosi juhatuse poolt ja kinnitatakse
kolhoosi üldkoosoleku poolt.

**Kas kolhoosi juhatusele võib määrata tööle kolhoosni-
kuid — invaliide ja rauku — ning võtta nendelt aiamaa
kasutamise õigus, kui nad ei ole töötanud ettenähtud
normipäevi?**

Vanad ja töövõimetud kolhoosi liikmed säilitavad
õiguse aiamaa kasutamisele nendes normides, mis on ette
nähtud vastava kolhoosi põhikirjas, ka siis, kui nad ei
ole suutelised töötama ja seetõttu ei võta enam tegelikult
osa kolhoosi töödest. Kui aga kolhoosnik — invaliid või

vana — on osaliselt töövõimeline ja saab töötada kergematel töödel, siis on ta kohustatud ka vastavatest töödest kolhoosi juhatuse nõudmisel osa võtma. Miinimumarvu normipäevade väljatöötamise nõue ei kehti vanade ja töövõimetute kohta.

Kas külanõukogu esimees on õigustatud määrama artelli liikmeid tööle väljaspool artelli?

Külanõukogu ei ole õigustatud käsutama kolhoosi tööjõudu. Ta ei või suunata kolhoosnikuid ükskõik missugusele tööle artelli juhatuse nõusolekuta.

Juhtudel, kui kolhoosnikute suunamine töödele väljaspool kolhoosi on ette nähtud seadusega või valitsuse määrusega (töö- ja veokohustused, värbamised töökoolidesse ja teised), tuleb need suunamised teha kolhoosi juhatuse kaudu.

Igasugune korraldus kolhoosnikute suunamise kohta ühele või teisele tööle, kui see ei ole ette nähtud valitsuse määrusega, on seadusevastane ning ei kuulu täitmisele ja sellest tuleb teatada rajooni täitevkomiteele või rajooni prokurörile seadusevastase korralduse tühistamiseks järelevalve korras ning korralduse andnud isikute vastutusele võtmiseks.

Kas põllumajandusliku artelli liikmeks olevad maa-kooliõpetajad, arstid, rahvamaja juhatajad, nõukogude töötajad on kohustatud töötama kolhoosis miinimumarvu normipäevi aastas?

Kolhoosi liikmed, kes on valitud töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedesse, samuti kolhoosi liikmed maa-kooliõpetajad, arstid, põllumajanduse eriteadlased jt. on kohustatud täitma nendele pandud ühiskondlikud või ametialased ülesanded ja seepärast ei saa nendelt nende ametiaja vältel nõuda normipäevade miinimumarvu väljatöötamist, kui nad seda oma ülesannete kõrval teha ei saa.

Kas kolhoosi liikmetel on õigus saada puhkust?

Vastavalt Eesti NSV Konstitutsiooni 90. paragrahvile on kõigil Eesti NSV kodanikel õigus puhkusele. See õigus on ka kõigil kolhoosiliikmetel. Kehtiv seadusandlus ega põllumajandusliku artelli tüüp-põhikiri ei reguleeri otseselt

puhkuse andmise korda ja puhkuse vältust kolhoosides. See kord määratakse igas kolhoosis kolhoosi sisekorra eeskirjadega, mis kinnitatakse kolhoosi üldkoosoleku poolt.

Kes on kolhoosis õigustatud vabastama kolhoosi liiget ajutiselt tööst?

Vastavalt kolhooside sisekorra eeskirjadele vabastab kolhoosniku tööst isiklikuks asjaajamiseks üksikuteks päevadeks juhatause esimees, silmas pidades seejuures kolhoosi ühismajandi töö seisukorda ja tööjõu vajadust. Pikemaajalisteks eemalviibimisteks tööst on nõutav juhatause või üldkoosoleku luba.

Kuidas ja kelle poolt toimub kolhoosi liikmetele haigustõendite väljaandmine?

Vastavalt NSV Liidu Põllutöö RK ja NSV Liidu Tervishoiu RK poolt 13—19. XII—1939. a. kinnitatud juhendile peab kolhoosi liige, kui ta haigestub ja ei saa osa võtta kolhoosi tööd — esitama haiguse kohta kolhoosi juhatause tõendi.

Haiguse või vigastuse tõttu ajutise töövõimetuse korral on õigustatud kolhoosi liikmetele andma tööst vabastamise tõendi arst, kes juhatab maa arstijaoskonda, rajooni haigla arst, ambulatooriumi arst, arstijaoskonna juhataja ülesandeid täitev velsker ja iseseisva velskri- või velskri-ämmaemandapunkti juhataja.

Tõend peab olema kirjutatud vastava raviasutuse ametlikul blanketil ja peab olema varustatud raviasutuse pitsati jäljendiga.

Arstijaoskonna juhatajal arstil või rajooni haigla arstil on õigus vabastada kolhoosi liiget tööst kuni täieliku tervenemiseni (kuid mitte üle 3 kuu) või kuni alatise töövõimetuse (invaliidsuse) kindlakstegemiseni, kuid seejuures peab tööst vabastatud haige käima ambulatooriumis või arst haige juures kodus vähemalt üks kord 5 päeva jooksul. Haigustõendile tehakse iga kord märkus tööst vabastamise aja pikendamise kohta.

Velskri- ja velskri-ämmaemandapunkti juhatajal on õigus ajutise töövõimetuse puhul vabastada kolhoosi liiget tööst mitte kauemaks kui 7 päevaks.

Tõendi tööst vabastamiseks raskelt haigestunud perekonnaliikme eest hoolitsemiseks, eriti aga haigestunud

rinnalapsele ema hoolitsuse võimaldamiseks antakse haiget raviva arsti või velskri poolt kuni 5 päevaks. Seda tähtaega võidakse pikendada ainult erandjuhtudel ja ainult piiratud tähtjaks.

Tõendi kestusega kuni 1 kuuks teisele tööle üleviimise kohta tervisliku seisundi tõttu võib välja anda ainult maaarstijaoskonna juhataja või rajoonihaigla arst; kestuse puhul üle 1 kuu antakse ülaltähendatud tõend välja varustatult 2 arsti (jaoskonna juhataja ja rajoonihaigla või rajooni ambulatooriumi arsti allkirjadega).

Kolhoosi juhatus organiseerib kontrolli selle üle, et tööst vabastatud haige täidaks arsti või keskmise med. töötaja poolt määratud režiimi. Selleks rakendab juhatus tööle kolhoosi aktiivi.

Kolhoosi juhatus informeerib tõendi väljaandnud arsti või keskmist med. töötajat kõigist kehtestatud režiimi mittetäitmise juhtumitest haigete poolt.

Kuidas toimub kolhoosides naiste vabastamine tööst raseduse ja sünnitamise puhul?

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 14. punkti eeskirjadel tuleb vabastada naiskolhoosnikud kuuks ajaks enne ja kuuks ajaks pärast sünnitust, säilitades neile selle kahe kuu kestel poole sellest normipäevade arvust, mis nad keskmiselt teenisid.

Tõendi naiskolhoosniku tööst vabastamiseks raseduse puhul võib anda jaoskonnaarst, nõuandlaarst, rajoonihaigla arst ja sünnitusmaja (-osakonna) arst. Juhul, kui naiskolhoosnik elab kaugel jaoskonnaarsti asukohast, samuti ka edasilükkamatutel juhtudel annab raseduse puhul tööst vabastamise tõendi velskri-ämmaemanda punkti, ämmaemandapunkti või kolhoosi sünnitusmaja ämmaemand, kui kolhoosis on sünnitusmaja organiseeritud.

Tõendi naiskolhoosniku tööst vabastamiseks pärast kodust sünnitamist ühes sünnituspäeva äramärkimisega annab sünnitamisel abistanud eeltähendatud arst või ämmaemand.

Uhe kuu keskmise töötatud normipäevade arvu kindlaksmääramiseks jaotatakse normipäevade arv, mis naiskolhoosnik töötas sünnitusele eelnenud aasta jooksul kol-

hoosis, 12-ga; kui ta töötas vähem kui üks aasta, siis jaotatakse väljatöötatud normipäevade arv töötatud kuude arvuga.

Kolhoosi väljastpoolt palgatud naistöötajatele antakse vastavalt Töökoodeksi eeskirjadele raseduse ja sünnituse puhul puhkust 35 kalendripäeva enne sünnitust ja 42 kalendripäeva pärast sünnitust. Ebanormaalse sünnituse või kaksikute ja rohkema laste sünnitamise korral antakse pärast sünnitust puhkust 56 kalendripäeva. Selle puhkuse aja eest palgatud naistöötajad tasu kolhoosilt ei saa, vaid nendele makstakse toetust sotsiaalkindlustuse korras.

Kuidas toimub töötulide lahendamine kolhoosis?

Töötulid võivad tekkida ja tekivad kolhoosis juhtudel, kui kolhoosi üksikud ametiisikud rikuvad kolhoosi põhikirjaga ja sisekorra eeskirjadega kehtestatud töö organiseerimise korda, või kui üksikud kolhoosnikud rikuvad töödistsipliini ja ei täida oma kohustust ausalt töötamise kohta.

Töötulid kolhoosis kuuluvad lahendamisele kolhoosi juhtimisorganite poolt, mitte aga kohtu kompetentsi, — kohus ei ole kompetentne segama kolhoosi ja ta liikmete töövahekordadesse.

Mis korras toimub kolhoosi liikmete värbamine tööstusse, transporti jne.?

«Seaduses NSVL rahvamajanduse taastamise ja arendamise viie aasta plaanist 1946—1950» on määratud «Tööjõu värbamiseks tööstusse, ehitustöödele ja transpordi alale taastada tööjõu organiseeritud värbamise süsteem majandusorganisatsioonide lepingute alusel kolhoosidega ja kolhoosnikutega».

Tööjõu värbamine kolhoosidest võib toimuda ainult ministriumide ja nendega võrdsustatud organisatsioonide poolt (erivolinike ja -inspektorite kaudu) ja seejuures ainult neis rajoonides, kuhu on selleks otstarbeks antud vastavale ministriumile (keskasutusele) valitsuse organi poolt tööjõu värbamiseks order.

Tööjõu värbamisel kolhoosidest on nõutav, et ulgtööliste — kolhoosnikutega oleks sõlmitud kirjalik leping valitsuse poolt kinnitatud tüüplepingu alusel.

Tööstuste ja ettevõtete juhatajad on kohustatud ette

valmistama värvatud töötajate saabumise momendiks ühiselamud ühes kommunaalteenustega ja toitlustamisega.

Tööliste tööle vormistamine ja nende jaotamine ühiselamuisse peab toimuma nende saabumise päeval, tööle määramine aga — ühe ööpäeva jooksul saabumise päevast arvates.

Missugune õiguslik vahekord on kolhoosi ja kolhoosi liikme vahel viimase astumisel lepingu alusel ajutiselt tööle põlevkivikaevandusse või muudele töödele?

Organiseeritud ulgtöö on õiguslik vorm tööjõu värbamiseks kolhoosidest tööstusse, transporti ja teistesse rahvamajandusharudesse.

Organiseeritud ulgtöö iseloomustavaks jooneks on see, et kolhoosid ise eraldavad osa kolhoosi liikmeid töödeks väljaspool kolhoosi (tööstusse, metsavarumisse jne.). Kolhoosi liige läheb nendele töödele ajutiselt, katkestamata sidet kolhoosiga. See kolhoosnik säilitab liikmeõigused, kuid tööde ajaks väljaspool kolhoosi vabastatakse ta normipäevade kohustusliku arvu väljatöötamisest ja säilitab terve rea õigusi ja soodustusi kolhoosis.

Nii on kolhoosi juhatus kohustatud vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 28. mai 1949. a. määrusele nr. 397:

võimaldama nende kolhoosnike töövõimelistele perekonnaliikmetele, kes töötavad põlevkivitööstuses lepingute järgi, tööd kolhoosis kogu aasta jooksul eeliskorras enne teisi kolhoosnikuid;

andma põlevkivitööstuses töötavate kolhoosnike perekondadele vajalikku põllumajandusinventari ja hobu-transporti neile kuuluvate õue-aiamaade harimiseks ja nende isiklike vajaduste rahuldamiseks põllumajandusliku artelli põhikirjas ettenähtud korras;

andma nende kolhoosnike perekondadele kõiki soodustusi kolhoosis võrdselt kolhoosi teiste liikmetega;

kindlustama nende kolhoosnike perekonnaliikmed leivaga (toiduviljaga) ja loomasöödaga riiklike kokkustuhindade alusel samal määral, kui varustatakse kolhoosis kohusetruult töötavaid kolhoosnikuid.

Neid soodustusi antakse kolhoosist aga ainult tingimusel, et põlevkivitööstuses töötava kolhoosniku töövõimeli-

sed perekonnaliikmed võtavad osa kolhoosi tööstest ja teevad kehtestatud arvu normipäevi.

Nii tekib kolhoosi ja ulgtööle organiseeritud korras värvatud kolhoosniku vahel eriline õigusvahekord kumagi poole õiguste ja kohustustega. Aluseks selle õigusvahekorra tekkimisel ja soodustuste saamisel on leping vastava organisatsiooni ja kolhoosi liikme vahel, mis on registreeritud ja heakskiidetud kolhoosi juhatuse poolt.

Kolhoosi juhatusel on keelatud tagasi kutsuda kolhoosi liikmeid ulgtöödelt enne lepingu tähtaja lõppu.

Missugused soodustused riiklike maksude ja müügi-kohustuste alal on kolhooside liikmetel, kes töötavad organiseeritud korras kaevandustes või turbatööstuses?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 28. mai 1949. a. määrusele nr. 397 antakse soodustusi riiklike maksude ja müügi kohustuste alal kolhoosnikutele, kes on sõlminud töölepingud põlevkivi-, fosforiidi- või turbatööstusega, kui need lepingud on registreeritud kolhoosi juhatuses ja kui nende kolhoosnikute töövõimelised perekonnaliikmed võtavad osa kolhoositöödest ja täidavad ettenähtud normipäevade miinimumi:

kolhoosnikud, kes töötavad põlevkivitööstuses allmaatööl, vabastatakse põllumajandusmaksust tuludelt nende õue-aiamaalt;

kolhoosnikud, kes töötavad põlevkivi-, fosforiidi- või turbatööstuses, vabastatakse piimamüügi kohustuse täitmisest 50% ulatuses.

Missugune kord kehtib kolhoosi liikmete lahkumise kohta töölt tööstusest seoses töölepingu tähtaja lõppemisega?

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 12. juuli 1940. a. määrusele on tööstuse administratsioon kohustatud andma loa ettevõttest lahkumiseks kolhoosnikutele, kes töötasid ettevõttes kindla tähtaja peale sõlmitud töölepingu alusel, kui lepingu tähtaeg on lõppenud ja kui lepingu pikendamiseks puudub kolhoosniku nõusolek.

Juhul, kui kolhoosnik avaldab nõusolekut töölepingu pikendamiseks tööstusega, ei pea kolhoosi juhatus selleks tegema takistusi.

Kuidas organiseeritakse postisaadetiste transporti ja kättetoimetamist maal kolhoosidele?

Postisaadetiste transportimiseks ja kättetoimetamiseks maal soovitatakse kolhoosidel eraldada üldkoosoleku otsusel kolhoosnikute hulgast isikud, kes ei ole seotud põhitöödega põllul ja farmides, postivedamiseks veovahendid, hobune ja posti kättetoimetamiseks üksikutesse peredesse — postiljoni.

Postivedajat ja postiljoni võib kasutada pärast posti kättetoimetamist kolhoosi töödeks.

Postivedajale soovitatakse arvestada kolhoosnikute üldkoosoleku kinnitusel normipäevi, sõltuvalt maršruudi pikkusest, kuid mitte üle 0,50 iga reisi eest (edasi-tagasi); postiljonile — sõltuvalt maršruudi pikkusest ja teenindavate perede arvust, kuid mitte üle 0,5 normipäeva iga tegelikult töötatud päeva eest.

Erandjuhtudel (kaugus, halvad teeolud) võib kolhoosnikute üldkoosoleku nõusolekul määrata postivedajale ja postiljonile tasu kuni 0,75 normipäeva ulatuses.

Nendele kolhoosidele, keda teenindab teise kolhoosi postivedaja või postiljon, pannakse osa kuludest, mis teiste kolhooside poolt kulutatakse posti veovahendite korrashoiuks, postivedajate ja postiljonide töötasuks. Nende kulude suuruse nii natuuras kui rahas kinnitab iga teenindatava kolhoosi kohta rajooni täitevkomitee.

Samuti on kohustatud kandma osa postiveo ja kättetoimetamise kuludest kolhoosi postivedajate ja postiljonide poolt teenindatavad töölised, teenistujad, üksiktalunikud ja teised kolhooside liikmeks mitteolevad isikud, maaasutised, -organisatsioonid ja -ettevõtted. Nende kulude suuruse määrab rajooni täitevkomitee, kusjuures kolhooside liikmeks mitteolevate majandite poolt makstav tasu ei või olla väiksem keskmiselt ühe kolhoosipere kanda tulevast kulust.

Missugused on postiveo ja posti kättetoimetamise tingimused?

Vahekord Sideministeeriumi kohalike kontorite ja kolhooside vahel posti korraldamise alal maal luuakse kinnitatud tüüplepingute alusel sõlmitavate lepingutega: a) hobustranspordiga posti veoks ja b) postisaadetiste adressaatidele kättetoimetamiseks maal.

Nende lepingutega võtab kolhoos endale kohustuseks:

a) posti veo alal —

teostada posti vedu lepingus tähendatud sideettevõttest kuni kolhoosini või asulani, posti vastuvõtmist ja äraandmist postiveotrakil asuvates sideettevõtetes, kusjuures posti raskus ei või ületada ühe hobuse kohta 160 kg ja veotrakti pikkus — 30 km;

b) posti kättetoimetamise alal maal —

eraldada ajalehtede, ajakirjade ja iga liigi posti kättetoimetamiseks adressaatidele, samuti ka posti lihtoperatsioonide toimetamiseks kindla postiljoni. Postiljoni töökoormuse norm ei või ületada üheks kojukandeks antava posti kaalu suhtes 14 kg, maršruudi pikkuse suhtes — 12 km ja teenindamise suhtes — 200 peret.

Samade lepingutega kohustab Sideministeeriumi rajooni kontor:

a) posti veo alal:

maksma kolhoosile posti veoks antava hobustranspordi eest taksikohase tasu hobuse poolt läbisõidetud iga km pealt, kandes tasu üle kolhoosi jooksvale arvele pangas hiljemalt postiveo kuule järgneva kuu kolmandal päeval;

b) posti kättetoimetamise alal:

kätte toimetama kolhoosile ajalehed lepingus kindlaksmääratud tähtaegadel ja kohtades ning samuti võtma vastu posti; varustama postiljoni kirjakandekotiga; teostama kontrolli selle üle, kuidas postiljon toimetab kätte posti, tasuma postiljonile määrustes ettenähtud tasu perioodiliste väljaannete levitamise eest ning maksma ühekordseid preemiaid korraliku töö puhul: esimese tööaasta eest — 100 rbl., kaheaastase töötamise eest — 150 rbl., kolme- ja enamaastase töötamise eest — 200 rbl.

Kui kolhoos ei anna lepinguga määratud päevaks postiveoks hobust, siis maksab ta sideettevõtte kasuks leppetrahvi 25 rbl. päevas.

Posti ärasaatmise tähtaegadest kõrvalekaldumise eest sideettevõtete süü läbi, kui see ei olnud tingitud rongide, lennukite või aurikute hilinemisest, maksab sideettevõtte kolhoosile trahvi — kuni 30 min. viivituse eest 3 rbl., iga järgneva 30 min. viivituse eest 5 rbl. suuruses.

2. TÖÖ TASUSTAMINE PÖLLUNDUSES JA LOOMAKASVATUSES

Kuidas ja missugusele tähtajale määratakse kolhoosis töönormid ja tööhinded?

Põllumajanduslikud tööd artellis teostatakse üldiselt tükitöö alusel.

Artelli juhatus töötab välja ja kolhoosnikute üldkoosolek kinnitab töönormid kõigi põllumajanduslike tööde kohta ja iga töö hinde normipäevades. Näidis-töönormid ja -hinded tähtsamate tööde kohta kolhoosis on antud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 ja teiste vastavate eeskirjadega. Töönormid ja tööhinded tuleb pärast nende kinnitamist üldkoosoleku poolt kontrolli korras läbi vaadata rajooni täitevkomitee koosolekul.

Sama määrusega on tunnistatud vajalikuks teostada iga aasta kolhoosis kehtivate töönormide täitmise kontrolli ja nende normide revideerimist. Kui rakendatud töönormidest osa või kõik osutuvad madalaiks, võrreldes saavutatud tööjõudluse tasemega, siis tuleb vastavaid norme kolhoosnikute üldkoosoleku otsuse alusel tõsta.

Hiljem kolhooside tööde normeerimise kohta kehtestatud eeskirjadega kohustatakse kohalikke nõukogude ja põllumajandusorganeid organiseerima kõigis kolhoosides kehtivate töönormide revideerimist, arvestades kolhooside töö iseärasusi ja eesrindlike kolhooside saavutusi, kindlustama kõigis kolhoosides töönormide vastuvõtmise üldkoosolekul, mitte lubades näidis-töönormide mehaanilist rakendamist, kindlustades kõrgema töötasu maksmist tähtsamatel töödel ja töötasu alandamist kõrvalise tähtsusega töödel.

Kuidas talitada töönormide ja -hinnete väljatöötamisel ja kinnitamisel kolhoosis nende tööde osas, millede kohta ei ole ette nähtud näidis-töönorme ega -hindeid?

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 19. aprilli 1948. aasta määrusele nr. 1259 on lubatud vabariikide ministrite nõukogudel vajaduse korral töötada täiendavalt välja näidistöönorme ja -hindeid normipäevades nende tööde kohta, mille kohta ei ole antud näidis-norme sama

määrusega (Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr. 668), kuid missuguseid töid vabariikide kolhoosides sooritatakse.

Kõik need tööde kinnitatud näidisnormid on toodud väljaandes «Kolhooside näidistöönormid ja -hinded normipäevades». Eesti Riiklik Kirjastus, 1950. a.

Kui peale nende esineb veel töid, millede kohta ei ole näidis-töönorme ja tööhindeid, siis määrab need kolhoos ise, arvestades antud kolhoosi eesrindlike kolhoosnikute poolt saavutatud tööviljakust.

Millal ja mis alusel koostatakse normipäevade kulutamise plaan?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega nr. 668 16. juulist 1948. a. soovitatakse kolhooside juhatustel koostada ühtaegu aastatootmisplaani ja tulude-kulude eelarve koostamisega normipäevade kulutamise plaan põllumajandusharude, iga kultuuri või samalaadsete kultuuride grupi järgi — iga brigaadi ja iga lüli jaoks, loomaliikide alal aga — iga loomakasvatusefarmi jaoks ning iga abikäitise, iga ehitusobjekti ja sisemiste majapidamistöde jaoks, samuti töötasu maksmiseks administratiiv- ja teenindavale personaalile.

Normipäevade kulutamise plaanid nii kogu kolhoosi kohta kui ka üksikute brigaadide, lülide ja loomakasvatusefarmide kohta koostatakse riikliku plaaniga kindlaksmääratud ülesannete — külvipindade suuruse, viljakuse ja loomakasvatuse arendamise ülesannete alusel, arvestades kolhoosis rakendatud töönorme ja tööhindeid normipäevades.

Normipäevade kulutamise plaani koostamisel iga brigaadi ja lüli kohta tuleb arvestada tööde mehhaniseerimise taset, mullastiku erisusi ja põldude umbrohtumist, eelvilju ja viljeldavate kultuuride sortide omadusi.

Kolhooside normipäevade kulutamise plaani koostamisele tuleb kaasa tõmmata brigadiire, lülivanemaid ja eesrindlike kolhoosnikuid. Need normipäevade kulutamise plaanid kuuluvad kinnitamisele kolhoosnikute üldkoosoleku poolt.

Kuidas teostatakse kontrolli selle üle, et normipäevade kulutamine toimuks vastavalt plaanile?

Määrusega nr. 668 soovitatakse kolhooside juhatustel ja revisjonikomisjonidel teostada kontrolli normipäevade õige arvestamise üle ja vähemalt üks kord kvartalis ning aasta lõpul enne tulude jaotamist võrrelda normipäevade tegelikku kulutamist kulutamise plaani arvudega ja tegelikult tehtud tööde hulgaga iga brigaadi, lüli, farmi osas kultuuride, ehitusobjektide järgi ning administratiivteenindava personaali töötasuks normipäevade kulutamist.

Normipäevade kulutamise võrdlemisel määratakse kindlaks põhjused ja selgitatakse isikud, kes on süüdi normipäevade ülekulutamises, samuti plaanis ettenähtud agrotehniliste ja zootehniliste ürituste mittetäitmises.

Kontrolli tulemustest tuleb koos vastavate ettepanekutega ette kanda kolhoosnikute üldkoosolekule.

Kas võib arvestada normipäevi tööde eest, mis ei ole ette nähtud tööde ja normipäevade kulutamise plaanis?

Juhul, kui brigaadidel või lüliidel tuleb teha lisatöid neile kinnistatud põldudel või farmides, mis suurendavad või kindlustavad saaki või soodustavad loomakasvatuse arendamist, kuid ei ole ette nähtud normipäevade kulutamise plaanis, peab kolhoosi esimees lubama need tööd teostada.

Nende lisatööde tegemiseks normipäevade kulutamine tuleb pärast kinnitada kolhoosnikute üldkoosoleku poolt (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. määrus nr. 668).

Kuidas talitada siis, kui selgub, et kolhoosnikule on normipäevad arvestatud mitteõigesti?

Kui selgub, et kolhoosnikule on brigadiiri või farmijuhataja poolt arvestatud mitteõigesti normipäevi, alandades omavoliliselt töönorme, tõstes tööhinnet, mõõtes täidetud tööd ebaõigesti või teostades arvestamist ebatäpselt, samuti kui selgub, et on arvestatud normipäevi halvakuvaliteediliste ja ümbertegemisele kuuluvate tööde eest — siis soovitatakse kolhoosi juhatusel need mitteõigesti rohkem arvestatud normipäevad maha arvata.

Brigadiirilt või farmijuhatajalt, kes teostas normipäe-

vade mitteõige arvestuse, arvestatakse kolhoosi juhatuse otsusel neil juhtudel maha kuni 5 normipäeva.

Kas isikud, kes ei ole kolhoosi liikmed, on õigustatud nõudma kolhoosilt tehtud tööde eest tasu normipäevades?

Tasu arvestamist normipäevades vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 15. punktile teostatakse ainult artelli liikmetele, kolhoosiperede alaealistele liikmetele ja Valitsuse otsusega kolhoosidesse koristustöödele abiks värvatud töötajaile. Kõigile teistele isikutele toimub tööde eest kolhoosis tasu maksmine rahas või natuuras, vastavalt kokkuleppele.

NSV Liidu Ülemkohtu pleenum oma 5. mai 1950. a. määruses nr. 9/8/U tõlgendas, et isikud, kes ei ole kolhoosi liikmed, ei ole õigustatud nõudma kolhoosile tehtud tööde eest tasu normipäevades. Sääraste isikute poolt nõudmiste esitamisel kohtutele kolhooside vastu ja nende nõudmiste tunnustamisel rahuldamisele kuuluvaiks mõistavad kohtud välja tasu töö eest toiduainetes või rahas vastavalt antud kohas kehtivatele selle kategooria tööliste või teenistujate palkadele.

Kas kolhoosnikul, kes sai kolhoosi töö juures vigastada, on õigus nõuda normipäevade edasiarvestamist?

Vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 5. mai 1950. a. määrusele nr. 9/8/U mõistab kohus sellistel juhtumitel, kui tehakse kindlaks, et kolhoosi liige sai kehavigastuse kolhoosis vääralt korraldatud töö tagajärjel (mitte aga kolhoosniku enda hooletuse või lohakuse tõttu), kolhoosnikule välja kahjutasu perioodiliste maksete näol natuuras või rahas, kuid mitte normipäevades. Tasu suuruse määrab kohus sõltuvalt vigastuse tõttu kaotatud töötasu suurusest, töövõime kaotuse tasemest, samuti ka arvesse võttes vigastatu varalist seisukorda ning kolhoosi majanduslikku taset.

Kui aga vigastatu tervislikus seisundis toimusid pärast kohtuotsust olulised muudatused paranemise ja töövõime suurenemise suunas, siis võib kolhoos vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 10. juuni 1943. a. seletusele esitada kohtule hagi kahjutasu maksete vähendamiseks.

Kui kehavigastus tekitati kolhoosnikule masinate või mootorite läbi (traktorid, kombainid jt.), mis ei kuulu kolhoosile, siis kannab ainelist vastutust kannatanu ees.

see ettevõtte või organisatsioon, kes on masinate ja mootorite valdaja.

Kas kolhoosi liige saab nõuda kolhoosilt kohtu teel temale normipäevade arvestamist või täiendavat arvestamist, kui ta ei nõustu kolhoosi juhatuse poolt teostatud arvestusega?

Kohtu kaudu normipäevade arvestamist ei saa nõuda.

Vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 5. mai 1950.a. määrusele nr. 9/8/U tulid, mis on seoses kolhoosides tehtud töö hulga ja tööhinde fikseerimisega, samuti ühe normipäeva ja kogu tehtud töö kohta väljaandmisele kuuluva raha ja saaduste kindlaksmääramisega — lahendatakse vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja eeskirjadele kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt ja ei või olla kohtu lahendada.

Kohus võtab läbivaatamisele ja otsustamisele kolhoosi liikmete hagid juhul, kui kolhoosi juhatuse keeldub välja andmast raha ja saadusi kooskõlas kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsusega kolhoosi tulude jaotamise kohta normipäevadele.

Nende hagide esitamiseks kohtule on üheaastane tähtaeg, arvates tulude faktilise jaotuse ajast kolhoosis. Hagid, mis esitatakse kohtule hiljem, jäetakse kohtu poolt läbi vaatamata, välja arvatud juhul, kui tõestatakse hageja poolt, et tähtaja möödalaskmine toimus olulistel põhjustel.

Kohtu korras kuuluvad lahendamisele ka kolhoosnikute hagid kolhoosi vastu kahjutasu küsimuses normipäevade eest, mis kolhoosnik kaotas seoses tema kõrvaldamisega töölt väljaheitmise puhul kolhoosist enne otsuse kinnitamist rajooni täitevkomitee poolt, kui rajooni täitevkomitee üldkoosoleku otsuse läbivaatamisel tunnistab selle ebaõigeks ja jätab kinnitamata, kolhoos aga ei hüvita kolhoosniku kahju taotlust kokkuleppel.

Kes on õigustatud kolhoosi liikme surma korral saama tema poolt töötatud normipäevadele jaotatavad saadused ja raha?

Kuna normipäevade arvestamine kolhoosides peab toimuma kooskõlas iga kolhoosniku töö hulgaga ja kvaliteediga ning et tehtud normipäevade eest jaotatav tasu tuleb lugeda kolhoosniku isiklikuks varaks, mille suhtes ei või

rakendada kolhoosipere ühisvara käsitlevaid eeskirju, siis ei lähe kolhoosniku surma korral tema poolt kolhoosist saamata jäänud normipäevade tasu selle kolhoosipere vara ühisfondi, kus kadunu oli liikmeks, vaid Tsiiviilkoodeksi pärimiseeskirjade järgi isikuile, kes osutuvad kadunu pärijaiks (VNFSV Ülemkohtu presiidiumi määrus 3. märtsist 1932. a.).

Kas brigadiiri poolt normipäevade arvestamine on lõplik ja kas selle alusel toimub tulude jaotus?

Brigadiiride poolt teostatud normipäevade arvestust ei saa pidada lõplikuks, vaid see kuulub kontrollimisele ja vigade avastamisel korrigeerimisele. Normipäevade lõpliku arvu, millele jaotatakse tulud, kinnitab kolhoosnikute üldkoosolek pärast normipäevade kulutamise plaani täitmise lõplikku kontrollimist.

Kuidas toimub brigaadidele ja lülidele normipäevade juurde- ja mahaarvestamine sõltuvalt põllumajanduskultuuride saakidest?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 soovitatakse kolhoosidel jaotada omad tulud, arvesse võttes saaki, mis on saadud brigaadi poolt, brigaadides aga, kus on lülid — lülide poolt, selliselt, et brigaadide ja lülide kolhoosnikud, kes on saanud oma töö tulemusena suurema saagi, saaksid ka suurema tasu, ja vastupidiselt — kes on saanud väiksema saagi — saaksid ka väiksema tasu, kehtestades selleks normipäevade arvestamise alal järgmise korra:

brigaadile või lülile, kes on ületanud temale antud saagiplaani temale kinnistatud kultuuri või samalaadsete kultuuride grupi alal, tuleb täiendavalt juurde arvestada iga protsendi eest, mille võrra on plaan ületatud, üks protsent normipäevadest, mis on kulutatud antud kultuuri või samalaadsete kultuuride grupele;

brigaadilt või lülilt, kes ei ole täitnud temale antud saagiplaani temale kinnistatud kultuuri või samalaadsete kultuuride grupi alal, arvestada maha iga protsendi eest, mille võrra jäi plaan täitmata, 1% normipäevadest, kuid mitte üle 25% normipäevadest, mis on kulutatud antud kultuurile või samalaadsete kultuuride grupele;

brigaadile või lülile, kes on täitnud antud saagiplaani

temale kinnistatud kultuuri või samalaadsete kultuuride grupi alal, arvestada kõik normipäevad, mis on kulutatud antud kultuurile või samalaadsete kultuuride grupile.

Kui kolhoosnikute üldkoosolek, lähtudes kolhoosi konkreetsetest tootmistingimustest, peab vajalikuks hinnata brigaadide ja lülide töötulemusi mitte neile kinnitatud plaani täitmise järgi, vaid võrreldes viljakuseplaani täitmisega keskmiselt kogu kolhoosi ulatuses, siis nendeks juhtudeks soovitatakse teostada normipäevade juurde- või mahaarvestamist järgmiselt:

brigaadile või lülile arvestada vastavalt juurde või maha nii mitu protsenti normipäevi, mitme protsenti võrra brigaad või lüli ületas või sai väiksema saagi kui saadi selle või samalaadsete kultuuride grupi alal keskmiselt kogu kolhoosi kohta. Seejuures ei või aga brigaadilt või lülilt mahaarvestatavate normipäevade arvu ületada 25% nendest normipäevadest, mis on brigaadi või lüli poolt töötatud nendele kinnistatud kultuuride alal;

brigaadilt või lülilt, kes täitis või ületas temale antud saagiplaani, ei arvestata normipäevi maha, kuigi kolhoosi saagiplaani ületamise keskmine protsent samade kultuuride alal on kõrgem, vaid nendele arvestatakse normipäevi ulatuses, mis nad on töötanud.

Normipäevade mahaarvestamist brigaadidelt ja lülidelt ei teostata saagiplaani mittetäitmisel, juhul kui külvid kannatasid loodusõnnetuste tõttu, mis on tõestatud Riikliku Kindlustuse aktidega.

Kas võib normipäevi arvestada kolhoosnikutele ka kogutud saagi tsentnerite arvu alusel?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 on lubatud kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel arvestada brigaadide ja lülide kolhoosnikutele normipäevi köögiviljade ja vaheltharitavate kultuuride alal ka saadud saagi iga tsentneri järgi, arvestades normipäevi vastavalt kehtestatud hinnetele.

Hinded normipäevades saagi iga tsentneri kohta määratakse kindlaks, lähtudes brigaadile ja lülile antud saagiplaanist, kehtestatud töönormidest ja -hinnetest, samuti plaanitud saagi saamiseks vajalikest normipäevade arvust. Need hinded vajaduse korral täpsustatakse aasta lõpul tegelikult teostatud tööde järgi.

Kuidas toimub brigaadile või lülile juurde- või mahaarvestatud normipäevade jaotamine brigadi või lüli kolhoosnikute vahel?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 toimub normipäevade juurde- või mahaarvestamine kolhoosnikutele saagi eest, mis on brigadi või lüli poolt nendele kinnistatud kultuuride alal saadud üle plaani või plaanist vähem — proportsionaalselt kõigile normipäevadele, mis on iga kolhoosniku poolt antud kultuuri või samalaadsete kultuuride grupi alal tehtud. Normipäevade juurdearvestamist ei teostata brigadi või lüli neile kolhoosnikutele, kes kaaluva põhjuseta ei ole aasta jooksul töötanud ettenähtud kohustusliku miinimumarvu normipäevi.

Normipäevade mahaarvestamist ei teostata töövõime- tuilt kolhoosnikutelt ja alaealistelt kuni 16 aasta vanu- seni.

Kuidas arvestatakse normipäevi põllundusbrigadi liikmetele brigaadile kinnistatud hobuste seisukorra eest?

Põllundusbrigadi brigadiirile soovitatakse arvestada iga brigaadile kinnistatud hobuse kohta, kui ta on keskmise toitumusega — 0,2 normipäeva ja kui ta on hea toitumusega — 0,4 normipäeva kuus. Hobusemehele soovitatakse arvestada iga temale tööks kinnistatud hobuse kohta, kui see on keskmise toitumusega — 3 normipäeva, kui aga hea toitumusega — 6 normipäeva kuus. Iga saadud ja märast võõrutatud varsa kohta soovitatakse arvestada brigadiirile 3 normipäeva ja hobusemehele, kellele vastav mära kinnistatud — 10 normipäeva.

Põllundusbrigadi brigadiirile ja hobusemehele ei arvestata normipäevi hobuste kohta, kes on alla keskmise toitumusega.

Hobuste vigastuste või muude kahjustuste esinemisel arvestatakse maha selles süüdlastelt kolhoosnikutelt hobuse iga seisupäeva eest kuni tervenemiseni 2 normipäeva, märade abordi puhul aga — 20 normipäeva.

Kas kolhoosnik, kellele on kinnistatud töötamiseks mära, saab lisatasu mära varssamise ja varsa säilitamise eest?

Hobusekasvatuse edendamise huvides soovitatakse kolhoosidel anda kolhoosnikutele, kui nendele töötamiseks

kinnistatud määralt on saadud varss ja see säilitatud kuni määrast võõrutamiseni — varsa kohta 30 kg teravilja.

Kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel võib teravilja asemel anda teisi põllumajandussaadusi kehtivate asendus-ekvivalentide alusel.

Kes otsustab kolhoosnikutelt normipäevade mahaarvestamise vastavalt määrusele 668 hobuste vigastuste esinemisel?

Normipäevade mahaarvestamise kolhoosnikult, kes on süüdi hobuse vigastuses või muus kahjustuses, mis kutsub esile hobuse seisu, märade abordi, samuti kõigil teistel asjaoludel, mis on ette nähtud 16. juuli 1948. a. määruses nr. 668 ja 10. detsembri 1949. a. määruses nr. 965 — otsustab kolhoosi liikmete üldkoosolek, tehes seda kas kolhoosi liikmete normipäevade tabeli kinnitamisega, milles on eraldi lahtrites näidatud juhatuse poolt ette pandud normipäevade maha- ja juurdearvestamised kolhoosi iga liikme kohta, või siis erietsusega.

Mil määral saavad kolhoosnikud lisatasu teraviljakultuuride viljakuseplaani ületamise eest?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. detsembri 1950. a. määrusega nr. 1124 soovitatakse kolhoosidel selleks, et tõsta kolhoosnikute huvi saakide tõstmise vastu ja selle kaudu ka saake kolhoosis — anda alates 1951. aastast põllundusbrigaadides töötavatele kolhoosnikutele lisaks peale töö eest arvestatavate normipäevade, veel juhul, kui nad on ületanud viljakuseplaani keskmiselt kogu brigaadile kinnistatud teraviljakultuuride külvipinnal — üks neljandik osa viljast, mis on tegelikult saadud üle brigaadile määratud viljakuseplaani.

Juhul, kui brigadi kolhoosnikud on ületanud talinisu, suvinisu, kaunvilja ja tatra viljakuseplaanid iga kultuuri alal eraldi kogu kinnistatud külvipinnal, soovitatakse anda nendele lisatasuna üks kolmandik osa tegelikult üle viljakuseplaani saadud saagist.

Mil määral saavad brigadi kolhoosnikud lisatasu kartuli saagiplaani ületamise eest?

Brigadi kolhoosnikutele, kes on ületanud kartuli saagiplaani kogu brigaadile kinnistatud külvipinnal, soovitatakse alates 1951. aastast anda kolhoosidel üks viien-

dik osa kartulist, mis on tegelikult saadud üle brigaadile määratud saagiplaani — naturaas või, kolhoosnikute nõusolekul, maksta nendele selle osa hind rahas, lähtudes seejuures kartuli keskmisest müügihinnaast kolhoosis.

Kui suurel määral saavad söödavarumise alal töötavad kolhoosnikud lisatasu söödakultuuride üleplaaniilise viljakuse eest?

Söödakultuuride viljakuse tõstmise eest soovitatakse anda lisatasu söödavarumise brigaadide ja lülide kolhoosnikutele järgmisel määral:

söödajuurviljade ja silokultuuride viljakuse plaani ületamise eest — 50 liitrit piima tähendatud kultuuride iga tonni eest, mis on saadud üle brigaadi või lüli jaoks kehtestatud plaani;

heinasaagi plaani ületamise eest looduslike heinamaade osas, samuti külvatud heinte osas — 100 liitrit piima iga tonni heinte eest, mis on saadud üle brigaadi jaoks kehtestatud plaani.

Lisatasu jaotatakse söödavarumise brigaadide ja lülide kolhoosnikute vahel proportsionaalselt nende poolt söötade kasvatamise ja varumise töödel töötatud normipäevade arvule.

Lisatasu korras antavat piima võib kolhoosniku nõusolekul asendada muude põllumajandussaadustega kehtivas asendusvahekorras.

Seda lisatasu ei anta põllundusbrigaadide kolhoosnikutele.

Mil määral saavad lisatasu kolhoosnikud, kes on ületanud mitmeaastaste heinakultuuride ja teiste söödakultuuride viljakuse plaani?

Kolhoosidel soovitatakse anda alates 1951. aastast põllundus- ja teiste brigaadide kolhoosnikutele, kes on ületanud brigaadile kinnistatud pindalal mitmeaastaste ja üheaastaste põldheinte, looduslike heinamaade ja söodajuurviljade viljakuse plaani — üks kolmandik osa nende kultuuride üle brigaadile määratud viljakuse plaani saadud saagist.

Brigaadi kolhoosnikutele, kes on ületanud määratud viljakuse plaani heinaseemne kasvatuse alal — soovitatakse anda iga tsentneri heinaseemne eest, mis on saadud üle viljakuseplaani, lisatasu teraviljas 40% ulatuses, läh-

tudes teravilja kogusest, mis loetakse kaetuks ühe tsentneri vastava heinaseemne andmisel riiklike teravilja müügikohustuste katteks. Teravilja väljaandmist teostatakse pärast puhastatud heinaseemnete vastuvõtmist kolhoosi laohoidja poolt.

Peale selle soovitatakse kolhoosidel anda heinaseemet kasvatanud brigaadide kolhoosnikutele riigile müüdüd heinaseemnete eest saadud rahast 30%.

Eeltähendatud lisatasu antakse ka söödavarumise brigaadide kolhoosnikutele peale lisatasu korras nende antavat piima.

Mil määral saavad kolhoosnikud lisatasu linakiu ja linaseemne viljakuseplaani ületamise eest?

Kolhoosidel soovitatakse anda alates 1951. aastast lülide kolhoosnikutele, kes ületasid lülile kinnistatud külvipinnal lina viljakuseplaani — üks kolmandik üleplaanilisest linakiu saagist, arvestades seda lina keskmise numbri järgi, ja üks kolmandik lina üleplaanilisest seemnesaagist.

Peale selle soovitatakse anda lülis töötavatele kolhoosnikutele rahalist lisatasu linakiu ja -seemne iga tsentneri kohta, mis on nende poolt tegelikult saadud kogu lülile kinnistatud lina külvipinnalt üle viljakuseplaani — nende kultuuride ühe tsentneri ühe kolmandiku kolhoosi keskmise maksumuse ulatuses, arvestades keskmist maksumust kolhoosi poolt saadud põhihinna ja lisapreemia järgi.

Seemnekasvatuskolhooside lülides töötavatele kolhoosnikutele soovitatakse anda linakiu ja -seemne iga tsentneri eest, mis on lüli poolt tegelikult saadud kogu lülile kinnistatud linakülvipinnalt üle ette nähtud viljakuseplaani — rahalist lisatasu pooles ulatuses sellest, mis kolhoos saab riigilt üle plaani antud linakiu ja -seemne ühe tsentneri eest keskmiselt, arvestades seda kolhoosile makstud põhitasu ja lisapreemiate järgi. Peale selle soovitatakse anda seemnekasvatuskolhoosides lina viljakuseplaani ületanud lülidele natuuras üks kolmandik linakiust, mis on tegelikult saadud üle viljakuseplaani.

Kui suures ulatuses makstakse lina algtootlemisel ja transportimisel töötavatele kolhoosnikutele lisatasu?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega nr. 1012 24. novembrist 1950. a. soovitatakse kolhooside juhatustel anda kolhoosnikutele, kes töötavad riigile müüdava lina

algtootlemisel ja ettevalmistamisel, peale nende töö eest arvestatavate normipäevade vähemalt üks kord nädalas lisatasu nisus ja rahas riigile müüdava linatoodangu eest kolhoosidele antava nisu ja rahasummade arvel järgmiselt:

1. VNIIL-C, TL-40 ja KL-25 masinatel töödeldud ja riigile müüdud iga 100 kg pikakiulise või iga 200 kg lühikiulise lina eest anda neil masinail töötavale kolhoosnikute brigaadile 8 kg nisu ja 20 rubla raha;

2. iga 10 kg käsitsi töödeldud ja riigile müüdud lina-kiu eest anda kolhoosnikutele 2 kg nisu ja 5 rubla raha;

3. iga 100 kg sorditud, kuivatatud ja linavabrikutesse müüdud linavarte eest anda kolhoosnikutele 2 kg nisu ja 5 rubla raha.

Peale selle makstakse toorlinatööstuste poolt linavarsi tööstusse vedajatele kolhoosnikutele täiendavalt kolhooside poolt arvestatavatele normipäevadele lisatasu: 20 kopikat iga tsentner/kilomeetri eest veo puhul kuni 15 km kaugusele ja 30 kopikat ts/km eest alates 16 kilomeetrist ja kaugemale.

Mil määral saavad kolhoosnikud lisatasu suhkrupeedi viljakuseplaani ületamise eest?

Suhkrupeedi kasvatamise alal töötavate lülide kolhoosnikutele, kes on ületanud lülile kinnistatud külvipinnal suhkrupeedi viljakuseplaani, soovitatakse kolhoosidel anda peale tasu normipäevades veel lisatasu rahas iga üleplaani saadud suhkrupeedi tsentneri eest 50% ulatuses ühe tsentneri suhkrupeedi maksumusest kolhoosis (s. o. Suhkrupeedibaasi poolt makstavast tasust, mis koosneb põhihinnast ja kolhoosile suhkrupeedi müügiplaani ületamise eest makstavast lisapreemiast).

Juhul, kui kolhoos lisapreemiat müüdud suhkrupeedi eest ei saa põhjusel, et kolhoosi ulatuses ei ole müügiplaani ületatud, kuid üksikud lülid ületasid nende määratud saagiplaani, siis need lülid saavad kolhoosilt lisatasu rahas 50% ulatuses lüli poolt üleplaani saadud suhkrupeedi põhihinnast.

Mil määral saavad köögivilja saagiplaani ületanud kolhoosnikud lisatasu?

Brigaadi või lüli kolhoosnikutele, kes on ületanud kapsa, tomati, kurgi, toidupeedi ja toiduporgandi saagi-

plaani keskmiselt kogu neile kinnistatud külvipinnal, soovitatatakse alates 1951. aastast anda kolhoosidel üks neljandik osa üle brigaadile või lülile määratud plaani tegelikult kättesaadud köögiviljast natuuras või, kolhoosnikute nõusolekul, rahas, lähtudes vastava köögivilja keskmisest müügihinnast kolhoosis.

Peale selle soovitatatakse anda lülis töötavatele kolhoosnikutele iga tsentneri köögivilja ja söödajuurvilja kultuuride seemnete eest, mis on saadud üle määratud saagiplaani, rahalist lisatasu, arvestades viimase 50% ulatuses ühe tsentneri vastavate seemnete keskmisest maksumusest kolhoosis (s. o. põhitasu seemnete eest ja lisapreemia).

Brigaadile või lülile määratud sibula, tippisibula ja sibulaseemne saagiplaani ületamisel soovitatatakse anda vastavalt brigaadi või lüli kolhoosnikutele lisatasuna 40% üleplaani saadud sibulast, tippisibulast ja sibulaseemnest, sõltumata köögiviljakultuuride üldise saagi suurusest kolhoosis.

Lüli kolhoosnikutele, kes on ületanud köögiviljade lavades ja kasvuhoonetes kasvatamise plaani, soovitatatakse anda juhul, kui nad on täitnud ka taimede kasvatamise plaani — üks kolmandik üle plaani tegelikult saadud köögivilja hinnast, lähtudes seejuures nende köögiviljade kolhoosikeskmisest müügihinnast.

Mil määral saavad lisatasu kolhoosnikud, kes on kolhoosi aianduses ületanud puuviljade ja marjade saagiplaani?

Lüli või brigaadi kolhoosnikutele, kes on kolhoosi aianduses ületanud puuviljade ja marjade saagiplaani kogu lülile või brigaadile kinnistatud maa-alal, soovitatatakse alates 1951. aastast anda üks kolmandik üle plaani tegelikult saadud puuviljadest ja marjadest natuuras, või kolhoosnikute nõusolekul rahas, lähtudes nende saaduste keskmisest müügihinnast kolhoosis.

Viljapuude ja marjakultuuride standardistikute väljelaskeplaani ületamise eest puukoolis või marjakultuuride koolis lülile või brigaadile kinnistatud kogu maa-alalt, soovitatatakse anda nende lülide või brigaadide kolhoosnikutele rahalist lisatasu ühe kolmandiku ulatuses üle plaani saadud toodangu maksumusest, lähtudes kolhoosi poolt müüdüd istutusmaterjali keskmisest hinnast.

Kas põllumajanduskultuuride saagiplaani ületamise eest on õigus saada lisatasu ka valvuritel, arvestajatel, seppadel, puuseppadel, lasteaia töötajatel?

Kehtivad määrused lisatasu kohta põllumajanduskultuuride saagiplaanide ületamise eest kolhoosides näevad ette lisatasu maksmist brigaadide ja lülide kolhoosnikutele ainult nende normipäevade kohta, mis on arvestatud tööde eest põllumajanduskultuuride alal. Valvurid, arvestajad, sepad, puusepad, lasteaia töötajad jt. saavad lisatasu vaid nende normipäevade kohta, mis on nendele arvestatud tööde eest põllunduskultuuride alal brigaadides ja lülides.

Kuidas tasustatakse põllundusbrigaadi brigadiiri tema töö eest?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega soovitatakse kolhooside juhatustel arvestada igaükselt normipäevi põllundusbrigaadi brigadiiridele, sõltuvalt nende töömahust järgmises ulatuses:

Teravilja ja tehniliste kultuuride (lina, suhkrupeedi jt.) külvidega kolhoosides, kui brigaadile on kinnistatud külvi-pinda: kuni 60 ha — kuni 20 normipäeva; 61 kuni 100 ha — kuni 35 normipäeva; 101 kuni 300 ha — kuni 40 normipäeva; 301 kuni 500 ha — kuni 45 normipäeva; 501 kuni 700 ha — kuni 50 normipäeva, üle 700 ha — kuni 55 normipäeva.

Põllundusbrigaadi brigadiiridele soovitatakse täiendavalt arvestada juurde normipäevi sõltuvalt nende töösta-žist kolhoosis järgmiselt: kes töötavad kolhoosis kolman-dat aastat — 5%, neljandat ja viiendat aastat — 10% ja kes on töötanud viis ja rohkem aastat — 15% iga kuu neile arvestatud normipäevade arvust.

Külviplaani täitmisel ja saagiplaani ületamisel brigaa-dile kinnistatud kõigi teravilja, tehniliste, köögivilja- ja söödakultuuride ning kartuli alal arvestatakse täiendavalt juurde iga tähendatud kultuuri alal saagiplaani ületamise iga protsendi kohta 1% neile aastas põhitöötasuna arves-tatud normipäevadest.

Saagiplaani mittetäitmisel arvestatakse plaani mitte-täitmise iga protsendi kohta iga nimetatud kultuuri alal brigadiirilt 1% aasta põhitöötasu normipäevadest maha, kuid mitte üle 25% talle aasta põhitöötasuna arvestatud normipäevadest.

Kas brigadiirile ettenähtud töötasu väheneb, kui ta võtab isiklikult osa tööst?

Normipäevade arvestamine brigadiiridele, loomakasvatusfarmide juhatajatele, samuti ka kõigile administratiiv- ja teenindava koosseisu töötajaile isiklikult kolhoosi põldudel või farmides tehtud tööde eest toimub võrdsest teiste kolhoosnikutega vastavalt töönormidele ja hinnetele, mis on kehtestatud kolhoosis.

Need normipäevad arvestatakse nende töötajatele sõltumata nende põhitöötasust, tingimusel, et nad täidavad kõik oma otsesed ülesanded.

Kas põllundusbrigaadi brigadiirile antakse lisatasu brigaadile kinnistatud määradelt saadud varssade üleskasvatamise eest?

Kolhoosidel soovitatakse anda aasta lõpul põllundusbrigaadide brigadiiridele, kes on üles kasvanud vähemalt 60% varssu brigaadile kinnistatud määrade arvust — 6 kg teravilja iga varsa kohta.

Teravilja võib kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel asendada teiste põllumajandussaadustega kehtivate asendusekvivalentide alusel.

Mil määral saab lisatasu põllundusbrigaadi brigadiir põllumajanduskultuuride viljakuse plaanide ületamise eest?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. detsembri 1950. a. määrusele nr. 1124 saab põllundusbrigaadi brigadiir lisatasu brigaadile vahetult kinnistatud põllumajanduskultuuride viljakuseplaani ületamise eest poolteistkordses suuruses brigaadi kolhoosnikute poolt saadavast keskmisest lisatasust.

Lülidele kinnistatud kultuuride alal viljakuseplaani ületamise eest saab põllundusbrigaadi brigadiir lisatasu lülide kolhoosnikute poolt viljakuseplaani ületamise eest saadava keskmise lisatasu ulatuses, kusjuures brigadiir saab lisatasu ainult nende kultuuride alal ja sel juhul, kui määratud viljakuse ületasid vähemalt pooled brigaadi lülidest, kellele olid kinnistatud antud kultuurid. Brigadiiri lisatasu suurus lülis tuleb arvestada järgmiselt: viljakuseplaani ületanud lülides töötavate kolhoosnikute poolt saadav kogu lisatasusumma jagatakse brigaadi kõi-

gis lülides, kellele on kinnistatud tehniliste ja muude kultuuride külvid, töötavate kolhoosnikute arvule ja saadud keskmine moodustab brigadiiri lisatasu.

Mil määral saab lisatasu kolhoosi agronoom kolhoosis põllumajanduskultuuride viljakuseplaanide ületamise eest?

Põllumajanduskultuuride viljakuseplaani ületamise eest kolhoosis saab kolhoosi agronoom lisatasu 70% ulatuses nende saavutuste eest kolhoosi esimehele määratud lisatasust.

Kuidas tasustatakse lülivanemat lüli juhtimise eest? Kas kolhoosnikute töötamisel rühmiti on rühma juhatajal õigus lülivanema tasule?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 soovitatakse arvestada lülivanemale täiendavalt tema poolt töötatud normipäevadele lüli töö juhtimise eest juurde 2—3% normipäevade üldarvust, mis on töötatud lüli kõigi liikmete poolt lülile kinnistatud kultuuridel.

Normipäevade juurdearvestamist lülivanemale teostatakse iga kuu.

Eeltähendatud määruse järgi organiseeritakse lülid üksikute kultuuride harimisel isikliku vastutamatus vältimiseks ja lüliledele kinnistatakse tingimata harimiseks kultuuride maa-alad ja seemnepõllud. Seega moodustab lüli brigaadi kolhoosnikute rühma, kellele on ettenähtud ajaks kinnistatud hooldamiseks ja teiste tööde teostamiseks kultuurid.

Kui aga brigaadis on rühm kolhoosnikuid, kes tavaliselt töötavad koos, kuid kellele ei ole kinnistatud maa-ala külvide hooldamiseks, siis sellist rühma ei saa pidada lüliliks tähendatud määruse mõttes, selle rühma tööde juhtijat ei saa lugeda lülivanemaks ega temale kohaldada lülivanema tasunorme.

Kuidas toimub kolhoosifarmides töötavate kolhoosnikute tasustamise korra kindlaksmääramine?

Loomakasvatuse alal töötavate kolhoosnikute, samuti kui kolhoosi teistelgi tööaladel töötavate kolhoosnikute tasustamise kord määratakse kindlaks artelli liikmete üldkoosoleku poolt.

Töö organiseerimise ja töötasu maksmise korra edasi-

seks parandamiseks kolhoosi farmides, samuti korra loomiseks normipäevade arvestamiseks ja kolhoosnikute materiaalse huvi tõstmiseks, kõrge produktiivsuse saavutamiseks ja loomade arvu tõstmiseks loomakasvatuses soovitatakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 kolhoosidel määrata loomakasvatuse alal töötavaile kolhoosnikutele töötasu sõltuvalt nende poolt saavutatud piimatoodangust, villatoodangust, noorloomade juurdesünnist ja nende üleskasvatamisest, töö- ja produktiivloomade eluskaalu juurdekasvust ja toitumusest.

Sama määrusega on kinnitatud näitlikud koormusnormid, tükitöö hinded ja normipäevade arvestamise kord, milledest lähtutakse kõigis kolhoosides töönormide ja -hinnete määramisel. Seejuures võetakse arvesse kolhoosis saavutatud loomade produktiivsuse senist taset ja loomakasvatusalaste tööde mehhaniseerimist.

Kolhoosidel soovitatakse teostada iga aasta kehtivate töönormide täitmise ja loomade nende talitajatele kinnistamise normide kontrolli ning teha vajalikud muudatused, mis kindlustavad tööviljakuse edasist kasvu.

Kui palju arvestatakse kolhoosi tallimehele normipäevi hobuste talitamise eest?

Tallimehele, kes talitab täiskasvanud hobuseid, soovitatakse arvestada iga hobuse talitamise eest 3 normipäeva kuus; tallimehele noorhobuste talitamise alal — 2,5 normipäeva iga noorlooma kohta kuus; tallimehele, kes talitab tõunoorhobuseid — iga looma kohta 5 normipäeva kuus; sugutäkkude talli tallimehele soovitatakse arvestada täkkude talitamise eest paaritamishooajal — 13 normipäeva ja mittepaaritamishooajal — 9 normipäeva kuus iga sugutäku kohta ja peale selle iga mära kohta, kes on paaritatud tallimehele kinnistatud täkuga, pärast tiinuse selgumist — 3 normipäeva.

Peale selle soovitatakse arvestada tallimehele, kes talitab täiskasvanud hobuseid, nendelt saadud iga terve varsa eest 10 normipäeva ja iga märast võõrutamiseni kasvatatud varsa eest — 15 normipäeva.

Vanem-tallimehele soovitatakse arvestada normipäevi hobuste talitamise eest normides, nagu see on ette nähtud tallimeestele, ning peale selle arvestada temale töö juhtimise eest 5—10 normipäeva kuus.

Mis juhtudel arvestatakse tallimehele töö eest juurde või maha normipäevi?

Täiskasvanud ja noorhobuste talli tallimeestele soovitakse Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 arvestada iga hobuse kohta, kes on hea toitumusega, täiendavalt juurde 1 normipäev, iga alla keskmise toitumusega hobuse eest aga — arvestada maha 1 normipäev kuus.

Normipäevade juurde- või mahaarvestamist tallimeestele teostatakse iga kuu lõpul hobuste ülevaatuse ja nende toitumuse kindlaksmääramise akti alusel, mis koostatakse ja kirjutatakse alla kolhoosi esimehe, revisjonikomisjoni esimehe ja kolhoosi zootehniku või veterinaartöötaja poolt.

Kas tallimehele makstakse hobuste hea hooldamise ja talitamise eest lisatasu ja mil määral?

Tallimeeste materiaalse huvi tõstmiseks kolhoosi hobusekasvatuse arendamise ja edendamise vastu soovitakse kolhoosidel anda tallimeestele hobuste kasvatamise eest peale normipäevade veel lisatasu viljas järgmisel määral:

tallimehele — märade talitajale iga temale hooldamiseks kinnistatud mära kohta, kui see on loomulikult paaritatud või kunstlikult seemendatud ja tiinestunud — 5 kg teravilja tingimusel, et temale kinnistatud kõik paaritamis-kõlblikud märad on paaritatud;

kui tallimehele kinnistatud märadelt on saadud vähemalt 60% ulatuses varssu ja need varsad on üles kasvatatud kuni võõrutamiseni märest (5—6 kuud), anda 20 kg teravilja iga varsa kohta;

tallimehele — noorhobuste hooldajale (noorhobused võõrutamisest kuni 2 a. vanuseni) anda kõigi temale kinnistatud noorhobuste säilitamise ja üleskasvatamise eest aasta vältel 15 kg teravilja iga noorhobuse kohta;

tallimehele — sugutäkkude talitajale — anda juhul, kui temale kinnistatud täkuga on täidetud kehtestatud märade paaritusplaan ja on saavutatud tiinestumine vähemalt 70% ulatuses — 5 kg teravilja iga tiinestunud mära kohta.

Kolhoosides, kus on kunstliku seemenduse punkt, soovitakse anda tallimehele — sugutäkkude talitajale — kolhooside — märade omanike arvel iga kunstlikult seemendatud ja tiinestunud mära kohta 2 kg teravilja tingimusel,

et kehtestatud seemendusplaan on täidetud ning tiinesuse % on vähemalt 70.

Vanemale tallimehele, hobusefarmi juhatajale, kes on saanud ja üles kasvatanud vähemalt 60% varssu temale kinnistatud määradelt, samuti ka hobusekasvatuse juhatajale, kes on saanud ja üles kasvatanud vähemalt 60% varssu kolhoosis olevatelt määradelt, kui on kindlustatud kõigi paaritamiskõlblike märade paaritamine — soovitakse anda aasta lõpul 6 kg teravilja iga varsa kohta.

Kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsusel võib asendada teravilja teiste põllumajandussaadustega kehtivate asendusekvivalentide alusel.

Kas tuleb anda lisatasu tallimehele varssade saamise ja üleskasvatamise eest, kui ta sai ja kasvatas üles lisatasuks nõutava arvu varssu, kuid osa neist noortelt määradelt, kes ei olnud paaritamise ega varssumise plaanis?

Üldkoosoleku poolt kinnitatavas plaaniülesandes nähakse ette varsa saamine ja üleskasvatamine igalt määral, kes on üle 3 aasta vana ja on kõlblik paaritamiseks. Selle plaaniülesande täitmise eest makstakse tallimehele lisatasu. Kui aga tallimees paaritas enneaegselt noori määrasid, kelle paaritamine ei olnud ette nähtud, ja seega rikkus plaaniülesannet ja zootehnilisi nõudeid, siis ei ole alust tallimehe ergutamiseks lisatasuga.

Kas on ette nähtud rahalisi preemiaid kolhooside liikmetele hobusekasvatuse arendamise heade näitajate eest?

Igal aastal antakse kohalike (s. o. rajoonide täitevkomiteede) eelarve arvel vabariigi kohta 114 rahalist preemiat à 1000 rubla suuruses kolhooside esimeestele, hobusekasvanduste ja sovhooside direktoritele, hobusekasvatuse farmide juhatajatele, hobusekasvatuse juhatajatele ja kolhooside, sovhooside, hobusekasvanduste tallimeestele, kes on hobusekasvatuse alal saavutanud riikliku hobusekasvatuse arendamise plaani ületamise.

Kas hobuste kunstliku seemenduse punktide tehnikutele kolhoosis antakse lisatasu ja mil määral?

Kolhooside hobuste kunstliku seemenduse punktide tehnikutele antakse kolhooside — seemendatud märade omanike arvel lisatasu juhul, kui kunstliku seemenduse punkt on täitnud seemendusplaanid ja saavutanud märade

tiinestumise vähemalt 70% ulatuses — 3 kg teravilja iga tiinestunud mära kohta.

Kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel võib teravilja asendada teiste põllumajandussaadustega kehtestatud asendusvahekorras.

Kas premeeritakse ja mil määral kolhooside hobuste kunstliku seemenduse punktide töötajaid?

Kolhooside hobuste kunstliku seemenduse punktide töötajatele makstakse märade kunstliku seemendamisplaani ületamise ja tiinestamise kõrgete näitajate eest rahalisi preemiaid järgmises ulatuses:

hobuste kunstliku seemenduse plaani ületamisel ja seejuures märade 65—75% tiinestumisel makstakse kunstliku seemenduse tehnikule iga tiinestunud mära eest 5 rubla ja tallimehele — 2 rubla; tiinestumisel 75—85% — kunstliku seemenduse tehnikule 10 rubla ja tallimehele 4 rubla; tiinestumisel aga üle 85% — kunstliku seemenduse tehnikule iga tiinestunud mära kohta 20 rubla ja tallimehele — 6 rubla.

Kunstliku seemenduse tehnikutele, kes kindlustavad ühe sugutäku spermaga seemendatud märadelt vähemalt 100 varsa saamise aastas, antakse rahalist preemiat 1000 rubla ulatuses tingimusel, et üldine seemendatud märade varssumine oleks vähemalt 70%.

Hobuste kunstliku seemenduse tehnikute ja tallimeeste premeerimine toimub iga aasta neljandas kvartalis, kusjuures kolhooside seemenduse punktide tehnikutele ja tallimeestele makstakse need preemiad välja kohaliku, s. o. rajooni täitevkomitee eelarve arvelt.

Kuidas tuleb arvestada normipäevi lüpsja-karjatalitaja ja vasikatalitaja töö eest?

Lüpsjale-karjatalitajale soovitatakse arvestada iga 100 I piima kohta, mis saadakse temale kinnistatud lehmade grupilt karjatamisperioodil — 1,2—1,8 normipäeva, ja laudaperioodil — 2,2—3,2 normipäeva.

Peale selle arvestada lüpsjale-karjatalitajale iga temale kinnistatud lehmalt ja mullikalt saadud terve vasika eest 7 normipäeva, iga saadud ja 15—20 päeva vanuseni kasvatatud vasika eest aga — 12 normipäeva.

Vasikatalitajale soovitatakse arvestada vasikate kaalu

juurdekasvu iga 10 kg eest 0,8—1,3 normipäeva, vasikate mittekaalumisel aga 0,9—1,3 normipäeva iga looma eest kuus.

Missugust lisatasu saab lüpsja-karjatalitaja?

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 19. detsembri 1949. a. määrusele «Lisatöötasu maksmisest kolhoosnikele ülesannete ületamise eest noorloomade kasvatamise, täiskasvanud loomade säilitamise ja loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise alal Eesti NSV kolhoosides» (ENSVT 1950, 1, 1) soovitatakse Eesti NSV kolhoosidel anda alates 1949. aastast lüpsjatele-karjatalitajatele peale normipäevadejärgse tasu veel lisatasu ülesannete ületamise eest noorloomade kasvatamise, täiskasvanud loomade säilitamise ja loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise alal järgmiselt:

lüpsjale-karjatalitajale, kes talitab vähemalt 8 lehma ja tiinet mullikat, anda vasikate saamise eest kõigilt temale kinnistatud lehmadel ja mullikatelt ning vasikate täieliku säilitamise eest kuni nende üleandmiseni 15—20 päeva vanustena vasikatalitajale — 150 liitrit piima või üks nelja kuu vanune vasikas;

kui lüpsja-karjatalitaja kasvatab üles vasikaid vähemalt 90% ulatuses temale kinnistatud lehmade ja mullikate arvust, anda talle 75 liitrit piima või üks nelja kuu vanune tall või üks kahe kuu vanune põrsas.

Kui lüpsja-karjatalitaja talitab alla 8 lehma ja tiine mullika, anda talle kõigilt temale kinnistatud lehmadel ja tiinetelt mullikatelt vasikate saamise eest ja nende 15—20 päeva vanuseni kasvatamise eest 8 liitrit piima või 2 kilogrammi (eluskaalus) põrsaid või tallesid iga üleskasvatatud vasika kohta.

Kui lüpsja-karjatalitaja, kes talitab vähemalt 8 lehma ja tiinet mullikat, saab neilt kõigilt terved vasikad ja annab need pärast sündimist üle vasikatalitajale — siis anda talle 75 liitrit piima või üks neljakuine tall või kahekuine põrsas. Kui aga lüpsja-karjatalitaja talitab alla 8 lehma ja tiine mullika ja saab kõigilt talitatavatelt loomadelt terved vasikad ning annab need pärast sündimist üle vasikatalitajale — siis anda talle kas 4 liitrit piima või 1 kg (eluskaalus) põrsaid või tallesid iga saadud ja üleantud vasika kohta.

Lüpsjale-karjatalitajale, kes talitab vähemalt 8 lehma ja

tiinet mullikat ja kasvatab vasikaid kuni kuue kuu vanuseni, anda kõigilt temale kinnistatud lehmadel ja tiinetelt mullikatelt tervete vasikate saamise eest ja nende säilitamise eest kuni nende üleandmiseni kuue kuu vanustena karjamehele-karjasele — 250 liitrit piima või üks kuuekuine vasikas; kui ta kasvatab üles vasikaid vähemalt 90% ulatuses temale kinnistatud lehmade ja mullikate arvust, anda talle 150 liitrit piima või üks neljakuine vasikas.

Kui lüpsja-karjatalitaja talitab alla 8 lehma ja tiine mullika, anda talle kõigilt temale kinnistatud lehmadel ja mullikatelt vasikate saamise ja nende kasvatamise eest kuni kuue kuu vanuseni 16 liitrit piima või 4 kg (eluskaalus) tallesid või põrsaid iga üleskasvatatud vasika kohta.

Eeltähendatud normides ja alustel antakse lisatasu vasikate saamise ja nende üleskasvatamise eest aga ainult siis, kui veisefarm on täitnud temale määratud veiste arvu suurendamise plaani.

Piimatoodangu ületamise eest anda lüpsjale: kui kinnistatud lehmade grupi iga aastalehma piimatoodangu plaan on kuni 1500 liitrit — 15% üle plaani saadud piimast, kui plaan on 1500—2000 liitrit — 20% üle plaani saadud piimast, kui plaan on 2000—2500 liitrit — 25% üle plaani saadud piimast, kui plaan on 2500—3000 liitrit — 30% üle plaani saadud piimast, kui plaan on üle 3000 liitri — 35% üle plaani saadud piimast.

Lisatasu piimatoodangu ületamise eest ei sõltu veiste arvu suurendamise plaani täitmisest. See tuleb välja anda ka siis, kui veiste arvu suurendamise plaan ei ole täidetud.

Lüpsja-karjatalitaja nõusolekul võib lisatasu korras antavat piima asendada teiste põllumajandussaadustega kehtivas asendusvahekorras.

Kui suures ulatuses saab lisatasu vasikatalitaja?

Vasikatalitajale soovitatakse anda kolhoosides peale normipäevadejärgse tasu veel lisatasu tema ülesannete ületamise ja eeskujuliku täitmise eest noorloomade kasvatamisel järgmiselt:

vasikatalitajale, kes säilitab kõik kasvatamiseks vastu võetud vasikad ja kasvatab need 15—20 päeva vanuseks — anda iga 40—50 üleskasvatatud vasika eest 150 liitrit piima

või üks nelja kuu vanune vasikas; kui kasvatamiseks saadud vasikatest on säilinud vähemalt 95%, anda talle 75 liitrit piima või üks nelja kuu vanune tall või üks kahe kuu vanune põrsas.

Väiksema arvu vasikate talitamise puhul anda vasikatalitajale vasikate säilitamise ja 15—20 päeva vanuseks kasvatamise eest 3 liitrit piima või 0,8 kg (eluskaalus) talleid või põrsaid iga üleskasvatatud vasika kohta; kui kasvatamiseks saadud vasikatest on säilinud vähemalt 95%, anda talle 2 liitrit piima või 0,5 kg liha (arvestades eluskaalu järgi) iga üleskasvatatud vasika kohta.

Vasikatalitajale, kes säilitab kõik kasvatamiseks saadud vasikad ja kasvatab need 15—20 päeva vanusest kuni 6 kuu vanuseni, anda iga 20—25 üleskasvatatud vasika kohta 150 liitrit piima või üks nelja kuu vanune vasikas; kui kasvatamiseks saadud vasikatest on säilinud vähemalt 95%, anda talle 75 liitrit piima või üks nelja kuu vanune tall või üks kahe kuu vanune põrsas.

Kui vasikatalitaja talitab alla 20 vasika, anda talle nende säilitamise ja üleskasvatamise eest kuni kuue kuu vanuseni 6 liitrit piima või 1,5 kg (eluskaalus) talleid või põrsaid iga üleskasvatatud vasika kohta.

Vasikatalitajale, kes säilitab kõik kasvatamiseks saadud vasikad ja kasvatab need sündimisest kuni 6 kuu vanuseni, anda iga 20—25 üleskasvatatud vasika eest 225 liitrit piima või üks viiekuine vasikas; kui kasvatamiseks saadud vasikatest on säilinud vähemalt 95%, anda talle 75 liitrit piima või üks nelja kuu vanune tall või üks kahe kuu vanune põrsas.

Kui vasikatalitaja talitab alla 20 vasika, anda talle vasikate säilitamise ja kuue kuu vanuseks kasvatamise eest 8 liitrit piima või 2 kg (eluskaalus) talleid või põrsaid iga üleskasvatatud vasika kohta.

Lisatasu saab maksta vasikatalitajale eeltähendatud alustel ja normides aga ainult tingimusel, et veisefarm on täitnud temale määratud veiste arvu suurendamise plaani.

Lisatasuna ettenähtud piima võib asendada vasikatalitaja nõusolekul teiste põllumajandussaadustega kehtivas asendusvahekorras (vt. lk. 266).

Kuidas arvestada normipäevi karjatalitajale-karjasele tema töö eest?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 soovitatakse arvestada karjatalitajale-karjasele iga 100 liitri piima kohta, mis on saadud temale kinnistatud lehmadel karjatamisperioodil — 0,4—0,5 normipäeva ja laudaperioodil — 0,7—1,0 normipäeva; iga terve vasika eest, kes on saadud temale kinnistatud lehmadel ja mullikatelt — 2—3 normipäeva.

Noorloomi talitavale karjasele soovitatakse arvestada iga 10 kg loomade eluskaalu juurdekasvu eest 0,8—1,0 normipäeva, loomade mittekaalumisel aga — 0,5—0,7 normipäeva iga looma eest kuus.

Karjamaa- või laudanuunal olevate loomade iga 10 kg eluskaalu juurdekasvu eest arvestada karjatalitajale-karjasele 0,8—1,2 normipäeva, loomade mittekaalumisel aga — 0,6—0,8 normipäeva iga looma eest kuus.

Noorloomi talitavale karjasele soovitatakse arvestada täiendavalt iga terve vasika eest, kes on saadud määratud tähtjaks paaritatud lehmullikalt, 2—3 normipäeva.

Kui noorloomi ja nuumloomi ei kaaluta, siis soovitatakse arvestada noorloomade ja nuumloomade karjatalitajale-karjasele iga üle keskmise toitumusega looma eest täiendavalt juurde 0,5 normipäeva, iga alla keskmise toitumusega looma eest aga — maha 0,3 normipäeva.

Sugupullide talitajale soovitatakse arvestada 4 normipäeva kuus iga temale kinnistatud pulli talitamise eest ja pulliga paaritatud iga lehma eest pärast tiinuse kindlakstegemist — 1,5 normipäeva.

Karjatalitajale-karjasele, kes talitab ühtaegu erinevatesse vanuserühmadesse kuuluvaid loomi, soovitatakse arvestada normipäevi vastavate loomade gruppide karjatalitajatele ettenähtud töönormide ja -hinnete järgi piimatoodangu, noorloomade kasvatamise, noor- ja nuumloomade kaalu juurdekasvu ja toitumuse eest.

Kui suures ulatuses antakse lisatasu karjatalitajale-karjasele tema ülesannete eeskujuliku täitmise ja ületamise eest?

Karjatalitajale-karjasele soovitatakse anda kolhoosides peale normipäevadejärgse tasu veel lisatasu, kui ta on oma ülesanded täitnud eeskujulikult ja ületanud, järgmiselt:

karjatalitajale-karjasele, kes hooldab noorveiseid kuue kuu vanusest kuni ühe aasta vanuseni, anda kinnistatud loomade arvu täieliku säilitamise eest, juhul, kui ta hooldab 30—50 looma — 250 liitrit piima või üks kuue kuu vanune vasikas; kui kinnistatud noorveistest on säilinud vähemalt 97%, anda talle 75 liitrit piima või üks nelja kuu vanune tall või kahe kuu vanune põrsas.

Karjatalitajale-karjasele, kes hooldab täiskasvanud veiseid ja üle ühe aasta vanuseid noorveiseid, anda kinnistatud loomade arvu täieliku säilitamise eest, juhul, kui ta hooldab 30—50 veist — 150 liitrit piima või üks nelja kuu vanune vasikas; kui kinnistatud loomadest on säilinud vähemalt 97%, anda talle 75 liitrit piima või üks nelja kuu vanune tall või üks kahe kuu vanune põrsas.

Karjatalitajale, kes hooldab sugupulle, juhul kui sugupullid on heas toitumuses ja kui kogu farmi lehmade hulgas ei esine ahtrust (iga lehma kohta on saadud aastas üks terve vasikas), anda farmi iga paaritatud ja poeginud lehma kohta 8 liitrit piima või 2 kg (eluskaalus) tallesid või põrsaid; kui farmis olevatest lehmadest ja mullikatest on poeginud vähemalt 95%, siis anda talle 4 liitrit piima või 1 kg (eluskaalus) tallesid või põrsaid iga paaritatud ja poeginud farmi lehma ja mullika kohta.

Karjatalitajale-karjasele, kes hooldab nuumloomi, anda loomade eluskaalu juurdekasvu plaani ületamise eest nuumalt võtmisel 4 liitrit piima või 1 kg eluskaalus tallesid või põrsaid iga 10 kilogrammi üle plaani saadud kaalu juurdekasvu eest.

Karjatalitajale-karjasele, kes üheaegselt talitab mitut erineva vanusega loomade rühma ning säilitab täielikult loomade arvu, anda 6 liitrit piima või 1,5 kg (eluskaalus) tallesid või põrsaid iga säilinud looma eest; kui on säilinud vähemalt 97% kinnistatud loomadest, anda 4 liitrit piima või 1 kg liha (eluskaalus) iga säilinud looma eest.

Eeltähendatud lisatasu loomade kasvatamise ja hooldamise eest saab anda aga ainult siis, kui veisefarm on täitnud temale antud veiste arvu suurendamise plaani.

Peale selle anda sõltumata veiste arvu suurendamise plaani täitmisest liha (arvestades eluskaalu järgi) 5% ulatuses iga riigile lihamüüginormi arvel antud või riigile üle plaani müüdüd lihava toitumusega veise kaalust ja 3%

ulatuses iga riigile lihamüüginormi arvel või riigile üleplaani müüdnud üle keskmise toitumusega veise kaalust. Samuti anda karjatalitajale-karjasele tema poolt talitatava lehmakarja piimatoodangu plaani ületamise eest 5% üleplaani saadud piimast.

Lisatasuna ettenähtud piima asemel võib karjatalitaja-karjase nõusolekul anda temale teisi põllumajandussaadusi kehtivas asendusvahekorras (vt. lk. 266) (NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus 19. detsembrist 1949. a. ENSV T 1950, 1, 1).

Missugune on kolhoosi veiste kunstliku seemenduse punktis töötavate kolhoosiliikmete tasu?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. juuni 1949. a. määrusele nr. 423 (Eesti NSV Teataja 1949, 16, 109) soovitatakse arvestada kolhoosi kunstlikus seemenduse punktis töötavatele kolhoosi liikmetele normipäevi iga kunstlikult seemendatud lehma eest, seejuures põhipunktis, kui kunstliku seemenduse plaan on kuni 200 lehma — iga seemendatud lehma eest:

tehnikule-seemendajale	1,25—1,75	normipäeva
pullitalitajale	0,8 —1,2	„
sanitarile	0,4 —0,6	„

kui kunstliku seemenduse plaan on üle 200 lehma — iga seemendatud lehma eest:

tehnikule-seemendajale	1,0—1,5	normipäeva
pullitalitajale	0,7—1,0	„
sanitarile	0,3—0,5	„

Abipunktis soovitatakse arvestada tehnikule-seemendajale 1,5 normipäeva iga kunstlikult seemendatud lehma eest.

Kas makstakse preemiaid kolhoosi veiste kunstliku seemenduspunkti töötajatele?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. juuni 1949. a. määrusele nr. 423 on Eesti NSV Põllumajanduse Ministeriumil lubatud maksta kolhooside kunstliku seemenduse punktide töötajatele preemiaid põllumajanduslike loomade tiinestuse kõrge % saavutuste puhul — iga tiinestatud lehma eest:

tehnikule-seemendajale — tiinestamisel 90% kuni 95% — 1,5 rubla, tiinestamisel üle 95% — 3,5 rubla; pullitalita-

jale — tiinestamisel 90% kuni 95% — 0,5 rubla ja tiinestamisel üle 95% — 1,0 rubla.

Kuidas tasustatakse veisefarmi juhataja tööd?

Veisefarmi juhatajale soovitatakse arvestada, kui farmis on 35—50 lehma — kuni 40 normipäeva kuus, kui on 50—80 lehma — kuni 45 normipäeva ja kui on üle 80 lehma — kuni 50 normipäeva kuus.

Kui suures ulatuses antakse lisatasu veisefarmi juhatajale või loomakasvatuse juhatajale kolhoosis?

Kolhoosidel soovitatakse anda peale normipäevadejärgse tasu veel lisatasu veisefarmi juhatajale, kolhoosides aga, kus puudub veisefarmi juhataja, loomakasvatuse juhatajale järgmistel alustel ja ulatuses:

kui ta kasvatab üles aasta alguseks olnud igalt 100 lehmalt ja tiinelt mullikalt keskmiselt vähemalt 90 vasikat, — anda iga üleskasvatatud 40 vasika eest 250 liitrit piima või üks vasikas kuni kuue kuu vanuses; väiksema noorloomade arvuga farmides aga anda 4 liitrit piima või 1 kg (eluskaalus) talleid või põrsaid iga üleskasvatatud vasika eest.

Peale selle, kui farmis on säilinud aasta jooksul üle ühe aasta vanuste veiste arvust vähemalt 98%, anda farmi juhatajale 150 liitrit piima või üks kuni nelja kuu vanune vasikas, kolhoosi loomakasvatuse juhatajale aga üks liiter piima või 0,25 kg (eluskaalus) talleid või põrsaid iga säilinud looma eest.

Seda lisatasu saab anda farmi juhatajale või loomakasvatuse juhatajale ainult siis, kui on täidetud farmi loomade arvu suurendamise plaan.

Ühtlasi soovitatakse anda kolhoosi veisefarmi juhatajale või kolhoosi loomakasvatuse juhatajale sõltumata loomade arvu suurendamise plaani täitmisest farmi piimatoodangu plaani ületamise eest 3% üle plaani saadud piimast natuuras.

Piima võib asendada veisefarmi või loomakasvatuse juhataja nõusolekul teiste põllumajandussaadustega kehtivas asendusvahekorras (vt. lk. 266).

Kuidas tasustatakse seatalitajate töö kolhoosides?

Seatalitajale soovitatakse arvestada iga terve põrsa eest, kes on temale kinnistatud emiste grupilt saadud ja

kuni võõrutamiseni üles kasvatatud — 3 normipäeva, iga võõrutatud terve põrsa eest, kelle eluskaal on vähemalt 12 kg — 4 normipäeva; nuumsigade ja kesikute kasvata-
misel saadud eluskaalu juurdekasvu iga 10 kg eest — 1 normipäev.

Seatalitajale soovitatakse arvestada kultide talitamise eest, nende heas seisukorras hoidmise ja nende hea toitumuse puhul iga looma pealt 3 normipäeva kuus; kultide kohta, kes on alla keskmise toitumusega, normipäevi arvestada ei soovitata (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668).

Kui suures ulatuses antakse lisatasu seakasvatusfarmis töötavaile kolhoosnikutele?

Kolhoosnikutele, kes töötavad seakasvatusfarmis, soovitatakse anda lisatasu peale normipäevadejärgse tasu järgmisel määral ja näitajate saavutamise eest:

kes on kasvatanud kuni kahe kuu vanuseni üle 7 põrsa keskmiselt emise ühe poegimise kohta, arvestades kõiki kinnistatud emiseid, — iga viies üle tähendatud arvu kasvatatud põrsas kahe kuu vanuses;

kolhoosnikutele, kes hooldavad täiskasvanud sigu ja üle kahe kuu vanuseid põrsaid, antakse juhul, kui on säilitatud vähemalt 98% neile kinnistatud sigadest, üks põrsas kahe kuu vanuses.

Need ülaltähendatud lisatasud antakse aga ainult juhul, kui on täidetud farmi sigade arvu suurendamise plaan.

Peale selle antakse seakasvatusfarmis töötavatele kolhoosnikutele sõltumata arvulise plaani täitmisest liha 5% ulatuses (arvestades eluskaalu järgi) riigile lihamüüginormide arvel antud või riigile üle plaani müüdnud peki-, poolpeki- ja peekonsigade kaalust.

Esimesel poolaastal poegimisest saadud põrsaste üleskasvatamise eest saadud lisatasu antakse pärast nende põrsaste võõrutamist tingimusel, et kolhoos on täitnud riiklikud lihamüügi kohustused esimese poolaasta eest; teisel poolaastal poegimistest saadud põrsaste üleskasvatamise eest antakse lisatasu aasta lõpul.

Seakasvatusfarmis töötavatele kolhoosnikutele arvestatav lisatasu jaotatakse nende vahel farmis töötatud normipäevade arvule proportsionaalselt.

Kuidas arvestatakse töötasu seakasvatusfarmi juhatajale?

Seakasvatusfarmi juhatajale soovitatakse arvestada tema töö eest, kui seakasvatusfarmis on 20—25 emist — kuni 40 normipäeva kuus, kui on 25—30 emist — kuni 45 normipäeva, ja üle 30 emise — kuni 50 normipäeva kuus.

Kui suures ulatuses antakse lisatasu seakasvatusfarmi juhatajale seakasvatuse eduka arendamise eest?

Seakasvatusfarmi juhatajale või kolhoosides, kus seakasvatusfarmi juhataja puudub — loomakasvatuse juhatajale soovitatakse anda $\frac{1}{4}$ osa farmi töötajaile lisatasuna antud põrsaste arvust juhul, kui farmis on säilitatud vähemalt 97% sigade arvust, on üles kasvatatud vähemalt seitse põrsast keskmiselt emise ühe poegimise kohta, arvestades kõiki farmis olevaid emiseid, ning on täidetud sigade arvu suurendamise plaan farmis.

Ühtlasi soovitatakse anda farmi juhatajale või loomakasvatuse juhatajale, liha (arvestades eluskaalus) 2% ulatuses riigile lihamüügi kohustuse katteks või üle plaani müüdüd peki-, poolpeki- ja peekonsigade kaalust.

Kui palju arvestatakse normipäevi lambatalitajale tema töö eest?

Lambatalitajale soovitatakse arvestada normipäevi järgmiselt: iga temale kinnistatud utekarjalt saadud ja võõrutamiseni üles kasvatatud talle eest, olenevalt aretatavast lammaste tõust — 1,4 kuni 1,7 normipäeva; iga kuu lõpuks säilinud täiskasvanud looma ja pärast võõrutamist — ka iga noorlooma eest — 0,15 normipäeva ning kinnistatud lammaste grupilt püगतud villa iga kg eest — 0,30 kuni 0,35 normipäeva (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668).

Kui suures ulatuses antakse kolhoosnikutele lisatasu, kes töötavad lambakasvatusfarmis?

Kolhoosnikutele, kes töötavad lambakasvatusfarmis, soovitatakse anda peale normipäevadejärgse tasu veel lisatasu järgmiste saavutuste eest ja määral:

kui lambakasvatusfarmis on saadud aasta algul farmis olnud igalt 100 utelt ja paaritatud noorutelt peenvillaliste

ja pooljämevillaliste lambatõugude juures vähemalt 105 talle ja need kuni võõrutamiseni üles kasvatatud — siis anda pool kõigist üle tähendatud arvu üleskasvatatud talledest.

Peale selle soovitatakse anda täiskasvanud lammaste ja võõrutatud tallede säilitamise eest — kui nendest on säilitatud kuni jooksva aasta lõpuni vähemalt 97% — pool kõigist üle 97% säilitatud lammastest ja talledest.

Kolhoosnikutele, kes talitavad sugujääri, sugujäärade täieliku säilitamise ja hea toitumuse korral anda 2 kilogrammi liha (arvestades eluskaalu järgi) iga sugujäära kohta tingimusel, et farmis on saadud igalt 100 utelt ja paaritatud noorutelt vähemalt 105 talle, olenemata lambatõust.

Eeltähendatud lisatasu tallede saamise, lammaste säilitamise ja jäärade talitamise eest antakse aga ainult tingimusel, et lambafarmi poolt on täidetud lammaste arvu suurendamise plaan.

Kinnistatud lambakarjalt saadud villatoodangu plaani ületamise eest antakse kolhoosnikutele sõltumata arvulise plaani täitmisest — 15% üle plaani saadud villast. Samuti antakse lambafarmis töötavatele kolhoosnikutele iga riigile lihamüügi normi arvel antud või riigile üle plaani müüdud lihava toitumusega lamba eest karjamaa nuumamisel 1,5 kg liha (arvestades eluskaalus), ja iga lamba kohta, mis on riigile lihamüüginormi arvel antud või üle plaani müüdud üle keskmises toitumuses 1 kg liha (arvestades eluskaalus).

Lambakasvatusefarmis töötavaile kolhoosnikutele arvestatav lisatasu jaotatakse brigaadi liikmete poolt väljatöötatud normipäevadele proportsionaalselt.

(NSV Liidu Ministrite Nõukogu 19. detsembri 1949. a. määrus. ENSV T 1950, 1, 1).

Missugust lisatasu saab lambakasvatusefarmi juhataja või kolhoosi loomakasvatuse juhataja lambakasvatuse eduka arendamise eest?

Kolhoosi lambakasvatusefarmi juhatajale, kolhoosides aga, kus lambakasvatusefarmi juhataja puudub, selle ülesandeid täitvale loomakasvatuse juhatajale, soovitatakse anda lisatasu peale tasu, mis arvestatakse normipäevade alusel, järgmisel määral ja näitajate eest:

kui farmis on 100 utelt ja paaritatud noorutelt saadud

ja võõrutamiseni kasvatatud peenvillaliste ja pooljämevil-
laliste lambatõugude juures vähemalt 103 talle, on aasta
jooksul säilitatud vähemalt 97% täiskasvanud lammastest
ja võõrutatud talledest ning on täidetud lammaste arvu
suurendamise plaan — siis kümnes osa lambakasvatus-
farmides töötavaile kolhoosnikutele lisatasuna antud tal-
lede ja lammaste arvust. Villatoodanguplaani ületamise
eest antakse lambakasvatusfarmi juhatajale või kolhoosi
loomakasvatuse juhatajale natuuras 4% farmis üle plaani
saadud villast.

Kuidas arvestatakse tasu kolhoosi linnufarmis tööta- vatele kolhoosnikutele?

Vastavalt määrusele nr. 668 soovitatakse kolhoosidel
arvestada linnufarmi linnutalitajatele esialgselt, kuni aasta
toodangu selgumiseni, normipäevi iga säilinud linnu
kohta kuus järgmiselt: kana kohta — 0,05 normipäeva,
pardikohta — 0,08 normipäeva, kalkuni ja hane kohta —
0,20 normipäeva ning aasta lõpul teha linnutalitajatega
normipäevade lõpparvestus linnukasvatuse tegelike aasta-
tulemuste järgi järgmiste näitajate ja näidishinnete alusel:

arvestada iga saja kanamuna	kohta . . .	1,5 normipäeva
” ” ” pardimuna	” . . .	4,0 ”
” ” ” kalkunimuna	” . . .	20,0 ”
” ” ” hanemuna	” . . .	40,0 ”

Iga üleskasvatatud linnu eest, kes on müüdud müügi-
kohustuse alusel, tapetud lihaks, müüdud kolhoosikau-
banduse korras või jäetud farmi, arvestada: kanade kohta
0,5 normipäeva, partide eest — 0,6 normipäeva, hanede ja
kalkunite eest — 0,9 normipäeva;

lindude poolt väljahautud iga 10 noorlinnu kohta arves-
tada: kanatibude kohta — 0,8 normipäeva, partitibude
kohta 1,5 normipäeva, kalkunitibude kohta — 2,5 normi-
päeva ja hanetibude kohta — 3,0 normipäeva.

Kui linnutalitajale on aasta jooksul arvestatud normi-
päevi vähem kui toodangu järgi tuleks arvestada, arvesta-
takse temale täiendavalt aasta jooksul arvestatud ja too-
dangu järgi arvestatavate normipäevade vahe ulatuses.

Kui aga linnutalitajale on aasta jooksul arvestatud
normipäevi rohkem kui saadud toodangu järgi tuleks

arvestada, siis rohkem arvestatud normipäevad kantakse tema arvelt maha, kuid mitte üle 25% temale aastas arvestatud normipäevadest.

Linnufarmides, kus on kolm ja rohkem linnutalitajat täie töökoormusega, soovitatakse määrata üks linnutalitajaist farmi juhatajaks, mitte vabastades teda lindude hooldamisest.

Linnutalitajate töö juhtimise eest arvestatakse linnufarmi juhatajale kuus 5 kuni 10 normipäeva.

Kui suures ulatuses antakse lisatasu linnutalitajaile?

Linnutalitajaile soovitatakse anda peale normipäevadejärgse tasu veel lisatasu järgmisel määral ja näitajate eest:

kui talitavatavatest tibudest on säilinud — kanatibusid kuni 5 kuu vanuseni — üle 90% ulatuses, kalkunitibusid kuni 5 kuu vanuseni — üle 85%, hanetibusid kuni 6 kuu vanuseni — üle 92% ja parditibusid kuni 3 kuu vanuseni — üle 94% ning on täidetud kodulindude arvu suurendamise plaan — 25% üle tähendatud arvude säilitatud tibudest.

Kanade munatoodangu plaani ületamise eest, kui munatoodangu plaan ühe kana kohta aastas oli kuni 100 muna, soovitatakse anda üks viiendik üle plaani saadud munadest; kui munatoodangu plaan oli üle 100 muna — üks kolmandik üle plaani saadud munadest.

Mis määral saab linnufarmi juhataja lisatasu?

Linnufarmi juhatajale või kolhoosides, kus neid ülesandeid täidab loomakasvatuse juhataja — viimasele soovitatakse anda lisatasu peale normipäevadejärgse tasu järgmises ulatuses: kanatibude säilitamisel kuni 5 kuu vanuseni üle 90%, kalkunitibude säilitamisel kuni 5 kuu vanuseni üle 85%, hanetibude säilitamisel kuni 6 kuu vanuseni üle 92% ja parditibude säilitamisel kuni 3 kuu vanuseni üle 94%, ja kui on täidetud kodulindude arvu suurendamise plaan — 5% üle tähendatud arvu säilitatud tibudest.

Linnufarmi juhatajale, või vastaval juhul kolhoosi loomakasvatuse juhatajale, antakse munatoodangu plaani ületamise puhul 2% üle plaani toodetud munadest lisatasuna.

Kuidas toimub töötasu maksmine kolhoosi karuslooma- (hõbe-, sini- ja plaatina- ning teiste rebaste) farmides töötavatele kolhoosnikutele?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 25. juuni 1949. a. määrusega nr. 468 soovitatakse kolhoosidel kolhoosnikute üldkoosoleku otsuse kohaselt ajutiselt rakendada karuslooma- (hõbe-, sini- ja plaatina- ning teiste rebaste) farmides töötasu arvestamisel järgmised töökoormuse näidishinnad ja tööhinded normipäevades:

a) kinnistada ühele karusloomakasvatajale (hooldajale) 15—20 emasrebast koos poegade ja isasrebasega;

b) arvestada karusloomakasvatajale kuus iga emas- ja isaslooma eest, kes on säilitatud kuu lõpuni, 1,1—1,3 normipäeva;

c) arvestada iga sündinud ja imetamisaja lõpuni säilitatud rebasepoja eest 0,2—0,4 normipäeva kuus;

d) arvestada pärast imetamise lõppu kuni tapmiseni kasvatatud iga noorrebase eest 0,3—0,5 normipäeva kuus;

e) arvestada rebasetalitajale täiendavalt iga müüdud I sordi rebasenaha, samuti põhikarja jäetud rebase või tõuloomaks müüdud rebase eest aasta lõpul 2 normipäeva;

f) farmidele antud poegade saamise plaani ületamise ning üle plaani saadud poegade säilitamise eest kuni tapmiseni või suguloomadeks müümiseni või põhikarja üleviimiseni arvestada hooldajale tema poolt saadud ja üleskasvatatud rebase eest täiendavalt 10 normipäeva;

g) suuremates farmides, kus töötab 3—4 hooldajat täie koormusega, määrata üks hooldajatest farmi juhatajaks, vabastamata teda otsesest tööst, kuid farmis töö juhitud eest määrata talle täiendavalt 5—10 normipäeva kuus.

Paaritus- ja poegimishooajal määrata hooldajale lisatööjõude abiks, arvestades neile 1 normipäev iga paaritud ja tiinestunud emasrebase eest ning 1 normipäev korraliku poegimise eest.

Kas on ette nähtud loomakasvatusefarmide ja loomakasvatusalade juhatajatele täiendav tasu tööstaži ja loomakasvatuseplaani täitmise eest ning tasu vähendamine loomakasvatuseplaani mittetäitmise eest?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 soovitatakse arvestada kolhoosides looma-

kasvatusfarmide juhatajaile ja kolhoosi loomakasvatusala juhatajaile täiendavalt normipäevi sõltuvalt tööstaažist — neile, kes töötavad kolhoosis kolmandat aastat — 5%, kes töötavad neljandat ja viiendat aastat — 10%, viis ja rohkem aastat töötanuile — 15% neile iga kuu arvestatud normipäevade arvust.

Loomade arvu suurendamise ja loomakasvatuse produktiivsuse plaani täitmise eest soovitatakse arvestada farmide ja loomakasvatuse juhatajaile kõigi loomaliikide alal loomade arvu suurendamise ja nende produktiivsuse plaani ületamise iga protsendi eest juurde nende aasta põhitöötasuks arvestatud normipäevadele 1% normipäevi.

Kui farmi või loomakasvatusala juhataja ei täida tähendatud plaane, arvestada nende aasta põhitöötasuks arvestatud normipäevadest maha 1% normipäevi iga protsendi kohta, mille võrra nad ei täitnud loomakasvatuse arvulist ja loomade produktiivsuse plaani iga loomaliigi alal, kuid mitte rohkem kui 25% neile aasta kohta arvestatud normipäevadest.

Kuidas tasustatakse kolhoosis veterinaartöötajate tööd?

Kui kolhoosi tugevasti laienenud loomakasvatus nõuab veterinaararsti või -velskri pidevat tööd kolhoosis, siis selle töötaja töölerakendamisel — juhul kui ta on sama põllumajandusliku artelli liige — arvestatakse temale töö eest normipäevi ulatuses, nagu seda on määranud artelli liikmete üldkoosolek, kui aga veterinaarala töötaja ei ole artelli liige, siis makstakse temale tasu rahas vastavalt töölepingule, mis sõlmitakse veterinaartöötaja ja kolhoosi juhatuse vahel. See leping kuulub kinnitamisele artelli liikmete üldkoosoleku poolt.

Veterinaartöötajale tasu määramisel tuleb arvestada tema kvalifikatsiooni ja töökogemusi, samuti ka töömahtu.

Kes maksab veterinaartöötajatele tasu kolhooside märade tiinestuse kontrollimise eest rektaalsel meetodil?

Vastavalt valitsuse poolt kehtestatud korrale makstakse veterinaartöötajale alates 1950. aastast kolhooside märade tiinestumise kontrollimise eest rektaalsel meetodil 3 rbl. mära kohta. See tasu makstakse kohalikust, s. o. rajooni täitevkomitee eelarvest.

Kas ja kui suurel määral saavad lisatasu zootehnikud ja veterinaartöötajad — kolhoosi liikmed?

Kolhoosi liikmetele — zootehnilise ja veterinaarala töötajatele, soovitatakse anda peale põhitöötasu normipäevades veel lisatasu järgmiselt: zootehnikule, veterinaararstile, veterinaartehnikule ja veterinaarvelskrile — 50% ulatuses, ja nooremale veterinaarvelskrile ning tehnikule — loomakasvatajale — 30% ulatuses loomakasvatuse farmi juhatajale või kolhoosi loomakasvatuse juhatajale arvestatud lisatasust.

Mis korras toimub brigaadi või lüli kolhoosnikutele põllumajanduskultuuride viljakuse plaani ületamise eest kuuluva lisatasu jaotamine?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. detsembri 1950. a. määrusele nr. 1124 toimub brigaadidele ja lülidele põllumajanduskultuuride viljakuse plaani ületamise eest kuuluva lisatasu jaotamine brigaadi ja lüli liikmete vahel järgmiselt:

brigaadis — suhteliselt normipäevade arvule, mis on välja töötatud kolhoosnikute poolt brigaadile vahetult kinnistatud teravilja ja muude kultuuride alal. Normipäevad, mis on välja töötatud lülide poolt lülidele kinnistatud kultuuride alal, võetakse arvesse ainult lüli järgi;

lülis — suhteliselt normipäevade arvule, mis on välja töötatud iga kolhoosniku poolt lülile kinnistatud kultuuri alal. Kolhoosnikud, kes ei ole lüli liikmed, kuid on lülisse kaasa tõmmatud, lüli abistamiseks, saavad lisatasu antud kultuuri alal väljatöötatud iga normipäeva eest võrdselt lüli liikmetega.

Kas on õigus lisatasule artelli liikmetel, kes ei ole täitnud ettenähtud alammäära normipäevi?

Põllumajanduskultuuride saagiplaanide ja loomakasvatuse plaanide ületamise eest on õigus lisatasule ainult neil artelli liikmetel, kes täitsid ettenähtud kohustusliku alammäära normipäevi (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668 jt.).

Kas võib välja maksta lisatasu, kui on täidetud riiklikud müügikohustused ja moodustatud kolhoosi fondid, ära ootamata kolhoosi aastaaruande kinnitamist?

Lisatasu natuuras ja rahas antakse üldkorras välja ühel ajal tulude jaotusega, pärast riiklike müügikohustuste täitmist, seemne-, sööda-, kindlustus- ja teiste ettenähtud fondide moodustamist kolhoosis.

Takistused ja viivitused aastaaruande kinnitamisega ei saa olla põhjuseks kolhoosnikutele täiendava tasuna kuuluvate saaduste kinnipidamisel.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu tegi 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumile ja rajoonide täitevkomiteedele ülesandeks sisse seada range kontroll kolhoosnikutele arvestatava lisatasu õigeaegse ja õige väljamaksmise üle.

Missugusest saagiplaanist ja loomakasvatuse produktiivsuse plaanist tuleb lähtuda kolhoosnikutele lisatasu arvestamisel — kas plaanist, mis on kolhoosile antud kohalike nõukogude organite poolt, või sellest plaanist, mis võttis vastu kolhoosnikute üldkoosolek?

Lisatasu arvestamisel tuleb juhendada plaanidest, mis kinnitas kolhoosnikute üldkoosolek üksikutele brigaadidele ja lülidelle põllumajanduskultuuride viljakuse kohta ning farmidele — loomade arvu ja produktiivsuse kohta, kusjuures loomulikult kogu saagiplaan kolhoosi ulatuses ning loomade arvu ja produktiivsuse plaan ei tohi olla madalamad sellest plaanist, mis on kolhoosile antud kohalike nõukogude organite poolt.

Kas kolhoosi juhatus võib anda kolhoosi liikmetele lisatasu arvel avansse?

Lisatasu arvel on lubatud anda avansina piima, köögivilju ja teisi vähesäiluvaid saadusi. Selliste saaduste avansina väljaandmine toimub kogu aasta vältel tähtaegadel, mis määrab kolhoosi liikmete üldkoosolek, ning sõltuvalt riiklike müügikohustuste täitmisest.

Kas võib kolhoosi juhatus lisatasu väljaandmisel asendada ühtesid saadusi teistega?

Välja arvatud need juhud, kus see vastava määrusega on otseselt ette nähtud, ei ole ühtede lisatasuks määratud

saaduste asendamine teistega lubatud. Määrustes lisatasu kohta on täpselt tähendatud, mis saadused või loomad ja mis ulatuses antakse lisatasuna tööde ja saavutuste eest põllunduses ja loomakasvatuses, samuti on ette nähtud need juhud, kus makstakse lisatasu rahas, mitte natuuras.

Kolhoosis ikaldus osa talivilja. Ikaldus on vormistatud Riikliku Kindlustuse aktiga ja selle eest on makstud kolhoosile kindlustushüvitus. Kas tuleb see ikaldunud pind arvestada koristuspinna hulka lisatasu arvestamisel?

Loodusõnnetuste tõttu ikaldunud viljade külvipindu, kui ikaldus on tõestatud Riikliku Kindlustuse aktiga, ei võeta arvesse saagiplaani täitmisel ja sellest olenevalt ka lisatasu arvestamisel.

Missuguses vahekorras võib asendada lisatasu maksimisel piima ja teravilja teiste põllumajandussaadustega?

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 19. detsembri 1949. a. määrusele «Lisatöötasu maksmisest kolhoosnikele ülesannete ületamise eest noorloomade kasvatamise, täiskasvanud loomade säilitamise ja loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise alal Eesti NSV kolhoosides» lubatakse sama määruse alusel lisatasuna antavat piima asendada lisatasu saaja nõusolekul teiste põllumajandussaadustega kehtivas asendusvahekorras.

Sama lubatakse ka hobusekasvatuse alal lisatasuna antava teravilja suhtes.

Vastavaid asendusvahekordi lisatasu maksmiseks otsest ei ole kehtestatud. Seepärast tuleb siin kohaldada põllumajandussaaduste varumiseks määrustega ettenähtud asendusvahekordi. Säärastena kehtivad (varumise puhul aga ainult siis, kui asendamine lubatud):

1 kg teravilja — 2 liitrit täispiima (järelikult 1 liiter täispiima — 0,5 kg teravilja);

1 liiter täispiima	— 2	kg kartuleid
1 kg kartuleid	— 0,5	kg kapsaid
	või — 0,25	kg sibulaid
	või — 0,4	kg kurke
	või — 0,5	kg toiduporgandeid
	või — 0,67	kg toidupeete
	või — 0,33	kg tomateid

(järelikult: 1 liiter täispiima — 1 kg kapsast või 0,5 kg

sibulat või 0,8 kg kurke või 1 kg toiduporgandeid või 1,34 kg toidupeete või 0,66 kg tomateid);

1 kg teravilja — 4 kg kartuleid (järelikut: 1 kg teravilja — 2 kg kapsast või 1 kg sibulat või 1,6 kg kurke või 2 kg toiduporgandeid või 2,68 kg toidupeete või 1,32 kg tomateid);

1 kg liha (eluskaalus) — 5 kg täispiima (3,5%) või 10 kanamuna;

100 kg heinu — 15 liitrit täispiima.

3. TÖÖTASUDE ARVESTAMINE TEISTEL KOLHOOSIDE MITMESUGUSTEL TÖÖDEL.

Kuidas tasustatakse nende kolhoosnikute tööd, kes töötavad kolhoosi abiettevõtetes?

Kolhoosnikutele, kes töötavad kolhoosi abiettevõtetes, arvestatakse normipäevi nende töönormide ja -hinnete kohaselt, mis on kinnitatud kolhoosnikute üldkoosoleku poolt abiettevõtete kohta. Abiettevõtetes töötavate kolhoosnikutega toimuvad kõik töötatud normipäevadest tulevavad arveldused (avansid jt.) ühistel alustel teiste kolhoosnikutega.

Kuidas tasustatakse kolhooside autojuhtide tööd?

Kolhoosnikutele-autojuhtidele arvestatakse analoogiliselt teiste artelli liikmetega normipäevi vastavalt tehtud tööhulgale ning artelli liikmete üldkoosoleku poolt kinnitatud töönormidele ja -hinnetele. Mingit erisüsteemi (tasu garanteeritud alammäär jt.) kolhooside autojuhtide tasustamiseks ei ole ette nähtud.

Kas arvestatakse kolhoosnikutele normipäevi nende ajutise töövõimetuse puhul?

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikiri ei pane kolhoosile kohustust arvestada normipäevi kolhoosnikutele nende ajutise töövõimetuse puhul. Erand on tehtud rasedate ja imetavate naiste suhtes.

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 11. punkt näeb ette artelli liikmete üldkoosoleku otsusel abistamisfondide moodustamise kuni 2% ulatuses kolhoosi üldtoodangust. Nende fondide eesmärgiks on abi osutamine neile kolhoosnikutele, kes seda vajavad, nende hulgas ka ajutiselt töövõime kaotanuile.

Peale selle organiseeritakse põllumajanduslikes artellides vastastikuse abistamise kassa. Selle kassa üheks ülesandeks on abistada liikmeid neil juhtudel, kui nad mingisugustel põhjustel ei saa osa võtta artelli tööst ja vajavad ühiskondlikku abistamist.

Kas arvestatakse kolhoosnikutele normipäevi nende õppimise ajal Eesti NSV Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmistamise Riiklikus Koolis või kuuekuistel kolhoosi esimeeste kvalifikatsiooni tõstmise kursustel?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu peab soovitavaks, et kolhoosid arvestaksid kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel neile kolhoosnikutele, kes õpivad Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmistamise Riiklikus Koolis ja kelle ülalpidamisel on töövõimetuid perekonnaliikmeid — 15—20 normipäeva kuus; kolhooside esimeestele aga, kes on komandeeritud 6-kuistele kvalifikatsiooni tõstmise kursustele — säilitada kursustel viibimise ajal normipäevade arvestamine.

Ühtlasi makstakse Kolhooside Juhtiva Kaadri Ettevalmistamise Riikliku Kooli õpilastele ja kolhooside esimeeste kvalifikatsiooni tõstmise 6-kuistest kursustest osavõtjaile riiklik stipendium 200 rbl. ulatuses kuus kogu õppeaja kestel ja võimaldatakse tasuta kasutada ühiselamut.

Kas tuleb arvestada normipäevi kolhoosi liikmetele, kes õpivad üheaastastes põllumajanduslikes koolides?

Valitsuse poolt on soovitatud kolhoosidele arvestada üldkoosoleku otsusel kolhoosi liikmetele, kes õpivad üheaastastes põllumajanduslikes koolides, 10—15 normipäeva kuus, kui nende ülalpidamisel on töövõimetuid perekonnaliikmeid.

Kas kolhoosi sepp on kohustatud remontima traktori- jaamale kuuluvaid põllumajandusmasinaid ja inventari? Kuidas toimub selle remondi eest tasu maksmine?

Vastavalt traktori- jaama ja kolhoosi vahelisele tüüplepingule on traktori- jaam ise kohustatud teostama omal kulul kogu vajaliku remondi oma traktoritele, jõumasinatele, põllutöömasinatele ja -riistadele.

Kolhoosi sepp võib teostada traktori- jaamale kuuluvate põllutöömasinate ja -riistade remonti ainult sel juhul, kui kolhoosi juhatuse ja traktori- jaama vahel on sõlmitud vas-

tav kirjalik leping ja on ette nähtud kolhoosile tasu, mis katab kõik kolhoosi kulud selle remondi alal.

Kolhoosi liikmetele, kes töötavad kolhoosi sepikojas ja teiste tööde hulgas remondivad ka traktorijaama masinaid, arvestatakse töö eest kolhoosi poolt normipäevi üldkorras vastavalt kolhoosis kehtestatud töönormidele ja -hinnetele. Arveldused traktorijaamaga remondi eest toimuvad aga kolhoosi juhatuse poolt ja need arvestatakse kolhoosi arvepidamises.

Kas kolhoosi juhatuse võib tasuda normipäevadega korterite omanikele korterite eest, mis on kolhoosi poolt üüritud ja antud väljastpoolt palgatud agronoomi ja arvepidaja kasutusse?

Normipäevadega ei saa tasuda korterite kasutamise üüri. Üüri maksmine tuleb ette näha kolhoosi tuludekulude eelarves ja tasuda vastavalt kokkuleppele.

Kui kolhoosi liige on valitud rahvakaasistujaks rahvakohtusse, kas siis tuleb kolhoosil arvestada temale normipäevi, tasuda komandeerimise, korteri- ja sõidukulud kohtuistungite ajal?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusele nr. 24, 14. jaanuarist 1950. a. (ENSV T 1950, 5, 26) makstakse rahvakaasistujatele-kolhoosnikutele vastava kohtu summadest päevaraha 10 rubla iga tööpäeva eest, mil nad täidavad rahvakaasistuja kohuseid. Samuti tasutakse nendele korteri- ja sõidukulud samadel alustel, kui kohtusse kutsutud tunnistajatele.

Rahvakaasistujatele makstakse need summad kohtu poolt välja hiljemalt rahvakaasistuja viimasel tööpäeval kohtus.

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt 10. mail 1939. a. kinnitatud NSV Liidu Kohtu Rahvakomissari 9. mai 1939. a. käskkirjale nr. 33 makstakse kohtu rahvakaasistujatele, kui nad ei ole töölised või teenistujad, töötasu aja eest, mil nad täidavad rahvakohtuniku ülesandeid, rahvakohtu vahendite arvelt ulatuses nagu on ette nähtud rahvakohtunikule.

Seepärast ei arvesta kolhoosid kolhoosi liikmetele — rahvakohtu kaasistujatele normipäevi aja eest, mil nad viibivad eemal kolhoosi tööst seoses rahvakaasistuja ülesannetega, ega tasu tema komandeerimiskulusid.

Kas külanõukogu võib kohustada kolhoosi arvestama normipäevi külanõukogu töötajaile?

Külanõukogul seda õigust ei ole. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee mõistsid 19. septembri 1946. a. määrusega «Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks kolhoosides» hukka nähted, et kohalike võimuorganite nõudel peavad kolhoosid ülal normipäevade arvel isikuid, kes ei tööta kolhoosides ja kellel ei ole sidet kolhoosi tootmisega.

Selle määrusega on keelatud kohalikele nõukogude ja parteiorganitele nõuda kolhoosidelt normipäevadega nende tööde eest tasumist, millel ei ole ühist kolhoosi tootmisega.

4. ADMINISTRATIIV- JA TEENINDAVALE PERSONAALILE NING TEISTELE AMETIISIKUTELE TÖÖTASU MAKSMINE

Kuipalju võib kolhoosis kulutada normipäevi administratiiv- ja teenindavale personaalile töötasu maksmiseks?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. a. määrusega nr. 1007 «Administratiiv- ja teenindava personaali koosseisude vähendamise kohta kolhoosides ja neile töötasu maksmiseks normipäevade kulutamisest» on määratud, et normipäevade arv, mis kulutatakse kolhoosides töötasu maksmiseks administratiiv- ja teenindavale personaalile, kaasa arvatud lastesõimede, lasteaedade ja lastemängumurude töötajaile, ühistoitolustamise alal töötajaile, revisjonikomisjoni esimeestele ja liikmetele tegelike revideerimispäevade eest — ei tohi ületada järgmisi protsente kolhoosides aasta jooksul töötatud normipäevadest:

Kolhoosides, kus töötatakse aastas		Normipäevade kulu administratiiv- ja teenindava personaali töötasu maksmiseks ei või ületada
kuni 20 tuh.	normipäeva	8 protsenti
20— 35 tuh.	„	7 „
35— 55 tuh.	„	6 „
55— 75 tuh.	„	5 „
75—100 tuh.	„	4 „
üle 100 tuh.	„	3 „

Normipäevi arvestatakse administratiiv- ja teenindavale personaalile tegelikult töötatud päevade eest.

Missugused töötajad kolhoosis kuuluvad administratiiv-teenindava personaali hulka?

Kolhoosi administratiiv- ja teenindava personaali hulka kuuluvad: kolhoosi esimees, kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja), arveala töötajad, laohoidjad, majandusjuhatajad, kolhoosi abiettevõtete juhatajad, arvestajad brigaadides ja farmides, kirjakandjad, valvurid (välja arvatud need kolhoosnikud, kes ajutiselt on tööll traktori- jaama traktorite ja põllutöömasinate, kolhoosi viljapõldude, vilja ajutiste ladude, kolhoosi viljapuu- ja aedade valve alal), lasteaedade ja ühistoitolustamise töötajad jt. Normipäevad, mis arvestatakse revisjonikomisjoni esimehele ja liikmeile revideerimisel tegelikult kulutatud päevade eest, arvestatakse samuti administratiiv- ja teenindava personaali ülalpidamiseks kulutatavate normipäevade hulka.

Kas tuleb arvata administratiiv- ja teenindava personaali ülalpidamiseks kulutatud normipäevade hulka tasu, mis makstakse kolhoosi esimehe asetäitjale ja teistele ametiisikutele, kui nende ametialane töö on ühendatud tootva tööga?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. a. määrusega nr. 1007 soovitatakse kolhoosidel ühendada administratiiv- ja teenindava personaali ameteid tootva tööga: panna kolhoosi esimehe asetäitjale tähtsama majandusharu juhtimine kolhoosis, möldrile — veski juhtimine, mesinikule — mesila juhtimine, sepale — sepi-koja juhtimine, puusepale — puutöökoja juhtimine, karja öösisetele talitajaile — loomakasvatusfarmide öövalve, valvuritele — kontoriruumide koristamine jne.

Kolhoosides, kus normipäevade aastakulu on kuni 10 tuh. normipäeva, soovitatakse panna põllunduse ja loomakasvatuse juhtimine kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel vahetult kolhoosi esimehele.

Normipäevad, mis arvestatakse tähendatud töötajatele tööde eest tootmises, — normipäevad, mis arvestatakse töö-
tasuks põllundusbrigaadi ja aia-köögiljabrigaadi briga-
diiridele, loomakasvatusala ja loomakasvatusfarmide juha-
tajaile, normipäevad brigaadide ja farmide juhtimise eest,

kui seda teeb kolhoosi esimees, esimehe asetäitja, normipäevad agronoomidele, zootehnikutele, veterinaartöötajatele, samuti ka kolhoosnikutele, kes täidavad ajutiselt valvuri ülesannet traktorijaama traktorite ja põllutöomasinade, külvide, viljapuuaedade, vilja ajutiste ladude vaive alal, tuleb arvata kolhoosi vastava tootmisharu tootmis- kuludeks, — neid ei arvestata administratiiv- ja teenindava personaali ülalpidamise kuludeks.

Kas kolhoosi esimehele ja arvepidajale tööstaaži eest arvestatavad normipäevad tuleb arvata administratiiv- ja teenindava personaali töötasudeks kulutada lubatud normipäevade hulka?

Normipäevad, mis arvestatakse kolhoosi esimehele ja arvepidajale tööstaaži eest, tuleb arvestada samuti nagu nende põhitöötasugi administratiiv- ja teenindava personaali töötasudeks kulutada lubatud normipäevade hulka.

Kas võib määrata arvestajaid abiks kolhooside brigadiiridele tööde arvestamisel?

Arvestajaid soovitatakse määrata abiks brigadiiridele mitte üle 3—4 kuuks aastas pingelisemate tööde ajaks ja ainult suurtes kolhoosides ja tootmisaladel, nimelt: brigaadides, kus teravilja külvipind on üle 500 ha, brigaadides, kus teravilja, tehniliste kultuuride ja kartuli külvipind on üle 300 ha (kui tehniliste kultuuride külvipind on mitte alla 10% brigaadi üldisest külvipinnast), piimatootmisfarmides, kus lehmade arv on üle 100 (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. a. määrus nr. 1007).

Kes kinnitab kolhoosi administratiiv- ja teenindava personaali koosseisud?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. aasta määrusele nr. 1007 kinnitab kolhoosi administratiiv- ja teenindava personaali koosseisu, samuti ka neile töötasu maksmiseks kulutatavate normipäevade hulga kolhoosi liikmete üldkoosolek.

Kolhoosnikute üldkoosoleku otsuseta ei või kolhoosi juhatus neid koosseise suurendada.

Rajoonide täitevkomiteed on kohustatud kontrollima iga kolhoosi administratiiv- ja teenindava personaali koos-

seisu ja sellele normipäevade arvestamist, et need vastaksid kehtestatud normatiividele.

Kas ja missugust vastutust kannavad kolhoosi esimees ja arvepidaja administratiiv- ja teenindavale personaalile töötasudeks normipäevade ülekulutamise pärast?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. a. määrusega nr. 1007 soovitatakse kolhoosidel maha kanda kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel kolhooside esimeestelt, arvepidajatelt (raamatupidajatelt) ja kõigilt juhatuse liikmetelt (igaiühelt) kuni 10% nendele arvestatud normipäevadest administratiiv- ja teenindava personali töötasudeks normipäevade ülekulutamise puhul.

Mis põhimõtetel toimub kolhooside esimeestele tasu maksmine töö eest?

Et tõsta kolhooside esimeeste materiaalselt huvi põllumajanduskultuuride kõrge viljakuse, kolhoosi ühisloomakasvatuse arendamise ja rahaliste tulude suurendamise vastu, pannakse kolhoosidele ette maksta esimeestele tasu sõltuvalt kolhoosi külvipinna suuruselt, kolhooside ühisloomade arvust ja kolhoosi rahaliste tulude suuruselt.

Põllumajanduskultuuride saagiplaanide ja loomakasvatuse produktiivsuse plaani ületamisel soovitatakse arvestada kolhoosi esimehele täiendavalt normipäevi, ning anda rahalist lisatasu, vastupidi — nende plaanide mitteäitmisel soovitatakse teostada mahaarvestamist nendele töö eest kuuluvatest normipäevadest.

Kui palju arvestatakse kolhoosi esimehele normipäevi sõltuvalt kolhoosi külvipinna suuruselt?

Kolhoosi esimehele soovitatakse arvestada taimekasvatusalala juhtimise eest normipäevi sõltuvalt kolhoosi külvipinna (kaasa arvatud köögivilja maa-ala, viljapuu- ja marjaaiad) suuruselt. Külvipindala puhul kuni 60 ha pannakse ette arvestada 22 normipäeva kuus, 61—100 ha külvipinna puhul — 27 normipäeva, 101—300 ha külvipinna puhul 30 normipäeva, 301—500 ha — 33 normipäeva, 501—700 ha — 36 normipäeva, 701—1000 ha — 42 normipäeva, 1001—1500 ha — 48 normipäeva ja üle 1500 ha külvipinna puhul — 54 normipäeva kuus (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668).

Kui palju arvestatakse normipäevi kolhoosi esimehele loomade arvu alusel farmides?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 soovitatakse kolhoosidel arvestada kolhoosi esimehele loomakasvatuse juhtimise eest normipäevi sõltuvalt loomade arvust farmides. Nimelt soovitatakse arvestada, kui veisefarmis on 5—10 lehma — 5 normipäeva, 11—20 lehma — 6 normipäeva, 21—40 lehma — 7 normipäeva, 41—60 lehma — 8 normipäeva, 61—80 lehma — 9 normipäeva, 81—100 lehma — 11 normipäeva, 101—150 lehma — 14 normipäeva, üle 150 lehma — 18 normipäeva kuus; kui seafarmis on 4—6 emist — 5 normipäeva, 7—10 emist — 6 normipäeva, 11—15 emist — 7 normipäeva, 16—20 emist — 8 normipäeva, 21—25 emist — 9 normipäeva, 26—30 emist — 11 normipäeva, 31—35 emist — 14 normipäeva ja üle 35 emise — 18 normipäeva kuus; kui lambafarmis on 30—100 utte — 5 normipäeva, 101—200 utte — 6 normipäeva, 201—350 utte — 7 normipäeva, 351—550 utte — 8 normipäeva kuus; kui linnufarmis on kuni 200 kana või 100 parti või 50 hane ja kalkunit — 3 normipäeva, 200—500 kana või 100—250 parti, või 50—125 hane ja kalkunit — 5 normipäeva, 500—1000 kana või 250—500 parti, või 125—250 hane ja kalkunit — 7 normipäeva, üle 1000 kana või 500 pardi, või üle 250 hane ja kalkuni — 10 normipäeva kuus; kui hobusefarmis on 5 mära — 2 normipäeva, 6—15 mära — 4 normipäeva, 16—25 mära — 6 normipäeva, 26—35 mära — 8 normipäeva, 36—50 mära — 10 normipäeva kuus.

Normipäevad loomade arvu eest kolhoosifarmides arvestatakse kolhoosi esimehele iga farmi kohta eraldi, sõltuvalt loomade arvust igaühes neist.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega nr. 965 10. detsembrist 1949. a. (Eesti NSV Teataja 1950, 3, 13) soovitatakse kolhoosidel Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega nr. 423 13. juunist 1949. a. (ENSV T 1949, 16, 109) kehtestatud kolhoosi produktiivloomade ning lindude uue arvulise miinimumi mittetäitmisel vähendada kolhooside esimeeste töötasu 10% võrra neile iga looma- ja linnuliigi pealt arvestatud normipäevade arvust, s. o. iga miinimumi mittetäitnud farmi kohta 10% võrra selle farmi eest arvestatavast normipäevade arvust.

Mis alusel arvestatakse kolhoosi esimehele rahalist tasu?

Kolhoosi esimeestele makstakse peale tasu normipäevades veel rahalist tasu. Kolhoosi esimehe rahaline tasu sõltub kolhoosi rahaliste tulude suurusest aastast. Kolhoosi aasta rahaliste tulude puhul kuni 10 000 rbl. makstakse kolhoosi esimehele iga kuu 25 rbl., 10 000—25 000 rbl. — 50 rbl., 25 000—50 000 rbl. — 75 rbl., 50 000—100 000 rbl. — 125 rbl., 100 000—200 000 rbl. — 150 rbl., 200 000—300 000 rbl. — 175 rbl., 300 000—400 000 rbl. — 200 rbl., 400 000—500 000 rbl. — 225 rbl., 600 000—700 000 rbl. — 275 rbl., 700 000—800 000 rbl. — 300 rbl. iga kuu.

Kuni kolhoosi aasta rahalise tulu lõpliku selgumiseni makstakse kolhoosi esimehele rahalist tasu eelmise aasta rahalise tulu alusel, makstes välja 70% ulatuses.

Lõplik arveldus kolhoosi esimehega rahalise tasu alal toimub aasta lõpul pärast aastaaruande kinnitamist kolhoosnikute üldkoosolekul ja selle läbivaatamist rajooni täitevkomitee poolt.

Kas arvestatakse kolhoosi esimehele täiendavalt normipäevi põllumajandusplaanide ületamise eest ja kui palju?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 arvestatakse kolhoosi esimehele täiendavalt normipäevi ja makstakse rahas juurde põllumajanduskultuuride saagi ja loomakasvatuse produktiivsuse plaani ületamise eest järgmiselt:

kui on ületatud saagiplaan kõigi teraviljakultuuride alal keskmiselt kuni 10% — arvestatakse igakuisele töötasule täiendavalt juurde normipäevades ja rahalisele tasule — 15%, kui on ületatud 11—25% — arvestatakse juurde 25%, ning plaani ületamisel üle 25% — arvestatakse juurde 40%;

kui on saagiplaan ületatud kõigi tehniliste ja köögiviljakultuuride ning kartuli alal kuni 10% — arvestatakse täiendavalt kolhoosi esimehe igakuisele töötasule juurde normipäevades ja rahalisele tasule 15%, kui on nende kultuuride saagiplaan ületatud 11—25% — arvestatakse juurde 25%, saagiplaani ületamisel üle 25% — arvestatakse juurde 40%;

loomakasvatuse produktiivsuse plaani ületamisel kahe või rohkem loomakasvatusefarmi alal kuni 10% — arvestatakse kolhoosi esimehe igakuisele töötasule täiendavalt juurde normipäevades ja rahalisele tasule 15%, produktiivsuse plaani ületamisel 11—25% — arvestatakse juurde 25%, produktiivsuse plaani ületamisel üle 25% — arvestatakse juurde 40%.

Peale selle arvestatakse kolhoosi esimehele aasta lõpul iga protsendi eest, mille võrra on loomakasvatuse arendamise arvuline plaan ületatud, iga loomaliigi alal juurde 1% normipäevadest, mis on temale arvestatud aasta kohta põhitöötasuna loomakasvatuse alal.

Täiendavat tasu põllumajanduskultuuride saagiplaani ületamise eest makstakse kolhoosi esimeestele ainult siis, kui külviplaan on täidetud kõigi teravilja-, tehniliste ja köögiviljakultuuride ning kartuli alal.

Kas teostatakse kolhoosi esimehe töötasust mahaarvestamisi põllumajanduskultuuride ja loomakasvatuse plaanide mittetäitmise puhul ja millisel määral?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 soovitatakse kolhoosidel arvestada maha kolhooside esimeeste töötasust iga protsendi kohta, mille võrra ei ole täidetud: saagiplaan keskmiselt kõigi teraviljakultuuride alal — 1% normipäevadest, tähtsamate tehniliste kultuuride alal — 1%, köögiviljakultuuride ja kartuli alal — 1%, ühisloomakasvatuse arendamise plaani mittetäitmise iga protsendi eest iga loomaliigi alal — 1% ja piimatootmise plaani mittetäitmise iga protsendi eest — 1% temale aasta kohta põhitöötasuna arvestatud normipäevadest.

Kolhoosi esimehe tasust ei või maha arvata üle 25% temale aastas põhitöötasuna arvestatud normipäevadest.

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 on kolhoosi esimehe normipäevadest maha arvestatud 25%. Kas võib veel arvestada maha 10% normipäevi administratiiv-teenindava koosseisu töötasuks normipäevade ülekulutamise pärast?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668 soovib kolhoosidel arvestada maha kolhoosi esimehe töötasust saagiplaani ja loomakasvatuse plaani

mittetäitmise eest, kuid kokku mitte üle 25% temale aastas põhitöötasuna arvestatud normipäevadest.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. a. määrus nr. 1007 soovib kolhoosidel maha arvestada kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel administratiiv- ja teenindavale personaalile töötasu maksmiseks normipäevade ülekulutamise eest kolhooside esimeestelt, arvepidajatelt (raamatupidajatelt) ja juhatuse liikmetelt (igauhelt) kuni 10% neile arvestatud normipäevadest.

Normipäevade mahaarvestamine on piiratud 25%-iga ainult tootmisplaani mittetäitmise pärast. Seepärast toimub hiljem määrusega kehtestatud kuni 10% mahaarvestamine administratiiv- ja teenindavale personaalile töötasuks normipäevade ülekulutamise eest sõltumata esimesest.

Kas arvestatakse kolhooside esimeestele täiendavalt normipäevi sõltuvalt tööstaažist ja millisel määral?

Kolhooside esimeestele arvestatakse tööstaaži eest nende igakuisele arvestatud normipäevadele juurde — neile, kes töötavad kolhoosis kolmandat aastat — 5%, neljandat ja viiendat aastat — 10% ja neile, kes on töötanud 5 ja rohkem aastat — 15% (Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668).

Kui kolhooside liitumisel valitakse uue suurenenud kolhoosi esimeheks ühe liitunud kolhoosi esimees, siis arvestatakse tema tööstaaži hulka endises kolhoosis töötatud aeg.

Kui suures ulatuses saab lisatasu kolhoosi esimees kolhoosi loomakasvatuse eduka arendamise eest?

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 19. detsembri 1949. a. määrusele «Lisatöötasu maksmisest kolhoosnikute ülesannete ületamise eest noorloomade kasvatamise, täiskasvanud loomade säilitamise ja loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise alal Eesti NSV kolhoosides» (ENSV T 1950, 1, 1) soovitatakse anda kolhoosi esimehele lisatasuna:

liha 2% ulatuses (arvestades eluskaalu järgi) riigile lihamüügikohustuse katteks ja üle plaani müüdnud peki-, poolpeki- ja peekonsigade kaalust;

tibusid 5% ulatuses arvust, mis on üles kasvatatud: kanatibudel kuni 5 kuu vanuseni — üle 90%, kalkunitibudel kuni 5 kuu vanuseni — üle 85%, hanetibudel

kuni 6 kuu vanuseni — üle 92% ja partitibudel kuni 3 kuu vanuseni — üle 94% ning kui seejuures on täidetud kodulindude arvu suurendamise plaan kolhoosis;

munatoodangu plaani ületamisel — 2% üle plaani toodetud munadest.

Väiksemates kolhoosides, kus puuduvad loomakasvatuse farmide juhatajad ja neid ülesandeid täidab kolhoosi esimees — saab tema loomakasvatuse heal korraldamisel ja edukal arendamisel kõik need lisatasud, mis on vastavalt ette nähtud veise-, sea-, lamba- ja linnufarmide juhatajatele.

Missugust tasu soovitatakse maksta kolhoosi esimehele, kes on sellele kohale valitud kõrgema või keskharidusega põllumajanduse spetsialistide või suurte kogemustega põllumajanduse praktikute hulgast?

Kolhooside esimeestele, kes on sellele kohale valitud kesk- või kõrgema haridusega põllumajanduse eriteadlaste või suuri erialaseid töö ja organiseerimise kogemusi omavate põllumajanduse praktikute hulgast, soovitatakse kolhoosidel maksta kolmel esimesel tööaastal, sõltuvalt majapidamise suurusest, tasu järgmistes näidisnormides:

Kolhoosides, külvipinnaga (kaasa arvatud puuvilja- ja köögivilja-aedade alune maa-ala)	Esimeestele keskharidu- sega (rbl.)	Esimeestele kõrgema hari- dusega (rbl.)
kuni 600 ha	700	850
600 kuni 1000 ha	800	1000
1000 kuni 1500 ha	950	1200
1500 kuni 2500 ha	1100	1400
üle 2500 ha	1300	1600

Kolhoosides, kus juhtivaks haruks on loomakasvatus, soovitatakse kuni 1000 ha suuruse külvipinna ning vähemalt 250 veise ja vähemalt 3000 lamba puhul maksta kolhoosi esimehele: kui tal on põllumajanduslik keskharidus — 950 rubla ja kui on põllumajanduslik kõrgem haridus — 1200 rubla kuus.

Suuri erialaseid kogemusi omavate põllumajanduse praktikute valimisel kolhoosi esimeheks soovitatakse nen-

dele maksta tasu kolhoosi üldkoosoleku määramisel kas vastavalt kesk- või kõrgema haridusega põllumajanduse eriteadlastele ettenähtud normidele.

Eeltähendatud tasu koosneb kolhoosi esimehele vastavalt määrusele nr. 668 arvestatud normipäevade tegelikust maksumusest ja rahalisest tasust. Juhul, kui tasu selle määruse järgi osutub madalamaks eeltähendatud näidisnormidest, soovitatakse kolhoosidel teostada vahe tasumist rahas.

Arvestades sellega, et oskusliku juhtimise korral võib kolhoosi majandust juba kahe aasta vältel tunduvalt parandada ja tõsta normipäeva maksumust, võib kolhoosi üldkoosoleku otsusel kolmandal aastal kolhoosi esimehe eeltähendatud broneeritud tasu vähendada 10% võrra; neljandast aastast tuleb esimehele aga maksta tasu vastavalt kolhooside liikmete tasustamise üldistele eeskirjadele (määrusele 668 jt.).

Eeltähendatud näidisnormidejärgne tasu makstakse kolhoosi esimehele aga ainult siis, kui kolhoosi poolt on täidetud: kehtestatud tootmisplaan nii taime- kui ka loomakasvatuse osas, riiklikud müügikohustused ja kontraheerimisplaanid, on eraldatud seemne- ja söödafondid ja kindlustatud kolhoosnikutele naturaal- ja rahaliste tulude väljajaotamine normipäevade järgi ulatuses, nagu see on ette nähtud plaanis ja tulude-kulude eelarves. Nende tingimuste mittetäitmisel võib kolhoosi esimehe tasu üldkoosoleku äränägemisel vähendada, kuid mitte rohkem kui 10% võrra.

Kui kolhoosi tulude suurendamisel tõusevad normipäevade maksumus ja esimehe rahaline tasu, üldiste tasustamise eeskirjade järgi arvestades, sedavõrd, et ületavad näidisnormides märgitud tasu, siis teostatakse eriteadlastest ja kvalifitseeritud praktikuist valitud kolhooside esimeeste tasustamist vastavalt kolhoosi esimeeste üldkehtivatele tasu eeskirjadele.

Kolhoosi esimehele antakse normipäevade eest välja natuuras samu saadusi, kui neid saavad kolhoosi kõik teised liikmed. Neid aga võib kolhoosi esimehe soovil asendada ka rahaga, arvestades väljaandmisele kuuluvad saadused ümber rahale kehtivate riiklike jaehindade alusel.

Missugused soodustused, peale kõrgendatud tasu, on ette nähtud kesk- ja kõrgema haridusega põllumajanduse spetsialistidele ja suurte kogemustega põllumajanduse praktikutele nende siirdumisel kolhoosi esimehe kohale?

Kesk- ja kõrgema haridusega põllumajanduse spetsialistide ja suurte kogemustega põllumajanduse praktikute valimisel ja siirdumisel põllumajandusliku artelli esimehe kohale:

soovitatakse kolhoosidel osutada nendele abi eluhoonete ehitamisel, varustada nad õue-aiamaaga normides, nagu see antud kolhoosi kohta on põhikirjaga ette nähtud;

ministeeriumide, peavalitsuste, õppe- ja uurimisasutuste ja teiste organisatsioonide juhatajatele on tehtud ettepanek tasuda nendele kulud, mis olid seoses komandeerimisega kolhoosi, vastavalt Töökoodeksi § 82 eeskirjadele (NSVL KTK ja RKN 23. novembri 1931. a. määrus — ENSV T 1941, 2, 10) ning peale selle maksta toetust 3 kuu palga suuruses;

on rahandusorganid kohustatud andma nendele pikaajalist kaheprotsendilist laenu elumaja ehitamiseks ja loomade ostmiseks kuni 10 tuhande rubla suuruses ühe perekonna kohta laenu tasumise kohustusega 10 aasta jooksul ühesuurustes osades, või siis andma laenu kolhoosile samas ulatuses 5 aastase tähtajaga maja ehitamiseks, mille kolhoos annab esimehe kasutada selle töötamise ajaks kolhoosis;

on laiendatud kolhooside esimeeste kohtadele siirdunud põllumajanduse eriteadlastele ja praktikutele soodustused põllumajandusmaksu ja riiklike müügikohustuste täitmise alal, mis on ette nähtud põllumajanduse eriteadlaste suhtes;

on lubatud nendel olla edasi ametiühingu liikmed ja nende töötamise aeg kolhoosi esimehe kohal loetakse üldise erialase tööstaaži hulka, nad säilitavad õiguse saada riigi arvel pensioni kauaaegse töö eest ja töövõime kaotuse puhul.

Varem loomakasvatuse alal töötanud põllumajanduse eriteadlastel, kes on valitud kolhoosi esimeheks, arvestatakse nende teenitud aastate ja eeskujuliku töö eest vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 20. aprilli 1949. a. seadlusele autasustamisel — katkestamatu tööstaaži hulka kolhoosi esimehena töötatud aeg.

Kuidas toimub kolhooside esimeeste ja brigadiiride premeerimine saavutuste eest mitmeaastaheina seemnete kasvatamisel?

Vastavalt 5. oktoobril 1950. a. kehtestatud eeskirjadele — abinõudest kolhooside kindlustamiseks oma mitmeaastaheina seemnetega ning heinakülvi edasiseks arendamiseks — soovitatakse kolhoosidel, kolhooside esimeeste ja brigadiiride huvi tõstmiseks mitmeaastaheina seemnete tootmise suurendamise vastu — anda 1950. aastast alates nendele kolhooside esimeestele ja brigadiiridele igale 5 tsentnerit teravilja, kes on saavutanud mitmeaastaheina seemnete kasvatamise selles ulatuses, mis täielikult kindlustab kolhoosi seemnevajaduse heinakülviks vastavalt riiklikule külviplaanile ja kindlustusfondi loomise 30% ulatuses seemne vajadusest.

Peale selle soovitatakse välja anda brigadiiridele 10% ja kolhoosi esimehele 5% rahast, mis on saadud riigile müüdü heinaseemnete eest.

Kas kolhoosides tuleb ette näha esimehe asetäitja ametikoht ja kuidas tasustada kolhoosi esimehe asetäitja tööd?

Kehtiva seadusandlusega soovitatakse suurtes kolhoosides sisse seada üldkoosoleku otsusel kolhoosi esimehe asetäitja ametikoht, anda talle kindlad administratiiv-juhtimise funktsioonid ja maksta esimehe asetäitjale tasu 80—90 protsendi ulatuses kolhoosi esimehele ENSV MN 16. juuli 1948. a. määruse alusel arvestatavast tasust.

Kolhoosi esimehe asetäitja tasule tuleb samuti, kui kolhoosi esimehe tasulegi, teostada normipäevade juurde- ja mahaarvestused üle- või allaplaanilise põlluviljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse puhul ning juurdearvestused tööstaži (teenitud aastate) eest; seejuures tööstaži aastate hulka tuleb esimehe asetäitjal arvata aeg, mil tema töötas kolhoosi esimehena enne kolhooside liitumist.

Kolhoosi esimehe asetäitjale väikeses kolhoosis, kes ajutiselt täidab esimehe ülesandeid, võib kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel maksta tasu kas tema põhitöökoha järgi, määrates täiendava tasu esimehe ülesannete täitmise eest, või juhul, kui asetäitja on selleks ajaks vabastatud ülesannetest põhitöökohal, siis üldkoosoleku poolt määratud tasunormi kohaselt.

Kas kolhoosi juhatuse liikmetele on ette nähtud eriline juhatuse liikme tasu?

Kolhoosi töökorraldust ja töötasu juhendavad eeskirjad (põllumajandusliku artelli põhikiri, määrus nr. 668, määrus nr. 1007 jt.) kolhoosi juhatuse liikmetele juhatusliikme töö eest mingit tasu ette ei näe. Juhatus liikmed saavad tasu ühel alusel kolhoosi teiste liikmetega tootmistööst osavõtu eest.

Eritasu juhatuse liikme töö eest määratakse üldkoosoleku otsusel ainult nende päevade eest, mil nad kolhoosi ülesandel teostavad asjaajamist väljaspool kolhoosi või juhatuse liikmena täidavad eriülesandeid kolhoosis (varade arvele võtmine, inventuur jt.).

Kuidas toimub töötasu maksmine kolhoosi arvepidajale?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusega nr. 668 soovitatakse kolhoosidel määrata kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) töötasu suurus sõltuvalt tema kvalifikatsioonist ja arvepidaja tööhulgast kolhoosis — 60—80% ulatuses kolhoosi esimehe töötasust nii normipäevades kui ka rahas.

Kui arvepidamine on kolhoosis hästi sisse seatud, siis soovitatakse maksta arvepidajale (raamatupidajale) täiendavat töötasu 50% ulatuses kolhoosi esimehe poolt saadavast täiendavast töötasust.

Peale selle soovitatakse arvestada kolhoosi arvepidajale (raamatupidajale) täiendavalt normipäevi sõltuvalt tööstaažist — kui ta töötab selles kolhoosis arvepidajana kolmandat aastat — 5%, neljandat ja viiendat aastat — 10%, kui on töötanud viis ja rohkem aastat — 15% temale põhitoötasuna arvestatud normipäevadest.

Kui aga arvepidaja (raamatupidaja) organiseerib ja täidab kolhoosi arvepidamist mitterahuldavalt, koostab halvakvaliteediliselt ja mitte õigeaegselt kolhoosi aastaaruande, siis kolhoosnikute üldkoosolek vähendab kolhoosi juhatuse, revisjonikomisjoni või rajooni põllumajandusosakonna ettepanekul kolhoosi arvepidaja töötasu kuni 10% tema poolt aasta jooksul töötatud normipäevade arvust.

Kui kolhoosis töötab peale arvepidaja veel teisi arveala töötajaid, kuidas toimub siis nendele töötasu maksmine?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrus nr. 668 annab näidis-töötasunormid ainult kolhoosi arvepidaja kohta. Teiste arveala töötajate töötasu määrab kolhoosnikute üldkoosolek, arvesse võttes administratiiv- ja teenindava personaali töötasuks kulutada lubatud normipäevade kontingenti, arveala töö hulka ja palgatavate töötajate kvalifikatsiooni.

Missugune tööaeg kehtib kolhoosi arvepidajale?

Vastavalt põllumajandusliku artelli sisekorra eeskirjadele on artelli kõigile liikmetele, kes töötavad juhtivatel, administratiiv- ja teenindavatel kohtadel, tööle ilmumise ja töö lõpetamise aeg sama, mis on artelli teistel liikmetelgi. See eeskiri määrab ka arvepidaja tööaja, kui ta on artelli liige. Väljastpoolt kolhoosi palgatud arvepidaja tööaeg määratakse kolhoosi ja arvepidaja vahel sõlmitava lepinguga.

Kas kolhoosi arvepidajal on õigus saada lisatasuks normipäevi tööstaaži eest, kui ta läheb üle tööle teise kolhoosi?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määrusele nr. 668 arvestatakse kolhoosi arvepidajale täiendavalt normipäevi tööstaaži eest, kui ta töötab sellel ametikohal antud kolhoosis määruses ette nähtud arv aastaid.

Järelikult ei saa arvepidaja üleminemisel teise kolhoosi arvestada seal tööstaaži hulka aastaid, mis ta töötas eelmises kolhoosis, ja nende eest maksta lisatasu.

Kolhooside liitumisel aga ühe liitunud kolhoosi arvepidaja kinnitamisel uue suurenenud kolhoosi arvepidajaks on õige arvata tema tööstaaži hulka endises kolhoosis töötatud aeg.

Kuidas makstakse tasu kolhoosi revisjonikomisjoni esimehele ja liikmetele revideerimise töö eest kolhoosis?

Töö eest, mis revisjonikomisjoni esimees ja liikmed täidavad kolhoosis, soovitatakse arvestada normipäevi kolhoosnikute üldkoosoleku otsusel järgmisel määral: revisjonikomisjoni esimehele — võrdselt kolhoosi esimehega, kusjuures arvestatakse ainult esimehe põhitöötasu, revis-

jonikomisjoni liikmetele — võrdselt nende keskmise töötasuga kolhoosi tootmises. Revideerimise eest arvestatud normipäevade hulga kinnitab artelli liikmete üldkoosolek.

Alatise tasu maksmine revisjonikomisjoni esimehele ja liikmetele on keelatud. Nendele arvestatakse normipäevi ainult selle aja kohta, mis nad on tegelikult kulutanud revideerimisele.

Kuidas toimub tasu maksmine kolhoosi sellele administratiiv- ja teenindavale personaalile ja spetsialistidele, kelle töötasu näidisnorme Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määruses nr. 668 ei ole ette nähtud?

Kolhoosi sellele administratiiv- ja teenindavale personaalile ning spetsialistidele, kelle kohta ei ole töötasu näidisnorme määruses ette nähtud, määrab töötasunormid kolhoosnikute üldkoosolek, arvestades töötaja kvalifikatsiooni, tema poolt täidetavat tööhulka ja tööskest ning teistel sellele tööalale lähedastel aladel makstavat tasu.

Kuidas toimub töötasu maksmine kolhoosnikutele, kes töötavad kolhoosi lasteaias või lastesõimes?

Kolhoosi lastesõime ja lasteaija juhatajale ja töötajaile makstakse tasu normipäevades artelli liikmete üldkoosoleku poolt kinnitatud määral. Need normipäevad arvatakse kolhoosi administratiiv- ja teenindava personaali töötasuks kulutatavate normipäevade hulka.

Kui kolhoosi arvepidaja või mõni teine töötaja kolhoosi administratiiv- ja teenindavast personaalist on kolhoosi juhatause poolt vabastatud mõneks päevaks töölt isiklikes vajadustes, kas tuleb siis nendele arvestada normipäevi nende päevade eest, mil nad puudusid töölt?

Isiklikeks vajadusteks ja isiklikes huvides puudunud päevade eest puudub alus normipäevade arvestamiseks, sest tööd ei ole siis tehtud. Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. oktoobri 1948. a. määrusele nr. 1007 arvestatakse normipäevi administratiiv- ja teenindavale personaalile ainult tegelike tööpäevade eest.

Kas kolhoosi esimees ja arvepidaja on kohustatud isiklikult vahetult osa võtma töödest põllul ja farmis?

Eesti NSV Ministrite Nõukogu 27. okt. 1948. a. määrus nr. 1007 näeb ette, et pingelisemate põllumajanduslike

tööde ajal rakendatakse nende tööde täitmisele kolhoosis kõik administratiiv- ja teenindavail ametikohtadel töötavad kolhoosnikud. Mingit erandit esimehe ja arvepidaja kohta tähendatud määrus ei tee.

Suurte kolhooside esimeeste ja arvepidajate kohta ei kehti kohustus välja töötada 25% normipäevade alammäärast, nagu see on ette nähtud ja rakendatakse üldkoosoleku otsusel muu administratiiv- ja teenindava personaali suhtes.

5. TÖÖDISTSIPLIIN

Missugust vastutust kannavad kolhoosnikud üleastumiste ja kolhoosi vara kahjustamise eest?

Vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja 1. punktile kohustuvad töötavad talupojad, ühinedes põllumajanduslikku artelli, tugevdama oma artelli, töötama ausalt, jaotama kolhoosi tulud tehtud töö järgi, kaitsma kolhoosi ühismandit, hoidma kolhoosi vara, hoidma traktoreid ja masinaid, hoolitsema hästi hobuste eest, täitma oma tööliste-talupoegade riigi poolt antud ülesandeid — ning muutma seega oma kolhoosi bolševistlikuks ja kõik kolhoosnikud jõukaks. Sama põhikirja 17. punkti järgi kohustuvad artelli liikmed alluma artelli põhikirja kõigile nõudmistele ja üldkoosoleku ning juhatuse otsustele, täitma sisekorra-eeskirju, korralikult teostama juhatuse ja brigadiiri poolt neile määratud tööd, korralikult täitma neile antud ühiskondlikke kohustusi ja rangelt pidama kinni töödistsipliinist.

Kolhoosi põhikirjaga ja sisekorra-eeskirjadega kolhoosnikute poolt endale võetud kohustuste mittetäitmine, samuti kehtestatud seaduste ja eeskirjade rikkumine, kutsub esile mittetäitja või rikkuja suhtes vastutuse. Sõltuvalt mittetäitmise või rikkimise iseloomust ja selle tagajärgedest on see kas kriminaal-, distsiplinaar- või varaline vastutus.

Suhtumises varasse tekib kolhoosnikul kriminaalvastutus sotsialistliku-kolhoosliku omandi omastamisel, raiskamisel, rikkimisel, või hooletult ja pahatahtlikult sellesse suhtumisel. Nii näit. on ette nähtud karistused omastamise ja riisumise eest NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 4. juuni 1947. a. seadlusega; kolhoosi hobuste, eriti tiinete

märade kuritegelik-hooletu kohtlemise eest — Kriminaalkoodeksi § 79⁴ jne.

Kolhoosi liikme distsiplinaarvastutust käsitleb põllumajandusliku artelli põhikirja 17. punkt ja kolhoosi sisekorra-eeskirjad.

Varaline vastutus esineb kas koos kriminaal- ja distsiplinaarvastutusega või üksikvastutusena. Varalise vastutuse eesmärgiks on tekitatud varalise kahju hüvitamine. See vastutus tekib nendel juhtudel, kui kolhoosniku väärtegu või tegevusetus, kutsudes esile kolhoosi varalise kahju, oma iseloomult ei kanna kriminaalkuriteo tunnuseid, või, kui kohtu- ja uurimisorganid, läbi vaadates küsimust ja konkreetseid asjaolusid, peavad küllaldaseks piirduda süüdlaselt varalise kahju sissenõudmisega, samuti kui kolhoos ei pea õigeks distsiplinaarkaristuse määramist ja teostab ainult kahjutasu sissenõudmise.

Ka varaline vastutus esineb ainult süü esinemisel.

Mis korras toimub kolhoosnike vastutuselevõtmine töödistsipliini rikkumise pärast?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 17. punktile võib kolhoosi juhatus karistada kolhoosnikuid korratu ja hooletu suhtumise eest kolhoosi ühisomandisse, mõjuva põhjuseeta tööle mitteilmumise ja halva töö eest ning töödistsipliini ja põhikirja muude rikkumiste eest vastavalt sisekorra-eeskirjadele, näiteks määrata halvasti tehtud töö ümbertegemisele, arvestamata selle eest normipäevi, avaldada hoiatus, noomitus või laitus üldkoosolekul, kanda mustale tahvlile, trahvida kuni 5 normipäeva maharvestamisega, paigutada madalamalt tasutavale tööle, kõrvaldada ajutiselt töölt.

Neil juhtumel, kui kõik artelli poolt tarvituselevõetud kasvatus- ja karistusabinõud ei anna tulemusi, esitab juhatus küsimuse artelli parandamatute liikmete suhtes üldkoosolekule otsustamiseks.

Kas brigaadi nõupidamine võib trahvida kolhoosnikut nõupidamisele mitteilmumise pärast?

Brigaadi nõupidamine ei või määrata kolhoosnikele mingisuguseid trahve. Korra ja töö eest brigaadis vastutab brigadiir, kes vajaduse korral võib esineda juhatusse ettepanekuga süüdlaste karistamiseks vastavalt põllu-

majandusliku artelli põhikirja 17. punktile. Brigaadi nõupidamisele mitteilumise pärast ei saa trahvi määrata.

Kas kolhoosi juhatusel on õigus karistada kolhoosnikuid, kes keelduvad töötamast, põhjendades keeldumist sellega, et nad on juba töötanud kindlaksmääratud alammäära normipäevi?

Normipäevade alammäära väljatöötamine ei vabasta kolhoosnikuid veel kolhoosi töökohustustest. Kolhoosnikud, kes on töötanud küll kohustusliku alammäära normipäevi, kuid ei täida kolhoosi juhatuse ja brigadiiri edasisi töökorraldusi, vastutavad kolhoosi töödistsipliini rikkumise eest põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 17. punktis ettenähtud korras. See punkt määrab, et artelli kõik liikmed kohustuvad töötama ausalt, alluma juhatuse otsustele, korralikult teostama juhatuse ja brigadiiri poolt neile määratud tööd, rangelt pidama töödistsipliini.

Kas kolhoosi juhatus on õigustatud määrama kolhoosnikule töödistsipliini rikkumise pärast rahalist trahvi?

Rahalise trahvi määramist kolhoosnikutele põllumajandusliku artelli tüüp-põhikiri ette ei näe.

Kui kolhoosniku süü läbi tekkis kolhoosile kahju ja kolhoosi juhatus trahvis kolhoosnikut juba viie normipäeva mahaarvestamisega, kas võib siis kolhoos veel nõuda kahju hüvitamist kohtu korras?

Kolhoosi juhatuse poolt kolhoosniku suhtes põllumajandusliku artelli põhikirja 17. punkti alusel trahvi rakendamine korratu ja hooletu suhtumise pärast ühiskondlikku omandisse ei vabasta kolhoosnikut Tsiviilkoodeksi 403. paragrahvis ettenähtud materiaalsest vastutusest kahjude eest, mis on tekitatud kolhoosivarale mitteõige talitamisega või lohakusega töö juures.

Kolhoos võib nõuda kohtu kaudu süüdlaselt kolhoosnikult kahjude katmist vaatamata tema trahvimisele normipäevade mahaarvestamisega.

VIII. Artelli juhtimine ja asjaajamine

Missugused on artelli liikmete üldkoosoleku õigused?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 20. punktile on artelli üldkoosolek artelli juhtimise kõrgeimaks organiks. Ta valib artelli esimehe ja artelli juhatuse, samuti ka artelli revisjonikomisjoni, toimetab uute liikmete vastuvõtmist ja artellist väljaheitmist; kinnitab artelli aastatootmisplaani, tulude-kulude eelarve, ehitustööde plaani, normipäevade kulutamise plaani, töönormid ja tööhinded normipäevades, administratiiv- ja teenindava personaali koosseisu ja normipäevade kulutuse nende töötasuks; kinnitab lepingud traktorijaamaga ja maaparandusjaamaga, juhatuse aastaaruande ja aruanded tähtsamate põllumajanduskampaaniate kohta, kinnitab fondide suuruse ja saaduste ning raha hulga, mis kuulub väljaandmisele normipäevade kohta, kinnitab artelli sisekorraeeskirjad jt.

Kõigis loetletud küsimustes on juhatuse otsused artelli liikmete üldkoosoleku kinnitusega kehtetud.

Kas artelli juhatus on kohustatud regulaarselt kokku kutsuma üldkoosolekuid?

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 19. septembri 1946. a. määrusega «Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks kolhoosides» mõistsid hukka kui põllumajandusliku artelli põhikirja tõsise rikkumise asjaolu, et paljudes kolhoosides oli lakatud kolhoosnikute üldkoosolekuid kokku kutsumast, nii et kolhoosnikud olid kõrvaldatud kolhoosi juhtimisest ja asjaajamisest osavõtust ning kõik põllumajandusliku artelli asjad, nende hulgas ka tulude jaotamine, majandusplaanid ja kõigi materiaalsete ressursside kasutamine

otsustati faktiliselt ainult kolhoosi juhatuse või esimehe poolt, kolhoosi juhatuse ja esimehe aga ei andnud aru kolhoosnikute üldkoosolekule oma tööst.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee nõudsid kolhoosides demokraatliku, põhikirjas ettenähtud korra kehtestamist, kolhoosnikute üldkoosolekute kokkukutsumist ja kolhoosiküsimuste otsustamist ja arutamist vastavalt põhikirja sätetele.

Kolhoosnikute üldkoosolek tuleb kokku kutsuda kõigi üldkoosoleku kompetentsi kuuluvate, samuti kolhoosielu tähtsamate küsimuste otsustamiseks, s. o. vastavalt vajadusele.

Kes kutsub kokku kolhoosnikute üldkoosoleku ja kas on selleks vajalik kohalike võimuorganite luba?

Kolhoosnikute üldkoosoleku kutsub kokku artelli juhatuse ja selleks kokkukutsumiseks ei ole kohalike võimuorganite luba nõutav.

Millal on kolhoosnikute üldkoosolek otsusevõimeline?

Kolhoosnikute üldkoosolek on otsusevõimeline kõigi küsimuste otsustamiseks, kui koos on vähemalt pool liikmete üldarvust, välja arvatud põllumajandusliku artelli põhikirja läbiarutamine ja kinnitamine, artelli juhatuse ja esimehe valimine, artellist väljaheitmine ja mitmesuguste fondide suuruse küsimus, millede otsustamiseks on nõutav vähemalt $\frac{2}{3}$ liikmete kohalviibimine.

Samuti võib toimuda kolhooside maakasutuse piiride muutmine ja kolhooside vähendamine vähemalt $\frac{2}{3}$ põllumajandusliku artelli liikmete nõusolekul.

Kuidas talitada juhul, kui artelli esimehe valimisel poolt antud häälte arv moodustab enamiku, kuid on alla poole üldkoosolekul viibinud kolhoosnikute arvust? Kas sellisel juhul tuleb lugeda valimine toimunuks?

Kolhoosi esimees ja artelli juhatuse liikmed tunnistatakse valituks juhul, kui nende poolt hääletas üldkoosolekul (millest võtab osa vähemalt $\frac{2}{3}$ liikmete arvust) üle poole koosolekul viibinud liikmetest. Kui nende kandidaatide poolt antud häälte arv ei moodusta seda hääleteenamust, siis ei saa lugeda kandidaate valituks.

Keda soovitatakse valida kolhoosi esimeheks?

Vastavalt kehtivale seadusandlusele soovitatakse kolhoosidel valida kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirjaga kolhoosi esimeheks kesk- või kõrgema põllumajandusliku haridusega spetsialiste või teisi spetsialiste ja põllumajandust tundvaid praktikuid, kel on töö organiseerimise ja juhtimise alal suured kogemused ja kes on võimelised kindlustama kolhoosi suure majapidamise eduka juhtimise.

Seejuures tuleb pöörata erilist tähelepanu liitumise teel suurendatud kolhooside esimeeste valikule.

Kolhoosi esimeheks valitud spetsialistid ja teised isikud astuvad põllumajandusliku artelli liikmeks.

Ministeeriumidele, peavalitsustele, õppe- ja teaduslikuurimisasutuste juhatajatele on tehtud ülesandeks mitte takistada agronoomide, zootehnikute ja teiste põllumajanduse spetsialistide töölt lahkumist, kui nad avaldavad soovi üleminekuks tööle kolhoosi esimehena.

Isikuid, kes on varem töötanud kolhoosi esimehena, kuid on raiskamiste, loomade massilise surevuse, põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste või muude väärnähetega või -talituste tõttu kohalt tagandatud — uuesti kolhoosi esimeheks valida ei soovitata.

Keda võib valida artelli juhatuse liikmeks? Kas põllundusbrigaadi brigadiir võib olla juhatuse liige?

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja eeskirjad ei piira artelli ühegi liikme õigust saada valitud artelli juhatusse ka siis, kui ta töötab kolhoosi mingil ametikohal. Artelli üldkoosolek võib seepärast valida artelli juhatusse oma suva järgi iga kolhoosniku, kelle suhtes on üldine usaldus, sealhulgas võib valida ka brigadiiri.

Samuti ei keela põhikirja eeskirjad nimetada artelli juhatusel brigadiiriks juhatuse liiget.

Kas kolhoosi juhatuse liikmed võivad olla kolhoosi üksikute majapidamisharude juhatajaks?

Ülesannete jaotus kolhoosi juhatuse liikmete vahel toimub juhatuse koosolekul. Kolhoosi juhatusel on õigus panna majapidamise üksikute harude (veisekasvatus, linnukasvatus jt.) juhtimist nii kolhoosi juhatuse liikmetele kui ka teistele asjatundlikele kolhoosnikutele.

Kas võib valida artelli juhatusse liikmeks artelli liiget, kui see töötab kolhoosi arvepidajana?

Artelli põhikiri ei piira ühegi artelli liikme õigust saada valitud juhatusse, sealhulgas ka arvepidajat, kui ta on kolhoosi liige.

Vastavalt revisjonikomisjoni töö näidisujuhendile, mis on kinnitatud NSV Liidu põllutöö rahvakomissari poolt 11. veebr. 1940. a., ei või arvepidajat valida revisjonikomisjoni liikmeks.

Kas kolhoosi liikmeid, kes on alla 18 aastat vanad, võib valida kolhoosi juhtimisorganitesse?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 7. punktile võivad astuda artelli liikmeks kõik töötajad nii naised kui mehed, kes on saanud 16 aastat vanaks. Kolhoosi liikmete hulgast valib kolhoosi üldkoosolek kolhoosi juhatusse ja revisjonikomisjoni, kusjuures põhikirjaga ei ole piiratud ühegi kolhoosi liikme õigust saada valituks neisse organitesse.

Kuid kolhoosi juhatusse liikmed, kes ei ole saanud 18 aastat vanaks, ei või teostada kolhoosi nimel juriidilisi tehinguid ega sõlmida lepinguid, sest selleks on nõutav teostajal tsiviilõiguslik teovõime, mis tekib täies ulatuses täisealiseks, s. o. 18-aastaseks saamisega.

Kas võib valida artelli liikmete üldkoosolekul kolhoosi loomakasvatuse juhatajat ja laohoidjat?

Artelli üldkoosolek valib artelli juhatusse, artelli esimehe ning artelli revisjonikomisjoni.

Artelli loomakasvatuse juhataja ja laohoidja nimetab ametisse kolhoosi juhatus ja nemad vastutavad oma töö eest kolhoosi juhatusse ja üldkoosoleku ees.

Kelle ees kannab vastutust artelli juhatus artelli töö juhtimise eest?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 21. punktile valib artelli liikmete üldkoosolek artelli asjaajamise juhtimiseks kaheks aastaks 5—9-liikmelise juhatusse, olenevalt artelli suurusest.

Artelli juhatus on artelli täidesaatvaks organiks. Ta vastutab artelli liikmete üldkoosoleku ees artelli töö eest ja artelli riiklike kohustuste täitmise eest.

Kas artelli juhatuse koosolekust võivad osa võtta kolhoosnikud, kes ei ole juhatuse liikmed, ja kas nad võivad esineda sõnavõtuga nendel koosolekutel?

Üldreegli kohaselt on artelli juhatuse koosolekud lahised. Nendest võib osa võtta artelli iga liige ja nad võivad koosoleku juhataja loal esineda sõnavõttudega ja esitada ettepanekuid, kuid ei või osa võtta küsimuse otsustamisest, s. o. hääletamisest.

Missugused on kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) ülesanded?

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt 17. juuni 1947. a. määrusega nr. 2109 kinnitatud kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) õiguste ja kohustuste põhimäärusele on kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) ülesandeks pidada kolhoosi arveid kindlaksmääratud vormide ja juhendite järgi, talitada täpses kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirja ning seaduste, valitsuse määruste ja korralduste eeskirjadega. Tema kohuseks on:

arvestada kolhoosi kõiki majanduslikke operatsioone: kolhoosi riiklike kohustuste täitmist, arveldusi masinatraktorijaamaga tehtud tööde eest, vara, materjale ja saadusi, kolhoosi põhikirjafonde, rahalisi vahendeid ja vastastikuseid arveldusi asutuste ja isikutega, tootmisplaani ja tulude-kulude eelarve täitmist, normipäevi ja arveldusi kolhoosi liikmetega, naturaal- ja rahalisi tulusid, abiettevõtete ja töökodade tööd jt.;

teostada õigeaegselt sissekanded maa-nõorraamatusse kolhooside maade arvestuse kohta;

teostada operatiivaruandlust ja esitada operatiivaruanded ettenähtud tähtaegadeks;

hoida alal kolhoosi arvepidamise ja aruandluse dokumente, samuti ka lepinguid ning kohustusi ja jälgida nende täitmist;

koostada õigeaegselt kolhoosi aastaaruanne ja tulude-kulude eelarve ning võtta osa tootmisplaani koostamisest; teostada kolhoosi asjaajamist.

Peale kolhoosi esimehe või tema asetäitja kirjutab kolhoosi kõigile raamatupidamise ja operatiivaruannetele alla ka kolhoosi arvepidaja. Arvepidaja kirjutab teisenä alla raha, saaduste, materjalide ja kolhoosi muu vara sissetuleku ja väljamineku dokumentidele, samuti ka normi-

päevade arvestuse ning kolhoosi liikmetega ja teiste asustuste ning isikutega toimivate arvelduste dokumentidele, kui ta leiab need õiged olevat. Ilma arvepidaja allkirjata ei ole need dokumendid kehtivad, — nende järgi ei saa teostada rahalisi väljamakse kassast ega saaduste ja materjalide väljaandmisi ladudest.

Samuti ei ole ülaltähendatud dokumendid kehtivad, kui need kannavad ainult arvepidaja allkirja, s. o. kui neil puudub kolhoosi esimehe või tema asetäitja allkiri.

Missugused on kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) õigused korra ja seaduslikkuse taotlemisel dokumentide vormistamisel ja kulutuste tegemisel?

Kolhoosi arvepidaja õiguste ja kohustuste põhimäärus määrab, et kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) kõik nõudmised operatsioonide vormistamise korra, dokumentide esitamise ja arvestamise õigeaegse teostamise kohta on kohustuslikud kolhoosi kõigi ametiisikute (brigadiiride, laohoidjate, laekuri, farmijuhatajate, abiettevõtete juhatajate) suhtes, samuti ka kolhoosi liikmete suhtes, kes on saanud raha või muid vahendeid nende tarvitamise kohta aruande esitamise kohustusega — nende hulgas ka kolhoosi juhatuse liikmed ja kolhoosi esimees. Kolhoosi arvepidaja nõuded sel alal tulevad nendel isikutel täpselt täita.

Kui arvepidaja saab kolhoosi esimehelt või juhatuselt täitmiseks seadusevastase korralduse, siis on ta enne selle täitmist kohustatud kirjalikult juhtima nende tähelepanu sellele, et antud korraldus on seadusevastane või mitteõige; kui sellepeale tuleb kolhoosi esimehelt kirjalik kinnitus selle korralduse täitmiseks, siis täidab arvepidaja selle, kuid teatab sellest viivitamata kolhoosi revisjonikomisjonile ja rajooni põllumajandusosakonnale, vajaduse korral ka rajooni prokurörile.

Kui aga teistkordselt arvepidajale antud kirjaliku korralduse täitmine toob endaga kaasa kriminaalvastutusele võtmise, siis arvepidaja seda korraldust ei täida, teatades sellest viivitamata rajooni põllumajandusosakonnale ja rajooni prokurörile.

Missugust vastutust kannab kolhoosi arvepidaja kolhoosi arvepidamise ja aruandluse õigsuse eest?

Mitteõigete andmetega riiklike aruannete esitamise,

samuti ka seadusevastaste dokumentide vormistamise ja läbikandmise eest kannab arvepidaja kriminaalvastutust.

Arvepidaja kannab vastutust kogu kolhoosi arvepidamise õigsuse ja õigeaegsuse eest, tema on kohustatud pidevalt kontrollima arvestamise teostamist kassas, ladudes, brigaadides, farmides, abiettevõtetes, juhatama ja osutama abi seal arvestuse õigeks sisseseadmiseks.

Kas kolhoosi arvepidaja kannab vastutust kohustuslike maksude tähtaegade möödalaskmise eest, mille tõttu kolhoosilt nõutakse viivist?

NSV Liidu Ministrite Nõukogu 17. juuni 1947. a. määrusega nr. 2109 on kinnitatud «Kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) õiguste ja kohustuste põhimäärus», mille kohaselt kolhoosi arvepidaja on kohustatud kolhoosi juhatusele õigeaegselt teatama kolhoosi kohustuslike maksude lähenevaist tähtaegadest.

Arvepidaja kannab vastutust, kui tema hooletuse ja halva arvestamise tõttu võetakse kolhoosilt viivist maksutähtaegade möödalaskmise eest või kolhoosi võlakohustuste mitteõigeaegse kustutamise eest riiklike või lepingulistele kohustustele täitmisel.

Kui kolhoosi juhatuse finantsiline tegevus kontrollimisel teeb revisjonikomisjon kindlaks, et kolhoos ei ole oma riiklikke kohustusi õigel ajal täitnud ja maksutähtaegade möödalaskmise pärast on kolhoosilt arvepidaja või teiste ametiisikute süü läbi võetud viivis, esitatakse süüaluste kohta küsimus kolhoosnike üldkoosolekule seisuks kohaks võtuks.

Kas rajooni täitevkomitee põllumajandusosakonnal on õigus määrata kolhoosi arvepidajale trahvi riikliku aruande tähtajaks mitteesitamise pärast?

Rajooni täitevkomitee põllumajandusosakonnal seda õigust ei ole. Ta võib esitada kolhoosi juhatusele ettepaneku arvepidaja karistamiseks põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 17. punkti alusel.

Ühtlasi võib rajooni täitevkomitee põllumajandusosakond kolhoosi aastaaruande läbivaatamisel, käsitades Eesti NSV Ministrite Nõukogu 16. juuli 1948. a. määruse nr. 668 p. 49, esitada kolhoosnike üldkoosolekule ettepanek vähendada mitterahuldava arvepidamise pärast

arvepidaja töötasu kuni 10 protsendi võrra tema poolt aasta vältel töötatud normipäevadest.

Missugune on kolhoosi revisjonikomisjoni valimise kord ja koosseis?

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja 20. punktile valib artelli revisjonikomisjoni artelli liikmete üldkoosolek.

NSV Liidu põllutöö rahvakomissari poolt 11. veebruaril 1940. aastal kinnitatud «Kolhoosi revisjonikomisjoni töö tüüpjuhendi» eeskirjadel valitakse revisjonikomisjon 3—5-liikmeline, sõltuvalt artelli suuruselt, ning tähtajaga kaheks aastaks.

Revisjonikomisjoni valitud liikmed jaotavad ise omavahel ametid, s. o. valivad endi keskest revisjonikomisjoni esimehe.

Kolhoosi revisjonikomisjoni koosseis kuulub rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee kinnitamisele.

Keda võib valida revisjonikomisjoni liikmeks?

Revisjonikomisjoni liikmeks võib valida ainult antud kolhoosi liikmeid.

Revisjonikomisjoni liikmeiks ei või valida:

kolhoosi juhatuse liikmeid ega nende lähedasi sugulasi; kolhoosi ametiisikuid — laekurit, laohoidjat, arvepidajat (raamatupidajat);

kolhoosi üksikute majapidamisharude ja abiettevõtete juhatajaid.

Revisjonikomisjoni soovitatakse valida aktiivsemaid kolhoosnikuid, kes on võimelised edukalt täitma revisjonikomisjonile pandud ülesandeid.

Missugused on kolhoosi revisjonikomisjoni õigused?

Kolhoosi revisjonikomisjon on kolhoosi liikmete üldkoosoleku poolt valitud organ, nagu kolhoosi juhatuski, ja ta töötab iseseisvalt, lahus juhatusest.

Kolhoosi revisjonikomisjonil on õigus:

1. nõuda kolhoosi ametiisikuilt kontrollimiseks vajalikke toimikuid, raamatuid, dokumente ning saada nendelt suulisi ja kirjalikke seletusi, vajaduse korral aga kutsuda revideerimisele abiks kolhoosi juhatuse kaudu arveala töötajaid ja teisi spetsialiste;

2. osa võtta juhatuse koosolekuist sõnaõigusega (häälõigus juhatuse koosolekutel on ainult juhatuse liikmetel).

Kui revisjonikomisjon leiab, et artelli juhatuse otsus on vastuolus artelli põhikirjaga, kehtivate seaduste või määrustega või kolhoosi ühise sotsialistliku majapidamise või kolhoosnike huvidega — on revisjonikomisjonil õigus panna juhatusele ette tähendatud otsus uuesti läbi vaadata ning võtta arvesse revisjonikomisjoni poolt esiletoodud asjaolud;

3. teha juhatusele ettepanekuid eeskirjade ilmnenu rikkumiste ja puuduste viivitamatuks kõrvaldamiseks, vajaduse korral aga nõuda juhatusest artelli liikmete erakorralise üldkoosoleku kokkukutsumist;
4. järele vaadata kolhoosi kassa, laod, farmid ja teised ettevõtted ning tegevusharud.

Kui artelli juhatuse ei kõrvalda revisjonikomisjoni poolt äranäidatud väärnähteid ja puudusi, on revisjonikomisjonil õigus esitada küsimus artelli liikmete üldkoosolekule, või, vastaval juhul, rajooni täitevkomiteele.

Juhul, kui artelli juhatuse ei kutsu revisjonikomisjoni ettepanekul kokku artelli liikmete üldkoosolekut, väärnähted aga kahjustavad tõsiselt kolhoosi ühist sotsialistlikku majandit — esitab revisjonikomisjon küsimuse samuti rajooni täitevkomiteele.

Kas kolhoosi revisjonikomisjon on kohustatud teostama kolhoosi veisefarmis kontroll-lüpsi?

Kolhoosi revisjonikomisjon on kohustatud veisefarmis teostama kolhoosi aktiivi kaasabil ootamatuid kontroll-lüpsse. Kontroll-lüps peab tagama täpsed andmed piimatoodangu kohta farmis kontrollimise päeval.

Missugused on rajooni täitevkomitee ja kolhooside vahelised vahekorrad? Missugused on rajooni täitevkomitee ülesanded kolhooside töö suunamisel ja järelevalvel?

Rajoonide tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteed juhivad kolhooside ülesehitustööd rajoonis, teostavad järelevalvet kõigi organisatsioonide ja asutuste töö üle rajoonis, kes on seotud kolhooside ülesehitustööga.

Rajooni täitevkomitee annab kolhoosidele riiklikud

põllumajanduse arendamise plaanid. Nende plaanide kinnitamisel peavad täitevkomitee istungist tingimata osa võtma ka vastavate kolhooside esimehed.

Rajoonide täitevkomiteede tähtsamateks eriülesanneteks kolhooside töö juhtimisel ja järelevalve teostamisel on:

põllumajanduslike artellide põhikirjade ja põhikirja kõigi muudatuste registreerimine;

artellidele riiklike maa põlise kasutamise aktide väljandmine;

kolhooside liitumise otsuste läbivaatamine;

kolhoosnikute üldkoosoleku otsuste kolhoosi liikmete väljaheitmise kohta lõplik läbivaatamine;

kolhooside revisjonikomisjonide koosseisu kinnitamine;

kolhooside tulude-kulude eelarve läbivaatamine;

kolhooside aastatootmisplaanide läbivaatamine;

kolhooside aastaaruannete, töönormide ja -hinnete normipäevades läbivaatamine;

kolhooside külvikordade kinnitamine;

kolhoosidevaheliste vaiete lahendamine maa küsimustes; süstemaatilise kontrolli teostamine kolhoosnikute osavõtu üle kolhoosi tootmistööst, kolhoosnikutele kindlaksmääratud kohustusliku miinimumi normipäevade nende poolt väljatöötamise üle ja vajalike abinõude tarvituselevõtmine töödistsipliini kõvendamiseks kolhoosides.

Teostades kolhooside abistamist, nende tööde üldist suunamist, järelevalvet, on rajooni täitevkomiteedel õigus juhul, kui kolhoosi juhatuse või üldkoosoleku otsus ka küsimustes, mis ei ole ülalpool loetletud, on põllumajandusliku artelli põhikirja või kehtivate seaduste või määruste sätelega vastuolus — tühistada vastav otsus, kui aga otsus on ilmselt kahjulik kolhoosi ühismajapidamisele, kuigi mitte-seadusevastane — on kohustatud juhtima sellele kolhoosi juhatuse tähelepanu ja esitama küsimuse uueks arutamiseks ja otsustamiseks vastavalt kas juhatuse koosolekule või üldkoosolekule. Seadusevastased otsused ei kuulu täitmisele. Nende täitmine ei loo õigusi ega kohustusi, võivad aga kutsuda esile, kui need riivavad teiste organisatsioonide või isikute varalisi huve, kahjutasunõudmise kolhoosi vastu, pahatahtlikkuse ilmnemisel aga ka kriminaalvastutuse süüdlaste isikute suhtes.

Missuguseid tehinguid on artelli nimel õigustatud teostama artelli organid?

Iga kolhoosi tsiviilõigusvõime ulatuse, s. o. õiguse omada varalisi õigusi ja võtta endale kohustusi — määravad põllumajandusliku artelli põhikirja sätted, mis on täpsustatud ja tõlgendatud Nõukogude riigi normatiivsete aktidega.

Artelli põhikiri määrab artelli ülesanded ja sihid. Nende täitmiseks ja taotlemiseks on ka artell õigusvõimne.

Kõiki tehinguid ja lepinguid, mis teostatakse või sõlmitakse kolhoosi poolt väljaspool neid piire, tuleb lugeda kehtetuiks.

Õigusvõime täpsustamise korras näiteks keelas NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 22. oktoobri 1938. aasta määrusega asutada kolhoosidel sääraseid tööstusettevõtteid, mis ei ole seotud põllumajandusliku tootmisega, kuna kolhooside põhiliseks ülesandeks on põllumajandusliku tootmise organiseerimine.

Põhikirjavastaseiks ja kehtetuiks tuleb lugeda ka tehinguid ja lepinguid, millega kolhoos võtab endale tema ülesannetele mittevastavad funktsioonid.

Kui tehing oma sisult ei ole vastuolus artelli põhikirjaga ega teiste seaduslike eeskirjadega, kuid on teostatud kolhoosi juhtimise demokraatlike aluste rikkumisega, näiteks kolhoosi esimees või juhatus sõlmis lepingu üldkoosoleku nõusolekuta, kui see tehingu iseloomu järgi oli nõutav, või leping oli sõlmitud juhatuse poolt üritustele, mis ei ole ette nähtud kolhoosi tootmisplaanis ega tuludekulude eelarves, siis säärane tehing loetakse samuti tühi-seks ning vastavalt Tsiviilkoodeksi § 151 eeskirjadele peab kumbki pool teisele poolele kõik tehingu järgi saadu tagasi andma.

Kehtetu tehing või leping ei loo neid õiguslikke tagajärgi ega vahekordi, millistele need olid suunatud.

Kuidas tuleb kolhoosil vormistada vahekorrad asutuste ja isikutega, kellega ollakse töö- või mõnes teises vahekorras?

Uhekordsed tehingud, nagu ost-müük kohemakstava raha eest, ja teised analoogilised kolhoosi tehingud, kus mõlemad pooled korraga täidavad leppe, ei vaja erilist vormistamist peale tavaliste raamatupidamise dokumentide

koostamise (arved, saatelehed, raha vastuvõtu kviitungid, vastuvõtu akt).

Kui aga kolhoosil tekib mõne organisatsiooniga või isikuga kestvamaid majanduslikke või töösuhteid, eriti kus on ajatatud varaesemete üleandmine, nende eest tasumine, naturaal või rahaliste avansside andmine, tööülesannete täitmine, tuleb vahekord tingimata korraldada vastava kirjaliku lepingu vormistamise teel. Lepingusse tuleb võtta kõik vastastikused kohustused ja tähtsamad majanduslikud tingimused antud operatsiooni kohta: tööde teostamise või varaesemete üleandmise tähtajad, töö üksikasjalik iseloomustus ja töö vastuvõtmise kord, tasu arvestamise kord ja tasu väljamaksmise tähtajad, poolte vastutused lepingu mittetäitmise korral jt. Leping koostatakse eksemplaride arvus, et iga lepinguosaline saab ühe eksemplari.

Mis ajaks on kolhoos kohustatud esitama oma aastaaruande finantsorganitele?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi poolt antud «Kolhooside tulumaksu seadlusele» on kolhoosi juhatuse kohustatud esitama igal aastal hiljemalt 1. märtsiks rajooni rahandusosakonnale artelli liikmete üldkoosoleku poolt kinnitatud kolhoosi aastaaruande möödunud aasta kohta. Aastaaruande kohta peab olema kohustuslikult antud revisjonikomisjoni seisukoht.

Aastaaruande tähtajaks mitteesitamise puhul finantsorganitele trahvitakse kolhoosi esimeest ja arvepidajat (raamatupidajat) rajooni täitevkomitee otsusel kuni 50 rubla ulatuses.

Kas kolhoos on kohustatud esitama külanõukogu või rajooni täitevkomitee nõudmisel iga päev aruandeid tööde arenemise kohta kolhoosis?

Selliseid aruandeid ei ole kolhoosid kohustatud koostama ega esitama. Kolhoosid esitavad aruanded ainult vastavalt kehtestatud kolhooside aruandluse vormidele ja tähtaegadele.

Kevadiste põllutööde täitmise kohta esitavad kolhoosid külanõukogule aruanded üks kord iga viispäevaku kohta vastavalt kinnitatud vormile nr. 3 (aruanne kevadkülvitööde käigu kohta), samuti üks kord viispäevaku kohta esitavad kolhoosid kinnitatud vormi nr. 6 kohaselt aruande

kesa harimise, rohimis- ja heinakoristustööde kohta, vormi nr. 7 kohaselt — viljade koristamise, taliviljade külvi ja sügiskünni kohta jt. (Kolhooside aruannete esitamise kohta vt. üksikasjalikult väljaandes «Kolhooside aruandluse vormide album ja juhised vormide täitmiseks». Eesti NSV Põllumajanduse Ministeerium, Tallinn, 1951).

Ka informatsiooni näol igapäevase aruandluse sisse-seadmine kolhooside põllumajandustööde käigu kohta on seadusevastane. NSV Liidu ja vabariigi määrustega on kõigil riiklikel ja ühiskondlikel organisatsioonidel keelatud nõuda ning ettevõtete, asutuste ja kolhooside juhtidel täita ja esitada kas posti või telegraafi teel aruandeid näitajatega ja tähtaegadel, mis ei ole kinnitatud ega ette nähtud NSV Liidu Statistika Keskvalitsuse poolt kinnitatud vormides.

Kas ja missugused sanktsioonid rakendatakse ebaõigete andmetega aruannete esitamise pärast?

NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu 27. novembri 1933. a. määruse järgi võetakse kriminaalvastutusele sihilikult ühe või teise poole moonutatud andmetega aruannete esitamise eest isikud, kes on vastutavad nende aruannete koostamise ja esitamise eest, rakendades kriminaalkoodeksi § 109. Arvestuse ja aruannete kindlaksmääratud vormide ja esitamise tähtaegade süstemaatilise või pahatahtliku rikkumise eest aga võetakse süüdlased kriminaalvastutusele kriminaalkoodeksi § 111 või vastavatel juhtudel § 109 järgi, süüd pehmendavatel asjaoludel aga § 112 punkt 2 järgi.

NSV Liidu Riikliku Plaanikomitee Statistika Keskvalitsuse organitele on tehtud ülesandeks võtta kõrvalekalduvatult kriminaalvastutusele süüdlased eeltähendatud süütegudes.

Kuidas talitada alimentide sundsissenõudmise pöörarnisel kolhoosi liikme töötasule?

Alimentide nõudmine kolhoosi liikmete vastu pööratakse nende normipäevadele. Vastavalt Abielu, perekonna, eestkoste seaduste koodeksi paragrahvi 51-a nõutakse ühe lapse ülalpidamiseks alimente $\frac{1}{4}$ kostja töötasust, kahe lapse ülalpidamiseks — $\frac{1}{3}$ ja 3 või rohkema lapse ülalpidamiseks — pool kostja töötasust.

Kui alimente saav ema-kolhoosnik töötab kostjaga ühes ning samas kolhoosis, kirjutab kolhoosi juhatus normipäevade arvestamisel vastava osa isa väljatöötatud normipäevadest (olenevalt laste arvust $\frac{1}{4}$; $\frac{1}{3}$; $\frac{1}{2}$) otseselt ema arvele. Kui ema töötab teises kolhoosis, siis kannab selle kolhoosi juhatus, kus töötab kostja — isa väljatöötatud normipäevadest vastava osa ema arvele normipäevade lõplikul arvestamisel.

Vastavalt NSV Liidu kohtu rahvakomissari 28. augusti 1936. aasta ringkirjale nr. 3 toimetatakse alimentide sissenõudmist kolhoosnikutelt, kellel on sissetulekuid peale kolhoosi normipäevade veel kolhoosivälisest tööst, käsitööst ja nii edasi — alimentide mahaarvamist nii normipäevadest kui ka neist täiendavaist rahalistest tuludest.

Alimendid emadele, kes ei ole kolhoosi liikmed, mõistab kohus välja kolhoosnikutelt laste ülalpidamiseks kas normipäevades või rahas olenevalt ema soovist.

Kuidas kuuluvad lahendamisele vaieldavad küsimused ja nõuded kolhoosi ja kolhoosi liikme vahel.

Üldiselt küsimused ja nõudmised, mis kerkivad üles kolhoosi liikme vahekordadest kolhoosiga, lahendatakse kolhoosi juhtimise organite, s. o. juhatus ja üldkoosoleku poolt ja vaidlused, mis seotud töönormide kehtestamisega kolhoosis, tööde hindamisega normipäevades ja saaduste ning raha hulga määramisega normipäevade eest ei kuulu kohtu arutada.

Kohtud arutavad:

kolhoosi liikme hagi kolhoosi vastu saaduste ja raha väljaandmise pärast normipäevade kohta, kui kolhoosi juhatus keeldub kolhoosnikule arvestatud normipäevade järgi raha ja saadusi välja andmast, kuigi üldkoosoleku poolt kolhoosi tulude jaotamise kohta on otsus tehtud ja need normipäevad tasustatavateks loetud, või kui kolhoosi juhatus keeldub välja andmast neid saadusi, mis normipäeva kohta on kinnitatud (NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi määrus 5. maist 1950. a.);

kolhoosi liikme hagi kolhoosi vastu kahju tasumise kohta kolhoosi poolt, mis on tekitatud kolhoosnikule terviserikke saamisega kolhoosi töö juures;

kolhoosi hagi kolhoosniku vastu kahjude tasumiseks, mis on tekitatud kolhoosi varale.

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja eeskirjadele toimub artelli tulude jaotamine liikmete vahel eranditult artelli iga liikme poolt tehtud normipäevade arvu järgi. Seejuures saavad kõik artelli liikmed sõltumata sellest, missuguses majapidamisharus nad töötavad, ja sõltumata kvalifikatsioonist kõiki neid saaduste liike ja sel määral, kui palju väljatöötatud normipäevade kohta tuleb, samuti on kõik liikmed õigustatud saama osa rahalisest tulust vastavalt üldkoosoleku poolt ühe normipäeva kohta aastaaruande kinnitamisel tehtud jaotusele ja väljatöötatud normipäevade arvule.

Kolhoosi juhatuse poolt saaduste ja raha mitteväljaandmine või väljaandmine mittetäpses kooskõlas üldkoosoleku otsusega ja töötatud normipäevade arvuga on ebaõige ja põllumajandusliku artelli põhikirja sätete rikkumine.

Kuidas on riigi poolt korraldatud kolhoosi omandi kaitse?

Eesti NSV Konstitutsiooni 102. paragrahvi alusel on iga Eesti NSV kodanik kohustatud hoidma ja tugevdama ühiskondlikku sotsialistlikku omandit kui nõukogude korra püha ja puutumatu alust, kui kodumaa rikkuse ja võimsuse allikat, kui kogu töötava rahva jõuka ja kultuurse elu allikat.

Isikud, kes ohustavad ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit, on rahvavaenlased.

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 4. juuni 1947. a. seadluse alusel «Seadlus kriminaalvastutuse kohta riigi- ja ühiskonna vara riisumise eest» karistatakse süüdlasi kolhoosivara varastamises, omastamises, raiskamises või muus riisumises kinnipidamisega paranduslike tööde laagris viiest kuni kahekümne aastani ühes vara konfiskeerimisega või ilma selleta.

Kodanikke, kes ei teatanud võimuorganeile neile kindlasti teadaolevast riisumise ettevalmistamisest või toimepandud kolhoosivara riisumisest, karistatakse vabaduse kaotusega ühest kuni kolme aastani või väljasaatmisega neljast kuni seitsme aastani.

Otsustav võitlus kolhoosivara varguse, omastamise ja raiskamise vastu on kolhoosi iga liikme otseseks ülesandeks.

Mis määral peab toimuma kolhoosile tekitatud kahju hüvitamine?

Vastavalt Tsiviilkoodeksi § 410-le peab kahju tasumine väljenduma eelmise olukorra ennistamises, kui võrd aga selline ennistamine on võimatu, — siis tekitatud kahju katmises. See tähendab, et kahjutekitaja on kohustatud hüvitama tekitatud kahju sääraselt, et kahjustatud ese saaks taastatud endisel kujul. Seda üldist põhimõtet tuleb rakendada ka kolhoosidel, kui organisatsioonide või isikute poolt on tekitatud nendele kahju, s. o. kui riisitud eset tagasinõuda või kahjustatud eset endisel kujul taastada ei ole võimalik, siis nõuda süüdlaselt kahjutasu rahasel määral, mis hüvitab täielikult tekkinud varalise kahju, välja arvatud juhud, mil seaduses vastava varaliigi kohta on otseselt ette nähtud hüvitamise määr, mil rakendada seda hüvitamise määra (vt. allpool hüvitamise määr hobuste hukkumisel, kariloomade hukkumisel, lk. 305 hüvitamise määr tööstuskaupade raiskamisel).

Missuguse hinnaga tuleb teostada kolhooside loomade hukkumisel süüdlaselt kahjude sissenõudmine?

Loomade hukkumisega seoses olevate kahjude suurus, mis süüdiolivatelt isikutelt kuulub sissenõudmisele, on määratud eeskirjadega. Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissarisaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 12. mai 1943. aasta määruse nr. 510 «Abinõudest hobuste arvu suurendamise ja nende pidamise ning hooldamise parandamise kohta kolhoosides ja sovhoosides» 23. punktile on kolhooside juhatused kohustatud üldkoosoleku otsusel esitama isikute vastu, kes on süüdi hobuse hukkumises või vigastamises — kahjutasu nõudmised hobuse 3-kordses väärtuses, arvestades varumishindade järgi.

Peale selle võetakse isikud, kes on süüdi hobuste, eriti tiinete märade, kuritegelik-hooletus kohtlemises kolhoosides, kui see tõi kaasa hobuse hukkumise või viis hobuse kõlbmatusse seisundisse, veel kriminaalvastutusele Kriminaalkoodeksi § 79⁴ järgi.

Kolhoosid ei ole õigustatud määrama hobuse hukkumisel või kõlbmatuks muutumisel teist tasumäära. Hobuse väärtust varumishinnas tõestatakse rajooni põllumajandusosakonna või rajooni varumisorgani vastava tõendiga.

Vastavalt NSV Liidu Rahvakomissarisaride Nõukogu

9. jaanuari 1944. a. määrusele nr. 31 kuulub kariloomade (veiste, sigade, lammaste ja kitsede) hukkamisel kahju sissenõudmisele looma kokkuostu piirhinna kolmekordses väärtuses, tõuloomade hukkamisel aga — tõuloomade kohta kehtiva ametliku hinna kolmekordses väärtuses. Seejuures tuleb nii looma väärtus kokkuostu piirhinnas kui ka tõulooma hind määrata kindlaks vastava ametliku õiendi alusel.

Juhtudel, kui hobune hukkus või sai vigastada mitte kolhoosi töö juures, vaid ajal, kui see oli välja antud kolhoosnikule tema isiklikuks tööks või sõiduks, vastutab kahju eest kolhoosipere, kui hobune oli antud kolhoosipere vajaduste teenindamiseks (näiteks aiamaa harimiseks jt.) ja kolhoosnik isiklikult, kui hobune oli antud tema isiklikeks vajadusteks ja tema süü läbi tekkis kahju.

Kui hobuse või kariloomade hukkamises on süüdi mitu isikut, siis tuleb vastavalt Tsiviilkoodeksi § 408-le pöörata kahjutasu nõudmine kõigi kahju tekkimises süüdi olevate isikute vastu ja nõuda nendelt kahju tasumist solidaarselt.

Kas kuuluvad kolhoosile tagasiandmisele loomad, kes on seadusevastaselt kolhoosilt võetud või on kolhoosi ametiisikute poolt seadusevastaselt tasuta või odavate hindadega antud eraisikutele, ja kas võib esitada hagi nende loomade tagasisaamiseks juhul, kui aegumistähtajad on möödunud?

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee 19. septembri 1946. a. määruse alusel kuulub kolhoosidele tagasiandmisele nendelt seadusevastaselt äravõetud vara, sealhulgas ka loomad, sõltumata sellest, millal see vara kolhoosilt võeti.

NSV Liidu Ülemkohtu pleenum andis 5. mail 1950. a. selles küsimuses kohtutele järgmised juhised:

Kõigil juhtudel, kus üksikud isikud või organisatsioonid on saanud põllumajanduslikelt artellidelt saadusi, loomi ja muud kolhoosivara tasuta või ilmselt alandatud hinnaga, rikkudes põllumajandusliku artelli põhikirja, tuleb vastavalt isikutelt ja organisatsioonidelt sisse nõuda seadusevastaselt saadud vara (söödad, loomad ja muu vara) natuuras, kusjuures kolhoos tagastab vara kättesaamisel kostjale vara eest saadud raha. Ainult nendel juhtudel, kus on võimatu natuuras kõike kolhoosilt saadut tagasisaada,

tuleb nõuda vara maksumus keskmiste turuhindade järgi antud kohas kohtule hagi esitamise päeval.

Ei ole lubatud tagasi nõuda sõjaväelaste perekondadelt, Isamaasõja invaliididelt jt. isikutelt seda vara, mis on nendele antud artelli liikmete üldkoosoleku otsusel abi osutamise eesmärgil.

Kuigi nendele õigussuhetele laienevad hagiaegumise tähtjad, kuuluvad need vastavalt Tsiviilkoodeksi 49. paragrahvi sätetele ennistamisele, kui nad olid lastud mööda seoses ametiisikute ebaseadusliku vahelesegamisega kolhoosi asjadesse, arvepidamise ja varade arvestamise halva seisukorra tõttu kolhoosis, kolhoosi ametiisikute kuritarvituste tõttu ja teistel põhjustel, mis kohus tunnistab kaaluvaiks.

Missugusel määral tuleb hüvitada materiaalne kahju, mis on tekitatud kolhoosile saaduste või tööstuskaupade kõrvaldamise ja puudujääkide läbi?

Vastavalt Eesti NSV Ministrite Nõukogu 21. veebruari 1948. a. määrusele nr. 143 tuleb kolhoosides toidu- ja tööstuskaupade kõrvaldamise ja puudujääkide puhul peale süüdi olevate isikute kriminaalvastutusele võtmise neilt tekitatud kahju kohtu korras kolhoosi kasuks sisse nõuda kõrvaldatud või puuduvate saaduste väärtuse ulatuses riiklike jaehindade järgi, pannes sissenõudmise kindlustamiseks süüdlaste varandusele aresti.

Kolhooside juhatused ja esimehed on kohustatud kõigil kõrvaldamiste ja puudujääkide kohta kriminaalmenetluse algatamise juhtudel esitama hagi tekitatud kahju süüdlaselt sissenõudmiseks.

Kes kannab kahju, kui teiste organisatsioonide või isikute, või kolhoosi enda loomad hävitavad või tallavad kolhoosi vilja?

NSV Liidu Ülemkohus oma 10. oktoobri 1945. a. otsusega («NSV Liidu Ülemkohtu kohtupraktika» VIII/XIV vihk) juhendas, et loomade poolt tekitatud varalise kahju tasuvad need isikud ja asutused, kellele loomad kuuluvad. Järelikult, kui karjase ettevaatamatuse või hooletuse tõttu satuvad võõrad loomad kolhoosi vilja ja hävitavad selle, siis tuleb kolhoosil esijoones kindlaks teha, missugusele organisatsioonile või isikule loomad kuuluvad.

Iga loomade poolt vilja hävitamise või rikkumise juhu kohta koostatakse akt, milles märgitakse: akti koostamise aeg, isikute ees-, isa- ja perekonnanimed, kes võtavad osa akti koostamisest, kolhoosi nimi, kelle vilja hävitati, pindala suurus, kus toimus hävitamine või kahjustamine, mis kultuuri ja kuivõrd on hävitatud, kolhoosile tekitatud kahju suurus, organisatsiooni või isiku nimi ja asukoht, kelle loomad tekitasid kahju. Akti koostamise juurde kutsutakse külanõukogu esindaja, samuti ka loomade omanik. Kui viimane ei ilmu, tehakse selle üle märke kahjuaktile.

Kahju suuruse kindlaksmääramisel lähtutakse teravilja või muu saaduse hulgast, mis kolhoos oleks saanud hävitatud või kahjustatud pinnalt. Saaduste maksumus määratakse turuhindade järgi.

Kolhoos paneb loomaomanikule ette tasuda tekitatud kahju natuuras teatud tähtjaks, tasumise mittejärgnemisel või keeldumisel sellest esitab kolhoos hagi rahvakohtule.

Kui aga ilmneb, et tegemist on kolhoosi vilja tahtliku hävitamise või rikkumisega, siis teatab kolhoos sellest rajooni prokurörile süüdlaste kriminaalvastutusele võtmiseks (Kriminaalkoodeksi § 79).

Kolhoosil ei ole õigust pidada kinni võõraid loomi kuni kahju tasumiseni, vaid need tulevad kohe pärast kahjuakti koostamist vabaks anda.

Kui kolhoosi viljale tekitasid kahju kolhoosi enda loomad, siis kannab selle eest varalist vastutust kolhoosi liige, kelle vastutavale järelevalvele olid loomad antud ja kes oma hooletuse tõttu võimaldas kahju tekkimise.

Kas artelli liikmete üldkoosolek võib kustutada ja jätta kolhoosnikult sisse nõudmata summa, mis on kohtuotsusega temalt kolhoosi kasuks raiskamise tõttu välja mõistetud?

Artelli liikmete üldkoosoleku selline otsus ei ole õige, sest see tooks kahju kolhoosi ühisele sotsialistlikule omandile.

Kui kolhoosi liikme poolt on tekitatud kolhoosile kahju, kas võib siis pöörata kahjutasu nõudmist ka kolhoosipere või abikaasade ühisvarale?

Vastavalt NSV Liidu KTK ja Rahvakomissaride Nõukogu 10. augusti 1927. a. määrusele võib tasu sissenõudmisel kahjude eest, mis on tekitatud riigiasutuste- ja ette-

võtete, samuti ka kooperatiivsete organisatsioonide (kolhooside) vara riisumise, raiskamise ja omastamisega — pöörata kogu varale, mida süüdimõistetu (kostja) valdab ühes teiste isikutega, sealhulgas ka selle kolhoosipere ühisvarale, kelle koosseisu kuulub süüdimõistetu (kostja), ning abikaasade ühisvarale, kui kohtu poolt on kindlaks tehtud, et ühisvara on kuriteo tõttu suurenenud.

Eeltähendatu kehtib aga ainult neil juhtudel, kui raiskamise, omastamise või riisumise toimepaneku hetkest kuni kriminaaljälitamise algatamise hetkeni ei ole möödunud üle kahe aasta.

Kui kolhoosile tekib kahju kolhoosipere alaealise liikme süü läbi, kes vastutab siis kahju eest, kelle vastu pöörata nõudmine?

Antud küsimuses erinevad oma tagajärgedelt juhtumid — 1) mil kahju tekkis alaealise töötamisel kolhoosis ja 2) mil kahju tekkis kolhoosipere alaealise liikme läbi momendil, mil tema kolhoosis ei töötanud.

Vastavalt Tsiviilkoodeksi §§ 7, 9, 405 on alaealised üldiselt kuni 14-aastaseks saamiseni täiesti teovõimetud ja nad ei kanna vastutust oma tegude eest, vaid nende eest vastutavad isikud, kes on kohustatud nende järele valvama (vanemad, eestkostjad). Alaealised aga 14—18 aasta vanuses kannavad vastutust kahjude eest, mis on nende süü läbi tekkinud kõrvalistele isikutele ja organisatsioonidele. Seejuures vastutavad nende alaealiste kõrval ka nende vanemad ja eestkostjad.

Vanematele ja eestkostjatele vastutuse panemise kohta andis NSV Liidu Ülemkohtu Tsiviilasjade Kohtukolleegium oma 17. märtsi 1945. a. otsuses nr. 36/200 järgmise seletuse: «Vastavalt NSV Liidu Ülemkohtu Pleenumi 10. juuni 1943. a. juhistele on kohustatud vanemad kandma vastutust nende alaealiste laste poolt tekitatud kahjude eest ainult juhul... kui esineb vanemate süü selles, et nemad ei ole teostanud laste järele küllaldast valvet ja ei ole võtnud tarvitusele abinõusid kahjude vältimiseks».

Vastavalt sellele tõlgendusele ja Tsiviilkoodeksi eespooltoodud paragrahvide eeskirjadele saab lastevanematele — kolhoosnikutele panna tsiviilvastutust nende alaealiste laste poolt kolhoosile tekitatud kahju eest ainult siis, kui on kindlaks tehtud vanemate süü oma laste mitte-

küllaldases järelevalves. Kuid vanematelt ei saa nõuda ega nad ei saa teostada alaealiste järelevalvet, kui alaealised töötavad kolhoosis, täites ülesandeid, mis tulenevad töövahekorrast alaealise ja kolhoosi vahel. Korraldades alaealised tööle, on kolhoosi juhatus ise kohustatud hoolitsema ja teostama järelevalvet nende järele, juhtima neid. Seepärast ei kanna lastevanemad ega eestkostjad vastutust kahjude eest, mis on tekkinud kolhoosile nende alaealiste laste süü läbi nende töötamise ajal kolhoosis. Ka ei kanna nendel juhtudel vastutust kuni 14 a. alaealised.

Järelikult langeb vastutus kahjude eest täiel määral nendel juhtudel kolhoosi ametiisikule, kelle ülesandeks on antud ajal alaealiste juhtimine ja järelevalve.

Oma tagajärgedelt erinevad sellest on juhud, mil alaealised töötavad kolhoosis mitte kolhoosi juhatuse korraldusel ja otseselt kolhoosiga töövahekorras, vaid vanemate või eestkostjate korraldusel nende abistamise näol nende individuaalse tükitöö puhul. Säärastel juhtudel kannavad vanemad ja eestkostjad kuni 14 a. vanade alaealiste eest täit vastutust ning 14—18. a. vanade eest solidaarset vastutust koos nende alaealistega.

Juhtudel, kui alaealised tekitavad kolhoosile kahju mittetöötamise ajal kolhoosis, siis vastavalt Tsiviilkoodeksi §§ 9 ja 405 eeskirjadele vastutavad kuni 14 a. vanuste alaealiste eest ainult nende vanemad ja eestkostjad, 14—18 a. vanad alaealised kannavad ise vastutust ja solidaarselt nendega ka nende vanemad ja eestkostjad.

Kas ja mis juhul tuleb pöörata varalise kahju sissenõudmine kolhoosi ametiisikute vastu?

Varalise kahju põhjuseks võivad olla mitte ainult kahju otseste tekitajate seadusevastased teod või tegevusetus, vaid koos nendega ka kolhoosi juhtivate isikute seadusevastane tegevus või tegevusetus kolhoosi juhtimise ja töökorralduse alal. Seepärast, kui esineb süü mõlemal poolel, suunatakse materiaalne vastutus mõlema vastu.

Nendel juhtudel tuleb määrata kindlaks ametiisikud kolhoosis, kellele saab panna kaasvastutust. NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi 27. märtsi 1935. a. otsuses märgitakse, et kolhoosi ametiisikute mõiste alla kuuluvad isikud kolhoosis:

kes täidavad administratiiv-majanduslikke funktsioone (kolhoosi esimees, juhatuse liikmed, kolhoosi revisjonikomisjoni esimees ja liikmed, arvepidaja, laojuhataja);

isikud, kes täidavad operatiiv-korraldavaid funktsioone nendele pandud tööharus (brigadiir, farmijuhataja, vanem-tallimees jt.).

Põllumajandusliku artelli seisukorra eest kannab üldvastutust esijoones kolhoosi juhatuse, eriti aga juhatuse esimees.

Kolhoosi esimees vastutab kogu kolhoosi ühismajapidamise seisukorra eest, loomade arvu säilivuse ja juurdekasvu, saakide õigeaegse koristamise ja kadude vältimise, riiklike kohustuste õigeaegse täitmise jt. eest. Peale kolhoosi esimehe kannavad ametialast vastutust veel kolhoosi brigadiirid, farmide juhatajad ja teised.

Kolhoosi ametiisikutele ei saa aga esitada mingil juhul kogu vastutust, jättes otsesed süüdlased kahjus kõrvale. See oleks vastuolus Nõukogude õiguse teoorias ja praktikas valdava põhimõttega, mille järgi on vastutus individuaalse süü kohaselt.

Esijoones peavad kandma vastutust kolhoosile tekitatud kahjude eest vahetult tegelikud tekitajad. Kolhoosi ametiisikud (esimees, juhatuse liikmed, brigadiirid, farmide juhatajad ja teised) kannavad materiaalselt vastutust ainult juhul, kui nemad oma ametialal seadusevastase tegevusega või tegevusetusega soodustasid või süvendasid selle kahju tekkimist. Vastutuse panemist kolhoosi ametiisikule ainult motiivil, et tema kannab vastutust kas kogu kolhoosi või teatud ala arendamise eest, ei saa.

Mis puutub ametiisikute kaasvastutuse määrasse, siis siin mingit üldist vahekorda ei ole. Küsimuste arutamisel kohtus selgitatakse täpselt iga küsimuse juures asjaolud, milles nimelt seisab kolhoosniku või kolhoosi ametiisikute väärtegu või tegevusetus, kuivõrd need olid põhjuseks kahju tekkimisele, ja vastavalt sellele määratakse ühe või teise vastutuse määr.

Materiaalne vastutus võib langeda ka kolhoosi revisjonikomisjoni esimehele ja liikmetele, kui nende tegevusetuse või väärtgevuse tagajärjel süvenes kolhoosi kahju.

Mis korras toimub kolhooside esimeeste kriminaalvastutusele võtmine süütegude pärast?

NSV Liidu Ülemkohtu pleenum oma 22. augusti 1947. a. määrusega nr. 12/5 andis kohtutele juhise, et süüdistused kolhooside esimeeste teenistusalaste süütegude kohta vaatab läbi vabariigi ülemkohus, kusjuures ülemkohus võtab läbivaatamisele asjad kolhooside esimeeste teenistusalaste süütegude küsimustes ainult juhtudel, kui nende asjade kohta on toimetatud eelnevalt juurdlust prokuratuuri uurijate poolt ja kui süüdistus on kinnitatud vabariigi prokuröri poolt.

Kas kolhoos vastutab kahjude eest, mis kolhoosi liikmete poolt on tekitatud teiste organisatsioonide või isikute varale?

Vastavalt Tsiiviilkoodeksi paragrahv 403-le on igaüks kohustatud tasuma kahju, mis ta oma tegevusega on tekitanud teisele organisatsioonile, isikule või nende varale. Ta vabaneb sellest kohustusest, kui ta tõestab, et ta ei saanud kahju ära hoida või et ta oli õigustatud kahju tekitama, või et kahju tekkis kahjusaaaja enda pahatahtluse või raske ettevaatamatuse tagajärjel.

Kolhoos vastutab ainult kolhoosi nende liikmete tegude eest, kes on kolhoosi organiteks (kolhoosi esimees, juhatus). Organite tegusid vaadeldakse kui kolhoosi enese tegusid, kusjuures kolhoosi vastutus on sõltuv organiks oleva isiku süüst ja kahjust, mis on tekitatud seoses ametiülesannete täitmisega sooritatud tegudega.

Kolhoosnikute tegude eest, kes ei ole kolhoosi organiteks, vastutab kolhoos ainult juhul, kui tema organid on süüdi kolhoosi liikme töö ja ühismajandi-alase tegevuse puudulikus või vales juhtimises.

Kuidas nõuda sisse kolhoosi liikmete ja palgatud isikute käes ebaseaduslikult seisvaid rahasummasid?

Kolhoosidel esineb kolhoosi võlgnike hulgas ka aruandvaid isikuid, s. o. kolhoosi liikmeid ja kolhoosi teenistujaid, kes on saanud kolhoosilt avansi üheks või teiseks otstarbeks ning ei ole esitanud avansi kulutamise kohta kuludokumente, maksnud tagasi raha ega esitanud avansiaruannet, on saanud eksikombel rohkem tasu jne.

Sellega seisavad kolhoosi rahasummad ebaseaduslikult isikute käes.

Kolhoosi liikmetele kolhoosi asjaajamiseks antud rahasummade kohta tuleb nendel esitada kuludokumendid ja tagastada ülejäänud raha kohe pärast ülesande täitmist. Tagastamata avansisummad tuleb nendel õiendada kolhoosi juhatuse poolt antud tähtjaks. Tähtjaks mitteõiendamise korral peab kolhoosi juhatuse need kinni kolhoosi liikmele normipäevade alusel antava rahalise avansi või lõpparvelduse summadest, kui kolhoosi liige selle vastu ei vaidle, vastasel juhul nõuab sisse kohtu kaudu.

Kolhoosi väljastpoolt palgatud töötajatelt ebaseaduslikult seisvate summade tagasinõudmisel tuleb talitada vastavalt NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 26. augusti 1929. a. protokollilisele määrusele nr. 25/312. Selle alusel on administratsioonil õigus teostada kinnipidamist tööliste ja teenistujate palgast:

palga arvel antud avansi tasumiseks;

summade tagastamiseks, mis on töötajaile liigselt välja makstud arvutusvigade tõttu;

kulutamata ja õigeaegselt tasumata avansi tasumiseks, mis on antud teenistuslikuks lähetuseks või majanduslikeks vajadusteks, kui töötaja ei vaidle kinnipidamise aluste või suuruse vastu.

Kõigil neil juhtudel võib teha mahaarvamisi ühekordselt või ajatamisega, sõltumata sellest, milline palgaosa jääb töötajal vabaks kõigist muist sissenõudmistest.

Korraldus mahaarvamise kohta administratiivkorras peab olema tehtud hiljemalt kuu aja jooksul, arvates avansi tagasimaksmise või võlgnevuse kustutamise tähtaja lõppemisest, või ebaõigelt arvutatud summa väljamaksmisest. Selle aja möödumisel kustub õigus administratiivkorras sissenõudmiseks ja siis võib teha töötaja palgast mahaarvamisi, kui ta nende vastu vaidleb, ainult täitelehe alusel.

Juhtudel, kui väljastpoolt palgatud töötajale maksis kolhoos välja töötasu suuremas summas mitte arvutusvea, vaid mingisugustel muudel kaalutlustel või põhjustel, väljamakstud palka enam tagasi nõuda ei saa.

Kas kolhoosi juhatus on õigustatud kohtu otsuseta kinni pidama kolhoosnikul saada olevat raha kolhoosivara puudujäägi pärast?

Kolhoosnik, kes tekitab põllumajanduslikule artellile varalist kahju, on kohustatud kahju hüvitama. Kahjutasu-summa võib kolhoosnikult kolhoosi juhatusel otsusel kinni pidada aga üksnes siis, kui kolhoosnik annab selleks oma nõusoleku.

Kui aga kolhoosnik vaidleb kas kahjutasu sissenõudmise õigsuse või kahju suuruse vastu, siis tuleb artelli juhatusel esitada tema suhtes hagi rahvakohtule ja teostada sissenõudmine kooskõlas rahvakohtu otsusega.

Kuidas vormistada hagi kolhoosi võla või kahju sissenõudmiseks võlglaselt?

Kui asutused, ettevõtted või isikud jätavad kolhoosile tasumata summad, kui nad on tekitanud kolhoosi varale kahju, või on muid varalisi vaielusi ja nõudmisi isikute ja organisatsioonide vastu, mida nad tehtud kirjalikule ettepanekule ja antud tähtajale vaatamata vabatahtlikult ei rahulda, siis tuleb kolhoosi juhatusel esitada aegsasti hagi rahvakohtusse võla sissenõudmiseks või kahjutasu maksmiseks sundkorras, silmas pidades, et hagi esitamise õigus aegub riiklike ja kooperatiivsete ettevõtete ja asutuste vastu poolteise aasta vältel, üksikisikute vastu — 3 aasta vältel.

Hagi tuleb esitada kolhoosil rahvakohtule ja kirjalikus vormis. Selles tuleb näidata hageja, s. o. nõude esitaja kolhoosi täpne nimi ja aadress; näidata kostja, s. o. organisatsiooni või isiku, kelle vastu hagi esitatakse, täpne nimi ja aadress; kirjeldada lühidalt ja täpselt hagi õigustavad asjaolud; paluda kohut välja mõista kostjalt võlasumma või varaeseme, täpselt ära näidates summa suurust või varaeset. Hagi tuleb adresseerida kostja asu- või elukoha rahvakohtule, hagides aga õiguse kohta ehitistele, ettevõtetele, vara vabastamise kohta üleskirjutusest või müügist selle vara või ta põhiosa asukoha rahvakohtule. Hagiavaldusele lisandatakse hagiavalduses toodud asjaolusid tõestavad dokumendid, nagu lepingud, kviitungid, arved, saatelehed. Dokumendid tuleb esitada algundites, jättes kolhoosi toimikusse ära kirjad. Kui dokumentidega ei saa hagi õigust tar-

vilikult tõestada, või puuduvad asja kohta üldse dokumendid, siis näidatakse hagiavalduses tunnistajate nimed, aadressid ja palutakse kohtul need üle kuulata.

Hagiavalduselt tasutakse riigilõiv lk. 315 näidatud korras.

Kui hagi esitamise tähtaeg on möödunud kolhoosile vabandavail, s. o. mõjuvail asjaoludel, tuleb hagiavalduses näidata tähtaja möödalaskmise põhjused ning taotleda samas avalduses kohtult tähtaja ennistamist.

Kui kolhoos ei võta oma esindaja kaudu osa asja arutamisest kohtus, siis tuleb hagiavalduses taotleda, et kohus arutaks asja ka poolte äraolekul.

Rahvakohtu otsuse peale — kui kolhoosi juhatus leiab, et see ei ole õige — võib edasi kaevata Eesti NSV Ülemkohtusse 10 päeva vältel, arvates rahvakohtu otsuse lõppvormis kuulutamisest. Edasikaebus peab sisaldama: otsuse äratähenduse, mida kaebaja peab ebaõigeks; kirjelduse, milles seisneb otsuse ebaõigsus; kaebaja palve tühistada otsus ja rahuldada hagi või määrata asi uuesti rahvakohtus läbivaatamisele.

Rahvakohtu otsuse seaduslikeks kasseerimise (edasikaebamise) alusteks on kehtivate seaduste rikkumine või ebaõige kohaldamine või otsuse ilmne vasturääkivus asja faktilistele oludele, mis esitatud dokumentidega või tunnistajate ütlustega on kindlaks tehtud.

Edasikaebuselt tuleb tasuda riigilõiv pooltel määral (lk. 315). Edasikaebus tuleb adresseerida Eesti NSV Ülemkohtu nimele ja anda või saata sellele kohtule, kelle otsuse peale edasi kaevatakse.

Nii rahvakohtule antavatele hagiavaldustele kui ka ülemkohtule esitatavatele edasikaebustele tuleb lisandada ära kirjad avaldustest ja nendele lisandatud materjalidest kostjate jaoks, vastavalt kostjate arvule.

Missugune kohtu- või muu asutus lahendab kolhooside hagid teiste organisatsioonide vastu? Kuhu tulevad esitada kolhoosi hagiavaldused?

Vastavalt NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomisaride Nõukogu 27. augusti 1937. a. määrusele vaatab läbi kolhooside hagid kolhooside vastu, samuti ka riiklike ja kooperatiivsete organisatsioonide ning kodanike vastu kõigis varalistes küsimustes rahvakohus, sõltumata vaide-

summa suurusest, välja arvatud vained maa kohta, mis vaadatakse läbi maaorganite poolt.

Hagiavaldus tuleb esitada vastavalt Tsiviilprotsessi koodeksi §§ 25—29 eeskirjadele, s. o. üldiselt kostja asukoha (elukoha) jaoskonna rahvakohtule, välja arvatud hagit õiguse kohta ehitistele, ettevõtetele, hagit vara vabastamise kohta üleskirjutusest ja müügist, mis esitatakse selle vara või vara põhiosa asukoha järgi.

Missugused aegumise tähtajad kehtivad kolhooside hagide suhtes?

Hagi esitamise õigus kustub seaduses ettenähtud tähtaja möödumisel — hagi aegumisel.

Kolhooside hagide suhtes kehtivad üldiselt järgmised aegumise tähtajad:

vaietes riigi ettevõtete ja asutustega, teiste kolhoosidega, samuti ka kooperatiiv- ja ühiskondlike organisatsioonidega — poolteist aastat;

kolhoosnikute ja kolhoosivahelistes hagides tasude pärast normipäevade eest — üks aasta, arvates tulude tegeliku jaotamise päevast antud kolhoosis;

kolhoosi hagides füüsiliste isikute vastu — kolm aastat;

kõigi trahvi-, viivitustrahvi-, leppetrahvi-hagides — kuuekuine tähtaeg.

Hagi aegumise tähtaeg algab ajast, millal tekkis õigus hagi esitamiseks.

Aegumine peatub, kui hagejal ei olnud väeramata jõu tõttu võimalik esitada hagi ning kui see takistus tekkis aegumistähtaja viimase kuue kuu jooksul.

Kohtule on antud õigus kõigil juhtudel, kus ta tunnistab aegumistähtaja möödalaskmise põhjused vabandatavais — ennistada tähtaega.

Kolhoosid võivad saada tunduvaid kahjusid, kui lasevad mööda hagi esitamiseks ettenähtud aja. Seepärast tuleb kolhooside esimeestel ja arvepidajatel (raamatupidajatel) rangelt jälgida võlgade laekumist ja aegumise tähtaegu.

Kui palju tuleb kolhoosidel maksta riigilõivu hagidelt?

Vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 10. aprilli 1942. a. seadlusele «Riigilõivu kohta», NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 29. aprilli 1942. a. määrusele nr. 598 ja NSV Liidu rahanduse rahvakomissari 14. märtsi 1947. a. juhendile nr. 160 tuleb kolhooside hagidelt nende esitamisel kohtusse tasuda riigilõivu:

hagidelt kolhoosidevahelistes vaietes ja kolhooside vaietes riiklike ning kooperatiivsete organisatsioonidega — 1% määral hagihinnast, kuid mitte vähem kui 1 rubla;

kolhooside hagidelt eraisikute vastu:

hagihinna puhul kuni 200 rbl. — 3 rbl.;

hagihinna puhul 200—500 rbl. — 5 rbl.;

hagihinna puhul 500—5000 rbl. — 2% hagihinnast;

hagihinna puhul 5000 rbl. ja üle selle — 6% hagihinnast;

mittevaralise iseloomuga hagiavaldustelt — 3 rbl.;

kassatsioonikaebustelt kohtuasutuste otsustele — 50% hagiavalduse lõivumäärast, mis on arvestatud kaebuse vaieldava summa järgi.

Soodustatud lõivumäär, mis on kehtestatud hagiavaldustelt kolhooside asjades (1%), kohaldatakse sõltumata sellest, kes on nendes vaietes hagejaks pooleks — kolhoosise või mingi riiklik või kooperatiivne organisatsioon.

Hagihinna, mille järgi arvestatakse lõiv, määrab hageja.

Lõivu tasub hageja, kes esitab hagiavalduse, edasi-kaebuste puhul see, kes esitab kassatsioonikaebuse.

Lõiv tasutakse kuni 100 rbl. suuruses lõivumarkidega, mis kleebitakse vastavalt hagiavaldusele või kassatsioonikaebusele; suurema summa puhul makstakse lõiv sisse pangaasutusse kohtu asukoha järgi kohaliku eelarve arvele sularahas või kantakse samasse üle kolhoosi jooksvalt arvelt maksukorraldusega.

Hagi rahuldamisel mõistab kohus koos hagi summaga kostjalt välja hageja kasuks ka tema poolt tasutud lõivu ja see nõutakse sisse kohtu täitelehe alusel.

Riigilõivu tasumisest on vabastatud:

kriminaalkohtu poolt koos kriminaalasjaga läbivaadatud tsiviilhagid (kahjutasu pärast jm.);

kolhoosnikute hagid kolhooside vastu normipäevadele jaotatud saaduste ja raha väljamaksmise asjas,

tööliste ja teenistujate hagid töötasu nõudmises ja teistes töölepingust tulenevates taotlustes,

hagid elatise (alimentide) nõudmistes ja tasunõudmises kahjude eest, mis on tekitatud kehavigastusega,

kodanikud, kes on rahvakohtuniku või asja arutava kohtu otsusega tunnistanud antud asjas lõivu tasumiseks vahendeid mitteomavaiks.

Tähestikuline sisujuht

(Numbrid näitavad lehekülgi)

A

- Abiettevõtted** — kolhoosil — 78—79; elektrijaam ja -seadmed — 79—81.
- Abistamiskassa** — organiseerimine, ülesanded, õigused, kohustused — 63—64; kolhoosi abistamisfondist saaduste andmine abistamiskassale — 64; abistamiskassa vahendite käsutamise lubamatus kolhoosi juhatuse poolt — 65.
- Administratiiv- ja teenindav personaal** — 271; koosseisu kinnitamine — 272; normipäevade kulutamise norm töötasuks — 270; vastutus normipäevade ülekulutamise eest — 273; arvestajad — 272; töölt puudunud aja eest normipäevi ei arvestata — 284; osavõtmine tööst põllul ja farmis — 284—285.
- Agronoom** — kolhoosi agronoomi tasu kindlaksmääramine — 284; lisatasu agronoomile — 245; agronoomide — mittekolhoosiliikmete õue-aiamaa kolhoosi territooriumil — 32; loomade karjatamine kolhoosi karjamaal — 18.
- Alimendid** — kinnipidamine sissenõudmise pööramisel kolhoosi liikme tasule — 300.
- Aruandlus** — aruanded ainult kinnitatud vormide järgi ja määratud tähtaegadel — 299—300; aastaaruande esitamise tähtaeg — 299; ebaõigete andmete aruanded — 300.
- Arvepidaja** — ülesanded — 292; õigused — 293; vastutus — 293—294; karistamine — 294; tasu — 282—283; tööaeg — 283; osavõtmine tööst põllul ja farmis — 284—285; töölt puudumine, tasu sel puhul — 284.
- Arveala töötajad** — kolhoosis peale arvepidaja — 283.
- Arvestajad** — abiks brigadiiridele — 272.
- Autasustamine** — vt. Kolhoosi eesrindlaste autasustamine.
- Auto** — reisijate vedu kolhoosi autol — 89—90.

Avansside andmine — avansside andmise kord — 177—179; rahaline avanss lina kontraheerimise lepingu sõlmimisel — 144; suhkrupeedi kontraheerimise lepingu sõlmimisel — 147; erandite tegemise lubamatus avansside andmisel — 177.

B

Brigaad — põllundusbrigaadi moodustamine — 211—212; töö jaotamine ja arvestamine brigaadis — 212; brigaadile kinnistatud tootmisvahendid — 213; loomakasvatusbrigaad ja selles töö organiseerimine — 217—218; kalapüügibrigaad — 220—221; normipäevade arvestamine brigaadile — vt. Normipäevade arvestamine; lisatasu brigaadile — vt. Lisatasu.

Brigadiir — normipäevade arvestamine põllundusbrigaadi brigadiirile — 243—244; lisatasu — 244; premeerimine heinaseemne kasvatuse eest — 281; premeerimine suhkrupeedi saagiplaani ületamise eest — 149; autasustamine — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine.

E

Edasikaebus — rahvakohtu otsusele — 313.

Elektri kõrgepingeliinid — ehitamine läbi kolhoosi maade — 22.

Elektrifitseerimine — vt. Kolhooside elektrifitseerimine.

F

Farmid — kolhooside veiste ja sigade tõufarmide organiseerimine — 38—39; lammaste tõufarmide organiseerimine — 40; tõulinnufarmide organiseerimine — 41; vt. ka Kolhooside loomakasvatus.

Fondid — vt. Kolhooside naturaalfondid.

G

Geodeetilised märgid — nende alune maa-ala, märkide kaitse — 23.

H

Hagi — vormistamine — 312—313; esitamise tähtaja aegumine — 314; riigilõiv hagilt — 314—315.

Haigus, haigustõendid — 223—224.

Heinamüügikohustus — 138.

Heinaseemned — kokkuost — 152; müüdüd heinaseemnete arvestamine teravilja ja heina müügikohustuse katteks — 152—153.

Hobused — hobuste ost-müük — 45; sugutäkid — 45; tõuhobuste boniteerimise tasu — 46; hobuste kasutamine kolhoosiperede poolt — 46; hobuste kurnatusel ja haigestumisel kolhoosniku süü tõttu — viimase vastutus — 52—53; kolhoosnikule tööks kinnistatud hobuste üleandmise lubamatus teistele kolhoosnikutele — 213; hobuste vabastamine tööst — 214.

Hobuste kunstliku seemenduse tehnikud — lisatasu — 248; preemiad — 249.

Hooned — peremeheta, nende andmine kolhooside ja kolhooside vastastikuse abistamise kassade korraldusse — 51; ostmine kolhoosile kolhoosi endistelt liikmetelt — 51; kolhoosi hoonete kasutamine külanõukogu või mõne teise organisatsiooni poolt — 51—52.

Heinategemine — vastutus endale heinategemise eest kolhoosile kuulvalt maalt — 17; veepaisutuse alandamine heinategemise ajaks — 18.

J

Jagamatu fond — fondi summade hoidmine — 202; täiendamiseks summade ülekanndmine — 203; fondi summade ajutine kasutamine tootmisvajadusteks — 203; võlgnevuse tasumine jagamatu fondile liitunud kolhoosidel — 204; võlgnevuse sissenõudmine kapitaalmahutuste arvelt — 204.

Jahvatamise tasu — 83—85.

Järved — vt. Kolhooside veekogud.

K

Kahjutasu — kolhoosi varale tekitatud kahju eest — 302—305; karjaga kultuuride hävitamisel — 305—306; sissenõudmine teise abikaasa varast — 306; vastutus vanematel laste poolt kahju tekitamisel — 307; kolhoosi ametiisikute poolt kahju tekitamisel kolhoosile — 309; kolhoosi liikmete poolt teistele organisatsioonidele tekitatud kahjude eest — 310; sissenõudmise kord — 310—315.

Kalapüük — kalapüübrigadi moodustamine ja kalapüügi organiseerimine — 220—221.

Kaldariba — laevatavate jõgede ja järvede kallastel vaba kaldariba — 23—24.

Kanamunad — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused, Kolhoosi perede riiklikud müügikohustused.

Kapitaalmahutuste summad — vt. Jagamatu fond.

Karanteen — loomade väljastpoolt sissetoomisel kolhoosi — 44.

Karjatalitajad — normipäevade arvestamine karjatalitajale — karjasele — 253; lisatasu karjatalitajate-karjasele — 253—254; autasustamine — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine.

Karjatamine — riigimetsas — 19; tööliste, teenistujate, pensionäride, maa-õpetajate, agronoomide, zootehnikute, veterinaararstide, maakorraldajate, traktorijaama mehaanikute loomade karjamine kolhoosi karjamaal — 18.

Kartul — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused, Kolhoosiperede riiklikud müügikohustused.

Karusloomakasvatuse — astumisel kolhoosi kolhoosipere pidada jäävad karusloomad — 36; töönormid ja -hinded karusloomade kasvatamisel — 262.

Kauplemine — kolhoositurul — 172; raudteejaamades ja sadamates — 173; kolhoosituru maks — 173.

Kindlustus:

a) kolhoosi vara — kohustulik kindlustamine — 186; kahjude hüvitamine — 187—188; kindlustusmaksu määrad ja maksutähtajad — 189—191; kohustused vara hävimisel — 190; soodustused kindlustamisel — 191; kahjuaktide koostamine — 191—192; hüvitamisest äraütlemine — 192; vabatahtlik kindlustamine — 193—194; kolhoosilt kolhoosnikute vara kindlustuse maksude tasumise nõudmise lubamatus — 194; kindlustushüvituse summade kandmine kolhoosi arvele — 195; kindlustushüvituse summade kasutamine — 195;

b) kolhoosipere vara kindlustamine — 196.

Kinoseadeldised — kolhoosidel — 50.

Kodulinnud — vt. Kolhooside loomakasvatuse.

Kohus — tagastamata avansisummade kohtu korras sissenõudmine — 310—311; hagi ja edasikaebuse vormistamine kohtule — 312—313; asjade kohtualluvus — 313—314; riigilõiv kolhooside hagdelt — 314—315; sõidu- ja päevarahade tasumine kolhoosi liikmele, kes on rahvakaasistuja või rahvakohtuniku asetäitja — 269.

Kolhoosi asutamine — kolhoosi asutamise algatamine — 5; kolhoosi asutamiskoosolek ja asutamiskoosoleku päevakord — 5—6; kolhoosi registreerimine — 6—7.

Kolhoosi põhikiri — esitamine registreerimiseks ja registreerimine — 6; missugustel juhtudel on rajooni täitevkomitee õigustatud tagasi lükkama põhikirja registreerimise — 7; muudatuste tegemine põhikirjas — 7—8; põhikirja säilitamise kord — 10; kolhoosiperede õue-aiamaa suuruse märkimine põhikirja — 28.

Kolhooside liitumine — tingimused liitumiseks — 8; liitumise otsustamine — 8—9; liitumise teel uue kolhoosi asutamine ja vormistamine — 9—10; liitumisel kolhoosiperede õue-aiamaa suuruse otsustamine — 31; kolhoosiperede kasutuses olevate loomade arvu otsustamine — 35; traktorijaamaga ja maaparandusjaamaga lepingute ümberkorraldamine — 68.

Kolhoosi õigusvõime — missuguseid tehinguid võivad kolhoosi nimel sooritada kolhoosi organid — 298.

- Kolhoosiomand** — erinevus riiklikust omandist — 34; millisest varast võib koosneda kolhoosiomand — 34; vara üleminek kolhoosi omandiks talundipere astumisel kolhoosi — 34; kolhoosiomandi kaitse — 302.
- Kolhooside maakorraldus** — teostamine — 11—12; maade üleandmise tähtaeg maadevahetusel ja tehtud kulutuste tasumine — 12.
- Kolhooside maakasutus** — maade kinnistamine kolhoosidele põliseks — 11—12; riikliku akti kolhoosi maa põlise kasutamise kohta koostamine ja väljaandmine — 11—13; kolhooside maakasutuse vähendamise lubamatus — 13; erandjuhud, mil võib eraldada maid kolhooside maadest — 14; kolhoosi maamassiivi koostis — 14; kolhoosi viljapuuai maa-ala suurus ja kasutamine — 15; keeld üles harida kolhoosiperede õue-aiamaaks kolhooside ühismaad — 15; vastutus kolhoosi maa omavolilise kasutamise juhul — 16—17; tööliste, teenistujate, pensionäride, agronoomide, veterinaararstide, maakorraldajate, traktorijaamade mehaanikute, maa-õpetajate loomade karjatamine kolhoosi karjamaal — 18; keeld panna müügikohustusi selle kasutamise eest — 19; telefoni- ja telegraafiliinide alune maa-ala — 21; elektri kõrgepingeliinide alune maa-ala — 22; geodeetiliste märkide maa-ala — 23; kaldariba kasutamine — 23.
- Kolhooside metsad** — 24; majandamine — 25; metsaraiumine — 25—26; puidu müük — 26; tulud metsast — 26; vastutus metsaeskirjade rikkumise eest — 27.
- Kolhooside veekogud** — 16.
- Kolhooside plaaniülesanded** — plaaniülesannete andmine rajoonide täitevkomiteede poolt kolhoosidele — 60—61.
- Kolhoosi tootmisplaan, tootmisülesanded** — koostamise kord — 61; tootmisplaan ümbertegemine tootmisulatuse muutumisel — 61—62.
- Kolhoosi tulude-kulude eelarve** — koostamine — 62.
- Kolhooside loomakasvatus** — loomakasvatusefarmide arv — 36; suunad Eesti NSV loomakasvatuses — 37; mis tõugu veiseid, sigu, lambaid, kodulinde on soovitatud aretada — 37—38; veiste ja sigade tõufarmide organiseerimine — 38—39; lammaste tõufarmide organiseerimine — 40; tõulinnufarmide organiseerimine — 41; söötade varumise normid — 42; noorloomade ostmine kolhoosnikutelt, töolistelt — 43—44; kodulindude vahetamine lihamüügikohustuse katteks toodud lindudega — 44; karanteenloomade sisetoomisel kolhoosi — 44; kuidas talitada loomade haigestumisel — 45; hobuste müümine — 45; sugutäkid — 45; tõu- ja produktiivloomade tapmise keeld — 46—47; kõlbmatute hobuste tapmine — 47; trahvid zoo-veterinaareeskirjade rikkumisel — 49—50; tööde mehhaniseerimine farmides — 71—72; töö organiseerimine loomakasvatuses — 217—218, 262; kui suur arv loomi kinnistada ühele talitajale — 218—219, 262; loomade ja loomakasvatuse inventari kinnistamine talitajale — 219.

Kolhooside elektrifitseerimine — elektrifitseerimise organiseerimine — 79—80; kolhoosidevahelise elektri jaama ehitamine — 80; elektrienergiaga varustamine oma elektri jaamast — 81; laen elektri jaama ehitamiseks — 81; järelevalve kolhooside elektri jaamade ja -seadmete üle — 82; trahvid tehnilise ekspluatatsiooni ja ehitustehnika eeskirjade rikkumisel — 82; elektrienergia kasutamise tasutariifide kindlaksmääramine — 83.

Kolhoosi naturaaltulud — 123; jaotamine kolhoosi liikmete vahel — 175—176; koresöötade jaotamine — 176.

Kolhooside naturaalfondid — 168; seemnefond — 168—169; seemnepõllud seemnefondide moodustamiseks — 169—170; sordiseemnete soetamine seemnefondi vahetamise korras — 170; söödafond — 170—171; abistamisfond — 171—172.

Kolhooside riiklikud müügikohustused — põllumajandussaaduste müügikohustuste arvutamise põhimõtted — 124—125; teravilja müüginormid — 124, 126; äraantud vilja arvestamine müügikohustuste, naturaaltasude ja naturaallaenude katteks — 126; teravilja asendusekvivalendid — 127; liigselt antud vilja tagasiandmine — 127—128; teravilja äraandmise punkt — 128; kartuli müüginorm — 128; kartulimüügikohustuse arvel köögiviljade andmine — 128—129; lihamüüginormid — 129—130; äraantud loomade arvestamine lihamüügikohustuse katteks — 130—132; tõuloomade müümisel nende arvestamine lihamüügikohustuse katteks — 132; piimamüüginormid ja müügikohustuse täitmine — 132—135; piima toimetamine vastuvõtupunkti — 135—136; kanamunade müügikohustus — 136; haudemunade võtmine müügikohustuse katteks — 137; villamüügikohustus — 137—138; heinamüügikohustus — 138; kaebused müügikohustuse vastu — 138; müügikohustuste täitmine talude astumisel kolhoosi — 138; talude kõigi müügikohustuste, naturaaltasu ja seemnelaenu võlgnevuste kustutamine astumisel kolhoosi — 139; müügikohustuste täitmise sundnõudmine — 140—141; äraantavate saaduste kvaliteedi nõuded — 162—163; riiklike müügikohustuste täitmise tähtajad — 163.

Kolhooside kontraheerimislepingud — linakiu ja -seemne varumine kontraheerimise korras — 141—142; tasu linakiu ja -seemne eest — 143—144; teravilja ja tööstuskaupade vastumüük — 145—146; suhkrupeedi kontraheerimine — 146; suhkru vastumüük kolhoosile, autojuhtidele, veomeestele, brigadiiridele, lüli vanematele, kolhooside esimeestele, agronoomidele — 147—149; köögiviljaseemnete kontraheerimine — 151—152; noorloomade kontraheerimine — 43—44.

Kolhooside maksud:

a) tulumaks — maksustamisele kuuluv tulu — 181; naturaaltulude hindamine maksustamiseks — 182; tulumaksu määr — 182; soodustused tulumaksu tasumisel — 183; tasumise tähtajad — 183; tulumaksu võla sissenõudmise kord — 183—184;

b) kindlustusmaksud — 189—191, vt. ka Kindlustus.

Kolhoosi liikmed — keda võib võtta kolhoosi liikmeks — 116; liikmeks vastuvõtmine ja vormistamine — 116—117; kolhoosi liikme õigused — 118; üleminek teise kolhoosi — 118; astumine teiste kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide liikmeks — 119; ajutiselt eemalolevad liikmed — 119; liikme väljaheitmine — 119—120; kolhoosi liige — kombainer — 121; lahkumine kolhoosist — 121—122; värbamine tööstusse, transporti — 225; küsimuste lahendamise kord kolhoosiga — 301—302; soodustused töötamisel turbatööstuses — 89.

Kolhoosi liikmete üldkoosolek — kokkukutsumine — 288—289; otsusevõime — 289; ülesanded — 288.

Kolhoosi juhatus — esimehe ja juhatuse liikmete valimine — 289—291; vastutus artelli töö juhtimise eest — 291; juhatuse koosolek — lahtine — 292.

Kolhoosi esimees — keda valida esimeheks — 290; valimine — 289; põhitöötasu — 273—277; lisatasu — 278; premeerimine — 281, 149; kõrgema või keskhariidusega põllum. eriteadlaste või põllum. praktikute valimisel kolhoosi esimeheks — tema töötasu ja soodustused — 278—280; autasustamine — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine; osavõtt tööst põllul, farmis — 284—285; kolhoosi esimehe võtmine kriminaalvastutusele — 310.

Kolhoosi esimehe asetäitja — iseseisva ametikoha ettenägemine ja tasu maksmine — 218; osavõtmine tööst põllul ja farmis — 284—285.

Kolhoosi revisjonikomisjon — valimine — 295; õigused ja kohustused — 295—296; normipäevade arvestamine revisjonikomisjoni esimehele ja liikmetele — 283—284.

Kolhoosi põllundusbrigaad, brigadiir — vt. Brigaad, Brigadiir.

Kolhooside lülid — vt. Lülid, Lülivanem.

Kolhooside eesrindlaste autasustamine — kõrgete teravija, tatra, suhkrupeedi, linakuu ja linaseemne, heinaseemnete, kartulisaakide saamise eest — 90—96; kolhooside esimeeste, zootehnikute, veterinaartöötajate, farmide juhatajate, lülivanemate ja põllundusbrigaadide brigadiiride — loomakasvatuse kõrge produktiivsuse ja söödakultuuride kõrge viljakuse saavutamise eest — 97—102; lüpsjate autasustamine — 103; karjatalitajate autasustamine — 103—104; vasikatalitajate autasustamine — 104; vanemlamburite autasustamine — 105—106; seatalitajate autasustamine — 106—107; linnutalitajate autasustamine — 107—108; autasustamine uute loomatõugude aretamise eest — 108; zootehnikute ja veterinaararstide autasustamine — 109; teistkordne autasustamine — 109—110; kolhooside kandmine vabriiklikule autahvlile — 110—111; veisekasvatuse alal töötajate kandmine vabriiklikule autahvlile — 111—112; hobusekasvatuse alal ja väikelooma kasvatuse alal töötajate kandmine vabriiklikule autahvlile — 112.

Kolhoosipere loomad — ühistamata ja kolhoosipere isiklikku kasutusse jäävad loomad — 34; kolhooside liitumisel — kolhoosipere loomade arv — 35; abi osutamine kolhoosi juhatuse ja valitsusorganite poolt kolhoosiperele loomade soetamisel — 54; kolhoosiperel teiste isikute loomade pidamine — 55; noorveise poegimisel teise lehma realiseerimine — 55.

Kolhoosipere maksud — põllumajandusmaks — arvutamise alused — 184; maksust vabastamine — 185; lastetusmaks — 185—186; kindlustusmaks — 196.

Kolhoosipere riiklikud müügikohustused — talude müügikohustuste ümberkorraldamine kolhoosi astumisel — 139—140; teravilja müügikohustus, kui aiamaale on külvatud teravilja — 153; kartulimüügikohustus — 153; liha-, piima-, munade ja villamüügikohustused — 153—154; kolhoosipere piima toimetamine piimavastuvõtupunkti — 155; müügikohustuse täitmata jätmisel täitmise sundkorras nõudmine — 155—156; lihamüügikohustuse täitmine, kui vasikas on müüdud kontraheerimise korras kolhoosile — 157; kolhoosipere majandite vabastamine müügikohustusest, piimamüügikohustuse vähendamine — 157—162; missugustele kvaliteedinõuetele peavad vastama äraantavad põllumajandussaadused — 162—163; müügikohustuste täitmise tähtjad — 163.

Kolhoosipere vara — ühistamata jääv vara — 34; ühisvara ja pere üksikute liikmete vara, pere vara jaotus — 55—56; kui palju annab iga kolhoosipere liige oma sissetulekutest pere üldisteks vajadusteks — 57.

Kolhoosipere õue-aiamaad — keeld lubada üles harida õue-aiamaaks kolhoosi ühismaad — 15; kolhoosipere õue-aiamaa fond — 27; õue-aiamaa suurus — 27; õue-aiamaa suuruse märkimine kolhoosi põhikirja — 28; hoonetealune maa-ala õue-aiamaa suuruses — 28; kas võib vähendada või suurendada õue-aiamaad — 29; kahe pere liitumisel õue-aiamaa korraldamine — 30; pere jagunemisel ja uute perede tekkimisel nende varustamine õue-aiamaaga — 30, 31; alaealiste poolt õue-aiamaa kasutamine — 30; aiamaale teravilja külvamine — 30; kolhooside liitumisel — õue-aiamaa suurus — 31; lahkunud liikmed kaotavad õue-aiamaa kasutamise õiguse — 31; kolhoosiliikme — õpetaja õue-aiamaa — 32; vanade, töövõimetute, invaliidide, pensionäride õue-aiamaa — 33.

Kontraheerimine — vt. Kolhooside kontraheerimise lepingud.

Koresöödad — vt. Kolhooside naturaalfondid — söödafond; koresöötade jaotamine kolhoosi liikmete vahel — 176.

Krediteerimine — vt. Laenuid.

Kulud — rahaliste kulutuste tegemise kord kolhoosis — 179—181; vt. kolhooside maksud.

Kultuurilised vajadused — summade eraldamine kultuurilisteks vajadusteks — 206.

Köögiviljaseemned — kontraheerimine — 151—152.

L

Laenud — kolhoosidele — 196—197; pikaajalised laenud — 197—199; lühiajalised laenud — 199—200; laenud elektrifitseerimiseks — 210; laenude ümberkorraldamine talude astumisel. kolhoosi — 200—201; laenude korraldamine väikeste kolhooside liitumisel — 201; laenud kolhoosnikutele — 202.

Lasteaed — organiseerimine kolhoosis — 207; tasu lasteaia töötajatele — 284.

Lambad — vt. Kolhooside loomakasvatus.

Lamburid — normipäevade arvestamine — 258; lisatasu — 258—259; autasustamine — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine.

Lepingud — organisatsioonide ja isikutega — 298—299.

Liikmed — vt. Kolhoosi liikmed.

Lihamüügikohustus — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused, Kolhoosiperede riiklikud müügikohustused.

Lina — saaduste kontraheerimine, vt. Kolhooside kontraheerimislepingud.

Linnutalitajad — normipäevade arvestamine — 260—261; lisatasu — 261—262; autasustamine — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine.

Lisatasu:

a) kolhoosnikutele — tööks kinnistatud määra varssamise ja varsa säilitamise eest — 237—238; teraviljakultuuride viljakuseplaani ületamise eest — 238; kartuli saagiplaani ületamise eest — 238; söödakultuuride saagiplaani ületamise eest — 239—240; linaku ja linaseemne viljakuseplaani ületamise eest — 240; lina algtöötlemisel ja transportimisel töötavatele kolhoosnikutele — 240—241; suhkrupeedi viljakuseplaani ületamise eest — 241; suhkrupeedi kuhjadesse panemise, veo eest — 147; köögivilja saagiplaani ületamise eest — 241—242; puuviljade ja marjade saagiplaani ületamise eest — 242;

b) põllundusbrigaadi brigadiiridele — määradelt varssade saamise eest — 244; põllumajanduskultuuride viljakuseplaanide ületamise eest — 244;

c) kolhoosi agronomile — põllumajanduskultuuride viljakuseplaani ületamise eest — 245;

d) tallimehele — hobuste hea hooldamise ja varssade üleskasvatamise eest — 247—248; hobuste kunstliku seemenduse punktide tehnikutele — 248;

e) lüpsjale-karjatalitajale — 250—281; vasikatalitajale — 251—252; karjatalitajale-karjasele — 253—254; veisefarmi juhatajale — 256;

f) seafarmis töötavatele kolhoosnikutele — 257, seafarmi juhatajale — 258;

g) lambafarmis töötavatele kolhoosnikutele — 258—259; lambafarmi juhatajale või kolhoosi loomakasvatuse juhatajale — 259—260;

h) linnutalitajale — 261; linnufarmi juhatajale — 261—262;

i) zootehnikutele ja veterinaartöötajatele — 264;

j) kolhoosi esimehele — 277—278;

Lisatasu jaotamine brigaadi ja lüli liikmete vahel — 264; lisatasu mittemaksmine kolhoosnikutele, kes ei ole täitnud normipäevade miinimumi — 264; lisatasu maksmise aeg — 265; missugune saagiplaan on lisatasu arvestamisel aluseks — 265; lisatasu arvel avansid — 265; lisatasuna ettenähtud saaduste asendamine teiste saadustega — 265—266; asendamise vahekord — 266; ikalduste puhul lisatasu arvestamine — 266.

Loomakasvatus — vt. Kolhooside loomakasvatus.

Loomakasvatusbrigaad — vt. Brigaad.

Loomakasvatusfarmid — vt. Kolhooside loomakasvatus.

Loomade haigused — kuidas talitada loomade haigusnähtuste esinemisel — 45.

Loomade tapmine — keeld tappa tõu- ja produktiivloomi — 46; enne kui ei ole täidetud loomakasvatuse arendamise plaan — 47; lihamüügikohustuse kvartaliplaan — 129—130; hobuste tapmise lubamise kord — 47; loomade tapmise tasunormid — 48.

Loomade lõpmine — talitamine loomade lõpmise juhtudel — 48—49.

Lülid — lülide moodustamine — 214—215; organiseerimine lülis ja lüli juhtimine — 215; lülide koosseisu vormistamine, põldude kinnistamine — 215—216; lülile ei kinnistata hobuseid ega põllumajanduslikku inventari — 216—217; normipäevade arvestamine lülile — vt. Normipäevade arvestamine; lisatasu lülile — vt. Lisatasu.

Lülivanem — lülivanema nimetamine — 215; lülivanema ülesanded — 215—216; normipäevade arvestamine — 245; autasustamine — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine.

Lüpsja — normipäevade arvestamine lüpsjale-kartatalitajale — 249; lisatasu lüpsjale-karjatalitajale — 250—251; autasustamine — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine.

M

Maa — vt. Kolhooside maakasutus; Kolhoosiperede õue-aiamaad.

Maanteed — tegemise kohustus — 87—89; maanteedäärsete maaribade kasutamine — 20.

Maakorraldus, maade vahetus — vt. Kolhooside maakorraldus.

Maakorraldajad — õue-aiamaa kasutamine kolhoosi territooriumil — 32; loomade karjatamine kolhoosi karjamaal — 18

Maaparandustööd — maaparandustööde läbiviimise organiseerimine ja korraldamine — 73—75; maaparandustöödeks lepingute sõlmimine maaparandusjaamaga — 76; kolhoosi ja maaparandusjaama kohustused lepingust — 76—77; maaparandustööde vastuvõtmise kord — 78; tasu maksmine maaparandustööde eest — 167—168.

Matimaks — jahvatamise eest — 83—84; mativilja kvaliteedinõuded, säilitamine, üleandmine — 84—85; vastutus raiskamise ja jahvatamisesekirjade rikkumiste eest — 85—86.

Metsad — vt. Kolhooside metsad, Riigimetsad.

Metsatööd — kolhooside liikmete osavõtt metsatöödest — 86; kolhooside hobused metsaveol — 87; hobuste vabastamine metsavedudest — 89.

Metsamaterjal — ostmise riigimetsast — 52; ostmise kolhoosimetsast — 26.

Müügikohustused — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused, Kolhoosiperede riiklikud müügikohustused; keeld panna riiklike müügikohustusi karjatamise eest kolhoosi karjamaal — 19.

N

Naiste vabastamine tööst — raseduse ja sünnituse puhul — 224—225.

Naturaaltasu — traktorijaama tööde eest — arvete esitamine — 70; naturaaltasu ja rahaline tasu — 164; tasu, kui traktorijaam kasutab kolhoosi masinaid — 165; teiste organisatsioonide masinaid — 166; mis kultuuridega tuleb maksta — 165; naturaaltasu kolhoosivilja transportimise eest — 166; maksmata jäetud naturaaltasu sissenõudmine — 167.

Normipäevade kulutamine — kulutamise plaan — 231; kontroll normipäevade kulutamise üle — 232; administratiiv- ja teenindava personaali töötasuks — 270; arvestajate töötasuks — 272; tööstaaži eest arvestamiseks — 272; vastutus administratiiv- ja teenindava personaali töötasuks normipäevade ülekulutamise puhul — 273.

Normipäevade arvestamine — tööde eest, mis ei ole ette nähtud tööde ja normipäevade kulutuse plaanis — 232; ebaõigesti arvestatud normipäevad — 232; normipäevi ei arvestata mitte-kolhoosiliikmetele — 233; ajutise töövõimetuse puhul — 233, 267; ei saa nõuda kohtu korras — 234; brigadiiri poolt arvestatud normipäevade kontroll — 235; brigaadidele ja lüliledele normipäevade juurde- ja mahaarvestamine sõltuvalt saakidest — 235—236; normipäevade arvestamine kogutud tsentnerite arvu järgi — 236; juurde- või mahaarvestatud normipäevade jaotamine brigadii või lüli liikmete vahel — 237; hobuste seisukorra eest — 237; mahaarvestamine hobuste vigastuste puhul — 238; põllundusbrigaadi brigadiiridele — 243—244; lülivanemale — 245; tallimehele — 246—247; lüpsjalekarjatalitajale — 249; vasikatalitajale — 249; karja-

talitajale-karjasele — 253; veiste kunstliku seemenduse punkti töötajatele — 255; veisefarmi juhatajale — 256; seatalitajale — 256; seafarmi juhatajale — 258; lambatalitajale — 258; linnufarmis töötavatele kolhoosnikutele ja linnufarmi juhatajale — 260—261; karusloomafarmides töötavatele kolhoosnikutele — 262; loomakasvatusefarmi ja kolhoosi loomakasvatusalaja juhatajale tööstaaži, plaani ületamise eest, mahaarvestamine plaanide mittetäitmise eest — 262—263; kolhoosi abiettevõtetes töötavatele kolhoosnikutele — 267; autojuhtidele — 267; õppijatele kvalifikatsiooni tõstmise kursustel — 268; õppijatele üheaastastes põllumajanduslikes koolides — 268; rahvakohtus rahvakohtuniku asetäitjaks olemise aja eest — 269; külanõukogu töötajale mitteametistamine — 270; kolhoosi esimehele — 273—277; kolhoosi esimehe asetäitjale — 281; juhatusel liikmetele — 282; arvepidajale — 282—283; teistele arveala töötajatele — 283; lasteaija ja lastesõime töötajatele — 284; revisjonikomisjoni esimehele ja liikmetele — 283—284; administratiiv- ja teenindavale personalile tootva töö eest — 271—272; sõnniku andmisel kolhoosipere poolt — 52.

Normipäevade pärandamine — 234.

O

Omavoliline kasutamine — vastutus kolhooside maade omavolilise kasutamise eest — 16—17.

P

Palgalised tööjõud kolhoosis — palkamine — 209—210; mahaarvamised töötasust — 211.

Piimamüügikohustus — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused, Kolhoosipere riiklikud müügikohustused.

Piim töötamisel võiks rahvatöö korras piimatööstusele võetav tasu — 90.

Plaaniülesanded — rajoonide täitevkomiteede poolt plaaniülesannete andmine kolhoosidele — 60—61.

Postivedu ja kättetoimetamine — 228—229.

Preemiad — kolhooside liikmetele hobusekasvatuse heade näitajate eest — 248; hobuste kunstliku seemenduse punktide töötajatele — 249; veiste kunstliku seemenduse punktide töötajatele — 255; kolhoosi esimehele ja brigadiirile heinaseemne kasvatuse eest — 281; kolhoosidele üle kontraheerimise plaani antud suhkrupeedi eest — 147; suhkrupeedi saagiplaani ületamise eest — 149; linakuu ja -seemnete eest — 143—144.

Puhkus — kolhoosi liikmetel — 222.

Põllundusbrigaad — vt. Brigaad.

- Põllumajandusmaks — vt. Kolhoosiperede maksud.
 Põllumajandusnäitus — vt. Üleliiduline põllumajandusnäitus.
 Põllumajanduslike artellide liitumine — vt. Kolhooside liitumine.
 Põhikiri — vt. Kolhoosi põhikiri.

R

- Raamatupidaja — vt. Arvepidaja.
 Rahalised tulud — vt. Tulude jaotamine kolhoosi liikmete vahel.
 Raha — kolhoosi vaba raha hoidmise kord — 202, 204.
 Rajooni täitevkomitee — ülesanded kolhooside töö suunamisel ja järelevalvel — 296—297.
 Reisijate vedu kolhoosi autodel — 89—90.
 Revisjonikomisjon — vt. Kolhoosi revisjonikomisjon.
 Riigilõiv — kolhooside hagidelt — 314—315.
 Riigimetsad — kolhooside loomade karjatamine riigimetsas — 19.

S

- Saagi koristamine — vastutus endale viljasaagi või heina koristamise eest kolhoosi maalt — 16—17.
 Saaduste müümine — kolhoositurul — 172—173; raudteejaamades ja sadamates — 173; müümise lubamatus alandatud hinnaga — 174; traktorijaama, maaparandusjaama töötajate ja kolhoosnikute ühistoitlustamiseks — 174.
 Seemnepõllud — 169.
 Seemnefond — vt. Kolhooside naturaalfondid.
 Seemnete analüüs — tasu maksmine seemnete puhtuse ja idanevuse analüüsi eest — 54.
 Seakasvatus — vt. Kolhooside loomakasvatus.
 Seatalitajad — autasustamine — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine; normipäevade arvestamine — 256; lisatasu — 257.
 Seafarmi juhataja — normipäevade arvestamine — 258; lisatasu — 258.
 Suhkrupeedi kontraheerimine — vt. Kolhooside kontraheerimislepingud.
 Suhkur — ostmine soodustatud hinnaga suhkrupeedi kontraheerimisel ja selle jaotamine — 147—150.
 Sugutäkkude valik — 45.
 Sundkorras sissenõudmine — vt. võlgade sundkorras sissenõudmine.
 Sõnniku andmisel kolhoosiperede poolt, normipäevade arvestamine — 52.

Söödad — varumise normid kolhoosi ühisloomakasvatuseks — 42.

Sõidukulud ja päevarahad — kolhoosi liikmetele rahvakaasistujana või rahvakohtuniku asetäitjana kohtusse sõidu ja kohtus viibimise eest — 269.

T

Tallimees — normipäevade arvestamine — 246—247; lisatasu — 247—248.

Tasu — traktorijaamade tööde eest — vt. Naturaaltasu, maaparandusjaamade tööde eest — 167—168; tõuhobuste boniteerimise eest — 46; loomade tapmise eest — 48; kolhoosidelt ostetavate traktorite eest — 50; seemnete puhtuse ja idanevuse analüüside eest — 54; piimatalitusele tootja piima tegemisel võiks — 90; kolhoosi sepal traktorijaama masinate remontimisel — 268; veterinaartöötajatele — määrade tiinuse kontrollimise eest — 263—264; tööliste, teenistujate loomade karjatamisel kolhoosi karjamaal — 18.

Teede ehitamise ja parandamise tööd — 87—89.

Telefoni- ja telegraafiliinid — ehitamine läbi kolhoosi maa — 21.

Teravilja-müügikohustus — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused.

Traktorijaama tööd — vahekorra loomine kolhoosiga tööde teostamiseks — 65; traktorijaama ja kolhoosi lepingu loomus — 66; traktorijaamale kohustuslikud tööd kolhoosis — 67—68; kolhooside liitumisel lepingute parandamine või uute lepingute koostamine — 68; traktorijaam ei või keelduda lepingut sõlmimast — 69; tööde vastuvõtmine — 69; kahjutasu tööde tegemata jätmisel — 70; loomakasvatusfarmide tööprotsesside mehhaniseerimine — 71—72; kütte- ja määrdõlvide toimetamine töökohale — 71; vt. ka Naturaaltasu.

Traktorijaama nõukogu — 68—69.

Traktoristide ettevalmistamine — 73.

Traktorijaamade mehaanikud — õue-aiamaa kasutamine kolhooside territooriumil — 32; loomade karjatamine kolhoosi karjamaal — 18.

Traktorite eest tasu ostmisel kolhoosilt — 50.

Tulud kolhooside metsadest — 26.

Trahvimine — kolhooside ja kolhoosiliikmete trahvimine zoo-veterinaareeskirjade rikkumise pärast — 49—50; trahvimise lubamatus brigaadi nõupidamisele mitteilumise pärast — 286; samuti rahalise trahviga — 287; trahvimine distsiplinaarkoras — vt. Töödistsipliin.

Tulude jaotamine:

a) naturaaltulud — teravilja ja teiste saaduste avansina andmine — 177—179; jaotamine — 175; koresöötade jaotamine — 176;

b) rahaliseid tulud — rahaliste avansside andmine kolhoosnikutele — 205; rahaliste tulude jaotamine kolhoosi liikmete vahel — 206; hoidmise kord — 202, 204.

Tulumaks — vt. Kolhooside maksud.

Turbatööstuses töötavatele kolhoosnikutele soodustused — 89.

Tööjõu palkamine — kolhoosi väljastpoolt — 209—210.

Töönormid ja tööhinded — kehtestamine kolhoosis — 230; väljatöötamine, kui ei ole näidistöönorme ega hindeid — 230—231, 284; kolhoosifarmide tööde kohta — 245—246.

Töö vahekord — kolhoosi liikme töövahekorra erinevus tööliste ja teenistujate töövahekorrast — 208.

Töö organiseerimine — 209; Põllundusbrigaadide moodustamine — 211—212; töö jaotamine ja töö arvestamine brigaadis — 212; brigaadile kinnistatud tootmisvahendid — 213; lülide organiseerimine brigaadide koosseisus, lülide töö — 214—216; loomakasvatubrigaadide ja nendes töö organiseerimine — 217—218; töö organiseerimine viljapuu- ja marjaaias — 219—220; kalapüügibrigaadi ja kalapüügi organiseerimine — 220—221; invaliidide ja raukade tööjõu kasutamine — 221; kolhoosi liikmete-kooliõpetajate, arstide jt. töö kolhoosis — 222; töö organiseerimine karusloomakasvatuse alal — 262.

Töötülid — lahendamine kolhoosis — 225.

Töödistsipliin — distsiplinaar jt. vastutused — 285—286; rahalise trahvimise lubamatus — 287; distsiplinaarkaristuse kandmine ei kõrvalda varalist vastutust — 287.

Tööd väljaspool kolhoosi — värbamine ulgtöödele — 225; kolhoosniku vahekord kolhoosiga astumisel ulgtöödele — 226; soodustused kolhoosnikutele, nende töötamisel kaevandustes või turbatööstustes — 277; kolhoosniku töövahekorra lõpetamine tööstuses — 227.

Tööliste ja teenistujate õue-aiamaa — kolhooside territooriumil — 32; loomade karjatamine kolhoosi karjamaal — 18.

V

Vabariiklik autahvel — kolhooside ja kolhooside eesrindlaste kandmine autahvlile — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine.

Vaibevara — vaibevaraks tunnustatud hoonete andmine kolhooside vastastikuse abistamise kassadele ja kolhoosidele — 51.

Vara ühistamine — talude ühinemisel kolhoosi — 34—35; era-karusloomakasvanduste ühinemisel kolhoosi — 36.

Vasikatalitajad — normipäevade arvestamine — 249; lisatasu — 251—252; autasustamine — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine.

Vastutus — kolhoosile tekitatud kahjude eest — 302—309; kolhoosi varaline vastutus kolhoosiliikmete poolt teistele organisatsioonidele tekitatud kahjude eest — 310; hobuste vigastuste ja haigestumiste juhtudel kolhoosniku süü tõttu — 52—53; vastutused — kriminaal-, distsiplinaar ja varaline — 285—286.

Veepaisutus — alandamine heinategemise ajaks — 18.

Veised — vt. Kolhooside loomakasvatus.

Veisefarmi juhataja — normipäevade arvestamine — 256, 262, 263; lisatasu — 256, autasustamine — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine.

Veiste kunstliku seemenduse punkti töötajad — normipäevade arvestamine — 255; preemiad — 255.

Veterinaartöötajad — tasu kolhoosis — 263; lisatasu — 264; autasustamine — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine; veterinaartöötajad — mittekolhoosiliikmed — tasu märke tiinuse kontrolli eest — 263—264; õue-aiamaa kasutamine kolhoosi territooriumil — 32; loomade karjatamine kolhoosi karjamaal — 18.

Viljapuuaiad — asutamine — 15; töö organiseerimine viljapuuaias — 219—220.

Villamüügikohustus — vt. Kolhooside riiklikud müügikohustused, Kolhoosiperede riiklikud müügikohustused.

Võlgade sissenõudmine — kolhoosilt kapitaalvahutuste arvelt — 204, jooksvalt arvelt — 205.

Õ

Opetajad — maa-õpetajate, õpetajate-pensionäride, õppeala juhatajate, koolide juhatajate loomade karjatamine kolhoosi karjamaal — 18; õue-aiamaa kolhoosi territooriumil — 32; kolhoosiliikme-õpetaja õue-aiamaa — 32.

Õue-aiamaa — vt. Kolhoosiperede õue-aiamaad; tööliste ja teenistujate õue-aiamaa kolhoosi territooriumil — 32; agronoomide, zootehnikute, veterinaararstide, traktorijaamade mehaanikute, maa-õpetajate õue-aiamaa kolhoosi territooriumil — 32; invaliidide, pensionäride, vanade-töövõimetute õue-aiamaa — 33.

Ü

Üleliiduline põllumajandusnäitus — osavõtjad näitusest — 113—115.

Ühismaad — vt. Kolhooside maakasutus.

Z

Zootehnikud — lisatasu — 264, autasustamine — vt. Kolhooside eesrindlaste autasustamine; zootehnikud-mittekolhoosiliikmed — õue-aiamaa kolhoosi territooriumil — 32; loomade karjatamine kolhoosi karjamaal — 18.

SISUKORD

	Lk.
I. Põllumajandusliku artelli organiseerimise ja vormistamise kord	5
II. Maa	11
1. Kolhooside ühismaa	11
2. Kolhooside metsad	24
3. Kolhoosiperede õue-aiamaad	27
III. Tootmisvahendid	34
IV. Artelli ja tema juhatuse tegevus	58
1. Üldeeskirjad	58
2. Traktoriijaam ja kolhoosid	65
3. Maaparandused. Maaparandusjaam ja kolhoosid	73
4. Abiettevõtted ja -töõndused	78
5. Kolhooside eesrindlaste autasustamine	90
V. Artelli liikmed	116
VI. Artelli ainelised vahendid	123
Naturaaltulude kasutamine	123
1. Riiklikud müügikohustused	124
2. Tasu traktoriijaama ja maaparandusjaama tööde eest	164
3. Kolhoosi naturaalfondid	168
4. Kolhoosi naturaaltulude jaotamine kolhoosi liikmete vahel	175
Rahaliste tulude kasutamine	179
1. Kolhooside tulumaks	181
2. Kolhoosivarade kindlustamine	186
3. Kolhooside riiklik krediteerimine	196
4. Kolhooside rahalised fondid, rahaliste tulude jaotamine	202
VII. Töökorraldus, töötasu ja töödistsipliin	208
1. Töö organiseerimine	208
2. Töö tasustamine põllunduses ja loomakasvatuses	230
3. Töötasude arvestamine teistel kolhooside mitmesugustel töödel	267
4. Administratiiv- ja teenindavale personaalile ning teistele ametiisikutele töötasu maksmine	270
5. Töödistsipliin	285
VIII. Artelli juhtimine ja asjaajamine	288
Tähestikuline sisujuht	316

Vastutav toimetaja A. Kruus

Tehniline toimetaja E. Lellep

Ladumisele antud 13. II 1951. Trük-
kimisele antud 13. IV 1951. Trüki-
arv 4000. Paber 54×84, 1/16. Trüki-
poognaid 21. Formaadile 60×92
kohaldatud trükipoognaid 17,22.
Arvutuspoognaid 19,38. MB-04622.
Trükikoda «Tartu Kommunist», Tartu,
Ülikooli 21/23. Tellimise nr. 419.

На эстонском языке.

Юридические советы сельско-
хозяйственным артелям.

Hind rbl. 8.95

Rbl. 8.95

Rbl. .

5.80,